

STRATEGIA

ZIT RZESZOWSKIEGO OBSZARU FUNKCJONALNEGO
DO ROKU 2030

STOWARZYSZENIE

ROF

RZESZOWSKIEGO OBSZARU FUNKCJONALNEGO

PROJEKT Strategii ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030

Opracowanie:

Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Gospodarczych DELTA PARTNER

Stowarzyszenie Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego

Rzeszów, 2024 r.

Spis treści

Wstęp	4
I Wprowadzenie	6
I.1 Przedmiot i podmiot strategii	6
I.2 Podstawa prawna	7
I.3 Komplementarność opracowania	9
I.4 Metodyka opracowania	30
I.5 Wyniki ewaluacji ex post.....	31
II Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej	34
II.1 Portret terytorialny Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego.....	34
II.2 Analiza potrzeb rozwojowych i potencjału obszaru	37
II.3 Rzeszowski Obszar Funkcjonalny na tle wybranych obszarów funkcjonalnych.....	48
II.4 Kompleksowa analiza SWOT.....	51
III Poziom strategiczny. Założenia rozwojowe Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego	56
III.1 Misja ROF.....	58
III.2 Wizja rozwoju ROF.....	59
III.3 Domeny planowania strategicznego.....	61
III.4 Cele strategiczne ROF wraz z uzasadnieniem	65
III.5 Kierunki działań ROF wraz ze schematem interwencji	75
III.6 Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w ROF	76
III.7 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej	88
III.8 Oczekiwane rezultaty planowanych działań.....	98
IV Zintegrowane Inwestycje Terytorialne	105
IV.1 Założenia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych.....	107
IV.2 Synteza diagnozy obszaru realizacji ZIT	111
IV.3 Cele realizowane w ramach ZIT	153
IV.4 Lista projektów realizujących cele ZIT	162
IV.5 Plan finansowy i źródła finansowania.....	194
V System realizacji, spójność dokumentu, wymiar partycypacyjny	198
V.1 Założenia wdrożeniowe.....	198
V.2 Monitoring i ewaluacja	199
V.3 Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych.....	204
V.4 Opis procesu uspołecznienia i działań partycypacyjnych	208
V.5 Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko	212
V.6 Ewaluacja ex-ante.....	212
V.7 Ramy finansowe i źródła finansowania poza ZIT	213
Spis tabel, rysunków i wykresów	217

Wstęp

„Strategia ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030” (Strategia ZIT ROF do roku 2030) to kolejny dokument strategiczny (komplementarny międzyokresowo), który został opracowany przez Stowarzyszenie Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego oraz skupione w nim samorządy przy aktywnym udziale partnerów oraz ekspertów. Koncentruje się on na nowej perspektywie finansowej Unii Europejskiej na lata 2021-2027 oraz osadza teren obszaru funkcjonalnego w nowych uwarunkowaniach prawnych.

Warto podkreślić, że dokument ma charakter strategiczno-operacyjny, to znaczy, iż wskazuje kierunki działań, jak również konkretyzuje część interwencji do poziomu przedsięwzięć oraz pojedynczych projektów. Wynika to z faktu, że opracowanie łączy w sobie elementy Strategii rozwoju ponadlokalnego (poziom strategiczny) oraz Strategii ZIT (poziom operacyjny).

Proces tworzenia przedmiotowego dokumentu opierał się w zasadniczej części na wnioskach płynących z ewaluacji „Strategii ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego” (opracowanej na potrzeby skorzystania z mechanizmu ZIT w latach 2014-2020 oraz projektów komplementarnych), która była pionierskim narzędziem kreowania rozwoju w oparciu o zasadę kompleksowego rozwiązywania identyfikowanych problemów w ramach działań partnerskich. Miała ona charakter zintegrowany i terytorialny, gdyż odnosiła się do obszaru trzynastu gmin tworzących wówczas ROF. Wnioski z ewaluacji, praktyka współpracy, świadomość rangi instrumentu terytorialnego, minimalizowanie i ograniczanie partykularyzmów oraz klarowne wskazanie wspólnych dla obszaru wyzwań, to najważniejsze lekcje płynące z doświadczeń minionej dekady. Były one fundamentalnym kierunkowskazem i zasadą postępowania podczas prowadzonych prac.

Nowy dokument Stowarzyszenia Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego to również sprostanie stawianym wymogom prawnym. Strategia ZIT ROF do roku 2030 to strategia rozwoju ponadlokalnego w rozumieniu przepisów prawa, która ma jednocześnie charakter dokumentu terytorialnego (Strategii ZIT) pozwalającego na skuteczną absorpcję środków dedykowanych konkretnym obszarom funkcjonalnym. Szczegółowy opis uwarunkowań prawnych dotyczących strategii rozwoju ponadlokalnego zawarto w rozdziale I.2. Podstawa prawna. Kwestie opisujące komponent ZIT zawarto natomiast w rozdziale IV Zintegrowane Inwestycje Terytorialne.

Warte podkreślenia są również uwarunkowania zewnętrzne. Początek prac nad dokumentem ściśle nawiązywał do harmonogramów i przewidywań związanych z programowaniem funduszy europejskich. W kolejnych miesiącach i latach sytuacja ulegała dynamicznym zmianom. Początek 2020 roku to jednocześnie początek walki z pandemią koronawirusa COVID-19, a następnie z jej skutkami. Doświadczenie to było pewnym katalizatorem prac, m.in. w sensie otwierania się nowych obszarów

wymagających wsparcia, ale również barierą, przede wszystkim ze względu na konieczność przedefiniowania części ustaleń strategicznych.

Następnie, wejście w kluczowe prace planistyczne w ramach planowania działań, zbiegło się z agresją Federacji Rosyjskiej na Ukrainę (przypadające na 24 lutego 2022 r.) oraz w konsekwencji początkiem bardzo dużej migracji uchodźczej do Polski, w szczególności na teren Podkarpacia, jako regionu graniczącego z Ukrainą, co bez wątpienia stało się kolejnym wątkiem istotnym w myśleniu na temat rozwoju całego terytorium ROF. Innymi słowy, biorąc pod uwagę przewlekłość procesu planowania strategicznego należy pamiętać, że odbywał się on w bardzo trudnym okresie politycznym, społecznym, gospodarczym, jak również dynamiczny wzrost inflacji wpływający na ceny dóbr i usług oraz szereg uwarunkowań ekonomicznych.

Równocześnie nowa perspektywa planistyczna dla Stowarzyszenia Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego to większa liczba członków. W dniu 17 listopada 2021 r., decyzją Zebrania Delegatów Stowarzyszenia Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego, zostały podjęte uchwały w sprawie przyjęcia w poczet członków Stowarzyszenia Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego Gminy Błażowa oraz Gminy Hyżne. W konsekwencji obie gminy stały się formalnie partnerami na rzecz integracji obszaru poprzez swój oficjalny akces do Stowarzyszenia ROF. Świadczy to w pewnym sensie o postrzeganiu Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego jako atrakcyjnego formatu organizacyjnego i rozwojowego w środowisku regionalnym.

Przytoczone uwarunkowania powinny stanowić pewien kontekst i tło ilustrujące rzeczywistą skalę wyzwań i uwarunkowań wpływających na bieżące procedowanie dokumentu. Z punktu widzenia przyjętego podejścia można stwierdzić, że został on gruntownie przeksultowany, włączył interesariuszy w procesy partycypacyjne i - co szczególnie ważne - aktywnie brał pod uwagę wypracowywane w ten sposób wnioski.

Warto również podkreślić, że w szerszej perspektywie założenia planistyczne zawarte w opracowaniu można potraktować, jako operacjonalizację wizji i kierunku rozwoju ROF, których realizacja przyczyni się do regionalnego postrzegania stolicy województwa, jako ośrodka odpowiadającego za podnoszenie jakości życia na obszarze całego regionu. Strategia ZIT ROF do roku 2030 ma również ambicję wzmocnienia roli ROF jako lidera wśród grona obszarów funkcjonalnych podobnej wielkości w całym kraju, a przede wszystkim Polski wschodniej.

Należy postawić tezę, że Rzeszowski Obszar Funkcjonalny i Stowarzyszenie Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego wchodzi na nowy poziom dojrzałości organizacyjnej, pozwalający pogłębić zaplanowaną interwencję i skoordynować jej wdrażanie w perspektywie roku 2030.

I Wprowadzenie

I.1 Przedmiot i podmiot strategii

„Strategia ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030” to strategia rozwoju ponadlokalnego, która jest rodzajem strategii terytorialnej. Jednocześnie przedmiotowy dokument stanowi Strategię ZIT w zakresie tego instrumentu w perspektywie finansowej Unii Europejskiej na lata 2021-2027. Przywołany mechanizm ZIT został kompleksowo opisany w rozdziale IV Zintegrowane Inwestycje Terytorialne. Innymi słowy należy stwierdzić, że opracowanie na temat szeroko definiowanego rozwoju ROF w perspektywie roku 2030 oraz w formie operacyjnej odwołuje się do szczególnej formy wsparcia dla miejskich obszarów funkcjonalnych, jaką jest ZIT.

Podmiotem Strategii ZIT ROF do roku 2030 (jej inicjatorem, operatorem i podmiotem wdrażającym) jest Stowarzyszenie Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego, które jest stowarzyszeniem jednostek samorządu terytorialnego, powołanym m.in. w celu wspierania idei samorządności terytorialnej, ochrony wspólnych interesów, wzmocnienia powiązań i współpracy jednostek czy wymiany doświadczeń. Stowarzyszenie Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego (Stowarzyszenie ROF) pełni funkcję Związku ZIT (Zintegrowane Inwestycje Terytorialne). Przez Związek ZIT rozumie się zinstytucjonalizowaną formę partnerstwa jednostek samorządu terytorialnego, które wdrażają mechanizm ZIT. Zgodnie z zapisami umowy partnerstwa¹, do podstawowych zadań Związku ZIT należy kreowanie polityki rozwoju na obszarze realizacji tego mechanizmu oraz koordynowanie realizacji projektów, które wynikają ze *Strategii ZIT ROF do roku 2030*.

Stowarzyszenie zostało powołane w 2015 r., w jego skład wchodzi obecnie 15 jednostek. Pierwotną formą współpracy gmin Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego było *Porozumienie w sprawie określenia zasad współpracy Stron Porozumienia przy realizacji zadań przewidzianych dla Związku ZIT, które zostało zawarte w 2014 r. przez Gminę Miasto Rzeszów, Miasto Łańcut oraz Gminy: Boguchwała, Chmielnik, Czarna, Czudec, Głogów Małopolski, Krasne, Lubenia, Łańcut, Świlcza, Trzebownisko i Tyczyn i funkcjonowało przez około 1,5 roku. Obecnie Stowarzyszenie ROF kontynuuje zadania, które obejmowało wspomniane porozumienie. Decyzją Zebrania Delegatów Stowarzyszenia Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego z listopada 2021 roku, do Stowarzyszenia dołączyły Gmina Błazowa oraz Gmina Hyżne.*

Opracowanie jako strategia rozwoju ponadlokalnego, koncentruje się na kompleksowym i spójnym wskazaniu celów strategicznych i kierunków działań, szczególnie w ramach rozdziału III Poziom

---

¹ Umowa partnerstwa dla realizacji polityki spójności 2021-2027 w Polsce

strategiczny. Założenia rozwojowe Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego są uzupełnione o szczegółową interwencję ZIT w rozdziale IV.

Demarkacja strategii rozwoju ponadlokalnego i strategii terytorialnej ZIT została szczegółowo opisana w rozdziale I.2 Podstawa prawna i wynika z konieczności zaimplementowania w opracowaniu różnych aktów prawnych.

I.2 Podstawa prawna

Stowarzyszenie ROF przystąpiło do opracowania *Strategii ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030* stanowiącej strategię rozwoju ponadlokalnego obszaru. Podstawę prawną stanowią w szczególności, zapisy ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2020 r. poz. 713, 1378). Art. 10g ust. 4. mówi o tym, że „W celu przygotowania i realizacji strategii rozwoju ponadlokalnego gminy mogą tworzyć w szczególności związek międzygminny, o którym mowa w art.64, lub stowarzyszenie, o którym mowa w art. 84, lub zawierać porozumienie międzygminne, o którym mowa w art. 74.” W przypadku ROF mamy do czynienia ze stowarzyszeniem, które zgodnie z zapisami ustawy, tworzone jest w celu wspierania idei samorządu terytorialnego oraz obrony wspólnych interesów.

Zgodnie z art. 10g. ust. 1. Gminy sąsiadujące, powiązane ze sobą funkcjonalnie, mogą opracować strategię rozwoju ponadlokalnego będącą wspólną strategią rozwoju tych gmin w zakresie ich terytorium.

Według ustawy, zgodnie z art. 10g ust. 2. Strategia rozwoju ponadlokalnego:

- 1) jest opracowywana z udziałem powiatu, jeżeli w jej opracowywaniu uczestniczą wszystkie gminy z terytorium tego powiatu
- 2) może być opracowywana z udziałem powiatu, jeżeli przynajmniej jedna gmina, o której mowa w ust. 1, znajduje się na jego terytorium

Kształt, obowiązkowe elementy oraz strukturę strategii rozwoju ponadlokalnego, określają w szczególności zapisy art. 10e. ust. 3. i 4. ustawy o samorządzie gminnym. Wśród elementów, które powinny znaleźć się w strategii, oprócz wniosków z diagnozy przygotowanej na potrzeby strategii, wskazuje się na:

- 1) cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym;
- 2) kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych;
- 3) oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym oraz wskaźniki ich osiągnięcia;
- 4) model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy;

- 5) ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie;
- 6) obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa, o której mowa w art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2019 r. poz. 512, 1571 i 1815 oraz z 2020 r. poz. 1378), wraz z zakresem planowanych działań;
- 7) obszary strategicznej interwencji kluczowe dla gminy, jeżeli takie zidentyfikowano, wraz z zakresem planowanych działań;
- 8) system realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych;
- 9) ramy finansowe i źródła finansowania.

Dodatkowo, strategię sporządza się w formie tekstowej oraz graficznej zawierającej zobrazowane treści dotyczące modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej oraz obszarów strategicznej interwencji (art. 10e. ust. 4).

Zgodnie z zapisami ustawy, projekt strategii rozwoju ponadlokalnego opracowuje organ wykonawczy stowarzyszenia i przedkłada go zarządowi województwa w celu wydania opinii dotyczącej sposobu uwzględnienia ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie określonych w strategii rozwoju województwa. Zarząd województwa, w ciągu 30 dni wydaje opinię dotyczącą strategii rozwoju. Strategia jest przyjmowana przez organ stanowiący stowarzyszenia w drodze uchwały. W przypadku ROF, z uwagi na członków stowarzyszenia, strategia przyjmowana będzie przez właściwe rady gmin i obowiązywać od dnia jej przyjęcia przez ostatnią radę gminy.

Ponadto dokument jest spójny z zapisami ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2021 r. poz. 1057, z 2022 r. poz. 1079, 1846).

Opracowując dokument korzystano ze wskazówek i informacji zawartych w publikacji wydanej przez Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej pt. *Strategia rozwoju ponadlokalnego. Poradnik praktyczny*. Materiał powstał na podstawie ekspertyzy, zleconej przez Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, przygotowanej przez Zespół Wydziału Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Gospodarki Przestrzennej Uniwersytetu im. A. Mickiewicza w Poznaniu.

Podstawą do realizacji mechanizmu ZIT jest Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r.² (tzw. rozporządzenie ogólne), w szczególności art. 29 i art. 30

---

² Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej.

dotyczące strategii terytorialnych i Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych. Istotną rolę odgrywa również ustawa z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021–2027 (tzw. ustawa wdrożeniowa) oraz Umowa Partnerstwa dla realizacji polityki spójności 2021-2027 w Polsce (tzw. umowa partnerstwa), które wskazują warunki realizacji ZIT, informacje dotyczące przygotowania i przyjęcia Strategii ZIT, finansowania oraz zakresu tematycznego, a także określają jej obowiązkowe elementy. Zgodnie z zapisami art. 28 rozporządzenia ogólnego wsparcie rozwoju terytorialnego możliwe jest w oparciu o strategię rozwoju terytorialnego m.in. w formie Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych. Opracowana strategia rozwoju ponadlokalnego dla Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego zawiera elementy Strategii ZIT zgodnie z art. 34 ust. 9 oraz ust. 15 ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021–2027. W przedmiotowym dokumencie kluczowe informacje dotyczące ZIT znajdują się w rozdziale IV Zintegrowane Inwestycje Terytorialne.

I.3 Komplementarność opracowania

Strategia ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030, została przeanalizowana pod kątem spójności celów i zapisów kluczowych dokumentów strategicznych i operacyjnych na szczeblu ogólnoeuropejskim, krajowym, regionalnym oraz lokalnym. Komplementarność celów z zapisami zawartymi w analizowanych dokumentach, została wykazana poniżej.

Europejski Zielony Ład

Europejski Zielony Ład zawiera plan działań, które mają na celu umożliwienie efektywniejszego wykorzystania zasobów, dzięki przejściu na czystą gospodarkę o obiegu zamkniętym, a także przeciwdziałanie utracie różnorodności biologicznej i zmniejszenie poziomu zanieczyszczeń. Kierunki działania, przewidziane do realizacji w niniejszym dokumencie w ramach Celu strategicznego 4. Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego, w tym krajobrazu oraz adaptacja do zmian klimatu, wpisują się w działania wskazane w dokumencie Europejski Zielony Ład.

	Europejski Zielony Ład	Strategia ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030
Działania	<ul style="list-style-type: none"> • inwestycje w technologie przyjazne dla środowiska • wspieranie innowacji przemysłowych • wprowadzanie czystszych, tańszych i zdrowszych form transportu prywatnego i publicznego • obniżenie emisyjności sektora energii • zapewnienie większej efektywności energetycznej budynków 	<p>Cel 4</p> <p>Cel strategiczny 4 Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego, w tym krajobrazu oraz adaptacja do zmian klimatu</p>

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR 2030)

KSRR 2030 jest podstawowym dokumentem strategicznym polityki regionalnej państwa w perspektywie do 2030 r., który przedstawia cele polityki regionalnej oraz działania i zadania, które powinny podjąć rząd oraz samorządy na różnych szczeblach, a także podmioty, które uczestniczą w realizacji tej polityki, wojewódzkie, w perspektywie roku 2030. Nadrzędnym celem zdefiniowanym we wskazanym dokumencie jest „efektywne wykorzystanie endogenicznych potencjałów terytoriów i ich specjalizacji dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju kraju, co stworzyć będzie warunki do wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym osiągnięciu spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym”.

Poniższa tabela przedstawia cele wskazane w KSRR 2030 oraz odpowiadające im cele strategiczne przewidziane do realizacji w *Strategii ZIT ROF do roku 2030*.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030		Strategia ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030	
Cel 1	Cel 1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym	Cel 4 Cel 5 Cel 6	Cel strategiczny 4 Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego, w tym krajobrazu oraz adaptacja do zmian klimatu Cel strategiczny 5 Skuteczna integracja procesów rozwojowych na obszarze ROF w wymiarze przestrzennym i technicznym Cel strategiczny 6 Integracja ROF w oparciu o nowoczesny transport publiczny i efektywny system komunikacji
Cel 2	Cel 2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych	Cel 2 Cel 3	Cel strategiczny 2 Wzmacnianie kapitału ludzkiego oraz społecznego Cel strategiczny 3 Budowanie pozycji i wizerunku ROF jako dynamicznego obszaru wzrostu w skali regionalnej, krajowej i międzynarodowej
Cel 3	Cel 3. Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie	Cel 1	Cel strategiczny 1 Rozwój i profesjonalizacja systemu usług publicznych

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)

Strategia określa podstawowe uwarunkowania, cele i kierunki rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, regionalnym i przestrzennym. Cel I koresponduje z celem 2 i celem 3 niniejszej strategii, natomiast cel II tożsamy jest z celami 1,2,5 i 6. Cel III odpowiada wskazanemu w strategii celowi 1, który dotyczy rozwoju i profesjonalizacji systemu usług publicznych.

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)		Strategia ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030	
Cel I	Cel szczegółowy I - Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną	Cel 2 Cel 3	Cel strategiczny 2 Wzmacnianie kapitału ludzkiego oraz społecznego Cel strategiczny 3 Budowanie pozycji i wizerunku ROF, jako dynamicznego obszaru wzrostu w skali regionalnej, krajowej i międzynarodowej
Cel II	Cel szczegółowy II – Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony	Cel 1 Cel 2 Cel 5 Cel 6	Cel strategiczny 1 Rozwój i profesjonalizacja systemu usług publicznych Cel strategiczny 2 Wzmacnianie kapitału ludzkiego oraz społecznego Cel strategiczny 5 Skuteczna integracja procesów rozwojowych na obszarze ROF w wymiarze przestrzennym i technicznym Cel strategiczny 6 Integracja ROF w oparciu o nowoczesny transport publiczny i efektywny system komunikacji
Cel III	Cel szczegółowy III – Skuteczna państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu	Cel 1	Cel strategiczny 1 Rozwój i profesjonalizacja systemu usług publicznych

Krajowa Polityka Miejska 2030 (KPM 2030)

Narzędziem dedykowanym realizacji celów strategicznych w odniesieniu do miast jest *Krajowa Polityka Miejska 2030*, przyjęta przez Radę Ministrów 14 czerwca 2022 r. Dokument skupia się na zrównoważonym rozwoju miast oraz miejskich obszarów funkcjonalnych, a także wskazuje działania, narzędzia i instrumenty, będące odpowiedzią na aktualne zjawiska i procesy identyfikowane w miastach. Dokument jakim jest Krajowa Polityka Miejska 2030, opisuje strategię wspierania rozwoju miast do 2030 r., odnosi się i jest narzędziem dedykowanym realizacji celów strategicznych w odniesieniu do miast, w przypadku ROF – Rzeszowa i Łańcuta oraz mniejszych Boguchwała, Głogów Małopolski i Tyczyn. Poniżej przedstawiono odniesienie celów strategicznych zaplanowanych w *Strategii ZIT ROF do roku 2030* do celów, które przedstawione zostały w Krajowej Polityce Miejskiej 2030.

Krajowa Polityka Miejska 2030		Strategia ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030	
	miasto zielone	Cel 4	Cel strategiczny 4. Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego, w tym krajobrazu oraz adaptacja do zmian klimatu
	miasto produktywne	Cel 3	Cel strategiczny 3. Budowanie pozycji i wizerunku ROF, jako dynamicznego obszaru wzrostu w skali regionalnej, krajowej i międzynarodowej

Krajowa Polityka Miejska 2030		Strategia ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030	
	miasto dostępne	Cel 1	Cel strategiczny 1. Rozwój i profesjonalizacja systemu usług publicznych
	miasto sprawne	Cel 5 Cel 6	Cel strategiczny 5. Skuteczna integracja procesów rozwojowych na obszarze ROF w wymiarze przestrzennym i technicznym Cel strategiczny 6. Integracja ROF w oparciu o nowoczesny transport publiczny i efektywny system komunikacji

Strategia rozwoju województwa - Podkarpackie 2030

Celem głównym wskazanym w strategii rozwoju województwa jest „Odpowiedzialne i efektywne wykorzystanie zasobów endo- i egzogenicznych regionu, zapewniające trwałe, zrównoważone i terytorialnie równomierny rozwój gospodarczy oraz wysoką jakość życia mieszkańców województwa”. Zaproponowane cele są odpowiedzią na zdiagnozowane wyzwania rozwojowe regionu. Struktura celów obejmuje wspomniany wcześniej cel główny oraz cele szczegółowe, które zaprezentowano w poniższej tabeli, wraz z odpowiadającymi im celami wskazanymi w Strategii Rozwoju ZIT ROF.

Strategia rozwoju województwa - Podkarpackie 2030		Strategia ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030	
Cel 1	1. Gospodarka i nauka Wzmacnianie potencjału regionalnej gospodarki oraz zwiększanie udziału nauki i badań dla innowacyjnego i zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego województwa	Cel 1 Cel 3	Cel strategiczny 1. Rozwój i profesjonalizacja systemu usług publicznych Cel strategiczny 3. Budowanie pozycji i wizerunku ROF, jako dynamicznego obszaru wzrostu w skali regionalnej, krajowej i międzynarodowej
Cel 2	2. Kapitał ludzki i społeczny Wzmacnianie kapitału ludzkiego i społecznego, jako podstawy umożliwiającej rozwój regionu oraz podnoszenie poziomu życia mieszkańców	Cel 2	Cel strategiczny 2. Wzmacnianie kapitału ludzkiego oraz społecznego
Cel 3	3. Infrastruktura dla zrównoważonego rozwoju i środowiska Rozbudowa infrastruktury służącej rozwojowi oraz optymalizacja wykorzystania zasobów naturalnych i energii przy zachowaniu dbałości o stan środowiska przyrodniczego	Cel 4 Cel 5 Cel 6	Cel strategiczny 4. Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego, w tym krajobrazu oraz adaptacja do zmian klimatu Cel strategiczny 5. Skuteczna integracja procesów rozwojowych na obszarze ROF w wymiarze przestrzennym i technicznym Cel strategiczny 6. Integracja ROF w oparciu o nowoczesny transport publiczny i efektywny system komunikacji

Strategia rozwoju województwa - Podkarpackie 2030		Strategia ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030	
Cel 4	4. Dostępność usług Zwiększenie dostępu obywateli do usług publicznych i podniesienie standardu ich świadczenia dla poprawy jakości życia i wzmacniania procesów rozwojowych	Cel 1	Cel strategiczny 1. Rozwój i profesjonalizacja systemu usług publicznych

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego – Perspektywa 2030 (PZWP)

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego to podstawowy dokument wyznaczający cele i kierunki rozwoju regionu w układzie przestrzennym. PZWP zawiera uwarunkowania zewnętrzne i wewnętrzne rozwoju województwa, cele oraz kierunki zagospodarowania przestrzennego, w tym inwestycje celu publicznego o charakterze ponadlokalnym. Kierunki zagospodarowania przestrzennego województwa podkarpackiego, stanowiące podstawę prowadzenia polityki przestrzennej samorządu województwa, zostały wskazane w zakresie następujących dziedzin:

1. OSADNICTWO

- Poprawa spójności funkcjonalnoprzestrzennej systemu osadniczego województwa;

2. ŚRODOWISKO

- Ochrona środowiska oraz racjonalne wykorzystanie jego zasobów,
- Zapobieganie zagrożeniom i zanieczyszczeniom środowiska oraz minimalizowanie ich negatywnych skutków,
- Ochrona dziedzictwa kulturowego;

3. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNO-GOSPODARCZA

- Podniesienie poziomu życia mieszkańców województwa,
- Kształtowanie warunków rozwoju gospodarczego;

4. KOMUNIKACJA

- Poprawa dostępności komunikacyjnej województwa;

5. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

- Zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego województwa,
- Racjonalny rozwój gospodarki wodnej i ściekowej,
- Rozwój systemu gospodarki odpadami,
- Rozwój infrastruktury telekomunikacyjnej;

6. OBRONNOŚĆ I BEZPIECZEŃSTWO PAŃSTWA

- Zwiększenie zdolności obronnej i bezpieczeństwa państwa.

Integralną część dokumentu stanowi Plan Zagospodarowania Przestrzennego Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego, w którym zawarto szczegółowe uwarunkowania i kierunki rozwoju przestrzennego ROF.

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego	Strategia ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030	
Dalszy rozwój funkcji metropolitalnych Rzeszowa	Cel 3 Cel 5	Cel strategiczny 3. Budowanie pozycji i wizerunku ROF, jako dynamicznego obszaru wzrostu w skali regionalnej, krajowej i międzynarodowej Cel strategiczny 5. Skuteczna integracja procesów rozwojowych na obszarze ROF w wymiarze przestrzennym i technicznym
Rozwój gospodarczy, w tym rozwój przemysłu wysokich technologii	Cel 2 Cel 3	Cel strategiczny 2. Wzmacnianie kapitału ludzkiego oraz społecznego Cel strategiczny 3. Budowanie pozycji i wizerunku ROF, jako dynamicznego obszaru wzrostu w skali regionalnej, krajowej i międzynarodowej
Wzmocnienie potencjału społecznego i gospodarczego ośrodków miejskich i gminnych stymulujących rozwój ROF	Cel 1 Cel 2 Cel 3 Cel 5	Cel strategiczny 1. Rozwój i profesjonalizacja systemu usług publicznych Cel strategiczny 2. Wzmacnianie kapitału ludzkiego oraz społecznego Cel strategiczny 3. Budowanie pozycji i wizerunku ROF, jako dynamicznego obszaru wzrostu w skali regionalnej, krajowej i międzynarodowej Cel strategiczny 5. Skuteczna integracja procesów rozwojowych na obszarze ROF w wymiarze przestrzennym i technicznym
Poprawa dostępności komunikacyjnej obszaru w wymiarze lokalnym, regionalnym, krajowym i transgranicznym	Cel 5 Cel 6	Cel strategiczny 5. Skuteczna integracja procesów rozwojowych na obszarze ROF w wymiarze przestrzennym i technicznym Cel strategiczny 6. Integracja ROF w oparciu o nowoczesny transport publiczny i efektywny system komunikacji
Integracja i rozwój transportu publicznego	Cel 6	Cel strategiczny 6. Integracja ROF w oparciu o nowoczesny transport publiczny i efektywny system komunikacji
Poprawa ładu przestrzennego, ochrona i racjonalne wykorzystanie przestrzeni nieurbanizowanej	Cel 4 Cel 5	Cel strategiczny 4. Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego, w tym krajobrazu oraz adaptacja do zmian klimatu Cel strategiczny 5. Skuteczna integracja procesów rozwojowych na obszarze ROF w wymiarze przestrzennym i technicznym
Rozwój kapitału ludzkiego	Cel 2	Cel strategiczny 2. Wzmacnianie kapitału ludzkiego oraz społecznego
Wzrost poziomu życia mieszkańców	Cel 1 Cel 2	Cel strategiczny 1. Rozwój i profesjonalizacja systemu usług publicznych Cel strategiczny 2. Wzmacnianie kapitału ludzkiego oraz społecznego

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego	Strategia ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030	
Ochrona zasobów środowiska i dziedzictwa kulturowego	Cel 4	Cel strategiczny 4. Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego, w tym krajobrazu oraz adaptacja do zmian klimatu
Rozwój rekreacji i różnych form usług turystycznych	Cel 4 Cel 5	Cel strategiczny 4. Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego, w tym krajobrazu oraz adaptacja do zmian klimatu. Cel strategiczny 5. Skuteczna integracja procesów rozwojowych na obszarze ROF w wymiarze przestrzennym i technicznym
Rozwój rolnictwa ekologicznego i specjalistycznego	Cel 4	Cel strategiczny 4. Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego, w tym krajobrazu oraz adaptacja do zmian klimatu

Program strategicznego rozwoju transportu województwa podkarpackiego do roku 2030

Program strategicznego rozwoju transportu województwa podkarpackiego jest kompleksowym dokumentem, obejmującym rozwój wszystkich gałęzi transportu w województwie podkarpackim w perspektywie 2030 roku i stanowi odpowiedź na nowe cele polityki spójności UE na lata 2021-2027. Jako główny cel w strategii województwa wyznaczono „odpowiedzialne i efektywne wykorzystanie zasobów endo- i egzogenicznych regionu, zapewniające trwałe, zrównoważony i terytorialnie równomierny rozwój gospodarczy oraz wysoką jakość życia mieszkańców województwa”. Cel ten przekłada się na cele szczegółowe *Programu strategicznego rozwoju transportu*, mianowicie:

1. Rozwój infrastruktury transportowej oraz integracji międzygałęziowej transportu
2. Poprawa dostępności komunikacyjnej wewnątrz regionu oraz rozwój transportu publicznego
3. Rozwój infrastruktury informacyjno-komunikacyjnej w regionie
4. Rozwój infrastruktury służącej prowadzeniu działalności gospodarczej i turystyki
5. Terytorialny wymiar Strategii obszar horyzontalny.

Plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego na lata 2021-2030 z elementami strategii rozwoju elektromobilności dla miasta Rzeszowa i gmin ościennych, które zawarły z Gminą Miasto Rzeszów porozumienia w zakresie organizacji transportu publicznego

Plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego z elementami rozwoju elektromobilności to opracowanie, w którym zawarto założenia dla Rzeszowa oraz gminy i miasta Boguchwała, gminy i miasta Tyczyn oraz gmin: Lubenia i Świlcza w zakresie przewozów o charakterze użyteczności publicznej realizowanych na ich obszarze.

Głównym celem planu jest zapewnienie funkcjonowania transportu zbiorowego zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju, co wsparto celami uzupełniającymi:

1. Zapewnienie zasad dostępności do usług transportu publicznego, w tym dla osób niepełnosprawnych, wymaganych i określonych w dyrektywach Unii Europejskiej i przepisach krajowych oraz w tzw. dobrych praktykach.
2. Funkcjonowanie transportu publicznego jako realnej alternatywy dla realizacji podróży samochodami osobowymi – poprzez zapewnienie wysokiej jakości usług i uprzywilejowanie pojazdów transportu zbiorowego w ruchu drogowym.
3. Integracja transportu publicznego, obejmująca transport miejski i transport regionalny – przede wszystkim w zakresie taryfowo-biletowym, koordynacji rozkładów jazdy, informacji o usługach – oraz budowa węzłów integracyjnych.
4. Zmniejszenie negatywnego oddziaływania transportu na środowisko – poprzez rozbudowę floty pojazdów zeroemisyjnych, sukcesywną wymianę wyeksploatowanego taboru autobusowego oraz utrzymanie założonego udziału transportu publicznego w przewozach miejskich.

Zakłada się, że realizacja założeń Planu przyczyni się do ograniczenia niskiej emisji zanieczyszczeń i poziomu hałasu przede wszystkim w Rzeszowie, ale również w gminach ościennych. Zaproponowane w dokumencie działania uwzględniają bowiem zmniejszenie ruchu samochodowego na rzecz przemieszczania się komunikacją miejską bądź rowerami, co przełoży się na dalszy wzrost mobilności lokalnej społeczności, przy jednoczesnej dbałości o środowisko przyrodnicze.

Założenia *Strategii ZIT ROF do roku 2030* są komplementarne z zapisami *Planu zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego na lata 2021-2030 z elementami strategii rozwoju elektromobilności* przede wszystkim w zakresie działań przewidzianych w ramach 4. i 6. Celu strategicznego.

Plan Zrównoważonego Rozwoju Publicznego Transportu Zbiorowego dla Związku Gmin „Podkarpacka Komunikacja Samochodowa” z elementami Rozwoju Strategii Elektromobilności

Plan Zrównoważonego Rozwoju Publicznego Transportu Zbiorowego dla Związku Gmin „Podkarpacka Komunikacja Samochodowa” z elementami Rozwoju Strategii Elektromobilności (Plan transportowy) obejmuje obszar gmin tworzących Związek, a więc gmin: Boguchwała, Głogów Małopolski, Tyczyn, Chmielnik, Czarna, Czudec, Krasne, Świlcza i Trzebownisko³. W dokumencie przedstawiono m.in. uwarunkowania rozwoju sieci publicznego transportu zbiorowego oraz planowane kierunki jego rozwoju i zasady planowania oferty przewozowej na terenie ww. gmin. Priorytetem określonym

---

³ Obecnie w skład Związku, oprócz wskazanych gmin, wchodzi również gminy: Błażowa, Hyżne, Lubenia (wchodzące w skład ROF) oraz gminy Kamień, Raniszów, Sokołów Małopolski.

w Planie transportowym jest zachowanie walorów środowiskowych, a realizacja zaplanowanych w nim działań ma w założeniu zmniejszyć emisję zanieczyszczeń i poziom hałasu.

Dokumenty planistyczne dotyczące planowania w gospodarowaniu wodami

Wskazane dokumenty skupione są na ograniczeniu skutków ekstremalnych zjawisk pogodowych, w szczególności powodzi i suszy. Zagrożenie powodziowe związane jest przede wszystkim z przebiegiem na terenie ROF rzeki Wisłok i jej dopływów (Strug i Mrowla) oraz zbiornikiem Rzeszów. Monitoring wód powierzchniowych przeprowadzony w województwie podkarpackim w ostatnich latach wykazał, że wszystkie jednolite części wód powierzchniowych na terenie ROF (JCWP) cechują się złym stanem ogólnym⁴. W przypadku suszy, większa część ROF jest umiarkowanie zagrożona suszą (silnie zagrożone są gmina Błazowa i Hyżne). Głównym zagrożeniem jest susza hydrologiczna⁵ i hydrogeologiczna⁶. Ze względu na przedstawione uwarunkowania kluczowe jest rozwijanie niebiesko-zielonej infrastruktury oraz prowadzenie działań z zakresu szeroko rozumianej retencji. Zapisy przedstawionych dokumentów, realizowane są w ramach Celu strategicznego 4. Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego, w tym krajobrazu oraz adaptacja do zmian klimatu.

Dokumenty z zakresu gospodarki wodnej	Strategia ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030	
Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły	Cel 4	Cel strategiczny 4. Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego, w tym krajobrazu oraz adaptacja do zmian klimatu.
Plan zarządzania ryzykiem powodziowym		
Plan przeciwdziałania skutkom suszy		

⁴ Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030.

⁵ Susza hydrologiczna występuje w następstwie suszy atmosferycznej, jest to okres, podczas którego przepływy w rzekach spadają poniżej wieloletnich wartości średnich.

⁶ Rodzaj suszy, przez który rozumie się długotrwałe obniżenie zasobów wód podziemnych.

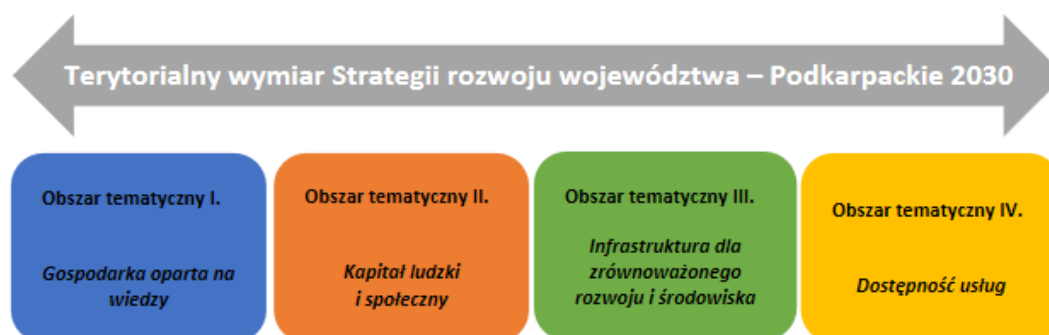
Ponadto *Strategia ZIT ROF do roku 2030*, jest spójna z dokumentami na szczeblu lokalnym, które zostały wskazane poniżej.

Strategie rozwoju jednostek tworzących ROF
Strategia Rozwoju Gminy Błażowa do roku 2030
Strategia Rozwoju Gminy Boguchwała na lata 2022-2030
Strategia Rozwoju Gminy Chmielnik do 2029 roku
Strategia Rozwoju Gminy Czarna do roku 2020 z perspektywą do roku 2030
Strategia Rozwoju Gminy Czudec na lata 2016-2026
Strategii Rozwoju Gminy Głogów Małopolski w latach 2022-2032
Strategia Rozwoju Gminy Hłyżne na lata 2021-2030
Strategia Rozwoju Gminy Krasne na lata 2022-2030
Strategia Rozwoju Gminy Lubenia do roku 2030
Strategia Rozwoju Miasta Łańcuta na lata 2021-2027
Strategia Rozwoju Gminy Łańcut na lata 2022-2030
Strategia Rozwoju Miasta Rzeszowa Do Roku 2025
Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Świlcza na lata 2022-2030
Strategia Rozwoju Gminy Trzebownisko na lata 2022-2030
Strategia Rozwoju Gminy Tyczyn na lata 2022 – 2030

I.3.1 Rzeszowski Obszar Funkcjonalny w ujęciu regionalnym – OSI

W Strategii Rozwoju Województwa - Podkarpackie 2030 przedstawiony został cel, jakim jest *Wzmocnienie terytorialnej spójności województwa podkarpackiego*, który realizowany będzie poprzez integrację działań wskazanych w obszarach tematycznych zdefiniowanych w Strategii ZIT ROF do roku 2030 oraz ukierunkowanie ich na obszary wymagające wsparcia, czy tzw. obszary strategicznej interwencji (OSI). Poniżej przedstawiony terytorialny wymiar Strategii jako obszar horyzontalny.

Rysunek 1 Terytorialny wymiar Strategii jako obszar horyzontalny

Źródło: *Strategia rozwoju województwa - Podkarpackie 2030*

Obszary strategicznej interwencji zaproponowane w strategii Podkarpackie 2030 zostały wyróżnione poprzez integrację dwóch podejść – krajowego i regionalnego, spójnych z Strategią na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) oraz Krajową Strategią Rozwoju

Regionalnego 2030, co warunkuje, iż OSI wyznaczone na poziomie krajowym i regionalnym są komplementarne. Zgodnie z zapisami ustawy o samorządzie gminnym, w strategii rozwoju ponadlokalnego powinny znaleźć się obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa wraz z zakresem planowanych działań. Na poziomie krajowym wśród OSI wskazuje się obszary zagrożone trwałą marginalizacją, miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze oraz Wschodnia Polska. Z uwagi na położenie ROF w województwie podkarpackim, wpisuje się on w OSI Wschodnia Polska, który będzie wspierany z poziomu kraju i regionu za pomocą dedykowanych instrumentów.

W przypadku tego obszaru nacisk kładziony będzie m.in. na podnoszenie atrakcyjności inwestycyjnej, wzmacnianie konkurencyjności, współpracę ponadregionalną oraz poprawę dostępności transportowej.

Rysunek 2 OSI Wschodnia Polska z uwzględnieniem położenia ROF

Źródło: opracowanie własne na podstawie Strategii rozwoju województwa - Podkarpackie 2030 oraz Programu Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej na lata 2021-2027.

Samorząd województwa podkarpackiego, oprócz OSI krajowych, wskazał OSI na poziomie regionalnym, które objęte zostaną wsparciem. Wśród OSI identyfikowanych na poziomie regionalnym wskazuje się:

- subregionalne bieguny wzrostu i miejskie obszary funkcjonalne
- miasta powiatowe i małe
- Rzeszów i Rzeszowski Obszar Funkcjonalny
- obszary wiejskie

- obszary zagrożone trwałą marginalizacją w województwie
- obszar Bieszczad
- obszar gmin „Błękitnego Sanu”

Z uwagi na kompleksowe traktowanie obszaru oraz specyfikę dokumentu (strategia rozwoju ponadlokalnego), przywołano zapisy Strategii rozwoju województwa – Podkarpackie 2030 (SRW) dedykowane OSI, w które całościowo wpisuje się ROF (Rzeszów i Rzeszowski Obszar Funkcjonalny). Zasięg terytorialny Obszarów Strategicznej Interwencji (OSI) dla Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego (ROF) w SRW 2030 przedstawiał delimitację w dwóch wymiarach, w tym potencjalnym. ROF w SRW 2030 tworzy układ obejmujący 13 gmin: Rzeszów (miasto na prawach powiatu), Miasto Łańcut, gminy miejsko-wiejskie: Gmina Boguchwała, Gmina Głogów Małopolski, Gmina Tyczyn I Gminy Wiejskie: Gmina Chmielnik, Gmina Krasne, Gmina Lubenia, Gmina Świlcza, Gmina Trzebownisko, Gmina Czarna, Gmina Łańcut, Gmina Czudec. W układzie potencjalnym poza ww. gminami włączono: miasto Dynów, gminę miejsko-wiejską Sokołów Małopolski oraz gminy wiejskie: Dynów, Kamień, Błazową oraz Hyżne. Ujęcie potencjalne, na etapie przyjmowania SRW 2030 uwzględniało rozszerzenie ROF. Rozszerzenie składu Stowarzyszenia Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego o nowych członków: Gminę Błazowa i Gminę Hyżne nastąpiło w dniu 17 listopada 2021 roku decyzją Zebrania Delegatów. Przeprowadzona procedura rozszerzenia oparta została o zapisy Strategii rozwoju województwa – Podkarpackie 2030 przyjętej Uchwałą Nr XXVII/458/20 Sejmiku Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 28.09.2020 roku.

Poniżej przedstawiono kierunki interwencji w ramach OSI Funkcje metropolitalne Rzeszowa oraz jego obszaru funkcjonalnego wraz z zakładanymi w ich ramach działaniami:

Tabela 1 Kierunki interwencji w ramach OSI

Kierunek interwencji	Zakładane działania
<p>7.2.1. Tworzenie korzystnych warunków do trwałego wzrostu gospodarczego w Rzeszowie i jego obszarze funkcjonalnym ROF</p>	<ul style="list-style-type: none"> • powstawanie i rozwój stref zwiększonej aktywności gospodarczej na terenie ROF; • przygotowanie terenów pod potrzeby sektorów BPO/SSC/ITO; • wykreowanie wizerunku Rzeszowa poza granicami kraju jako atrakcyjnego partnera do transgranicznej współpracy gospodarczej; • dostosowanie realizacji wyzwań gospodarczych do zmian klimatu i zachowania dziedzictwa przyrodniczego, kulturowego i krajobrazowego ROF; • rozwój sektora nauki poprzez realizację projektów badawczych wspólnie z ośrodkami naukowymi i badawczymi z innych krajów; • rozwój platformy współpracy podmiotów nauki i biznesu w inicjowaniu i wspieraniu jednostek naukowych, technologicznych i transferu technologii; • zapewnienie warunków transferu technologii i wymiany poprzez organizację imprez targowych, forów i konferencji; • przeciwdziałanie procesowi niekontrolowanej suburbanizacji i minimalizowanie jej negatywnych skutków; • zwiększenie dostępności transportowej i komunikacyjnej Rzeszowa ze stolicą kraju poprzez realizację bezpośredniego szybkiego połączenia kolejowego oraz drogi ekspresowej S9; • skomunikowanie Rzeszowa z północną i południową Europą oraz regionami Polski Wschodniej poprzez budowę drogi ekspresowej S19 w standardzie drogi dwujezdniowej, dróg kontynuujących dla korytarza transportowego Via Carpatia oraz kolejowej Magistrali Wschodniej; • usprawnienie systemu drogowego Rzeszowa i ROF poprzez budowę, przebudowę i modernizację dróg wszystkich kategorii w celu zwiększenia poziomu bezpieczeństwa, skrócenia czasu dojazdu, zmniejszenia poziomu emisji zanieczyszczeń i hałasu oraz poprawy dostępności do obszarów istotnych dla rozwoju i funkcjonowania Rzeszowa i ROF.
<p>7.2.2. Wzmacnianie funkcji metropolitalnych realizowanych przez Rzeszów oraz wspieranie rozwoju nowych funkcji zwiększających zakres świadczonych usług wyższego rzędu</p>	<ul style="list-style-type: none"> • niekonfliktowe poszerzanie granic miasta w celu pozyskania powierzchni niezbędnej do dalszego rozwoju funkcji metropolitalnych Rzeszowa; • rozwój nowoczesnej bazy badawczej i infrastruktury dydaktycznej uczelni i szkół wyższych, w tym tworzenie ośrodków kształcenia o charakterze międzynarodowym; • zapewnienie synchronizacji oferty szkolnictwa z oczekiwaniami rynku pracy; • podkreślenie rangi Rzeszowa poprzez lokalizację siedzib instytucji finansowych i kapitałowych o znaczeniu międzynarodowym (banków, funduszy kapitałowych, giełdy towarowej);

Kierunek interwencji	Zakładane działania
	<ul style="list-style-type: none"> • podnoszenie atrakcyjności turystycznej wraz z promocją funkcjonujących terenów rekreacyjnych i wypoczynkowych, sportowych i turystycznych, a także tworzenie nowych obiektów i usług w tych zakresach; • kreowanie warunków dla uprawiania sportu na poziomie wyczynowym i amatorskim oraz poszerzenie oferty miejsc służących rekreacji poprzez rozbudowę infrastruktury (np. basenu olimpijskiego z wieżą do skoków, utworzenie kompleksowego parku rekreacyjno-sportowego); • wzmocnienie powiązań z Rzeszowem prestiżowych podmiotów gospodarczych, w szczególności z branży lotniczej i wysokich technologii poprzez lokalizację ich siedzib na terenie miasta; • wzrost zakresu współpracy transgranicznej miasta Rzeszowa z ośrodkami zagranicznymi w obszarze różnorodnych sektorów; • działania prowadzące do integracji rzeszowskich środowisk kulturalno-artystycznych i lokalnych twórców; • rozwój usług kultury wyższego rzędu; • rozwój kultury studenckiej jako istotnego czynnika rozwoju Rzeszowa, jako dużego ośrodka uniwersyteckiego; • promocja wizerunku Rzeszowa jako „inteligentnego miasta”, co oznacza innowacyjne – zarządzanie, technologie, naukę i technikę, przemysł i architekturę, kulturę i sztukę; • Rzeszów jako miasto przyciągające młodych profesjonalistów (tzw. klasy kreatywnej), którzy jako pracodawcy i pracownicy kreują wysoką jakość kapitału ludzkiego niezbędnego do rozwoju regionu; • zwiększenie dostępności do opieki medycznej dla społeczeństwa, w tym w szczególności osób starszych i osób z niepełnosprawnościami; • wspieranie działań pozwalających ugruntować i zwiększać regionalną oraz lokalną tożsamość oraz dziedzictwo kulturowe; • wzrost powiązań międzynarodowych Rzeszowa poprzez przekształcenie funkcjonujących konsulatów honorowych na urzędy konsularne oraz inicjowanie działań na rzecz utworzenia konsulatów kolejnych państw.
<p>7.2.3. Zapewnienie dobrej jakości życia i realizacji funkcji publicznych w Rzeszowskim Obszarze Funkcjonalnym (ROF)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • rozwój przedsiębiorczości poprzez tworzenie innowacyjnej infrastruktury biznesowej, w tym parki biznesowe; • rozwój gospodarczy ROF-u poprzez wykorzystanie walorów przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych w turystyce i rolnictwie; • zapewnienie prawidłowej gospodarki wodno-ściekowej na całym obszarze ROF-u; • kształtowanie i promocja dziedzictwa kulturowego regionu w tym ochrona i odnowa zasobów zabytkowych; • zapewnienie bezpieczeństwa publicznego mieszkańcom ROF-u; • zwiększenie aktywności zawodowej w tym wsparcie w zakresie podnoszenia kwalifikacji zawodowych mieszkańców ROF; • podejmowanie działań prowadzących do wzrostu liczby miejsc pracy na terenie ROF; • dywersyfikacja źródeł energii poprzez rozwój OZE na obszarze ROF; • podejmowanie działań na rzecz poprawy czystości powietrza; • rozwój niskoemisyjnego transportu publicznego;

Kierunek interwencji	Zakładane działania
	<ul style="list-style-type: none"> • rozwój alternatywnego transportu poza drogowo-kolejowym wraz z rozwojem systemu bezpieczeństwa użytkowników; • podniesienie poziomu uzbrojenia terenów wraz z poprawą dostępności komunikacyjnej terenów inwestycyjnych na terenie ROF; • podniesienie jakości usług: zdrowotnych, społecznych, opiekuńczych i edukacyjnych poprzez rozwój nowoczesnej infrastruktury użyteczności publicznej na obszarze ROF; • ochrona środowiska przyrodniczego na obszarze ROF; • wprowadzenie rozwiązań wpisujących się w koncepcję „zielonych miast”; • rozwój infrastruktury sportowo-rekreacyjnej.
<p>7.2.4. Rozwój powiązań komunikacyjnych i zintegrowanego systemu transportu publicznego łączących Rzeszów z jego obszarem funkcjonalnym ROF</p>	<ul style="list-style-type: none"> • powstanie i rozwój centrów logistyczno-dystrybucyjnych wykorzystujących tranzytowe położenie Rzeszowa i bliskość portu lotniczego Rzeszów-Jasionka; • wzmocnienie Rzeszowa jako zintegrowanego multimodalnego węzła przesiadkowego (w tym ośrodka rozrządowego ruchu turystycznego), w szczególności dalsza budowa Rzeszowskiego Centrum Komunikacyjnego; • rozwój szybkiej kolei miejskiej – Podmiejskiej Kolei Aglomeracyjnej, obsługującej aglomerację rzeszowską wraz z budową linii kolejowej na lotnisko Rzeszów-Jasionka; • zapewnienie spójnego systemu tras rowerowych gwarantujących bezpieczeństwo w poruszaniu się po mieście i obszarze ROF; • zapewnienie zrównoważonego systemu obejmującego transport zbiorowy i rowerowy na obszarze Rzeszowa i ROF z wykorzystaniem intermodalnych węzłów powiązanych z transportem rowerowym tj. P&R, B&R, K&R; • zmniejszenie zatłoczenia dróg miejskich i dróg wlotowych/wylotowych oraz zwiększenie bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego; • usprawnienie systemów sterowania i zarządzania ruchem drogowym w miastach; • poprawa jakości środowiska wskutek redukcji nadmiernej emisji spalin i hałasu przez środki transportu.
<p>7.2.5. Gospodarka przestrzenna Rzeszowa i obszaru funkcjonalnego</p>	<ul style="list-style-type: none"> • zrównoważone i racjonalne zagospodarowanie przestrzenne i architektoniczne terenu miasta i ROF dzięki koordynacji dokumentów planistycznych poszczególnych JST w celu efektywnego wykorzystania przestrzeni; • ograniczenie konfliktów przestrzennych, w tym dotyczących funkcji i przeznaczenia terenów i rodzajów zabudowy; • rewitalizacja obszarów zdegradowanych w celu przywrócenia bądź nadania im nowych funkcji społecznych oraz gospodarczych lub przestrzennych lub technicznych lub środowiskowych; • ujęcie w koncepcjach architektoniczno-urbanistycznych miasta klinów napowietrzających wpływających na ruchy mas powietrza i zapobiegających smogowi; • rozbudowa wewnątrz miejskich układów ekologicznych i połączenie z obszarami otwartymi przez system zielonych pierścieni.

Źródło: opracowanie własne

Poniżej zaprezentowano kierunki interwencji wraz z przyporządkowaniem gmin ROF, które wpisują się w poszczególne typy i rodzaje OSI.

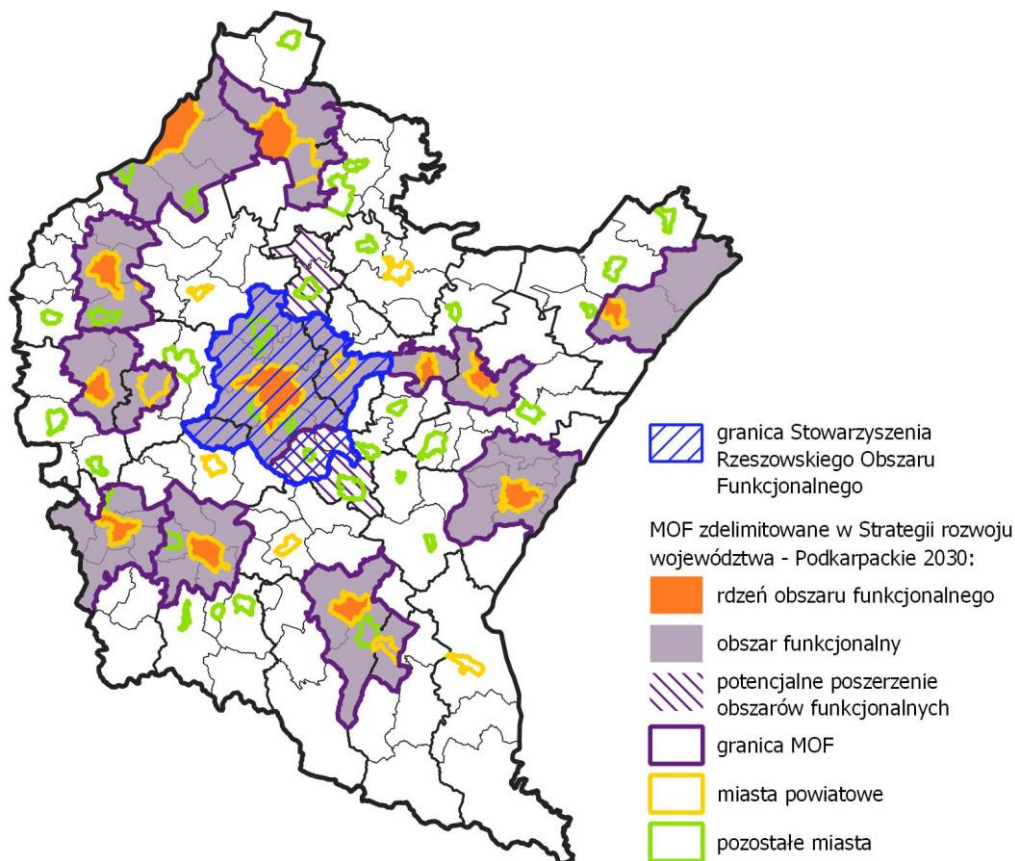
Tabela 2 Kierunki interwencji wraz z przyporządkowaniem gmin ROF

Obszar strategicznej interwencji	Kierunek interwencji	Zasięg na obszarze ROF
7.1 Wykorzystanie policentrycznego miejskiego układu osadniczego	7.1.1. Wzmocnienie roli biegunów wzrostu w świadczeniu usług publicznych oraz usług wyższego rzędu, a w szczególności wzmocnianie potencjałów wyróżniających je w skali krajowej	Miasto Rzeszów
	7.1.3. Rozwój powiązań komunikacyjnych wewnątrz obszarów funkcjonalnych biegunów wzrostu	Cały obszar ROF
	7.1.4. Rozwój miast powiatowych i miast mniejszych	Miasto Rzeszów, Miasto Łańcut, Gmina Błażowa, Gmina Boguchwała, Gmina Głogów Małopolski, Gmina Tyczyn
7.2 Funkcje metropolitalne Rzeszowa oraz jego obszaru funkcjonalnego	7.2.2. Wzmacnianie funkcji metropolitalnych realizowanych przez Rzeszów oraz wspieranie rozwoju nowych funkcji zwiększających zakres świadczonych usług wyższego rzędu	Miasto Rzeszów
	7.2.1. Tworzenie korzystnych warunków do trwałego wzrostu gospodarczego w Rzeszowie i jego obszarze funkcjonalnym ROF	Cały obszar ROF
	7.2.3. Zapewnienie dobrej jakości życia i realizacji funkcji publicznych w Rzeszowskim Obszarze Funkcjonalnym (ROF)	
	7.2.4. Rozwój powiązań komunikacyjnych i zintegrowanego systemu transportu publicznego łączących Rzeszów z jego obszarem funkcjonalnym ROF	
	7.2.5. Gospodarka przestrzenna Rzeszowa i obszaru funkcjonalnego	
7.3 Obszary wymagające szczególnego wsparcia w kontekście równowagi rozwoju	7.3.1. Wzmocnienie szans rozwojowych obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją w województwie	Gmina Czudec
7.4 Obszary wiejskie – wysoka jakość przestrzeni do zamieszkania, pracy i wypoczynku	7.4.1. Wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich poprzez rozwój infrastruktury technicznej	Gmina Błażowa, Gmina Boguchwała, Gmina Chmielnik, Gmina Czudec, Gmina Czarna, Gmina Głogów Małopolski, Gmina Hyżne, Gmina Krasne, Gmina Lubenia, Gmina Łańcut, Gmina Świlcza, Gmina Trzebownisko, Gmina Tyczyn
	7.4.2. Rozwój przedsiębiorczości na obszarach wiejskich	
	7.4.3. Integracja i aktywizacja społeczności wiejskiej w aspekcie społecznym i kulturowym	
	7.4.4. Racjonalizacja przestrzeni wiejskiej	

Źródło: opracowanie własne

Rysunek 3 OSI Rzeszów i Rzeszowski Obszar Funkcjonalny

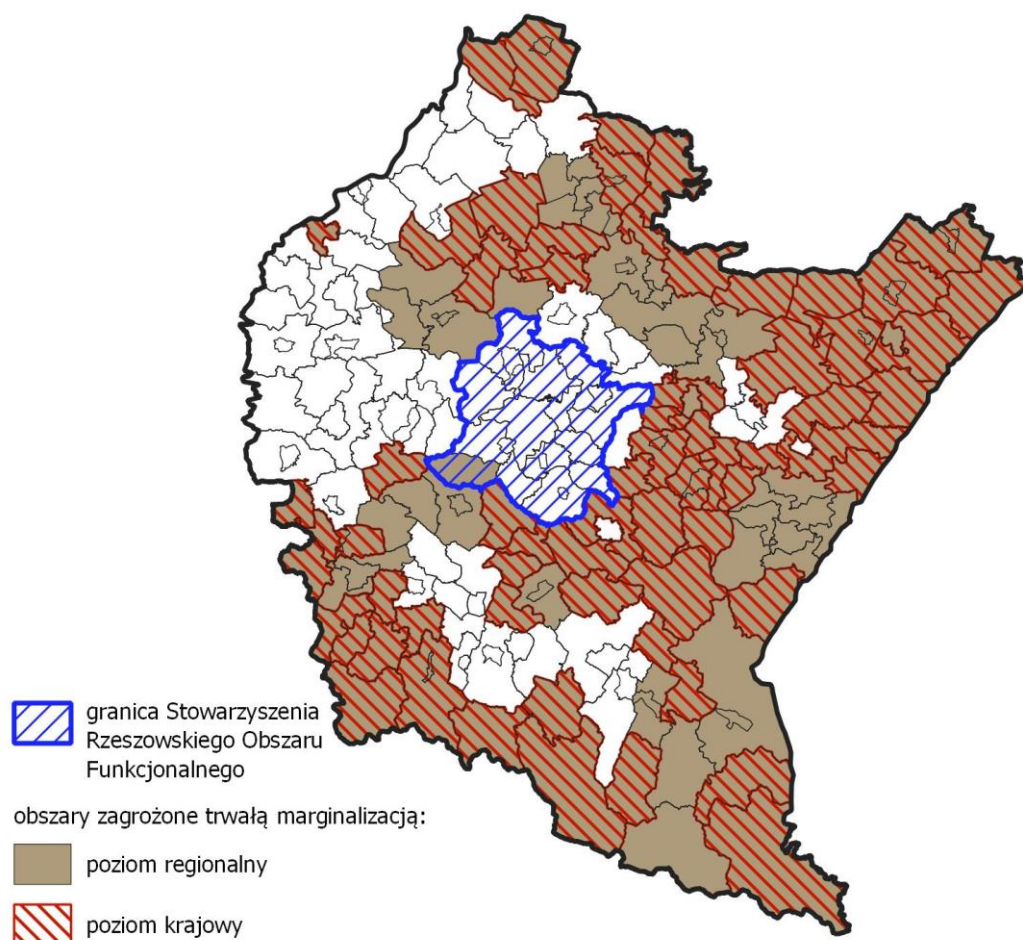
Źródło: opracowanie własne na podstawie Strategii rozwoju województwa - Podkarpackie 2030.

Kierunek interwencji	Zakładane działania
<p>7.1.1. Wzmocnienie roli biegunów wzrostu w świadczeniu usług publicznych oraz usług wyższego rzędu, a w szczególności wzmocnienie potencjałów wyróżniających je w skali krajowej</p>	<ul style="list-style-type: none"> • umocnienie pozycji biegunów wzrostu w oparciu o ich potencjał w celu podniesienia ich pozycji w hierarchii ośrodków rozwoju na poziomie regionu i kraju; • podejmowanie działań przeciwdziałających pogarszaniu się sytuacji społeczno-ekonomicznej w sytuacji ewentualnego zastoju gospodarczego wynikającego z uwarunkowań kryzysowych, w tym epidemii COVID-19 w 2020 r.; • wzmocnienie rdzeni biegunów wzrostu w zakresie realizowanych funkcji miastotwórczych; • zachowanie policentrycznej struktury osadniczej umożliwiającej rozpowszechnianie efektów działań rozwojowych na obszar całego województwa; • wsparcie biegunów wzrostu w zakresie wykorzystania potencjałów endogenicznych; • kreowanie nowych regionalnych biegunów wzrostu; • tworzenie układów multipolarnych uwzględniających rozprzestrzenianie się procesów; • rozwojowych ponad granicami administracyjnymi; • rozwój kapitału ludzkiego poprzez poprawę jakości edukacji oraz różnicowanie oferty edukacyjnej i popularyzującą naukę z wykorzystaniem innowacji; • rozwój usług publicznych i podniesienie ich jakości, m.in. w zakresie ochrony zdrowia i bezpieczeństwa publicznego; • poprawa ładu przestrzennego obszaru poprzez integrację planowania przestrzennego;

Kierunek interwencji	Zakładane działania
	<ul style="list-style-type: none"> • poszerzenie oferty kulturalnej i zwiększenie udziału mieszkańców w życiu kulturalnym regionu; • wykorzystanie potencjału turystycznego ośrodków poprzez kreowanie różnorodnych produktów turystycznych; • wsparcie uczelni oraz szkół poprzez włączanie ich w lokalne i regionalne programy promocji, a także uwzględnienie ich funkcjonowania w ofertach inwestycyjnych.
<p>7.1.3. Rozwój powiązań komunikacyjnych wewnątrz obszarów funkcjonalnych biegunów wzrostu</p>	<ul style="list-style-type: none"> • zwiększenie spójności terytorialnej obszarów funkcjonalnych budowę, rozbudowę oraz modernizację infrastruktury kolejowej; • podniesienie bezpieczeństwa komunikacyjnego poprzez budowę obwodnic i odciążenie centrów miast od przeciążeń wynikających z transportu indywidualnego i komunikacji publicznej; • modernizacja i rozwój infrastruktury dróg lokalnych w celu zwiększenia spójności obszarów funkcjonalnych miast; • rozwój transportu publicznego, w tym poprzez modernizację i rozwój infrastruktury w celu efektywniejszego przemieszczania się wewnątrz obszarów funkcjonalnych oraz między nimi; • wspieranie systemu zrównoważonego transportu wraz węzłami intermodalnymi typu P&R, B&R; • rozwój zintegrowanej sieci ścieżek rowerowych, tras rowerowych jako alternatywy dla przemieszczania się na krótkich odcinkach oraz służących rekreacji.
<p>7.1.4. Rozwój miast powiatowych i miast mniejszych</p>	<ul style="list-style-type: none"> • poprawa i rozwój warunków prowadzących do dynamizacji przedsiębiorczości w oparciu o potencjalne specjalizacje gospodarcze ośrodka miejskiego; • wzmacnianie powiązań funkcjonalnych w celu przywrócenia roli ośrodka w układzie osadniczym; • zwiększenie aktywności zawodowej mieszkańców poprzez rozwój kompetencji zawodowych; • modernizacja przestrzeni miejskiej umożliwiającej wykorzystanie potencjałów i zasobów miast, w tym turystycznych i wypoczynkowo-rekreacyjnych; • poprawa jakości życia mieszkańców poprzez wzrost dostępu do usług publicznych; • rozwój kapitału społecznego i wzmocnienie tożsamości regionalnej poprzez zaangażowanie mieszkańców w procesy rozwojowe; • poprawa jakości zarządzania poprzez współpracę z innymi samorządami terytorialnymi; • podejmowanie działań w zakresie ochrony przyrody i poprawy stanu środowiska; • poprawa jakości powietrza poprzez ograniczenie niskiej emisji oraz związanego z nim zjawiska smogu; • kreowanie instrumentów przyciągających do osiedlania się w miastach, w szczególności osób młodych i wykształconych; • wykorzystanie możliwości programowych i finansowych UE w obszarze polityki miejskiej; • dostosowanie sieci usług i zagospodarowania przestrzennego do zmian demograficznych; • niwelowanie barier transportowych poprzez rozwój systemów transportu zbiorowego pomiędzy ośrodkami miejskimi a sąsiednimi obszarami wiejskimi oraz innymi ważnymi ośrodkami miejskimi; • rozwój zintegrowanej sieci ścieżek rowerowych, tras rowerowych jako alternatywy dla przemieszczania się.

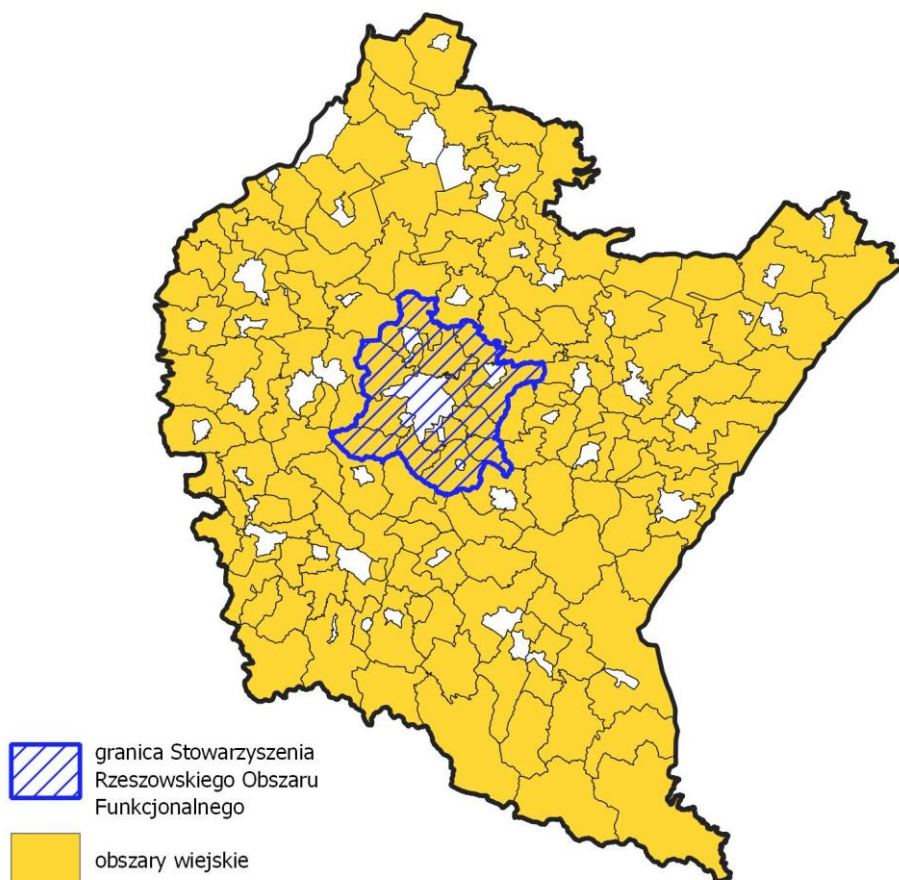
Rysunek 4 OSI obszary zagrożone trwałą marginalizacją na poziomie krajowym i regionalnym, z uwzględnieniem położenia ROF

Źródło: opracowanie własne na podstawie Strategii rozwoju województwa - Podkarpackie 2030

Kierunek interwencji	Zakładane działania
7.3.1. Wzmocnienie szans rozwojowych obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją w województwie	<ul style="list-style-type: none"> • rozwój sektora inwestycji prywatnych w oparciu o lokalne zasoby; • aktywizacja lokalnych inicjatyw gospodarczych i społecznych, poprzez wykorzystanie potencjału podmiotów publicznych, prywatnych, organizacji pozarządowych i mieszkańców; • poprawa atrakcyjności inwestycyjnej poprzez zapewnienie przygotowanych terenów inwestycyjnych; • pobudzanie procesów rozwojowych poprzez zapewnienie lepszej dostępności komunikacyjnej na zewnątrz, w tym rozwój infrastruktury drogowej łączącej się z węzłami sieci dróg szybkiego ruchu oraz infrastruktury kolejowej; • włączenie komunikacyjne obszarów o utrudnionej dostępności; • dostosowanie infrastruktury technicznej (energetycznej, telekomunikacyjnej, wodnokanalizacyjnej) i społecznej warunkującej rozwój gospodarczy i wyższą jakość życia mieszkańców; • wzmocnienie roli instytucji publicznych jako inicjatora nawiązywania partnerstw, współpracy z innymi instytucjami publicznymi, społeczeństwem i innymi interesariuszami na rzecz rozwoju regionu; • ograniczenie skutków peryferyjnego położenia obszarów przygranicznych poprzez wielopłaszczyznowe wykorzystanie potencjału współpracy transgranicznej; • intensyfikacja działań w zakresie ochrony i poprawy stanu środowiska przyrodniczego.

Rysunek 5 OSI obszary wiejskie z uwzględnieniem położenia ROF

Źródło: opracowanie własne na podstawie Strategii rozwoju województwa - Podkarpackie 2030.

Kierunek interwencji	Zakładane działania
<p>7.4.1. Wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich poprzez rozwój infrastruktury technicznej</p>	<ul style="list-style-type: none"> • poprawa dostępności komunikacyjnej obszarów wiejskich w wymiarze lokalnym, regionalnym, krajowym i transgranicznym, w tym w relacji do najbliższego regionalnego bieguna wzrostu; • zwiększenie dostępności cyfrowej poprzez rozwój infrastruktury telekomunikacyjnej; • modernizacja i rozbudowa energetycznych linii przesyłowych jako podniesienie komfortu życia i bezpieczeństwa mieszkańców; • rozwój i poprawa dostępności do infrastruktury wodociągowej, kanalizacyjnej i ściekowej; • poprawa zarządzania sektorem gospodarki odpadami; • tworzenie korzystnych warunków w tym kompleksowej infrastruktury technicznej dla rozwoju przedsiębiorczości.
<p>7.4.2. Rozwój przedsiębiorczości na obszarach wiejskich</p>	<ul style="list-style-type: none"> • promowanie lokalnych zasobów (produktów tradycyjnych, regionalnych, ekologicznych) w celu powstawania alternatywnych źródeł dochodów; • aktywizacja lokalnych społeczności ukierunkowana na rozwój przedsiębiorczości jako element wzrostu dochodów ludności wiejskiej; • kreowanie postaw przedsiębiorczych i lokalnych inicjatorów działalności gospodarczej;

Kierunek interwencji	Zakładane działania
	<ul style="list-style-type: none"> • wspieranie i profilowanie specjalizacji regionalno-lokalnej oraz centrów produkcyjno-usługowych; • ukierunkowanie na dywersyfikację specjalizacji w celu podniesienia towarowości gospodarstw rolniczych; • rozwój funkcji turystycznych, kompleksowo wykorzystujących lokalne zasoby i specjalizacje.
<p>7.4.3. Integracja i aktywizacja społeczności wiejskiej w aspekcie społecznym i kulturowym</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wsparcie mieszkańców w realizacji działań wynikających z lokalnych dokumentów strategicznych mających na celu wzmocnienie tożsamości regionalnej; • podejmowanie współpracy na rzecz integracji społeczności lokalnej w planowaniu wspólnych działań i podejmowaniu wyzwań rozwojowych; • poszerzenie i wzbogacenie oferty kulturalnej i usług czasu wolnego opartych na lokalnych zasobach przyczyniające się do zwiększenia poczucia tożsamości mieszkańców obszarów wiejskich, integracji społecznej i aktywizacji, szczególnie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym; • promocja lokalnej twórczości kulturalnej, rzemieślniczej z wykorzystaniem lokalnego dziedzictwa, przyczyniającej się do wykreowania produktów charakterystycznych dla poszczególnych miejscowości w oparciu o istniejące zasoby; • promocja regionalnych specjalizacji w rolnictwie, jego otoczeniu i rybactwie (winiarstwo, pszczelarstwo itp. oraz usługi socjalne i rzemiosło, handel, przetwórstwo produktów rolnych, rękodzieło itp.); • upowszechnianie dobrych praktyk przez społeczność lokalną na płaszczyźnie międzyregionalnej i międzynarodowej; • wzmocnienie powiązań funkcjonalnych obszarów wiejskich z lokalnymi ośrodkami osadniczymi.
<p>7.4.4. Racjonalizacja przestrzeni wiejskiej</p>	<ul style="list-style-type: none"> • dostosowanie przestrzeni wiejskiej do potrzeb gospodarczych i społecznych mieszkańców; • efektywne wykorzystanie przestrzeni poprzez rozwój funkcji rekreacyjnej, sportowej i społeczno-kulturalnej obejmującej budowę i adekwatne wyposażenie obiektów; • wykorzystanie potencjału uzdrowiskowego w projektowaniu przestrzeni wiejskiej; • poprawa funkcjonalności i estetyki przestrzeni wiejskiej uzyskana poprzez wspieranie projektów mających na celu urządzenie i porządkowanie terenów zielonych, parków lub innych miejsc wypoczynku; • budowa oraz modernizacja infrastruktury wspierającej rozwój funkcji kulturowo-społecznych na terenach wiejskich; • racjonalne wykorzystanie przestrzeni produkcyjnej i osadniczej dzięki wspieraniu działań scaleniowych i zagospodarowania poscaleniowego.

I.4 Metodyka opracowania

Poniższa tabela przedstawia poszczególne etapy prac związane z opracowywaniem dokumentu, wraz ze szczegółowym opisem i wyjaśnieniem.

Tabela 3 Etapy prac związane z opracowywaniem dokumentu

Rodzaj czynności	Opis
Ewaluacja ex-post	W Strategii ZIT ROF do roku 2030 przedstawione zostały wnioski z przeprowadzonej ewaluacji ex post dotyczącej projektu <i>Strategii ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego</i> , dokonanej po zakończeniu interwencji. We wnioskach przedstawiono ocenę współpracy i stopień realizacji zaplanowanych w dokumencie działań wraz z rekomendacjami i wyzwaniem, z którymi w przyszłości będzie musiał zmierzyć się ROF.
Przeprowadzenie diagnozy	Jednym z etapów powstania <i>Strategii ZIT ROF do roku 2030</i> była analiza danych wtórnych tzw. zastanych. Analizowano dostępne dokumenty diagnostyczne i planistyczne, ale również ogólnodostępne opracowania i ekspertyzy. Uzupełnieniem była analiza dostępnych zbiorów danych statystycznych, które gromadzi Bank Danych Lokalnych GUS. Analiza desk research została przeprowadzona po wyselekcjonowaniu wiarygodnych i rzetelnych informacji i stanowi podstawę do opracowania wniosków na temat badanego obszaru.
Opracowanie części planistycznej	Opracowanie części planistycznej polegało na określeniu celów oraz kierunków działania, jakie mają być w ich ramach realizowane.
Nabór projektów	W ramach wskazanych celów i kierunków działania, członkowie ROF przedstawiali projekty oraz planowane inwestycje do realizacji do 2030.
Opracowanie części wdrożeniowej	Część wdrożeniowa zawiera szczegółowe informacje na temat mechanizmów wdrażania, takich jak system realizacji Strategii ZIT ROF do roku 2030, monitoring, ewaluacja i aktualizacja. Dodatkowo uzupełnieniem części wdrożeniowej jest przedstawienie ram i źródeł finansowania, które ułatwią ocenę możliwości realizacji strategii oraz zaproponowanych w niej działań.
Konsultacje społeczne i włączenie partnerów społeczno-gospodarczych	Konsultacje to proces dialogu pomiędzy władzami poszczególnych samorządów a mieszkańcami oraz innymi grupami interesariuszy ⁷ . Celem konsultacji jest poznanie potrzeb, ale także potencjałów oraz problemów identyfikowanych wewnątrz ROF. Opinie i propozycje zostały przeanalizowane i wzięte pod uwagę przy opracowaniu dokumentu Strategii ZIT ROF do roku 2030. Ponadto obligatoryjnym elementem Strategii ZIT jest opracowanie sprawozdania z przeprowadzonych konsultacji ⁸ .
Przeprowadzenie procedury środowiskowej	Projekt Strategii ZIT ROF do roku 2030 obowiązkowo podlega strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko (SOOŚ). W przypadku braku odstąpienia od przeprowadzenia SOOŚ, konieczne jest stworzenie dokumentu prognozy oddziaływania na środowisko. Tego typu dokument zawiera informacje

⁷ Zgodnie z zapisami umowy partnerstwa konsultacje dotyczą partnerów społecznych i gospodarczych oraz właściwych podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska oraz podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób ze specjalnymi potrzebami, równości płci i niedyskryminacji.

⁸ Zgodnie z art. 34 ust. 15 pkt 6 ustawy wdrożeniowej

Rodzaj czynności	Opis
	o oddziaływaniu zaplanowanych w strategii działań i przedsięwzięć na środowisko. Analiza powinna być dokonana pod kątem możliwych oddziaływań i wpływu na środowisko. Prognoza powinna zawierać charakterystykę działań i rozwiązań, ale także analizę i ocenę aktualnego stanu środowiska.
Proces opiniowania	Projekt strategii podlega konsultacjom z podmiotami, które wskazuje ustawa o zasadach prowadzenia polityki rozwoju ⁹ . Kluczowe jest wydanie opinii przez Zarząd Województwa. Komponent ZIT natomiast podlega ocenie przez ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego. Dodatkowo strategia podlega zaopiniowaniu przez ciało doradcze, jednakże nie ma ona charakteru wiążącego.

I.5 Wyniki ewaluacji ex post

Niniejszy rozdział zawiera wnioski i przedstawia najważniejsze wyniki przeprowadzonej ewaluacji ex post dokumentu *Strategia ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego*. Wskazany dokument strategiczny stanowił przede wszystkim podstawę do realizowania instrumentu ZIT w perspektywie finansowej Unii Europejskiej na lata 2014-2020 przez 13 samorządów tworzących wówczas ROF. Warto w tym miejscu nadmienić, że przedmiotowe opracowanie stanowi element zapewniający ciągłość planistyczną w zakresie komplementarności międzyokresowej.

Ewaluacja ex post prowadzona jest po to, by zweryfikować czy założenia i postanowienia przedstawione w strategii zostały spełnione, ale również po to by ocenić stopień realizacji oraz efekt i rezultat zaplanowanych działań. Przedstawiając wyniki skupiono się przede wszystkim na wskazaniu zalet oraz słabych stron współpracy jednostek w ramach ROF, zrealizowanych zadaniach oraz rekomendacjach.

Celem nadrzędnym strategii był: Rozwój społeczno-gospodarczy Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego, jako czynnik integrujący i podnoszący jakość życia mieszkańców, który został uszczegółowiony poprzez trzy cele rozwojowe oraz osie priorytetowe. Poniżej przedstawiono schemat interwencji ZIT w Rzeszowskim Obszarze Funkcyjnym.

- Cel rozwojowy ZIT 1 Wzrost konkurencyjności gospodarki dzięki tworzeniu warunków dla rozwoju innowacyjnych przedsiębiorstw
  - OP I Konkurencyjna i innowacyjna gospodarka
- Cel rozwojowy ZIT 2 Podnoszenie jakości życia w ROF poprzez zwiększenie dostępu do nowoczesnych usług publicznych oraz rewitalizację przestrzeni publicznej

⁹ Zgodnie z art. 6. ust 3. Projekt strategii rozwoju ponadlokalnego oraz strategii rozwoju gminy podlega konsultacjom w szczególności z: sąsiednimi gminami i ich związkami, lokalnymi partnerami społecznymi i gospodarczymi, mieszkańcami gmin - w przypadku strategii rozwoju ponadlokalnego albo gminy - w przypadku strategii rozwoju gminy, oraz z właściwym dyrektorem regionalnego zarządu gospodarki wodnej Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie.

- OP IV Ochrona środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego
- OP V Infrastruktura komunikacyjna
- OP VI Spójność przestrzenna i społeczna
- OP VII Regionalny rynek pracy
- OP VIII Integracja społeczna
- Cel rozwojowy ZIT 3 Poprawa stanu środowiska naturalnego oraz wspieranie efektywności energetycznej regionu
  - OP III Czysta energia
  - OP IV Ochrona środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego

Współpraca w ramach ZIT ROF przez większość jednostek została oceniona pozytywnie. Aż 8 z 13 gmin wskazało odpowiedź „bardzo dobrze”, kolejne 4 „dobrze”, natomiast tylko jeden samorząd ocenił ją jako złą¹⁰. Żaden z samorządów biorących udział w badaniu, nie udzielił odpowiedzi „bardzo źle”. Jako największe zalety współpracy wskazywano dużą elastyczność współpracy, wzajemną pomoc i wsparcie, związane z realizacją projektów, prowadzonymi procedurami i przetargami. Pozytywnie oceniona została również wymiana i przepływ informacji między gminami tworzącymi ROF oraz dostępność środków finansowych. Jako słabe strony i elementy, które znacząco obniżają jakość współpracy w ramach ROF, wskazywano przede wszystkim skomplikowane procedury, długość prowadzenia konsultacji oraz podejmowania decyzji, a także rozciąganie się w czasie realizacji działań. W wypowiedzanych opiniach najczęściej słyszano, iż ROF powinien skupiać się na integrowaniu jednostek budujących obszar funkcjonalny, a nie pozyskiwaniu nowych członków. Rozszerzenie obszaru mogłoby wpłynąć na dodatkowe wydłużenie procesów decyzyjnych i realizacji. Wśród opinii pojawiły się również takie, dotyczące nieuwzględniania specyficznych potrzeb każdej z jednostek oraz ich uwarunkowań i możliwości rozwoju.

Analizując dane dotyczące stopnia realizacji działań w ramach formuły ZIT, zauważa się, że najwięcej zadań zostało zrealizowanych w ramach Osi priorytetowej III Czysta energia – w szczególności „Wsparcie rozwoju OZE na terenie ROF - projekt parasolowy” oraz „Zwiększenie udziału energii ze źródeł odnawialnych na terenie ROF”. W przypadku obu tych działań, ocena poziomu współpracy była najwyższa, kolejno 4,85 i 4,92. Jako projekty mające kluczowe znaczenie wskazano projekty w ramach Osi priorytetowej V Infrastruktura komunikacyjna; (Rozwój gospodarki niskoemisyjnej oraz poprawa mobilności mieszkańców poprzez usprawnienie zrównoważonego transportu publicznego na

---

¹⁰ Jak wynika z ewaluacji ex-post odpowiedź ta była motywowana konkretną incydentalną sytuacją i intencjonalnie nie odnosiła się do całego zakresu współpracy.

terenie ROF) oraz Osi priorytetowej VI Spójność przestrzenna i społeczna (Kompleksowa rewitalizacja na terenie ROF). Działania z tego zakresu odpowiadają z jednej strony na kluczowe wyzwania rozwojowe, z drugiej natomiast są działaniami najbardziej kosztownymi.

Trudności związane z realizacją przedsięwzięć wynikały z problemu przepływu informacji, decyzyjności, a niższa ocena dotychczasowej współpracy była wynikiem wyboru działań do realizacji, które dla wielu jednostek były ważne, ale przez wiele gmin nieuznane, jako priorytetowe.

Wśród wyzwań, z którymi musi mierzyć się ROF, wskazuje się integrację transportu publicznego i efektywne skomunikowanie całego obszaru, ale również rozwój i podniesienie poziomu usług społecznych (edukacja, pomoc społeczna, kultura). Ponadto, w przypadku gmin, które okalają rdzeń obszaru - Miasto Rzeszów, kluczowa jest poprawa infrastruktury, nie tylko drogowej, ale również wodno-ściekowej. Ważne jest także rozwijanie usług w miejscu zamieszkania oraz kreowanie projektów w obszarze kultury, w celu podnoszenia jakości życia mieszkańców oraz wzmocnienia atrakcyjności osiedleńczej. Jednym z zaleceń jest wspólne realizowanie działań mających na celu zwiększenie spójności w ramach planowania przestrzennego, które powinno mieć wymiar aglomeracyjny - obejmujący cały ROF, jako organizm funkcjonalny oraz realizacja projektów z zakresu turystyki, które przyczynią się do wzrostu gospodarczego.

II Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej

Rozdział odnosi się do przepisu (art. 10e ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym w związku z art. 10g) wskazującego, że strategia rozwoju ponadlokalnego zawiera wnioski z diagnozy, o której mowa w art. 10a ust. 1 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2021 r. poz. 1057), zatem zawiera „diagnozę sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej, z uwzględnieniem obszarów funkcjonalnych, w tym miejskich obszarów funkcjonalnych.”

Pełna diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej znajduje się w odrębnym opracowaniu: „Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego”. Synteza diagnozy – wnioski z diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej, w ujęciu strukturalnym składa się z następujących podrozdziałów:

- II.1 Portret terytorialny Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego
- II.2 Analiza potrzeb rozwojowych i potencjału obszaru
- II.3 Rzeszowski Obszar Funkcjonalny na tle wybranych obszarów funkcjonalnych
- II.4 Kompleksowa analiza SWOT

II.1 Portret terytorialny Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego

Rzeszowski Obszar Funkcjonalny tworzy 15 gmin położonych w centralnej części województwa podkarpackiego. Są to: stolica województwa – Miasto Rzeszów (będące miastem na prawach powiatu) oraz Miasto Łańcut, cztery gminy miejsko-wiejskie: Boguchwała, Błażowa, Głogów Małopolski, Tyczyn oraz dziewięć gmin wiejskich: Chmielnik, Czarna, Czudec, Krasne, Lubenia, Łańcut, Świlcza, Hyżne i Trzebownisko. Należą one do 3 powiatów ziemskich: rzeszowskiego, łańcuckiego oraz strzyżowskiego. Na poniższej grafice schematycznie przedstawiono granice ROF.

Rysunek 6 Granice administracyjne ROF

Źródło: opracowanie własne

Całkowita powierzchnia ROF wynosi 1 211 km², co stanowi niespełna 7% terenu województwa podkarpackiego. Zgodnie z danymi GUS za 2021 r., na terenie ROF zamieszkuje ponad 398 tysięcy osób, czyli 19,2% populacji województwa. Najludniejszą gminą Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego jest Miasto Rzeszów, które skupia około połowę ogólnej ludności całego obszaru funkcjonalnego. Najmniej mieszkańców zamieszkuje gminy Lubenia, Chmielnik i Hyżne (w każdej z nich jest to poniżej 10 tys. mieszkańców).

Tabela 4 Liczba ludności i gęstość zaludnienia gmin ROF w 2022 r.

Jednostka terytorialna	Liczba ludności	Udział ludności w liczbie ludności ROF	Gęstość zaludnienia [os./km ²]
Błażowa	10 824	2,7%	96,1
Boguchwała	21 893	5,5%	246,1
Chmielnik	7 331	1,9%	138,5
Czarna	12 048	3,0%	154,3
Czudec	11 573	2,9%	136,6

Jednostka terytorialna	Liczba ludności	Udział ludności w liczbie ludności ROF	Gęstość zaludnienia [os./km ²]
Głogów Małopolski	19 529	4,9%	138,1
Hyżne	6 962	1,8%	135,8
Krasne	12 904	3,2%	330
Lubenia	6 525	1,6%	118,8
Miasto Łańcut	17 649	4,4%	908,8
Łańcut	21 801	5,5%	205,1
Miasto Rzeszów	197 181	49,5%	1 528,4
Świlcza	16 660	4,2%	154
Trzebownisko	23 990	6,0%	265,7
Tyczyn	11 397	2,9%	212,2
ROF łącznie:	398 267	-	317,9

Źródło: dane GUS

Średnia gęstość zaludnienia obszaru wynosi 317,9 os./km². Rzeszowski Obszar Funkcjonalny posiada znaczny potencjał ludzki, który stanowi o możliwościach jego rozwoju. Najniższą gęstością zaludnienia charakteryzuje się gmina miejsko-wiejska Błażowa (96,1 os./km²), a następnie gminy wiejskie Lubenia (118,8 os./km²) i Hyżne (135,8 os./km²).

Teren ROF stanowi zwarty przestrzennie kompleks terytorialny odznaczający się wysokim poziomem urbanizacji, koncentracją funkcji administracyjnych, przemysłowych, usługowych i mieszkalnictwa, w którym występują wzajemne powiązania funkcjonalne (ekonomiczne, społeczne, komunikacyjne, infrastrukturalne, środowiskowe), wspólne systemy (organizacyjne i techniczne), a nade wszystko jest to obszar objęty wspólną polityką rozwoju (wspólne cele i narzędzia realizacji).

Poniższa tabela przedstawia odsetek powierzchni ROF, który przypada w udziale poszczególnym gminom.

Tabela 5 Powierzchnia oraz udział procentowy gmin w całkowitej powierzchni ROF w 2022 r.

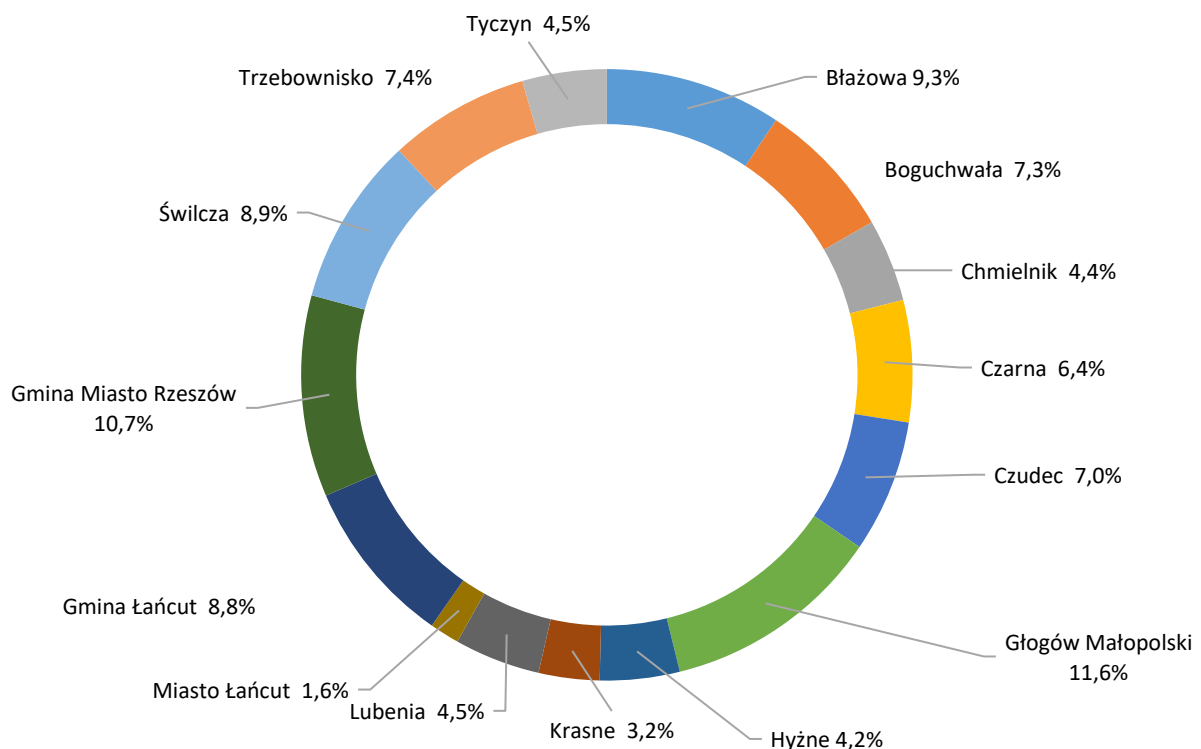
Jednostka terytorialna	Powierzchnia [ha]	Powierzchnia [km ²]	Odsetek powierzchni ROF
Błażowa	11 260	113	9,3%
Boguchwała	8 896	89	7,3%
Chmielnik	5 292	53	4,4%
Czarna	7 807	78	6,4%
Czudec	8 470	85	7,0%
Głogów Małopolski	14 141	141	11,6%
Hyżne	5 125	51	4,2%
Krasne	3 910	39	3,2%

Jednostka terytorialna	Powierzchnia [ha]	Powierzchnia [km ²]	Odsetek powierzchni ROF
Lubenia	5 491	55	4,5%
Miasto Łańcut	1 942	19	1,6%
Łańcut	10 630	107	8,8%
Miasto Rzeszów	12 901	129	10,7%
Świlcza	10 818	108	8,9%
Trzebowniko	9 028	90	7,4%
Tyczyn	5 373	54	4,5%
ROF łącznie:	121 084	1 211	

Źródło: dane GUS

Poniżej w formie graficznej przedstawiona została struktura udziału gmin w łącznej powierzchni Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego w 2022 r. Wśród gmin członków ROF najrozleglejsza jest Gmina Głogów Małopolski, w dalszej kolejności Miasto Rzeszów oraz gminy Błażowa i Świlcza. Najmniejszy odsetek powierzchni w skali ROF cechuje Miasto Łańcut (1,6%).

Wykres 1 Struktura udziału gmin w całkowitej powierzchni ROF [w %]

Źródło: dane GUS

II.2 Analiza potrzeb rozwojowych i potencjału obszaru

Bazę do opracowania przedmiotowego rozdziału stanowiła w dużej mierze „Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030”, która zgodnie

z przepisami (art. 10g ustawy o samorządzie gminnym) opracowana została na potrzeby stworzenia strategii rozwoju ponadlokalnego. Przywołane opracowanie stanowi kompleksowy obraz sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej w ROF. Skupiono się na kluczowych potrzebach rozumianych jako wyzwania, ale również zidentyfikowanych deficytach, a także potencjale obszaru, który wynika z lokalnych, wewnętrznych zasobów ROF oraz szans pojawiających się w otoczeniu.

Potrzeby i wyzwania rozwojowe

Dostosowanie i adaptacja do zmian klimatu – postępujący kryzys klimatyczny jest zjawiskiem globalnym, a jego skutki widoczne są również w ROF. Wyzwaniem dla samorządów jest przede wszystkim przeciwdziałanie zmianom klimatu i podejmowanie działań o charakterze mitygacyjnym oraz dążenie do osiągnięcia neutralności klimatycznej. W związku z tym opracowana została „Diagnoza mitygacji i adaptacji do zmian klimatu Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego”, której celem była analiza postępu w zakresie mitygacji i adaptacji do zmian klimatu ROF. Diagnoza wraz z przygotowanym suplementem, zawierającym propozycje działań mitygacyjnych i adaptacyjnych, stanowi bazę do opracowania Planu Adaptacji. Analizując dane dotyczące środowiska i zmian klimatu, można zauważyć, że w ostatnich latach na terenie ROF odnotowano gwałtowane opady i wichury. Wśród zagrożeń środowiskowych można wymienić osuwiska (w szczególności południowa część ROF, która położona jest w obrębie Karpat fliszowych), powódzie (w bliskości rzeki Wisłok oraz dopływów: Strugu i Młynówki), a także suszę¹¹. W *Planie zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły* przedstawiono ryzyko powodziowe w regionie wodnym Górnej Wisły, w który wpisuje się ROF. W przypadku ROF ryzyko to widoczne jest w zlewni Wisłoka. Nieakceptowalny poziom ryzyka powodziowego (5 stopień) dotyczy gminy Trzebownisko i Rzeszowa, nadmierny poziom ryzyka (4 stopień) gminy Czarna i Krasne, natomiast podwyższony poziom ryzyka (3 stopień) charakteryzuje gminę Czudec¹². Kluczowe jest, zatem prowadzenie inwestycji mających na celu zapobieganie wystąpieniu powodzi, jak również ograniczenie negatywnych skutków tego zjawiska. Drugim istotnym i dotkliwym w skutkach zjawiskiem jest susza. Według łącznego zagrożenia suszą¹³, przeważająca część ROF zagrożona jest suszą w stopniu umiarkowanym. Gminy Błażowa i Hyżne zostały określone, jako silnie zagrożone suszą. Słabo zagrożone według klas łącznego zagrożenia są w większości gminy Trzebownisko, Czarna i Świlcza. Ze względu na wskazane zagrożenia środowiskowe i kryzys klimatyczny, ważne jest retencjonowanie wód, budowa obiektów zielono-niebieskiej infrastruktury

---

¹¹ Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego - Perspektywa 2030, s. 205

¹² Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły, s. 335

¹³ Poprzez klasę łącznego zagrożenia suszą rozumie się zsumowanie wyników zagrożenia uzyskanych kolejno dla suszy rolniczej, hydrologicznej i hydrogeologicznej w poszczególnych gminach.

oraz wzmocnianie świadomości ekologicznej wśród mieszkańców całego ROF. Dla każdej gminy została określona podatność na zmiany klimatu, na którą składają się ocena potencjału mitygacyjnego i adaptacyjnego oraz ocena wrażliwości i ryzyka sporządzona dla każdego z sektorów (gospodarka wodna, rolnictwo, zdrowie publiczne, środowisko naturalne, energetyka, gospodarka odpadami). Zgodnie z przeprowadzoną diagnozą¹⁴ najwyższa podatność na zmiany klimatu dostrzegalna jest w gminach Boguchwała, Krasne, Lubenia oraz Tyczyn, a niska podatność w gminach Chmielnik, Czarna, Hyżne, Łańcut oraz Trzebownisko.

Trudna sytuacja polityczna na świecie – szczególnie dotyczy to konfliktu w Ukrainie. Niepewna sytuacja za wschodnią granicą może powodować problemy z pozyskiwaniem inwestorów, ze względu na stosunkowo bliskie położenie ROF przy granicy z Ukrainą. Ponadto problemem dla gmin w ROF mogą być rosnące koszty usług publicznych, związane z dynamicznym napływem migrantów i konieczność zapewnienia im odpowiednich warunków i wsparcia.

Pogarszająca się sytuacja gospodarcza - wyższe ceny surowców takich jak gaz i energia elektryczna, podobnie jak wzrastający poziom inflacji, mogą ograniczyć rozwój gospodarczy ROF. Jednym z priorytetów staje się zapewnienie odpowiedniej ilości energii w kraju, także w ROF. Z tego powodu rozwój odnawialnych źródeł energii oraz likwidacja kotłów na paliwo stałe, powinny być jednym z kluczowych przedsięwzięć dla obszaru. Umożliwi to zarówno częściowe uniezależnienie się od tradycyjnych źródeł energii, jak też pozwoli na poprawę jakości powietrza i stanu środowiska naturalnego. Wraz z inwestycjami w OZE, konieczne jest prowadzenie kompleksowych działań termomodernizacyjnych, co przyczyni się do rozwoju gospodarki niskoemisyjnej.

Wzmocnienie sektora turystyki – ROF stanowi atrakcyjny obszar do rozwijania turystyki. Na obszarze znajduje się stosunkowo duża liczba zabytków stanowiących ważny element tożsamości całego regionu, a także liczne odkrycia archeologiczne posiadające dużą wartość historyczną i naukową. ROF cechuje się także bogatym dziedzictwem kultury lokalnej, w której skład wchodzi m.in. legendy, gwara, stroje ludowe, lokalne potrawy oraz tradycje rzemieślnicze takie jak garncarstwo, hafciarstwo czy architektura drewniana. Obszar jest atrakcyjny również pod kątem przyrodniczym. Na terenie ROF znajdują się świetne warunki do rozwoju turystyki dzięki urozmaiconemu krajobrazowi, bogatej kulturze oraz rozwijającej się infrastrukturze. Tereny o potencjale turystycznym znajdujące się w południowej części ROF wymagają wsparcia pod kątem rozwoju szlaków turystycznych oraz zaplecza turystycznego, co umożliwi utworzenie sieci połączeń różnorodnej oferty szlaków. Wyzwaniem będzie poszerzenie i zintegrowanie oferty turystycznej ze szczególnym wskazaniem na turystę ponadlokalnego, aktywnego, wykorzystanie posiadanych zasobów m.in. w postaci rzeki Wisłoki,

---

¹⁴ Diagnoza mitygacji i adaptacji do zmian klimatu Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego

specyfiki poszczególnych gmin, już istniejących szlaków turystycznych oraz rozbudowa infrastruktury turystycznej dostosowanej do preferencji turystów.

Starzenie się społeczności lokalnej – jest ono tendencją ogólnopolską, a prognozy wskazują, że trend ten będzie się utrzymywał. Kluczowe jest, zatem diagnozowanie potrzeb oraz wdrażanie interwencji oraz rozwiązań w różnych dziedzinach życia społecznego (m.in. rozwój usług opiekuńczych, aktywizacja osób starszych, reintegracja zawodowa). W ostatniej dekadzie liczba ludności będącej w wieku produkcyjnym w ROF, zwiększyła się o blisko 18 tysięcy, co daje wzrost udziału rzędu 3,7 pp. W 2020 r. udział osób w wieku poprodukcyjnym wynosił 20,2%, a liczba osób będących w tym wieku była równa 89 145. W 2020 r. miasta Łańcut i Rzeszów, charakteryzowały się najwyższym odsetkiem osób w wieku poprodukcyjnym, odpowiednio 24,4% i 21,4%. Ponadto Miasto Łańcut odnotowało najwyższą dynamikę zmian w tym zakresie, przyrost o 6,6 pp. Zjawisko to determinuje konieczność prowadzenia działań z zakresu zwiększania dostępności do usług medycznych oraz systematycznego podnoszenia jakości życia mieszkańców.

Postępująca suburbanizacja – układ osadniczy ROF skupia się wokół Rzeszowa, który jest położony w centrum, a wokół niego rozmieszczone są równomiernie, w układzie promienistym poszczególne jednostki, które usytuowane są wzdłuż głównych tras komunikacyjnych¹⁵. Obszar ten charakteryzuje się występowaniem procesu suburbanizacji, czyli rozlewania się miast, który dotyczy nie tylko Rzeszowa, ale również pozostałych miast. Najsilniej suburbanizacja widoczna jest w gminach Krasne i Trzebownisko, za czym przemawiają najwyższe wartości wskaźnika liczby zameldowań z rdzenia MOF na 1000 mieszkańców wynoszące odpowiednio 11,43 oraz 9,46. Mniejszą atrakcyjnością (a tym samym niższym saldem migracji) charakteryzują się jednostki stanowiące drugi pierścień gmin otaczających rdzeń, w szczególności te zlokalizowane w południowej części: gmina Błazowa czy Hyżne. Na skutek wspomnianego procesu, gminy podmiejskie silnie rozwijają się, korzystają z uwarunkowań komunikacyjnych, a także istnienia stref gospodarczych. Jednakże silna suburbanizacja może powodować negatywne konsekwencje i skutki w przestrzeni, m.in. wspomniany chaos przestrzenny¹⁶, ubytki terenów zielonych, zwiększone koszty usług publicznych, wyższą emisję gazów cieplarnianych czy odrośnięcie gruntów w obszarach wiejskich¹⁷. Proces ten determinuje również konieczność realizacji kosztownych inwestycji z punktu widzenia zadań własnych gmin członków ROF, dotyczących w szczególności rozwoju infrastruktury drogowej i technicznej.

---

¹⁵ Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego, s. 201

¹⁶ W 2020 r. udział powierzchni objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego wynosił zaledwie 9,8%, co powoduje problemy związane z chaosem przestrzennym.

¹⁷ Strategia Przestrzenna Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego - zasady prowadzenia polityki przestrzennej ROF

Drenaż mózgow – na terenie ROF w 2020 r. funkcjonowało 6 uczelni wyższych, które zlokalizowane były w Rzeszowie. Liczba studentów uczelni w 2020 r. wynosiła 36 074 i była o ponad 30% niższa niż w 2012 r. (51 851). Z punktu widzenia potencjału akademickiego Rzeszów, w Polsce Wschodniej, ustępuje tylko Lublinowi, co prowadzi do monopolizacji edukacji wyższej w województwie podkarpackim¹⁸. W ROF w 2020 r. odnotowano dodatni przyrost naturalny na poziomie 0,7 na 1000 mieszkańców oraz dodatnie saldo migracji (5,1 na 1000 mieszkańców). Ponadto w ostatnich latach stopniowo wzrasta liczba osób będących w wieku przedprodukcyjnym, które w 2020 r. stanowiły 19,6% w strukturze ludności, co należy uznać za pozytywne zjawisko. Jednakże w Rzeszowie, jak i na terenie całego ROF, widoczne jest zjawisko drenażu mózgow, czyli odpływu młodych, wykształconych osób do wiodących metropolii krajowych m.in. Krakowa. Istotne jest, zatem wzmacnianie konkurencyjności miasta, w oparciu o rozwijanie potencjału akademickiego i systematyczny rozwój nauki i szkolnictwa wyższego, które stanowi swoiste wyzwanie w szczególności dla miasta rdzenia. Ważna jest również budowa gospodarki opartej na wiedzy i włączenie instytucji naukowych do sfery gospodarczej, a tym samym stworzenie atrakcyjnych miejsc pracy dla młodych, wykształconych mieszkańców, co pozwoli na utrzymanie wysokiego poziomu kapitału ludzkiego w ROF. Jednym z rozwiązań może być nawiązanie współpracy z Podkarpackim Centrum Innowacji jako organizacji związanej z tworzeniem warunków współpracy osób młodych z sektorem gospodarki lub innych instytucji związanych z otoczeniem biznesu.

Niewystarczający stopień skomunikowania wewnętrznego i zewnętrznego – konieczność integracji systemu transportu publicznego oraz rozwoju infrastruktury drogowej i okołodrogowej jest ważnym elementem zintegrowania całego obszaru funkcjonalnego. Niska dostępność komunikacji publicznej, szczególnie w peryferyjnych gminach należących do ROF, przyczynia się do nadmiernego ruchu samochodowego. Wpływa to zarówno na jakość życia mieszkańców, jak i degradację środowiska naturalnego, będącego jednym z głównych atutów obszaru. Warto zaznaczyć, że nie każdy posiada prawo jazdy i własny samochód, co wpływa na wykluczenie komunikacyjne części ludności ROF. Dotyczy to w szczególności dzieci i młodzieży dojeżdżającej do szkół oraz osób w podeszłym wieku. W najbliższych latach wyzwaniem będzie stworzenie sprawnego systemu transportu publicznego odpowiadającego potrzebom mieszkańców i zapewnienie dostępności komunikacyjnej, także na terenach wiejskich. Kluczowe jest wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności, poprzez zakup bezemisyjnego taboru, budowę, przebudowę i modernizację infrastruktury na potrzeby transportu czy digitalizację systemu mobilności. Dzięki wspomnianym działaniom transport publiczny stanie się atrakcyjniejszy, co wpłynie na zwiększenie liczby korzystających z niego osób. Sprawny

---

¹⁸ Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030

transport umożliwi także przyciągnięcie nowych mieszkańców oraz inwestorów. Ponadto wdrażanie projektów z zakresu zrównoważonej mobilności przyczyni się do zmniejszenia emisji zanieczyszczeń, hałasu oraz zwiększenia efektywności przemieszczania się na całym obszarze funkcjonalnym.

Poszerzenie oferty kulturalnej – ze względu na wysokie zapotrzebowanie mieszkańców na ofertę kulturalną oraz podwyższone standardy usług konieczne jest powstanie nowych miejsc świadczących zróżnicowany katalog form prowadzonych działalności kulturalnych skierowanych do wszystkich grup mieszkańców. Wraz z rozwojem gospodarczym zmieniają się potrzeby i oczekiwania mieszkańców. Rosnące oczekiwania mieszkańców ROF, zmiany demograficzne związane ze starzeniem się społeczeństwa warunkują konieczność poszerzania oferty kulturalnej o coraz to nowe formy rozrywki, warsztaty i zajęcia. Udział osób, będących członkami kół, klubów lub sekcji seniora i Uniwersytetów Trzeciego Wieku w ogólnej liczbie ludności w wieku 60 lat i więcej w siedmiu gminach wzrósł w latach 2017-2021 r. W pozostałych gminach zmalał bądź wynosił 0%. Wynikać to może z faktu, że niektóre z gmin nie oferują zajęć kierowanych w stronę seniorów. Z uwagi na ograniczenia i szczególne potrzeby tej grupy mieszkańców uzasadnione jest poszerzenie oferty, przy jednoczesnej rozbudowie i budowie nowych obiektów przystosowanych do świadczenia usług kulturalnych i stanowiących odpowiedź na potrzeby mieszkańców w ich miejscu zamieszkania. W efekcie oferta kulturalna zostanie dostosowana do postępujących zmian w dziedzinie kultury poprzez organizację różnorodnych form działalności w istniejących oraz nowopowstałych instytucjach kultury. Poszerzenie oferty kulturalnej wpłynie na podniesienie potencjału instytucji kultury, ponadto skutkować będzie wzrostem udziału w kulturze mieszkańców oraz zwiększeniem atrakcyjności oferty kulturalnej regionu.

Wzrost zapotrzebowania i konieczność rozbudowy instytucji kultury, z uwagi na jej niewystarczającą dostępność – budowa nowych obiektów pozwoli na poszerzenie oferty kulturalnej i powstanie unikatowej infrastruktury, która dostępna będzie nie tylko dla mieszkańców, ale również przyciągnie turystów. W celu zapewnienia zrównoważonego rozwoju i rosnących potrzeb społeczności lokalnej ważne jest zapewnienie dostępu do różnorodnej oferty kulturowej w miejscu zamieszkania, aby umożliwić wszystkim mieszkańcom, szczególnie osobom zagrożonym wykluczeniem komunikacyjnym i społecznym, pełnego uczestnictwa w życiu kulturalnym. Obecnie instytucje kultury często wymagają podjęcia prac remontowych i modernizacji, a także rozbudowy z uwagi na niewystarczającą ilość miejsca do świadczenia usług z zakresu kultury dla mieszkańców. Z kolei powstanie nowej infrastruktury kulturalnej jest uzasadnione i istotne z uwagi na nierównomierne położenie tego typu miejsc na terenie ROF (tzw. „białe plamy” występowania ośrodków kultury). Instytucja kultury funkcjonująca w ramach nowopowstałej infrastruktury nie będzie powielala oferty kulturalnej instytucji działających dotychczas na tym obszarze. Wskazać należy również na często niezadowalającą jakość obiektów zabytkowych oraz niedostateczne wykorzystanie posiadanego potencjału związanego

z dziedzictwem kulturowym. Aby dotrzeć do szerszego grona odbiorców, ważna jest również dostępność cyfrowa i digitalizacja oraz udostępnianie zasobów kultury.

Nierównomierne rozmieszczenie i dostępność instytucji związanych z ochroną zdrowia na terenie ROF – jest to wyzwanie z uwagi na obserwowane procesy starzenia się społeczności lokalnej. W 2020 r. w ROF funkcjonowało 317 przychodni, w stosunku do 2011 r. odnotowano zwiększenie ich liczby o 66. Rozmieszczenie instytucji związanych z podstawową ochroną zdrowia jest nierównomierne. Wykluczenie i ograniczona dostępność przychodni dotyczą przede wszystkim obszarów wiejskich. Najlepszy dostęp do przychodni charakteryzuje Miasto Rzeszów (218 placówek), a następnie gminę Trzebownisko (16) i Głogów Małopolski (12). Średnia liczba przychodni na 10 tys. ludności w ROF wynosi 5. Warto zauważyć, że zarówno Miasto Rzeszów jak i Miasto Łańcut wyróżniają się na tle ROF pod względem dostępności do opieki szpitalnej. Na terenie Miasta Łańcuta znajduje się jeden szpital, w którym funkcjonuje oddział chorób zakaźnych oraz który stanowił główne centrum pomocy dla osób zarażonych COVID19. Istotna w tym kontekście jest również dostępność aptek, na terenie ROF zidentyfikowano ich 131. Najlepsza sytuacja charakteryzuje Miasto Rzeszów (89 aptek), a kolejno Miasto Łańcut (11). Z punktu widzenia kompleksowego rozwoju obszaru, istotne jest zwiększenie dostępności do usług medycznych (zarówno podstawowych, jak i specjalistycznych), ale również rozwój transportu publicznego, który umożliwi osobom ze szczególnymi potrzebami przemieszczanie się i zwiększenie dostępności do potrzebnych usług.

Zmniejszająca się dostępność mieszkaniowa – wraz z rozwojem gospodarczym regionu i wzrastającą liczbą ludności, koniecznym będzie zapewnienie odpowiedniego zasobu mieszkaniowego na terenie ROF. Oferowane mieszkania powinny być także dostępne dla osób biedniejszych i średniozamożnych, których nie stać na zaciągnięcie kredytu – jest to obecnie szczególnie istotne z uwagi na prawdopodobieństwo wystąpienia globalnego kryzysu wywołanego m.in. przez konflikt w Ukrainie. Coraz mniej osób będzie miało możliwość uzyskania zdolności kredytowej, co przekłada się na niemożność zakupu mieszkania na własność. Ceny wynajmu mieszkań, szczególnie w dużych miastach takich jak Rzeszów, także mogą znacznie wzrosnąć. Jednym z rozwiązań jest budowanie mieszkań na wynajem o stawkach wynajmu niższych niż rynkowe, oraz mieszkań z opcją stopniowego dojścia do własności – obecnie są planowane inwestycje w ramach Społecznej Inicjatywy Mieszkaniowej na terenie Rzeszowa, natomiast w przypadku Gminy Boguchwała inwestycja ta jest w trakcie realizacji¹⁹. Ponadto w Gminie Boguchwała w zakresie gospodarki mieszkaniowej działa również Towarzystwo Budownictwa Społecznego. Warto zaznaczyć, że bez stabilnej sytuacji mieszkaniowej, mniej zamożnym mieszkańcom obszaru trudniej jest zakładać firmy i rozwijać swój

---

¹⁹ Obecnie weryfikowane są wnioski o zawarcie umowy najmu na 225 mieszkań [stan na wrzesień 2022 r.]

potencjał zawodowy. Brak odpowiedniego zasobu mieszkaniowego może spowodować wyhamowanie przyrostu liczby ludności w ROF – zasoby społecznego budownictwa mieszkaniowego mogłyby powstawać także w gminach wiejskich ROF. Wraz ze zwiększeniem dostępności i jakości transportu publicznego umożliwiłoby to rozwój zarówno rdzenia MOF (zwiększony zasób pracowników), jak i jego peryferyjnych terenów (nowi mieszkańcy – większe wpływy z podatków oraz rozwój np. sektora usługowo-handlowego).

Niedostateczne zasoby mieszkań komunalnych i socjalnych – udział zasobu komunalnego na terenie ROF jest znacznie niższy niż średnia dla Polski. Ponadto większość mieszkań socjalnych i komunalnych skoncentrowana jest w Rzeszowie – to odpowiednio 53% i 92% udziału tych mieszkań w zasobach całego ROF. Trzeba zauważyć, że mimo dodatniego salda migracji i przyrostu naturalnego na terenie ROF, lokalna społeczność starzeje się, co jest ogólnopolską tendencją. Warto zatem zastanowić się także nad mieszkaniem tzw. wspomagany, gdzie mogliby być umieszczani seniorzy, którzy są na tyle samodzielni, że nie muszą znajdować się pod całodobową opieką.

Zapewnienie atrakcyjnych i bezpiecznych dla mieszkańców przestrzeni publicznych – zapewnienie bezpiecznych i atrakcyjnych warunków do życia w gminach ROF ma szczególne znaczenie w kontekście zagwarantowania wysokiej jakości życia i uczynienia z ROF dobrego miejsca do życia. Odnowie powinny ulec przede wszystkim zdegradowane przestrzenie negatywnie wpływające na wizerunek obszaru, jak i zaniedbane przestrzenie, które odpowiednio zagospodarowane mogą stanowić miejsce do rekreacji i wypoczynku dla mieszkańców z wykorzystaniem wysokiego potencjału terenów zielonych ROF. Obecnie zdiagnozowane na podstawie gminnych programów rewitalizacji obszary zdegradowane w ROF zajmują ponad 40% ogółu powierzchni²⁰. Zapewnienie bezpieczeństwa na terenie ROF jest istotne z uwagi na wzrost liczby zdarzeń ogółem, w których interweniowały jednostki ochrony przeciwpożarowej, o ponad 30% w latach 2018-2021. Odnotowuje się również wzrost liczby miejscowych zagrożeń, w tym w sześciu gminach wzrost liczby zagrożeń w komunikacji (gmina Czarna, Chmielnik, Głogów Małopolski, Hyżne, Lubenia i Tyczyn). Analizując dane dotyczące liczby przestępstw przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu i bezpieczeństwu w komunikacji razem można zauważyć ich spadek na terenie powiatów, do których przynależą gminy ROF. Jednakże mimo to kluczowe jest zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańców m.in. poprzez rozbudowę sieci monitoringu wizyjnego oraz oświetlenia.

---

²⁰ Dane BDL GUS

Potencjał obszaru

Inwestycje w odnawialne źródła energii – obszar ROF posiada istotny potencjał do rozwoju OZE wykorzystujących energię wiatrową, wodną oraz słoneczną, dzięki korzystnym uwarunkowaniom naturalnym. Ponadto obszary wchodzące w skład ROF (powiat rzeszowski i łańcucki), posiadają istotny potencjał do produkcji energii z biomasy²¹. Potencjał ten jest zróżnicowany w poszczególnych gminach, jednakże należy go ocenić jako wysoki. Zwiększenie udziału OZE w wykorzystywanej energii ogółem jest szczególnie ważne biorąc pod uwagę sytuację globalną. Wiąże się to z problemami na rynku energetycznym wywołanymi brakami surowców takich jak gaz czy węgiel, co ma bezpośredni związek z konfliktem w Ukrainie. Ponadto wykorzystywanie OZE jest zgodne z ideą zrównoważonego rozwoju – ogranicza to emisję szkodliwych substancji oraz ogólny wpływ na środowisko naturalne. Jest to także ważne w kontekście turystyki oraz rekreacji – czystsze powietrze to lepsze warunki do rozwoju turystyczno-rekreacyjnego. Intensywny rozwój nowych źródeł energii stworzy także spójny obraz Rzeszowa kreującego się na miasto innowacyjne, wspierające rozwój technologiczno-badawczy.

Rozwój branży lotniczej – na terenie ROF zlokalizowany jest Międzynarodowy Port Lotniczy Rzeszów-Jasionka. Lotnisko Rzeszów-Jasionka jest najdalej wysuniętym na południowy – wschód cywilnym lotniskiem w Polsce, dysponuje drugim najdłuższym pasem startowym w kraju oraz wyposażone jest w nowoczesne systemy nawigacyjne i ratownicze oraz wysokospecjalistyczny terminal cargo. Port jest siódmym, co do wielkości portem lotniczym w Polsce. Obsługuje ruch krajowy i międzynarodowy, zarówno pasażerski, jak i towarowy. Region cechuje się bogatą tradycją lotniczą. W 2003 r. utworzone zostało Stowarzyszenie „Dolina Lotnicza”, którego celem jest zacieśnienie współpracy między poszczególnymi przedsiębiorstwami związanymi z branżą lotniczą, licznymi działającymi na obszarze ROF, wśród których można wskazać m.in. MTU Aero Engines Polska Sp. z o.o. czy Pratt & Whitney Rzeszów S.A. Do progresu w branży przyczynia się także prężnie działająca Politechnika Rzeszowska kształcąca inżynierów i pilotów lotnictwa.

W ostatnich latach lotnisko w Jasionce inwestowało w nowoczesną infrastrukturę oraz zwiększało liczbę połączeń lotniczych. Port Lotniczy Rzeszów-Jasionka znajduje się w sieci kompleksowej TEN-T, stanowiącej zasadniczą infrastrukturę lotniskową kraju oraz część infrastruktury europejskiej, pełni również funkcję regionalnego portu lotniczego, w którym średni roczny przepływ pasażerów nie przekracza 3 mln osób. Niniejsze uwarunkowania dają możliwość ubiegania się o dofinansowanie ze środków FEniKS 2021-2027 na ważne inwestycje infrastrukturalne, m.in. związane z infrastrukturą dla

---

²¹ Wojewódzki program rozwoju odnawialnych źródeł energii dla województwa podkarpackiego (załącznik do uchwały nr XLIII /874/14 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 24 lutego 2014 r.

paliw alternatywnych. Dalsze rozbudowywanie lotniska oraz siatki połączeń zarówno pasażerskich jak i towarowych, wpłynie na rozwój turystyczny i gospodarczy ROF.

Rozwój infrastruktury kolejowej w północnej części ROF – stanowi duży potencjał do rozwoju publicznego transportu na terenie ROF, w jego północnej części. Sieć kolejowa łączy Rzeszów z pięcioma najbliższymi miastami takimi, jak Strzyżów, Łańcut, Przeworsk, Dębica oraz Kolbuszowa. Sprawne funkcjonowanie PKA przełoży się na zmniejszenie ruchu samochodowego, szczególnie w Rzeszowie, co wpłynie na poprawę środowiska oraz jakość życia w mieście (ograniczenie poziomu hałasu i zanieczyszczenia spowodowanego nadmiernym ruchem samochodowym). PKA zmniejszy także wykluczenie transportowe w gminach, przez które przebiega linia kolejowa i umożliwi szybki dojazd do centrum ROF. Należy mieć jednak na uwadze, że na terenie miasta Rzeszowa zidentyfikowano problem wynikający z zakładanego dużego ruchu pociągów w ramach PKA, związany z częstym zamykaniem przejazdów kolejowych, co może prowadzić na niektórych drogach do znacznych utrudnień w ruchu. Na Podkarpaciu w ramach Centralnego Portu Komunikacyjnego ma powstać tzw. „szprycha” nr 6, na którą mają się składać dwie linie: 58 Łętownia-Rzeszów oraz linia numer 632 do Portu Lotniczego w Jasionce. Dalszą część szprychy numer 6 w kierunku południowym ma stanowić linia z Rzeszowa do Sanoka, umożliwiająca rozwój kolei dużych prędkości, osiągających prędkość do 250 km/h. W ramach CEFu CPK realizuje kolejowy „Y” i Katowice-Ostrava. Projekty CEFu muszą być zlokalizowane na sieci TEN-T. Odcinek Rzeszów-Łętownia nie jest na sieci TEN-T. Jest jednak ujęty w projekcie rewizji sieci. Ponadto, zgodnie z treścią załącznika 2b do porozumienia MI-MFiPR ws. KPO, projekt Opracowanie dokumentacji przedprojektowej oraz projektowej dla budowy linii kolejowej na odc. Łętownia – Rzeszów jest na liście zadań do realizacji w ramach KPO.

Przyrost liczby mieszkańców – w 2020 r. liczba mieszkańców ROF była równa 395 166, odnotowano tym samym wzrost o ponad 7% w stosunku do 2011 r. Wpływ na to ma m.in. dodatni przyrost naturalny, który w 2020 r. był na poziomie 0,7 na 1000 mieszkańców oraz dodatnie saldo migracji (5,1 na 1000 mieszkańców). Mieszkańcy ROF stanowią ok. 19% populacji województwa podkarpackiego. Rdzeń obszaru skupia ponad połowę ogólnej ludności ROF. Mniej zurbanizowana jest południowa część obszaru, w szczególności gmina Lubenia, Chmielnik, Hyżne, Tyczyn oraz Błażowa. Każda ze wskazanych gmin posiada mniej niż 11 tys. mieszkańców. Prognozy demograficzne wskazują na systematyczny wzrost liczby mieszkańców ROF, co świadczy o wysokim poziomie atrakcyjności osiedleńczej. W perspektywie 2030 według prognoz GUS, liczba ludności wyniesie ponad 406 tys. Wzrost liczby ludności jest pożądanym zjawiskiem, stanowić będzie impuls rozwojowy dla obszaru ROF. Jednakże rosnąca liczba mieszkańców, a tym samym zwiększające się oczekiwania i potrzeby w szczególności związane z przyrostem mieszkańców w wieku poprodukcyjnym, implikują prowadzenie działań mających na celu systematyczną poprawę jakości życia. Kluczowy jest rozwój usług społecznych

z zakresu edukacji, kultury, ochrony zdrowia, ale także wzmocnienie poziomu rozwoju gospodarczego całego ROF oraz poprawa jakości środowiska, co przełoży się na wysoką jakość życia mieszkańców.

Atrakcyjność inwestycyjna ROF – opiera się przede wszystkim na dostępności terenów inwestycyjnych. Na terenie ROF zlokalizowanych jest 5 Specjalnych Stref Ekonomicznych (łącznie to ok. 300 ha), które przynależą do SSE Euro-Park Mielec oraz Krakowskiego Parku Technologicznego. W ROF funkcjonuje również Podkarpacki Park Naukowo-Technologiczny Aeropolis, który zarządzany jest przez Rzeszowską Agencję Rozwoju Regionalnego S.A., a tereny parku włączone są do Specjalnej Strefy Ekonomicznej „EURO PARK Mielec”. Ponadto na terenie Miasta Rzeszów została wydzielona Strefa Aktywności Gospodarczej Rzeszów-Dworzysko, w pobliżu której znajdują się istotne szlaki drogowe, kolejowe oraz Międzynarodowy Port Lotniczy „Rzeszów-Jasionka”. Część wspomnianej strefy należy do Parku Naukowo – Technologicznego, na którego obszarze prowadzona jest przede wszystkim działalność o charakterze innowacyjnym, związana z nowoczesnymi technologiami. Aktywnym wspieraniem rozwoju przedsiębiorczości zajmuje się kilkanaście instytucji i organizacji. Wzmocnienie poziomu innowacyjności i rozwój przedsiębiorstw bazujących na nowoczesnych technologiach jest myślą przewodnią dla miasta Rzeszowa, które chce konkurować o pracowników wykwalifikowanych z innymi dużymi ośrodkami społeczno-gospodarczymi. Kreowanie dobrych warunków do rozwoju gospodarczego oraz tworzenie nowych i atrakcyjnych miejsc pracy w różnych branżach pozwoli na przyciągnięcie nowych pracowników. Przełoży się to także na przyrost liczby ludności ROF.

Potencjał rekreacyjno-wypoczynkowy przy wykorzystaniu walorów przyrodniczych – obszar funkcjonalny ROF w powiązaniu z dobrą komunikacją z Rzeszowem może być bardzo atrakcyjnym miejscem do spędzania wolnego czasu. Podobnie jak w przypadku rzeki Wisłok, teren ten stanowi duży potencjał rozwojowy. Obszary stanowiące szczególną wartość przyrodniczą (prawnie chronione) stanowią ponad 28% całej powierzchni ROF. Zasoby środowiskowe pozwalają na tworzenie miejsc rekreacji dla mieszkańców. Liczne parki i niewykorzystane tereny zielone stwarzają możliwość utworzenia miejsc rekreacji i wypoczynku w bezpośrednim sąsiedztwie obszarów zamieszkałych co ułatwi Mieszkańcom ROF dostęp do możliwości spędzania czasu wolnego na świeżym powietrzu. Warto zauważyć, że bogactwo środowiska naturalnego stanowi znaczącą przewagę konkurencyjną wobec innych ośrodków metropolitalnych. Oprócz zagospodarowania i podniesienia funkcjonalności przestrzeni publicznych, ważne jest zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańcom oraz dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami.

Promowanie walorów i usług turystycznych – potencjał do rozwoju turystyki związany jest m.in. z rzeką Wisłok, będącą głównym dopływem rzeki San. W obrębie Wisłoka znajdują się atrakcyjne przyrodniczo tereny, umożliwiające rozwój turystyki aktywnej np. rowerowej oraz kajakowej. Charakterystyczną cechą obszaru są sprzyjające warunki naturalne umożliwiające rozwój turystyki

rowerowej oraz wodnej. Aby w pełni wykorzystać ten potencjał infrastruktura turystyczna wymaga rozbudowy w celu poprawy dostępności do obiektów i atrakcji turystycznych. Ponadto ważne jest umożliwienie wszystkim mieszkańcom korzystania z szlaków wodnych i spływów kajakowych, zarówno osobom doświadczonej, jak i rozpoczynającym uprawianie tego rodzaju aktywności. Rozbudowy i podniesienia bezpieczeństwa wymagają również ścieżki i trasy rowerowe wraz z budową infrastruktury towarzyszącej (m.in., oznakowania). Konsekwencją rozwoju infrastruktury będzie rozwój przedsiębiorczości dotyczącej ruchu turystycznego. Wykorzystanie rzeki wraz z jej dopływami stanowi potencjał rozwojowy dla całego ROF. Południowa część ROF charakteryzuje się dużą lesistością oraz urozmaiconą rzeźbą terenu. Na południu ROF znajdują się źródła wód mineralnych, leczniczych, obszary Natura 2000 jak również obszary chronionego krajobrazu. Wskazane elementy powinny zostać wykorzystane do poszerzenia i wzmocnienia oferty turystycznej, kierowanej w stronę turysty ponadlokalnego, co jest szczególnie istotne z uwagi umacniającej się trend turystyki aktywnej, z dala od dużych metropolii, poznawanie lokalnej kultury i przyrody.

Bogactwo dziedzictwa kultury lokalnej i obiektów zabytkowych – ROF wyróżnia się potencjałem kulturowym, obejmującym zarówno kulturę materialną, jak i niematerialną. Potencjałem rozwojowym będzie integracja poszczególnych lokalnych produktów kulturowych umożliwiających spójny rozwój całego ROF oraz tworzenie oferty odpowiadającej oczekiwaniom i potrzebom mieszkańców. Z uwagi na konsekwencje i długotrwałe skutki pandemii COVID-19 oraz wzrost znaczenia cyfryzacji w tym okresie, ważne jest umożliwienie korzystania mieszkańcom z internetowych, zdigitalizowanych zasobów kultury. Ponadto warto wykorzystać potencjał związany z obiektami zabytkowymi, które w dużej mierze wymagają podjęcia działań konserwatorskich, restauratorskich i rewaloryzacji wraz z zagospodarowaniem terenu, który jest funkcjonalnie związany z obiektem oraz udostępnienia go na cele turystyczne lub kulturalne.

II.3 Rzeszowski Obszar Funkcjonalny na tle wybranych obszarów funkcjonalnych

W ramach przedmiotowego opracowania przedstawiono charakterystykę miejskich obszarów funkcjonalnych, wybranych celem przeprowadzenia ich porównania z ROF. Na bazie przyjętej w Koncepcji Przestrzennej Zagospodarowania Kraju 2030²² definicji miejskiego obszaru funkcjonalnego przyjęto uszczegółowioną definicję obszaru funkcjonalnego ośrodka wojewódzkiego jako „spójnej pod względem przestrzennym strefy oddziaływania miasta, charakteryzującej się istnieniem powiązań funkcjonalnych oraz zaawansowaniem procesów urbanizacyjnych, wyróżniającej się z otoczenia

---

²² Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030, stanowi obecnie dokument archiwalny, nie jest dokumentem obowiązującym.

i upodabniającej się pod pewnymi względami do głównego miasta". Definicja ta miała bezpośredni wpływ na wybór wskaźników i szczegółowych kryteriów. Przyjęto, że miejski obszar funkcjonalny obejmuje rdzeń i strefę zewnętrzną.

Dla celów porównawczych wybrano następujące obszary: Miejski Obszar Funkcjonalny Aglomeracji Opolskiej (MOF AO) oraz Białostocki Obszar Funkcjonalny (BOF).

Przeprowadzona analiza porównawcza pozwala na dokonanie rzeczywistej oceny potencjałów Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego na tle konkurencyjnych obszarów funkcjonalnych. Kluczową przewagą konkurencyjną ROF są unikalne w skali kraju wskaźniki demograficzne, szczególnie w zakresie salda migracji i zidentyfikowanego przyrostu naturalnego. Korzystne zmienne w tym zakresie pozwalają na efektywne wykorzystanie funkcjonującego kapitału ludzkiego w kontekście zwiększania dynamiki rozwoju społeczno-gospodarczego ROF. W zakresie wskaźników gospodarczych (rynek pracy) ROF cechuje się widocznymi deficytami, zwłaszcza w porównaniu ze średnimi krajowymi wynikami. Jednocześnie wskazuje to na niedostateczny poziom przedsiębiorczości mieszkańców.

W ROF odnotowuje się najwyższy w porównaniu do innych obszarów, wzrost liczby ludności, w szczególności w wyniku postępującej suburbanizacji. Zjawisko to warunkuje konieczność dostosowania oferty, jak również infrastruktury instytucji kultury oraz przestrzeni publicznych do rosnących oczekiwań i potrzeb mieszkańców. Szczególnie istotne jest rozwijanie oferty dla dzieci i młodzieży z uwagi na fakt, że udział ludności w wieku przedprodukcyjnym w ROF był najwyższy w porównaniu do innych obszarów funkcjonalnych i wynosił 19,7%. Mimo szerokiego katalogu oferty kulturalnej, wymaga ona systematycznego poszerzania i dostosowania do rosnących oczekiwań najmłodszych mieszkańców, jak i postępu technologicznego. Aby umożliwić korzystanie z oferty wszystkim grupom mieszkańców ważna jest likwidacja barier architektonicznych, doposażenie placówek w nowe sprzęty, które umożliwią prowadzenie zajęć/warsztatów z cyfryzacji i nowych technologii, jak również rozbudowa infrastruktury, w celu poprawy dostępności i umożliwienie korzystania z oferty w miejscu zamieszkania. Jak wynika z danych, potencjałem w ROF i przewagą nad jednostkami przedstawionymi w zestawieniu jest powierzchnia terenów zieleni. Udział powierzchni terenów zieleni w powierzchni ogółem wynosił 2,08%. Dostępność tych przestrzeni stanowi istotny potencjał do stworzenia miejsc do rekreacji i wypoczynku dla mieszkańców. Jednakże wiele z nich jest zdegradowanych i wymaga podjęcia działań. W celu wykorzystania tego potencjału i uczynienia tych miejsc bardziej atrakcyjnymi, kluczowa jest odnowa przestrzeni, likwidacja barier architektonicznych i urbanistycznych, doposażenie w obiekty małej architektury, jak również instalacja monitoringu wizyjnego by podnieść poziom odczuwanego bezpieczeństwa.

Reasumując, Rzeszowski Obszar Funkcjonalny posiada relatywnie wysoki potencjał rozwojowy, pozwalający na skuteczne konkutowanie z porównywanymi obszarami funkcjonalnymi. Kluczowym czynnikiem pozwalającym na zwiększenie dynamiki rozwoju gospodarczego są zidentyfikowane zasoby ludzkie. Aktualny stopień rozwoju społeczno-gospodarczego regionu pozwala na zbudowanie z ROF wiodącego ośrodka Polski Wschodniej. Świadczą o tym przede wszystkim porównywane wskaźniki determinujące atrakcyjność osiedleńczą. Jednocześnie skoordynowana polityka rozwojowa obszaru umożliwi minimalizowanie deficytów dzielących ROF od najdynamiczniej rozwijających się regionów kraju i wskaźników ogólnopolskich.

II.4 Kompleksowa analiza SWOT

Przeprowadzona diagnoza i wyciągnięte z niej wnioski zostały wykorzystane podczas analizy SWOT, która ma na celu uporządkowanie informacji oraz zidentyfikowanie czynników wewnętrznych (mocnych i słabych stron) oraz zewnętrznych (szans i zagrożeń), mających wpływ na rozwój Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego.

Mocne strony		Słabe strony	
+	Wysoki i systematycznie wzrastający poziom atrakcyjności osiedleńczej ROF	-	Pogłębiający się proces starzenia społeczności lokalnej zamieszkującej ROF
+	Przyrost liczby mieszkańców na terenie obszaru funkcjonalnego	-	Ujemny przyrost naturalny w Czudcu, Lubeni i Błazowej oraz negatywny bilans migracji w Gminie Hyżne (w okresie 2011-2020)
+	Dodatni przyrost naturalny oraz korzystne saldo migracji	-	Spadający odsetek osób w wieku produkcyjnym oddziałujący na potencjał gospodarczy, ograniczenie zjawiska renty demograficznej
+	Spadający poziom bezrobocia rejestrowanego	-	Postępująca suburbanizacja, skutkująca koniecznością realizacji kosztownych inwestycji z punktu widzenia zadań własnych gmin ROF
+	Spadający poziom ubóstwa m.in. w zakresie osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej	-	Sytuacja na rynku pracy ograniczająca możliwości rozwoju gospodarczego ze względu na ograniczoną podaż pracy
+	Wzrastający poziom objęcia opieką dzieci w żłobkach	-	Nierównomierne rozmieszczenie i dostępność instytucji związanych z ochroną zdrowia na terenie ROF
+	Bardzo wysoki poziom objęcia dzieci wychowaniem przedszkolnym	-	Niższa w porównaniu do wskaźnika ogólnopolskiego dostępność aptek na terenie gmin ROF
+	Wzrastająca liczba przychodni i udzielanych porad lekarskich	-	Stosunkowo mało liczny zasób mieszkań komunalnych
+	Wysoka atrakcyjność inwestycyjna ROF	-	Spadająca liczba studentów
+	Wzrastający poziom przedsiębiorczości we wszystkich gminach ROF	-	Stosunkowo niskie pozycje rankingowe rzeszowskich uczelni

+	Dolina Lotnicza – sprawnie funkcjonujący klaster high-tech, wykorzystujący unikalny potencjał regionu w branżach lotniczych oraz kapitał ludzki w kooperacji z międzynarodowym portem lotniczym Rzeszów-Jasionka	-	Stosunkowo ubogie tradycje akademickie Rzeszowa w porównaniu do sąsiednich ośrodków: Lublina czy Krakowa
+	Funkcjonowanie podstref SSE Euro-Park Mielec i Krakowskiej SSE.	-	Niewystarczający potencjał sektora akademickiego z punktu widzenia rozwoju gospodarki opartej na wiedzy
+	Rozwój Strefy Aktywności Gospodarczej na terenie ROF	-	Duża konkurencyjność sąsiednich regionów, szczególnie Krakowa i Lublina jako ośrodków o dużych tradycjach akademickich
+	Wyższy potencjał innowacyjny ROF w stosunku do siły gospodarki, mierzonej udziałem wytworzonego PKB	-	Zmniejszenie liczby podmiotów zarejestrowanych w sekcji N dział 79, związanej z ruchem turystycznym oraz osłabienie ruchu turystycznego w wyniku pandemii
+	Wzrastający poziom wydatków na sektor B+R, przekładający się na wzrost poziomu innowacyjności	-	Niewystarczająca infrastruktura placówek kultury do prowadzonej działalności (zajęć, warsztatów i organizowanych wydarzeń) i rosnących potrzeb społeczności lokalnej
+	Stosunkowo silny sektor organizacji okołobiznesowych zajmujących się wspieraniem biznesu i przedsiębiorczości	-	Nierównomierny dostęp do instytucji kultury na terenie ROF, w szczególności na obszarach wiejskich
+	Sprzyjające warunki naturalne umożliwiające rozwój turystyki rowerowej oraz wodnej	-	Istotne zróżnicowanie gospodarcze poszczególnych gmin tworzących ROF, szczególnie części południowej o trudnych warunkach geograficznych i rolniczym charakterze
+	Wysokie walory środowiskowe umożliwiające efektywne wdrażanie rozwiązań wpływających na wzrost wykorzystania OZE na terenie ROF, w tym dobre warunki solarne	-	Niższe od średniej krajowej przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw w 2018 roku
+	Wzrastająca liczba osób korzystających z transportu publicznego	-	Wysoki poziom konkurencyjności z innymi regionami w zakresie przyciągania, lokowania inwestycji zagranicznych
+	Realizacja projektów związanych z transportem publicznym w ramach komunikacji samochodowej oraz kolejowej	-	Widoczne potrzeby i deficyty dotyczące prowadzonych form działalności w instytucjach kultury
+	Modernizacja taboru, zakup nowych autobusów, w tym elektrycznych	-	Niewystarczająca powierzchnia obiektów instytucji kultury, brak dostatecznej powierzchni magazynowej, scenicznej i wystawienniczej
+	Wdrożenie projektu Podmiejskiej Kolei Aglomeracyjnej	-	Brak środków na doposażenie obiektów i poszerzenie katalogu oferty instytucji kultury

+	Duży potencjał rekreacyjny i przyrodniczy Wisłoka jako rzeki integrującej teren ROF	-	Brak zintegrowanej sieci ścieżek/dróg/tras rowerowych i połączenia poszczególnych gmin w kompleksowy produkt turystyczny
+	Znacząca poprawa w zakresie dostępności do infrastruktury wodno-ściekowej, szczególnie na południu ROF	-	Obniżający się poziom poczucia bezpieczeństwa, z uwagi na występowanie miejscowych zdarzeń (wypadków w komunikacji) i przestępstw
+	Potencjał do rozbudowy różnorodnej sieci szlaków, tras i ścieżek rowerowych	-	Nierównomierny dostęp do infrastruktury technicznej na terenie ROF (deficyt dostrzegalny zwłaszcza w gminach wiejskich)
+	Potencjał obszaru pod kątem rekreacyjno-wypoczynkowym	-	Bardzo wysokie potrzeby związane z inwestycjami umożliwiającymi adaptację do zachodzących zmian klimatycznych
+	Bogactwo dziedzictwa kultury lokalnej i obiektów zabytkowych	-	Brak systemowych rozwiązań związanych z gospodarką odpadami, które obciążają gminy
		-	Niezadawalająca jakość powietrza atmosferycznego
		-	Niedostateczne wykorzystanie potencjału związanego z OZE
		-	Niewystraczająca integracja systemu transportu publicznego
		-	Niedostateczne powiązania komunikacyjne i siatka połączeń na terenie ROF
		-	Brak obwodnicy południowej ROF (Rzeszowa)
		-	Duże potrzeby w zakresie remontów i modernizacji ciągów pieszo – jezdnych wraz z oświetleniem
		-	Niski poziom objęcia gmin ROF MPZP

Szanse		Zagrożenia	
↑	Dalszy rozwój województwa podkarpackiego a tym samym ROF, w ramach bardzo korzystnego układu komunikacyjnego, obejmującego system dróg, połączeń kolejowych i dostępność dynamicznie rozwijającego się portu lotniczego w Jasionce	↓	Zmiana tendencji demograficznych, nieefektywne prowadzenie polityki senioralnej
↑	Możliwość współpracy gmin w ramach ROF, mechanizmu ZIT lub innych form partnerstwa z samorządami lub instytucjami (Urząd Marszałkowski, administracja rządowa)	↓	Załamanie korzystnego cyklu koniunkturalnego, zagrożenie kryzysem gospodarczym i spowolnieniem gospodarki
↑	Rozwój współpracy międzynarodowej (np. w ramach sieci miast partnerskich) i wykorzystanie najlepszych praktyk rozwoju przestrzeni miejskich. Szczególnie w zakresie SMART City oraz planowania przestrzennego	↓	Pogorszenie się sytuacji budżetowej gmin związanej z regulacjami o charakterze fiskalnym na poziomie centralnym
↑	Potencjalna dostępność środków zewnętrznych na finansowanie ważnych inwestycji dla całego ROF: fundusze strukturalne Unii Europejskiej (perspektywa 2021-2027), środki NFOŚiGW, WFOŚiGW, środki norweskie i inne programy krajowe	↓	Wysoka atrakcyjność osiedleńcza i edukacyjna konkurencyjnych obszarów funkcjonalnych i regionów sąsiadujących z ROF
↑	Rosnąca liczba osób w wieku poprodukcyjnym – starzenie się społeczeństwa w skali kraju i regionu, jako potencjał rozwoju gospodarki senioralnej	↓	Wysoka konkurencja innych ośrodków miejskich w Polsce w zakresie przyciągania inwestycji
↑	Napływ kapitału ludzkiego (cudzoziemców) i możliwość uzupełniania niedoborów na rynku pracy	↓	Drenaż kapitału ludzkiego przez wiodące metropolie krajowe
↑	Utrwalenie renomy i marki ROF, jako ważnego ośrodka gospodarczego nie tylko w wymiarze krajowym, ale również międzynarodowym. Konsekwentne wzmacnianie atrakcyjności inwestycyjnej	↓	Przeregulowany system prawny – dalszy wzrost poziomu złożoności i komplikacji prawa oraz tworzenie niejednoznacznych przepisów i częste zmiany w systemie prawnym
↑	Postrzeganie Rzeszowa jako jednego z liderów Polski Wschodniej oraz łącznika z ważnymi rynkami wschodnimi	↓	Wzrost wymagań prawnych w zakresie gospodarki finansowej gmin, wpływającej na ich zdolność inwestycyjną
↑	Rosnąca atrakcyjność Polski jako miejsca lokalizacji inwestycji w sektorze outsourcingu usług dla biznesu (BPO), wyczerpywanie się zasobów w wiodących ośrodkach metropolitalnych	↓	Rosnące obciążenia finansowe jednostek samorządu terytorialnego

↑	Wykorzystanie nowoczesnych technologii i podejścia w ramach SMART City (rozwój technologii informatycznych i cyfrowych dedykowanych usługom publicznym, rozwój tzw. miasta inteligentnego)	↓	Duża liczba zanieczyszczeń pochodzących z mieszkalnictwa oraz niedostateczne inwestycje w ograniczenie emisyjności tego sektora
↑	Poprawa dostępności transportowej ROF, szczególnie w zakresie budowy obwodnicy południowej i północnej Rzeszowa, budowy drogi S19 w pełnym zakresie oraz rozwój portu lotniczego w Jasionce	↓	Potencjalne trudności związane z integracją i wspieraniem cudzoziemców pracujących na terenie ROF
↑	Podjęcie wspólnych działań planistycznych oraz uporządkowanie i zsynchronizowanie planowania przestrzennego. Opracowanie Strategii Rozwoju Przestrzennego dla Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego, która będzie wskazywała funkcje poszczególnych obszarów w ramach ROF	↓	Malejąca atrakcyjność inwestycyjna z uwagi na wzrastającą konkurencyjność innych obszarów w tym zakresie
↑	Rozwój współpracy gospodarczej ze Słowacją oraz Ukrainą	↓	Zagrożenia związane z skutkami pandemii COVID-19
↑	Realizacja projektu „Zintegrowany i uspołeczniony model planowania przestrzennego poprzez opracowanie Strategii Przestrzennej Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego”	↓	Sytuacja wojenna na Ukrainie oraz jej skutki polityczne i społeczne
↑	Potencjał uzdrowiskowy wód mineralnych Gminy Hyżne		

III Poziom strategiczny. Założenia rozwojowe Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego

Na poziomie strategicznym struktura koncepcji rozwoju ROF bazuje na zapisach *Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030*. W dokumencie definiuje się cel 3. w brzmieniu „podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie”. Co więcej, czytamy w nim, że „sąsiadujące ze sobą gminy, tworzące obszar powiązany funkcjonalnie i deklarujące chęć wzajemnej współpracy, mogą w partnerstwie opracować zintegrowaną strategię rozwoju ponadlokalnego i wspólnie zaplanować i realizować przedsięwzięcia ukierunkowane na rozwój i podniesienie konkurencyjności subregionu”. Tym samym niniejsze opracowanie należy traktować jako wyraz woli współpracy samorządów skupionych w ROF. Blisko dekada wzajemnej kooperacji i funkcjonowania porozumienia terytorialnego (w różnych uwarunkowaniach prawnych) to istotny kapitał doświadczenia, który umożliwia stworzenie kompleksowego dokumentu kierunkowego dla omawianego obszaru.

Z punktu widzenia logiki całego dokumentu, a w szczególności jego wizji oraz celów strategicznych, należy podkreślić i wskazać kilka czynników warunkujących podejmowanie działań przez ROF oraz swoisty kontekst sytuacyjny.

1. Przedmiotowa Strategia ZIT ROF do roku 2030 ma charakter ponadlokalny i odnosi się do rozwoju w wymiarze terytorialnym obejmującym całość zdelimitowanego obszaru funkcjonalnego.
2. Zgodnie z przytoczoną w dokumencie podstawą prawną (art. 10g ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym) opracowanie pełni rolę ponadlokalną, integrującą gminy tworzące ROF, jak również zawiera operacyjny poziom interwencji związany z mechanizmem ZIT.
3. Opracowanie jest ukierunkowane na rozwój i podniesienie konkurencyjności ROF, jak również wymianę wiedzy i doświadczeń oraz budowanie efektów synergicznych.
4. W związku z faktem, że wzmocnienie współpracy i zintegrowanego podejścia do rozwoju na poziomie regionalnym jest wprost powiązane z kluczową rolą w inicjowaniu i koordynowaniu działań rozwojowych, którą pełni samorząd województwa, uznaje się, iż Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego jest kluczowym partnerem w zakresie realizacji założeń rozwojowych ROF.
5. KSRR 2030 wprost wskazuje na nowy model rozwoju (określony uprzednio w *Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)*), który od samorządów wymaga lepszego planowania i zarządzania strategicznego, w tym stosowania w praktyce

zasad selektywności, zintegrowanego podejścia oraz działania w partnerstwie. Przedmiotowa Strategia ZIT ROF do roku 2030 jest próbą wdrożenia opisanego podejścia.

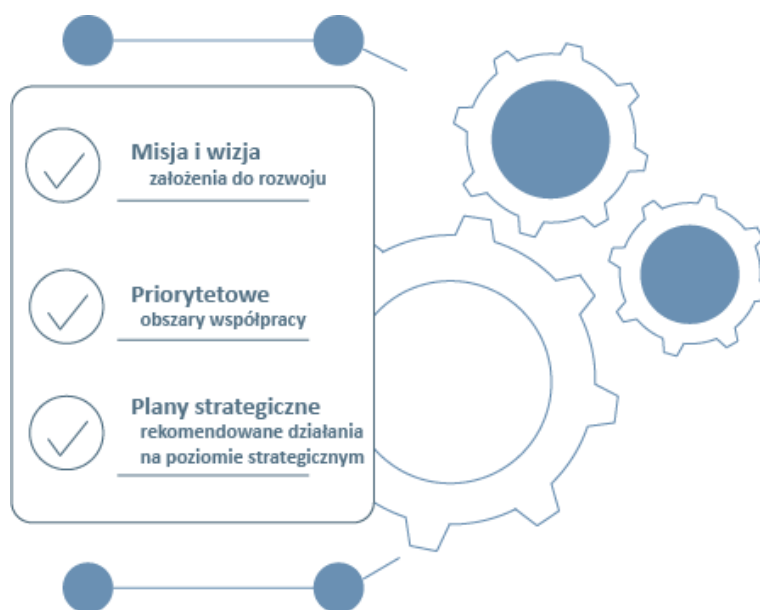
6. Strategia ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030 stanowi ramy dla koncepcji rozwoju ROF w wymiarze kompleksowym. Takie podejście umożliwia wypracowanie obszarów planowanej interwencji rozumianych jako strategiczne wymiary interwencji, które tworzą ramy dla celów oraz następnie kierunków działania.

Ze szczególnym uwzględnieniem będą traktowane tzw. domeny planowania strategicznego. Tym niemniej proponowane zapisy mają na celu stworzenie możliwie kompletnego katalogu celów strategicznych przyświecających gminom ROF w perspektywie 2030 roku.

7. Przy pomocy mechanizmu wdrażania ZIT Rzeszowski Obszar Funkcjonalny (miasto i obszar powiązany z nim funkcjonalnie) będą realizować wspólne przedsięwzięcia, co sprzyja wyjściu poza sztywne granice administracyjne JST i zapewnia większe możliwości oddziaływania projektów. Jednocześnie należy podkreślić, że działania przewidziane do realizacji w formule ZIT zostały przedstawione w rozdziale IV Zintegrowane Inwestycje Terytorialne. Przedmiotowa Strategia ZIT ROF do roku 2030, będąca dokumentem ponadlokalnym, ma szerszy charakter i buduje interwencję w oparciu o wymiar terytorialny i powiązania funkcjonalne niezależnie od uwarunkowań projektowych (ZIT). Tym samym jest dokumentem wyższego rzędu.

Koncepcja strategiczna została opracowana zgodnie z nowoczesnymi metodami planowania strategicznego. W ramach procesu budowania Strategii ZIT ROF do roku 2030 skorzystano z podstawowych narzędzi metodologicznych, takich jak: definiowanie kluczowych problemów strategicznych (KPS), Metody Aktywnego Planowania Strategicznego (MAPS). Poniżej zaprezentowano strukturę *Strategii ZIT ROF do roku 2030*:

Rysunek 7 Struktura Strategii ZIT ROF do roku 2030

Źródło: opracowanie własne

III.1 Misja ROF

Misja w świetle przepisów ustawowych to nieobligatoryjny element strategii rozwoju. W ramach dokumentu zdecydowano się na jej umieszczenie jako elementu, który z jednej strony wprowadza do poziomu planów strategicznych i operacyjnych swoisty cel nadrzędny, a z drugiej odnosi się do wyzwań stojących przed Rzeszowskim Obszarem Funkcjonalnym.

Misja to podstawowa deklaracja, w której samorzady skupione w ROF określają wartości i fundamentalne założenia współpracy na rzecz rozwoju obszaru funkcjonalnego, rozumiane jako cel nadrzędny o horyzontalnym charakterze. Z punktu widzenia komplementarności międzyokresowej poniższe zapisy stanowią *novum*, gdyż w dotychczasowych dokumentach planistycznych ROF nie definiowano misji. Co ważne, poniższe zapisy są komplementarne w stosunku do wizji określonej w kolejnym rozdziale.

MISJA

Budowa silnego i konkurencyjnego w skali krajowej i międzynarodowej obszaru metropolitalnego Rzeszowa

Dbanie o dobrostan mieszkańców i jakość życia na terenie **ROF**, kreowanie obszaru, jako przyjaznego miejsca do życia, pracy, spędzania czasu wolnego oraz rozwoju.

Dążenie do dobrobytu i zapewnienia wysokiej jakości życia w równej mierze mieszkańców terenów wiejskich jak i miast.

Wykorzystanie unikatowych zasobów przestrzennych, gospodarczych, przyrodniczych i kulturowych na rzecz dynamicznego rozwoju społeczno-gospodarczego obszaru funkcjonalnego.

Wzmacnianie kapitału społecznego jako kluczowego potencjału **ROF** z punktu widzenia budowy przewag konkurencyjnych.

Harmonijny rozwój sieci powiązań funkcjonalnych w oparciu o zasoby miast, jak również obszarów wiejskich w ramach tworzenia spójnego systemu wysokiej jakości usług publicznych.

Przyjęcie metod działania i środków, które skoncentrują się na poprawie warunków życia oraz będą uwzględniały specyfikę uwarunkowań i potrzeb poszczególnych partnerów.

Treść powyższej misji jest jednoznacznie ukierunkowana na realizowanie działań mających na celu rozwiązywanie problemów i odpowiadanie na potrzeby mieszkańców gmin ROF zdiagnozowane podczas analizy sfery społecznej, gospodarczej i przestrzennej. Tak sformułowane zapisy wskazują, iż kluczowym interesariuszem oraz beneficjentem działań podejmowanych przez ROF jest wspólnota zamieszkująca obszar funkcjonalny. Realizowanie misji w oczywisty sposób wymaga włączenia i współpracy wszystkich aktorów życia społeczno-gospodarczego, ze szczególną rolą samorządu, instytucji publicznych i biznesu, tym niemniej poniesiony wysiłek ma na celu poprawę uwarunkowań związanych z funkcjonowaniem wszystkich mieszkańców i rodzin zamieszkujących ROF.

III.2 Wizja rozwoju ROF

Wizja to podobnie jak misja nieobligatoryjne zapisy w strategii rozwoju.

W Strategii ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030 znajduje się ten zapis jako wyraz planów rozwojowych ROF oraz akcelerator wzmacniający poziom integracji samorządów i interesariuszy Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego.

W obrębie wizji rozwoju ogniskują się kluczowe kierunki współpracy samorządów. Sukces ROF rozumiany jest w niniejszej Strategii ZIT ROF do roku 2030 jako suma sukcesów poszczególnych partnerów oraz podejmowanych i realizowanych wspólnie działań na rzecz rozwoju, w celu osiągnięcia efektu synergii. Stąd wizja rozwoju określa kluczowe kierunki działania samorządów.

Wizja rozwoju Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego w roku 2030 została zdefiniowana na podstawie wyników kompleksowych analiz, opierających się na różnych, wzajemnie uzupełniających się źródłach danych i informacji.

Sformułowana poniżej wizja stanowi z jednej strony lapidarną w formie kontynuację treści wizji umieszczonej w dotychczas obowiązującej Strategii ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego, z drugiej natomiast koresponduje z brzmieniem zapisów umieszczonych chociażby w *Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego - Perspektywa 2030 (PZPWP)*.

W pierwszym z podanych kontekstów, tj. kontynuacji, należy stwierdzić, że dotychczasowa treść wizji ROF nie traci na aktualności w perspektywie najbliższej dekady, wymaga ona natomiast korekty w kontekście zaistniałych zmian społecznych i gospodarczych.

Drugi z kontekstów to wizja rozwoju województwa podkarpackiego zawarta w PZPWP, gdzie czytamy m.in., że: „*głównym ośrodkiem wzrostu pozostanie Rzeszów wraz z powiązaniem z nim Rzeszowskim Obszarem Funkcjonalnym, rozwijający stopniowo funkcje metropolitarne o znaczeniu krajowym i międzynarodowym. Wzmocni się potencjał gospodarczy, intelektualny i społeczny miasta i jego obszaru funkcjonalnego, przede wszystkim poprzez koncentrację i rozwój funkcji i usług wyższego*

rzędu. Rzeszowski Obszar Funkcjonalny będzie pozytywnie oddziaływać na rozwój całego województwa oraz podniesienie konkurencyjności regionu w skali krajowej i międzynarodowej”.

Biorąc pod uwagę powyższe uwarunkowania, zapisy wizji definiują działania zapewniające ciągłość międzyokresową rozumianą jako okresy planistyczne. Zapisy dają również możliwość przyjęcia optyki szerszej, która pozwala widzieć ROF, jako podmiot o potencjale metropolitalnym (docelowo) i oddziaływaniu zdecydowanie wykraczającym poza wąsko rozumiany region, czyli województwo podkarpackie.

III.3 Domeny planowania strategicznego

Proces planowania strategicznego dla ROF w perspektywie roku 2030 zostanie przeprowadzony w obrębie trzech wymiarów planowania: społecznego, gospodarczego i przestrzennego.

Warto przywołać kluczowe ustalenia poczynione na etapie diagnostycznym. W ramach sporządzonej diagnozy wyznaczono trzy sfery kluczowe z punktu widzenia rozwoju całego ROF. Są nimi sfera społeczna, gospodarcza i przestrzenna (obejmująca środowisko oraz infrastrukturę). W dalszym toku prac wyodrębniono kluczowe wyzwania strategiczne istotne w kontekście doraźnym, ale również długo- i średniookresowym. Bazując na przywołanych zapisach zdecydowano, że priorytetowe obszary współpracy będą miały charakter tematyczny i będą stanowiły zdefiniowane obszary rekomendowane do współpracy. Co więcej, na bazie zaproponowanej systematyki zostaną opracowane konkretne cele strategiczne i proponowane działania.

Należy podkreślić, że każdy z przywołanych obszarów ma równoważną rangę, a kolejność opisów nie ma charakteru gradacyjnego. Każda z domen jest na tyle pojemna, że umożliwia ujęcie planów strategicznych kluczowych dla samorządów tworzących ROF. Na poniższej grafice umieszczono sześć domen planowania strategicznego wraz ze wskazaniem, przypisaniem do nich, konkretnych wymiarów interwencji: społecznego, przestrzennego czy gospodarczego. Należy jednak pamiętać, że realizacja poszczególnych celów w ramach wskazanych domen planowania strategicznego oddziałuje na siebie, a wskazane wymiary interwencji są powiązane i zintegrowane oraz się przenikają.

NAZWA DOMENY PLANOWANIA STRATEGICZNEGO	WYMIAR INTERWENCJI
Jakość usług publicznych	Spółeczny
Silna gospodarka	Gospodarczy
Otoczenie zewnętrzne	Gospodarczy
Wartości przyrodnicze - kulturowe - turystyczne	Przestrzenny
Planowanie przestrzenne	Przestrzenny
Komunikacja i transport publiczny	Przestrzenny

Jakość usług publicznych

W naturalny sposób zapewnienie wysokiej jakości życia stanowi główny obszar aktywności samorządów gminnych. Mieszkańcy stanowią kluczową grupę odbiorców działań władzy publicznej. Obok infrastruktury to usługi publiczne stanowią obszar intensyfikacji działań gmin w wymiarze finansowym oraz praktycznym, związanym z angażowaniem sił i środków publicznych. Jakość usług publicznych stanowi element konkurencji pomiędzy samorządami i w coraz mocniejszym stopniu jest odpowiedzialna za atrakcyjność osiedleńczą, przyciąganie nowych inwestycji oraz budowę marki gminy. Wśród usług publicznych oczywiście znajduje się również transport, tym niemniej w ramach opisywanego priorytetowego obszaru współpracy zasadnicze znaczenie mają usługi publiczne definiowane szerzej, związane m.in. z edukacją, dostępnością żłobków, polityką senioralną, jak również poziomem obsługi w urzędach miast i gmin, czy też sprawnością systemu gospodarki komunalnej.

Silna gospodarka

Założenia związane z funkcjonowaniem ROF skupiają się na integracji w wymiarze terytorialnym. Tym samym wiodące znaczenie mają zadania i przedsięwzięcia, których oddziaływanie odnosi się do całego obszaru wsparcia. Dzięki temu podejściu podkreśla się wagę działań związanych ze środowiskiem, transportem, infrastrukturą, planowaniem przestrzennym oraz szeroko rozumianą jakością życia (usług publicznych). Nie mniejsze znaczenie ma budowanie marki i tożsamości ROF. W ramach współpracy zakłada się realizację działań ukierunkowanych na tworzenie wspólnoty, która będzie komunikowana i identyfikowana przez mieszkańców i interesariuszy rozwoju ROF. Podstawowym motywem w tym zakresie jest definiowanie ROF jako organizmu ponadgminnego, nieskupiającego się na partykularyzmach, ale skoncentrowanego na idei terytorialnego rozwoju całego obszaru. Dodatkowo uznaje się, że podejmowane interwencje powinny uwzględniać działania z zakresu stymulowania gospodarki, marketingu terytorialnego oraz wzmocnienia funkcji symbolicznych, które mogą być realizowane przez struktury ROF. Aspekt kultury i turystyki jest również traktowany, jako czynnik budujący tożsamość wspólnoty. Istotnym wydaje się działanie na rzecz stworzenia produktu lub marki ROF bazującej na dziedzictwie kulturowym i turystycznym obszarze.

Otoczenie zewnętrzne

Otoczenie zewnętrzne to kolejny z obszarów istotnych z punktu widzenia oddziaływania ROF. Jako element konieczny określa się animowanie współpracy zarówno międzysektorowej, jak również tej zawiązywanej pomiędzy poszczególnymi samorządami w celu budowy roli i wizerunku Rzeszowa wraz z Obszarem Funkcjonalnym w skali regionalnej, krajowej i międzynarodowej. Co więcej uznaje się, że wzmacnianie konkurencyjności regionu jest jednocześnie realizacją misji ROF, jako organizacji o terytorialnym charakterze. Wpływ na otoczenie zewnętrzne powinien mieć charakter lobbingowy, ale również marketingowy, związany z efektywnym wykorzystaniem potencjałów obszaru.

Wartości przyrodnicze - kulturowe - turystyczne

Ranga zagadnienia i jego znaczenie dla rozwoju ROF wynika z kilku bardzo ważnych przesłanek. Mają one swoje źródło w odczuwanej przez mieszkańców jakości życia, wyzwaniach systemowych i cywilizacyjnych oraz pragmatyki rozwoju samorządów w kraju. Środowisko naturalne jest szczególnie istotne w kontekście przemysłowego charakteru ROF i jego rozwoju gospodarczego, w tym w szczególności rozwoju sektora turystyki. Dbłość o wysokie standardy, w tym zakresie to również konsekwencja szeroko zakrojonych działań mających na celu dalsze budowanie atrakcyjności osiedleńczej, ale również wzmacnianie atrakcyjności turystycznej. Możliwe to będzie dzięki m.in. wykorzystaniu potencjału dziedzictwa kulturowego i krajobrazu, na które składają się zarówno komponenty przyrodnicze (atrakcyjne obszary chronione, przebieg rzeki Wisłok), jak i kulturowe (liczne zabytki, instytucje kultury oraz uwarunkowania i specyfika ROF). Priorytet środowiska w agendzie polityk miejskich jest powiązany z oczekiwaniami mieszkańców w zakresie poprawy przede wszystkim jakości powietrza. Tylko zintegrowana interwencja pozwoli na osiągnięcie efektu skali i zanotowanie pożądanej zmiany. Ostatni z wymiarów jest związany z silnym akcentem związanym z potencjalną dostępnością środków na działania środowiskowe (szeroko rozumiane). Jednocześnie, z punktu widzenia kierunków rozwoju przyjętych przez poszczególne samorządy, środowisko naturalne jawi się jako niekwestionowany i potencjalnie szeroko zakrojony obszar współpracy.

Planowanie przestrzenne

Rzeczywistość miasta rdzenia oraz jego obszaru funkcjonalnego ma charakter trwały. Związane są z tym różne procesy m.in. suburbanizacji, przekształcenia profilu społeczno-gospodarczego gmin wiejskich, intensyfikowanie powiązań pomiędzy gminami ROF czy też rozwijanie funkcji Rzeszowa o metropolitalnym oddziaływaniu. Jednocześnie mamy do czynienia z szeregiem wyzwań, które wymagają koordynacji na poziomie wszystkich samorządów tworzących ROF. Kluczowe jest efektywne współdziałanie gmin, które powinno przyjąć formę skoordynowanego merytorycznie i terminowo procedowania zmian w dokumentach planistycznych. Propagowanie i powielanie dobrych praktyk skutecznej współpracy gmin w ramach ROF na rzecz skoordynowania polityk przestrzennych zostało już zainicjowane poprzez projekt „Zintegrowany i uspołeczniony model planowania przestrzennego poprzez opracowanie Strategii Przestrzennej Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego” w ramach, którego zbudowany zostanie system integracji. W ramach projektu możliwe jest sfinansowanie dokumentów planistycznych na obszarach gmin. Wyzwaniem niejako połączonym z samym planowaniem, jest budowanie dialogu i tworzenie platformy konsultacyjnej umożliwiającej podejmowanie decyzji w sposób koncyliacyjny, z uwzględnieniem rozwoju całego obszaru.

Komunikacja i transport publiczny

Kompleksowo rozumiane skomunikowanie stanowi istotne wyzwanie stojące przed gminami tworzącymi ROF i całym obszarem funkcjonalnym. W naturalny sposób zagadnienia związane z komunikacją i transportem publicznym mają charakter obszarowy i w dużym stopniu wychodzą poza sztywne ramy granic administracyjnych. Z punktu widzenia mieszkańca ROF zagadnienie to jest kluczowe w kontekście przemieszczania się, przepływów związanych z pracą, korzystaniem z usług w różnych częściach obszaru. Co więcej, infrastruktura stanowiąca istotną część obszaru ma charakter liniowy i oddziałuje na cały organizm ROF. Jednocześnie współpraca w ramach tego obszaru była artykułowana przez władarzy poszczególnych gmin.

III.4 Cele strategiczne ROF wraz z uzasadnieniem

Strategię ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030 traktuje się przede wszystkim jako narzędzie wsparcia rozwoju społeczno-gospodarczego samorządów lokalnych skupionych w ROF. Wnioski wyciągnięte z etapu diagnostycznego, określenie misji, a następnie wizji rozwoju pozwoliło na zdefiniowanie zestawu celów strategicznych, które wyznaczają horyzont pozytywnych zmian jakościowych w obrębie poszczególnych dziedzin sformułowanych w formie strategicznych obszarów interwencji. Tym samym wyznaczone cele strategiczne stanowią jednocześnie kierunki zintegrowanej interwencji i współpracy samorządów. Co ważne, każdy cel strategiczny jest zaszeregowany do konkretnego priorytetowego obszaru. Dodatkowo cele stanowią odpowiedź na zidentyfikowane problemy i wyzwania oraz jako odpowiedź na wykorzystanie potencjałów i zasobów ROF. Każdy z zaproponowanych celów został określony zgodnie z metodą SMART (od angielskiego słowa – smart (mądry)). Nazwa stanowi akronim nawiązujący do pięciu kluczowych celów, którymi powinien charakteryzować się prawidłowo sformułowany cel, mianowicie:

- **S - SPECIFIC** – specyficzny, konkretny, określony, jasno zdefiniowany, dokładny
- **M - MEASURABLE** – mierzalny, możliwy do wyrażenia w przyjętych jednostkach miary
- **A - ATTAINABLE** – osiągalny, możliwy do zrealizowania
- **R - REALISTIC** – realistyczny przy istniejących zasobach
- **T - TIME-BOUNDED** – ograniczony czasowo, zdefiniowany, określony w czasie

Cele strategiczne będą, zatem stanowić główne kierunki współpracy samorządów ROF i ich działań w perspektywie do 2030 roku. Warto podkreślić, że wyznaczone obszary planowania – w ramach, których określono cele rozwoju – są kompletne, a więc obejmują całość obszarów, w których działające w formule partnerstwa samorzady mogą uzyskiwać wyraźne efekty synergiczne, podejmować skuteczną interwencję lub działania aktywizujące. Poniżej zestawiono zbiorczo wyznaczone cele strategiczne.

Cel strategiczny	1	Rozwój i profesjonalizacja systemu usług publicznych
Cel strategiczny	2	Wzmacnianie kapitału ludzkiego oraz społecznego
Cel strategiczny	3	Budowanie pozycji i wizerunku ROF jako dynamicznego obszaru wzrostu w skali regionalnej, krajowej i międzynarodowej
Cel strategiczny	4	Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego, w tym krajobrazu oraz adaptacja do zmian klimatu
Cel strategiczny	5	Skuteczna integracja procesów rozwojowych na obszarze ROF w wymiarze przestrzennym i technicznym
Cel strategiczny	6	Integracja ROF w oparciu o nowoczesny transport publiczny i efektywny system komunikacji

Powyżej wymienione cele strategiczne wskazuje sześć głównych kierunków, w jakich lokalne samorządy planują współdziałać na rzecz rozwoju ROF. Poniżej zaprezentowano zależności pomiędzy domenami planowania strategicznego, ustawowo wymaganymi wymiarami interwencji, a celami strategicznymi.

Wymiar społeczny	Jakość usług publicznych	Cel strategiczny	1	Rozwój i profesjonalizacja systemu usług publicznych
Wymiar gospodarczy	Silna gospodarka	Cel strategiczny	2	Wzmacnianie kapitału ludzkiego oraz społecznego
Wymiar gospodarczy	Otoczenie zewnętrzne	Cel strategiczny	3	Budowanie pozycji i wizerunku ROF jako dynamicznego obszaru wzrostu w skali regionalnej, krajowej i międzynarodowej
Wymiar przestrzenny	Wartości przyrodnicze - kulturowe - turystyczne	Cel strategiczny	4	Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego, w tym krajobrazu oraz adaptacja do zmian klimatu
Wymiar przestrzenny	Planowanie przestrzenne	Cel strategiczny	5	Skuteczna integracja procesów rozwojowych na obszarze ROF w wymiarze przestrzennym i technicznym
Wymiar przestrzenny	Komunikacja i transport publiczny	Cel strategiczny	6	Integracja ROF w oparciu o nowoczesny transport publiczny i efektywny system komunikacji

Poniżej zaprezentowano opis każdego z celów wraz ze wskazaniem efektów, które zostaną osiągnięte w ramach ich realizacji oraz wykazując zintegrowanie między poszczególnymi celami.

1

Rozwój i profesjonalizacja systemu usług publicznych

Problematyka usług publicznych stanowi priorytetowy obszar współpracy i w sensie tematycznym odwołuje się do potrzeb identyfikowanych przez samorządy i mieszkańców, co wskazuje na to, że cel został poprawnie sformułowany i jest możliwy do zrealizowania. Niemniej, z punktu widzenia praktyki, stanowi w dużej mierze realizację zadań własnych samorządów gminnych, co potwierdza, że jest on realistyczny przy istniejących zasobach, a tym samym osiągalny, ponieważ jako zadanie własne musi być zrealizowany.

Wśród wymienionych działań na poziomie strategicznym kluczową rolę mają działania związane z edukacją, polityką senioralną i pomocą społeczną. Rozwój i profesjonalizacja systemu usług publicznych stanowi również działanie odnoszące się do procesu rewitalizacji, jako miękkiego komponent planowanych działań.

Cel strategiczny 1 jest zintegrowany w szczególności z Celem strategicznym 2, ponieważ oba pozwalają na wzmocnienie kapitału społecznego i ludzkiego, dzięki poszerzeniu oferty usług publicznych, które umożliwią rozwijanie kapitału. Ponadto cel ten jest komplementarny z celami 4 i 6, ponieważ odnoszą się one do katalogu zadań własnych gminy, które realizowane są przez jednostki wchodzące w skład ROF.

Planowane efekty realizacji Celu Strategicznego 1 są następujące:

- Wysoka jakość kształcenia i efektywność procesu nauczania
- Wzrost jakości życia i poprawa atrakcyjności osiedleńczego obszaru
- Upowszechnienie dostępu do placówek przedszkolnych
- Wysoka jakość kapitału ludzkiego i zwiększone możliwości nabywania kompetencji kluczowych przez dzieci i młodzież
- Spójny system polityki senioralnej dopasowany do potrzeb seniorów i osób ze szczególnymi potrzebami
- Zwiększona dostępność do usług oraz infrastruktury opiekuńczej i pielęgnacyjnej oraz do usług medycznych
- Zwiększenie świadomości mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia oraz profilaktyki
- Zwiększenie dostępności i poprawa jakości oferty dla dzieci i młodzieży
- Zwiększenie dostępności do różnorodnych form budownictwa mieszkaniowego

2 Wzmacnianie kapitału ludzkiego oraz społecznego

Cel strategiczny 2 skupiony jest na rozwoju społeczno-gospodarczym obszaru ROF, przy wykorzystaniu posiadanych zasobów. Cel ten został jasno określony i skupiony jest w szczególności na mieszkańcach ROF, którzy to stanowią siłę napędową rozwoju ROF, a tym samym wymagają wsparcia np. poprzez działania na rzecz rozwoju przedsiębiorczości czy wspierania inicjatyw w postaci np. start-up-ów.

Wzmacnianie kapitału ludzkiego oraz społecznego w ROF będzie się odbywało poprzez korzystanie z narzędzi aktywizujących wspólnotę lokalną. W tym kontekście wskazuje się chociażby wspieranie bezrobotnych, stymulowanie przedsiębiorczości oraz animowanie współpracy międzysektorowej. Efekty wdrażanych działań będą mierzalne i wyrażone np. liczbą osób bezrobotnych bądź liczbą nowych inicjatyw – start-up'ów.

Poza aspektami wprost odnoszącymi się do wzmacniania kapitału mieszkańców ROF, należy w dalszym ciągu kontynuować działania związane ze wsparciem w przygotowaniu terenów inwestycyjnych poprzez budowę i rozbudowę istniejącego uzbrojenia oraz poprawę ich skomunikowania.

Poza wątkiem gospodarczym związanym z budową i wzmacnianiem kompetencji oraz umiejętności, dostrzega się rolę związaną z aktywizacją mieszkańców i włączeniem ich w procesy partycypacyjne, jako szerszej strategii związanej z wdrażaniem mechanizmów współzarządzania oraz budowania wspólnoty w ramach projektów o nieinwestycyjnym, miękkim charakterze.

Cel strategiczny 2 jest komplementarny z celem strategicznym 3, ponieważ skupione są one na kwestiach gospodarczych i ich wdrażanie pozwoli na kompleksowy rozwój gospodarczy obszaru. Ponadto cel jest spójny z celem strategicznym 1, ponieważ oba skupione są na budowie silnego społeczeństwa obywatelskiego i kapitału ludzkiego i społecznego, które to zostaną wykorzystane w procesach rozwoju społeczno-gospodarczego. Cel strategiczny 2 jest również pośrednio związany z celem strategicznym 6, ponieważ oba uwzględniają aspekt związany ze zwiększeniem poziomu skomunikowania, w tym przypadku skomunikowania terenów inwestycyjnych.

Planowane efekty realizacji Celu Strategicznego 2 są następujące:

- Zwiększona dostępność terenów inwestycyjnych i kompleksowo uzbrojone tereny inwestycyjne
- Wysoki poziom przedsiębiorczości i postępujący rozwój gospodarczy
- Ograniczenie występowania grup zmarginalizowanych

- Zwiększony stopień zintegrowania i aktywność mieszkańców ze środowisk zmarginalizowanych
- Zmniejszenie poziomu bezrobocia
- Zwiększony poziom kapitału ludzkiego
- Wysoki poziom integracji mieszkańców i migrantów
- Wzrost jakości życia mieszkańców
- Zwiększony poziom partycypacji mieszkańców w procesach decyzyjnych

3

Budowanie pozycji i wizerunku ROF jako dynamicznego obszaru wzrostu w skali regionalnej, krajowej i międzynarodowej

Operacjonalizacja działań w odniesieniu do otoczenia zewnętrznego wynika z traktowania Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego jako organizmu terytorialnego o wiodącym znaczeniu rozwojowym dla regionu, kraju, również w ujęciu międzynarodowym. Zatem cel strategiczny 3 jest jasno zdefiniowany i koncentruje się na budowaniu pozycji i rangi obszaru. Oddziaływanie na interesariuszy zewnętrznych w stosunku do gmin tworzących ROF stanowi istotny aspekt stymulowania poziomu rozwoju gospodarczego obszaru. Wynika to z konieczności budowania synergii z podmiotami posiadającymi zasoby oraz stosowne kompetencje prawne do realizacji projektów/przedsięwzięć/inwestycji w obrębie obszaru funkcjonalnego lub w jego bezpośrednim sąsiedztwie. Należy ponadto zwrócić uwagę, że komunikowanie na linii ROF - otoczenie zewnętrzne, obejmuje również kreowanie zmian legislacyjnych oraz decyzji politycznych, które będą wpływać na uwarunkowania rozwojowe całego ROF. Silną stroną ROF i miasta rdzenia jest identyfikowany w dokumentach strategicznych wyższego rzędu potencjał rozwojowy. Uznaje się, że misją obszaru funkcjonalnego jest zarówno jego efektywne wykorzystywanie, jak też podnoszenie – wprost związane z budowaniem pozycji w relacjach ze środowiskiem zewnętrznym, co pozwala uznać, że cel jest możliwy i realistyczny do realizacji przy istniejących zasobach w zaplanowanym okresie.

Cel strategiczny 3 jest komplementarny przede wszystkim z Celem strategicznym 2, ponieważ oba dotyczą wymiaru gospodarczego. Dodatkowo jest spójny z Celem Strategicznym, 5 który również skupia się na wzmacnianiu potencjału ROF poprzez realizację inwestycji i wspólnych działań w partnerstwie. Pozostałe cele wykazują zintegrowanie z celem strategicznym 3, ponieważ ich kompleksowa realizacja pozwoli na promocję i budowę marki ROF.

Planowane efekty realizacji Celu Strategicznego 3 są następujące:

- Efektywne wdrażanie i współpraca w ramach ZIT
- Silna i rozpoznawalna w skali kraju marka ROF
- Zwiększenie poziomu współpracy międzynarodowe

4

Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego, w tym krajobrazu oraz adaptacja do zmian klimatu

W ramach celu stworzono szeroki katalog działań ukierunkowanych na środowisko naturalne. Jednocześnie ten obszar ma charakter priorytetowy. Działania stanowią kontynuację i wpisują się w ideę komplementarności międzyokresowej z celem sformułowanym w Strategii ZIT w brzmieniu „Poprawa stanu środowiska naturalnego oraz wspieranie efektywności energetycznej regionu”, co wskazuje na to, że problem ten jest nadal aktualny, a cel dopasowano do potrzeb widocznych w ROF, a więc został on trafnie dobrany.

W ramach celu kluczowe znaczenie ma kontynuowanie działań na każdym z poziomów. Po pierwsze dostrzega się konieczność interwencji w infrastrukturę zapewniającą dostęp do urządzeń sieciowych, ich modernizację, jak również realizowanie działań zmierzających do adaptowania do zmian klimatu oraz działań o charakterze mitygacyjnym.

Po drugie ochrona środowiska wymaga osiągnięcia efektu skali poprzez działania ukierunkowane terytorialnie i włączenie do grupy beneficjentów możliwie szerokiej licznej rzeszy mieszkańców. Jest to szczególnie istotne w realizacji działań zmierzających do poprawy jakości powietrza, czy też szerszego korzystania z odnawialnych źródeł energii.

Ważnym aspektem działań jest również zachowanie bioróżnorodności, przy równoczesnym udostępnianiu terenów atrakcyjnych przyrodniczo, poprzez m.in. kompleksowe zagospodarowanie doliny Wisłoka na obszarze ROF, rozbudowę szlaków turystycznych i ścieżek rowerowych oraz stworzenie zintegrowanej oferty turystycznej łączącej funkcjonujące szlaki turystyczne poszerzone o nowe trasy wraz z niezbędną infrastrukturą. Takie działanie o liniowym i integracyjnym charakterze pozwoli na podnoszenie atrakcyjności turystycznej poprzez tworzenie nowych atrakcji turystycznych oraz tworzenie i zagospodarowanie terenów rekreacyjnych dla mieszkańców obszaru.

Wśród zasobów warto również wskazać na dziedzictwo kulturowe składające się na krajobraz ROF jako ośrodka posiadającego swoją odrębność i specyfikę, co jest bardzo ważne w kontekście budowania więzi i kapitału społecznego ROF oraz rozwijanie oferty kulturalnej. Tworzenie na obszarze Rzeszowa i jego obszaru funkcjonalnego usług kultury wyższego rzędu oraz zapewnienie równomiernego dostępu do tego rodzaju usług, poprzez budowę nowych obiektów w uzasadnionych przypadkach i wykorzystanie istniejącej infrastruktury, to istotna składowa ukierunkowana na wzmocnienie jego funkcji metropolitalnych.

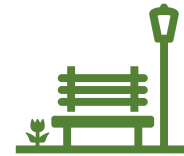
Cel strategiczny 4 jest zintegrowany z celem strategicznym 5 i 6, ponieważ skupiają się one na wymiarze przestrzennym i rozwoju obszaru ROF w zakresie infrastruktury, w tym turystycznej, komunikacji i środowiska, które to stanowią znaczące elementy powiązań funkcjonalnych obszaru. Dodatkowo realizacja celu pozwoli na zwiększenie jakości życia poprzez m.in. rozwój infrastruktury, co stanowić będzie uzupełnienie dla celu strategicznego 1 skupionego na rozwoju usług publicznych, których to katalog przekłada się również na jakość życia mieszkańców. W ramach celu strategicznego 3 realizowane będą działania, które pozwolą na wykorzystanie potencjałów m.in. instytucji kultury czy turystycznego, co przełoży się na wzrost gospodarczy i stanowić będzie element dywersyfikacji i uzupełnienie dla celu strategicznego 2 i 3, które dotyczą rozwoju gospodarczego.

Planowane efekty realizacji Celu Strategicznego 4 są następujące:

- Poprawa jakości elementów środowiska przyrodniczego m.in. powietrza
- Zwiększenie poziomu bioróżnorodności
- Ograniczenie negatywnych skutków zmian klimatu
- Wysoka jakość i standard infrastruktury instytucji kultury
- Zwiększenie znaczenie sektora turystyki związanej z utworzeniem sieci aktywnych szlaków turystycznych oraz intensyfikacją ruchu turystycznego i stymulowaniem działalności gospodarczej związanej z turystyką
- Równomierny dostęp do sieci wodno-kanalizacyjnej
- Zwiększona efektywność systemu gospodarowania odpadami
- Zwiększenie udziału OZE i zwiększona efektywność energetyczna
- Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców
- Wysoka jakość przestrzeni publicznych
- Utworzenie nowych terenów zielonych
- Powstanie i modernizacja oświetlenia ulicznego

5

Skuteczna integracja procesów rozwojowych na obszarze ROF w wymiarze przestrzennym i technicznym

Integracja ROF w wymiarze przestrzennym i technicznym wynika z wyzwań związanych z koordynacją polityki rozwojowej terenu ROF. Podstawowym narzędziem w tym zakresie są opracowania planistyczne, szczególnie w wymiarze planowania przestrzennego.

Na poziomie realizacyjnym fundamentalne znaczenie do tej pory miał instrument ZIT, którego ranga jest niekwestionowana. Tym niemniej, z punktu widzenia mnogości potrzeb samorządów tworzących obszar oraz koncentracji tematycznej ZIT, należy intensyfikować działania zmierzające do realizacji wspólnych, partnerskich projektów niezależnie od tego narzędzia. W tym kontekście znaczenie ma zawieranie partnerstw mających na celu rozwiązywanie konkretnych doraźnych problemów.

Warto również zwrócić uwagę na konieczność prowadzenia polityki rewitalizacyjnej, zmierzającej do niwelowania rozwarstwienia poszczególnych części ROF oraz realizacji projektów o charakterze rewitalizacyjnym. Ponadto kluczowym działaniem jest odnowa przestrzeni publicznych, podniesienie ich jakości oraz zagospodarowanie wraz z zapewnieniem wysokiego poziomu bezpieczeństwa publicznego.

Horyzontalnie cel wpisuje się w ideę rozwijania na obszarze Rzeszowa i ROF funkcji metropolitalnych, które charakteryzują ośrodki wielkomiejskie, w których występują instytucje reprezentujące sektor usług wyższego rzędu i instytucje wykraczające zasięgiem swojej działalności zdecydowanie poza granice miasta. Wzmacnianie tych funkcji jest szczególnie ważne w kontekście budowy pozycji Rzeszowa w Polsce Wschodniej, co jest możliwe do osiągnięcia dzięki posiadanym zasobom i potencjalne obszaru.

Cel strategiczny 5 jest zintegrowany z celem strategicznym 4 i 6, ponieważ skupiają się one na wymiarze przestrzennym i rozwoju obszaru ROF w zakresie infrastruktury komunikacji i środowiska, które to stanowią znaczące elementy powiązań funkcjonalnych obszaru. Dodatkowo jest spójny z Celem Strategicznym, 3 który również skupia się na wzmacnianiu potencjału ROF dzięki realizacji inwestycji oraz wspólnych działań w partnerstwie. Działania realizowane w ramach niniejszego celu pozwolą, podobnie jak w przypadku Celu strategicznego 1 i 2, na poprawę i wzrost jakości życia mieszkańców.

Planowane efekty realizacji Celu Strategicznego 5 są następujące:

- Zrealizowanie projektów zintegrowanych w ramach ZIT
- Wysoki poziom współpracy w ramach partnerstw
- Zwiększenie funkcji metropolitalnych
- Rewitalizowane obszary zdegradowane
- Odnowione, dostępne i kompleksowo zagospodarowane przestrzeni publicznych
- Kompleksowy rozwój przestrzenny w ROF i zwiększona spójność przestrzenna

6

Integracja ROF w oparciu o nowoczesny transport publiczny i efektywny system komunikacji

Szeroko rozumiany transport publiczny i działania z nim związane wprost mają charakter kontynuacji, w szczególności, jako kolejny etap działań wpisujących się w priorytet 2 dotychczas obowiązującej Strategii ZIT gdzie wskazuje się na konieczność „promowania strategii niskoemisyjnych, w tym wspieranie zrównoważonej, multimodalnej mobilności miejskiej”. Zdefiniowany cel jest zatem jasno określony i wynika ze zdiagnozowanych potrzeb.

Efektywny system transportu zbiorowego, tj. jego zintegrowanie w oparciu o posiadane zasoby oraz podejmowanie działań mających na celu poprawę funkcjonowania różnych form transportu w kontekście oczekiwań mieszkańców ROF, to podstawowe wyzwanie na poziomie usług publicznych. Pożądanym stanem jest wprowadzenie na obszarze Rzeszowa i jego obszaru funkcjonalnego tak jak to możliwe i uzasadnione, nowego systemu transportu publicznego, który będzie „korkoodporny” (uniezależniony lub zależny w jak najmniejszym stopniu od kongestii w ruchu drogowym). Kluczowe w kwestii rozwoju systemu transportowego jest tworzenie siatki połączeń (prywatnych/publicznych) łączących różne dziedziny transportu (autobusowy/kolejowy), co wpłynie na ograniczenie zjawiska wykluczenia komunikacyjnego.

W kategoriach wyzwania należy natomiast zdefiniować konieczność poprawy skomunikowania Rzeszowa i ROF oraz zwiększenie dostępności i spójności przestrzennej, poprzez rozbudowę sieci transportowej oraz rozwój połączeń transportu publicznego, jak również systemu obejmującego transport rowerowy z wykorzystaniem intermodalnych węzłów powiązanych z tym środkiem transportu.

Cel strategiczny 6 jest zintegrowany z celem strategicznym 4 i 5, ponieważ skupiają się one na wymiarze przestrzennym i rozwoju obszaru ROF w zakresie infrastruktury komunikacji i środowiska, które to stanowią znaczące elementy powiązań funkcjonalnych obszaru. Szczególne powiązania widoczne są w przypadku celu strategicznego 4, ponieważ wdrażanie działań z zakresu zrównoważonej mobilności przyczyni się do poprawy jakości powietrza. Dostępność jest jednym z elementów, które stanowią o potencjale gospodarczym regionu zatem cel wykazuje zintegrowanie z celami strategicznymi 2 i 3. Dodatkowo jest on komplementarny z celem strategicznym 1, ponieważ katalog wyróżnionych w dniach działań należy do zadań własnych gminy, a ich realizacja sprzyja podnoszeniu jakości życia mieszkańców ROF.

Planowane efekty realizacji Celu Strategicznego 6 są następujące:

- Zwiększony poziom mobilności w ROF

- Poprawa skomunikowania wewnątrz ROF
- Rozbudowana sieć dróg i połączeń międzygminnych
- Zmniejszenie poziomu emisji zanieczyszczeń z sektora transportu
- Zmiana zachowań transportowych mieszkańców
- Rozwinięty i zintegrowany system transportu publicznego
- Spójny system dróg rowerowych

III.5 Kierunki działań ROF wraz ze schematem interwencji

	1	2	3	4	5	6
cele strategiczne	Rozwój i profesjonalizacja systemu usług publicznych	Wzmacnianie kapitału ludzkiego oraz społecznego	Budowanie pozycji i wizerunku ROF jako dynamicznego obszaru wzrostu w skali regionalnej, krajowej i międzynarodowej	Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego, w tym krajobrazu oraz adaptacja do zmian klimatu	Skuteczna integracja procesów rozwojowych na obszarze ROF w wymiarze przestrzennym i technicznym	Integracja ROF w oparciu o nowoczesny transport publiczny i efektywny system komunikacji
kierunki działań	1.1 Podnoszenie jakości kształcenia w placówkach edukacyjnych ROF	2.1 Budowa i rozbudowa uzbrojenia terenów inwestycyjnych oraz poprawa ich skomunikowania	3.1 Działania na rzecz realizacji Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych	4.1 Zachowanie dziedzictwa kulturowego	5.1 Realizacja działań z zakresu interwencji terytorialnej – instrument ZIT	6.1 Zwiększanie mobilności poprzez rozbudowę układu drogowego z uwzględnieniem obwodnic oraz drogowych połączeń międzygminnych oraz poprawy skomunikowania z Międzynarodowym Portem Lotniczym Rzeszów-Jasionka
	1.2 Budowa spójnego systemu polityki senioralnej	2.2 Aktywizacja osób bezrobotnych na terenie ROF	3.2 Promocja i budowa marki ROF	4.2 Wsparcie instytucji kultury na terenie ROF	5.2 Wspieranie i animacja partnerstw i działań wspólnych – działania poza ZIT	6.2 Realizacja strategii niskoemisyjnych, w tym zrównoważonej, multimodalnej mobilności miejskiej
	1.3 Poprawa dostępności infrastruktury opiekuńczej i pielęgnacyjnej	2.3 Prowadzenie działań na rzecz reintegracji społecznej i zawodowej w środowiskach marginalizowanych	3.3 Współpraca międzynarodowa	4.3 Rozwój turystyki na obszarze ROF	5.3 Opracowanie i koordynacja dokumentów strategicznych oraz planistycznych i terytorialnie zintegrowane planowanie przestrzenne w ramach ROF	6.3 Integracja i rozwój systemu transportu publicznego
	1.4 Zwiększenie dostępu do nowoczesnych usług medycznych	2.4 Działania na rzecz rozwijania poziomu przedsiębiorczości		4.4 Rozwój gospodarki wodno-ściekowej na terenie ROF	5.4 Kompleksowa rewitalizacja i odnowa obszarów zdegradowanych i przestrzeni publicznych na terenie ROF	6.4 Integracja z Podmiejską Koleją Aglomeracyjną
	1.5 Realizacja programów profilaktycznych i prozdrowotnych	2.5 Wspieranie powstawania start-up'ów		4.5 Rozwój systemu gospodarki odpadami na terenie ROF	5.5 Rozwijanie funkcji metropolitalnych na terenie ROF	6.5 Budowa spójnego systemu dróg rowerowych na terenie ROF
	1.6 Realizacja programów dla dzieci i młodzieży	2.6 Promowanie mechanizmów partycypacyjnych wśród mieszkańców w ramach działań prorozwojowych		4.6 Wzmocnienie efektywności energetycznej na terenie ROF		6.6 Poprawa skomunikowania obszaru ROF z siecią TEN-T (w szczególności południowa część ROF)
	1.7 Rozwój oferty placówek przedszkolnych	2.7 Realizacja projektów ukierunkowanych na wzmocnienie kompetencji i umiejętności mieszkańców ROF		4.7 Przebudowa i modernizacja infrastruktury ciepła systemowego w ROF		
	1.8 Doskonalenie procesu dydaktycznego – kształtowanie kompetencji kluczowych u uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych na terenie ROF	2.8 Harmonizacja polityki migracyjnej		4.8 Wykorzystanie OZE na terenie ROF		
	1.9 Wspieranie rozwoju różnych form budownictwa mieszkaniowego			4.9 Udostępnianie i zachowanie bioróżnorodności ROF		
			4.10 Ochrona powietrza			
			4.11 Budowa i modernizacja oświetlenia ulicznego			

III.6 Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w ROF

W celu sformułowania ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej przeanalizowano pozycję ROF w pięciu wymiarach:

- a) uwarunkowań globalnych i ogólnopolskich,
- b) uwarunkowań regionalnych, w tym wynikających z pozycji ROF w województwie,
- c) uwarunkowań wynikających z wizji rozwoju ROF,
- d) uwarunkowań ROF jako organicznej i hierarchicznej całości funkcjonalno-przestrzennej,
- e) uwarunkowań poszczególnych gmin jako ich wkładu w tworzenie organizmu ROF.

Równolegle uwzględniono wyżej wymienione aspekty w sposób formalny, tj. z odniesieniem do strategii rozwoju województwa, planu zagospodarowania przestrzennego województwa, pozostałych komponentów rozwoju ROF oraz gminnych dokumentów planistycznych.

Zgodnie z ustawą z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw, przyjmuje się poniższe ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej.

Zasady ochrony środowiska i jego zasobów, w tym ochrony powietrza, przyrody i krajobrazu:

Uwarunkowania związane z ochroną przyrody i krajobrazu są kluczowe dla przyszłości ROF jako obszaru dynamicznie rozwijającego się, ekologicznego, podejmującego wyzwania globalne i lokalne oraz zwiększającego jakość życia swoich mieszkańców, tym samym wyznaczając ramy rozwoju przestrzennego. Jednocześnie zrównoważone gospodarowanie zasobami przyrodniczymi będzie odpowiedzią na szereg zagrożeń wynikających ze zmieniającego się klimatu. Formułuje się następujące ustalenia i rekomendacje:

- Zapobieganie degradacji terenów otwartych i niezurbanizowanych;
- Dostosowanie procesów gospodarczych do warunków wynikających ze współczesnych standardów środowiskowych;
- Objęcie obszarów i obiektów o najwyższych wartościach ochroną prawną na podstawie ustawy o ochronie przyrody, jak również terenów zieleni o znaczeniu kulturowym na podstawie ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami;
- Zapewnienie odpowiedniej wentylacji miast (kliny i korytarze napowietrzające) i obszarów regeneracji powietrza (lasy);
- Zapewnienie efektywnej ochrony obszarów cennych przyrodniczo i krajobrazowo oraz ich racjonalne udostępnianie;

- Zapewnianie ciągłości przyrodniczej obszarów zielonych, w tym zielonego pierścienia wokół Rzeszowa, dolin rzecznych (wykraczających zasięgiem poza obszar ROF) oraz lądowych korytarzy migracyjnych dla dużych zwierząt powiązanych z systemem regionalnych i lokalnych korytarzy ekologicznych;
- Zachowanie istniejących i tworzenie nowych terenów zielonych w celu zachowania bioróżnorodności i zapewnienia dostępu do terenów rekreacji, szczególnie w obszarach zurbanizowanych;
- Optymalizacja wykorzystania zasobów naturalnych i energii przy zachowaniu dbałości o stan środowiska przyrodniczego, w tym w pierwszej kolejności ponowne wykorzystywanie pod inwestycje budowlane terenów wcześniej zainwestowanych (*brownfield*) i ograniczenie nowego zainwestowania na terenach czynnych przyrodniczo (*greenfield*);
- Dążenie do zachowania dobrego stanu wód / poprawy złego stanu wód, w tym dążenie do przywrócenia obecnych wcześniej biotopów, które zaniknęły na skutek zanieczyszczenia;
- Ograniczenie negatywnego oddziaływania na środowisko, szczególnie w zakresie nowych inwestycji budowlanych, infrastruktury komunikacyjnej, emisji gazów związanych z ogrzewaniem, wytwarzania ścieków i odpadów;
- Podejmowanie działań na rzecz poprawy czystości powietrza - ograniczanie zanieczyszczenia powietrza poprzez m.in.:
  - a) ograniczanie niskiej emisji, jak również emisji komunikacyjnej,
  - b) redukcję zapotrzebowania na nieefektywne źródła ciepła, w tym poprzez termomodernizację budynków;
- Weryfikacja wyznaczonej rezerwy terenów pod zabudowę mieszkaniową pod kątem ingerencji przestrzennej w istniejące ekosystemy (zapobieganie tworzeniu barier antropogenicznych skutkujących fragmentacją ekosystemów i korytarzy ekologicznych oraz izolacją elementów systemu); zapobieganie konfliktom przyrodniczo-komunikacyjnym;
- Ochrona przed zasklepieniem powierzchni ziemi poprzez maksymalizowanie powierzchni terenów biologicznie czynnych przy jednoczesnym wprowadzaniu do planów miejscowych zapisów dopuszczających wysoką intensywność zabudowy i ograniczających udział powierzchni utwardzonych;
- Podnoszenie odporności struktury ROF na zagrożenia związane ze zmianami klimatu takie jak susze hydrologiczne, okresowe podtopienia i powodzie – poprzez odpowiednie wymogi co do retencji wód opadowych na działce budowlanej, w tym upowszechnianie małej retencji oraz poprzez rezerwowanie terenów okresowo zalewanych i innych pod suche zbiorniki retencyjne, a także ochronę terenów naturalnej retencji. Wymagania powinny uwzględniać ponadgminne relacje geograficzne (przepływy rzek, względne różnice wysokości położenia

miejsowości wzdłuż cieków wodnych i w dolinach) implementację rozwiązań służących do zatrzymywania wód deszczowych w obrębach zlewni.

Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej:

Dziedzictwo kulturowe, zabytki i dobra kultury współczesnej stanowią podstawę rozwoju i budowania pozycji ROF w wymiarze społecznym i ekonomicznym. Jednocześnie zasoby te kształtują tożsamość lokalną poszczególnych gmin ROF, wpływając na jego kapitał społeczny. Formułuje się następujące ustalenia i rekomendacje:

- Dziedzictwo kulturowe, zarówno materialne, jak i niematerialne, stanowi podstawę do kształtowania tożsamości lokalnej mieszkańców i powinno być traktowane jako szczególnie ważny aspekt polityki przestrzennej. Jednocześnie turystyka wykorzystująca zasoby dziedzictwa kulturowego, w połączeniu z odpowiednią infrastrukturą (m.in. komunikacyjną, noclegową) może być istotnym źródłem rozwoju gospodarczego;
- Zachowanie wartości dziedzictwa kulturowego poprzez przeciwdziałanie przeobrażeniom struktury przestrzennej i sposobom zagospodarowania, które mogą stanowić zagrożenie dla istniejących zasobów lub ich utratę;
- Ochrona krajobrazów wiejskich jako nośnika tożsamości oraz zasobów przestrzeni rekreacyjnych z uwzględnieniem budowania właściwych powiązań i relacji miejsko-wiejskich w wymiarze przestrzenno-funkcjonalnym;
- Zrównoważony rozwój turystyki, zachowujący równowagę między kwestiami społecznymi, gospodarczymi i ochrony przyrody, przy jednoczesnym uwzględnieniu wszystkich gmin ROF;
- Rozwój szlaków turystycznych i kulturowych w celu udostępniania, promocji, popularyzacji zasobów kulturowych oraz w celu kształtowania / wzmocnienia tożsamości regionalnej i lokalnej;
- Rozwój instytucji kultury z uwzględnieniem dziedzictwa oraz potrzeb młodego pokolenia;
- Rewaloryzacja historycznych układów urbanistycznych Rzeszowa, Łańcuta, Tyczyna, Głogowa Małopolskiego oraz Czumca.

Zobrazowanie zasad ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków, dóbr kultury współczesnej oraz treści powiązanych przedstawiono w formie graficznej na rysunku 10.

Kierunki zmian w strukturze zagospodarowania terenów, w tym określenia szczególnych potrzeb w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej:

Nadrzędnym kierunkiem zmian struktury przestrzennej ROF powinno być dalsze pogłębianie integracji funkcjonalno-przestrzennej, wzmocnienie spójności terytorialnej miejskiego obszaru funkcjonalnego ośrodka wojewódzkiego Rzeszowa oraz konkurencyjności jego struktur funkcjonalnych. Kluczowe będzie odpowiednie rozmieszczenie poszczególnych funkcji i obszarów wielofunkcyjnych,

---

z uwzględnieniem potrzeb, ale też występujących potencjałów i ograniczeń. Formułuje się następujące ustalenia i rekomendacje:

- Stosowanie zasady zrównoważonego rozwoju; uporządkowanie przestrzeni poprzez eliminację kolizji przestrzennych, konsolidacja terenów zabudowanych w zwarte zespoły;
- Dalszy rozwój funkcjonalny obszaru metropolitalnego Rzeszowa oraz zachowanie połączeń z ośrodkami lokalnymi, szczególnie kształtowanie relacji z najważniejszymi satelitami, rozwój powiązań Rzeszowa z obszarem funkcjonalnym;
- Utrzymanie policentrycznego charakteru sieci osadniczej wokół miasta Rzeszowa, przy jednoczesnym wsparciu dominującej roli Rzeszowa jako centrum regionalnego układu osadniczego, m.in. poprzez rozwój funkcji metropolitalnych i zwiększenie dostępności systemem komunikacji publicznej;
- Dążenie do utworzenia zwartej przestrzennie sieci układu osadniczego ROF, w szczególności poprzez dążenie do pokrycia powierzchni gmin planami miejscowymi, w celu osiągnięcia kompleksowych rozwiązań w zakresie zapewnienia infrastruktury technicznej, komunikacji, jak również optymalizacji kosztochłonności;
- Wypracowywanie ponadgminnych i gminnych relacji funkcjonalno-przestrzennych miejsko-wiejskich w zakresie kształtowania wielofunkcyjnych centrów lokalnych i obszarów nowej zabudowy mieszkaniowej oraz kształtowania pożądanych relacji pomiędzy nimi w zakresie zwartości struktur osadniczych, efektywności układu komunikacyjnego ze szczególnym uwzględnieniem komunikacji zbiorowej, dostępu do usług (w tym edukacyjnych i służby zdrowia) i dostępności do terenów rekreacyjnych. Zagwarantowanie kształtowania miejsc integracji i odpoczynku zarówno na terenach wiejskich, jaki i miejskich;
- Wiązanie rozwoju terenów mieszkaniowych z powstaniem odpowiednio wydajnej/efektywnej sieci komunikacji zbiorowej, ze szczególnym uwzględnieniem węzłów komunikacji publicznej i dostępnością infrastruktury rowerowej;
- Zagwarantowanie bezpośredniego dostępu z terenów mieszkaniowych, szczególnie wielorodzinnych, do zielonych terenów rekreacyjnych, codziennej aktywności fizycznej, stref odprężenia (relaksu) jako odpowiedź na wyzwania związane z zapewnieniem warunków do utrzymania zdrowia psychicznego i „well-being” wśród dzieci i młodzieży, a także seniorów;
- Powstrzymanie procesu suburbanizacji miast i dalszego rozpraszania zabudowy na terenach wiejskich na rzecz kształtowania nowych zwartych zespołów z zapewnieniem efektywnej obsługi infrastrukturalnej, w tym komunikacji zbiorowej;
- Zagęszczanie zabudowy wielorodzinnej i jednorodzinnej na obszarach zurbanizowanych wraz z jednoczesnym zagwarantowaniem bezpośrednio dostępnych publicznych terenów zieleni i rekreacji;

- Aktualizacja i ewentualna redukcja rezerw terenu pod zabudowę mieszkaniową w kontekście rzeczywistego zapotrzebowania związanego z prognozami demograficznymi, szczególnie w zakresie rozproszonych terenów pod zabudowę jednorodziną oraz obszarów niepowiązanych z istniejącą lub planowaną infrastrukturą komunikacyjną, usługową i techniczną;
- Nowoprojektowany teren zabudowy mieszkaniowej powinien cechować spójny charakter, zarówno w zakresie typu, jak i stylu (nawiązujące do tradycyjnej i wartościowej zabudowy na obszarach, gdzie taka zabudowa występuje, z poszanowaniem sąsiedztwa, w tym zabytków), pozwalający na budowania tożsamości lokalnej, więzi sąsiedzkich, oferujących wysoką jakość życia;
- Rozwój infrastruktury technicznej wyprzedzający zabudowę terenów, zapewnienie dla nowej zabudowy kompleksowej obsługi infrastrukturalnej, w tym komunikacyjnej (ze szczególnym uwzględnieniem komunikacji zbiorowej i infrastruktury rowerowej);
- Wyłączenie spod zabudowy terenów szczególnie narażonych na niebezpieczeństwo powodzi i podtopień oraz zjawisko osuwania się mas ziemnych;
- Dalszy rozwój SAG na terenie ROF jako perspektywicznej (możliwości przestrzenno-funkcjonalne) wiodącej strefy przemysłowej ROF;
- Rozwój infrastruktury istniejących i wyznaczanie nowych terenów inwestycyjnych w sposób skonsolidowany, w celu kształtowania strategicznych, zwartych obszarów emisyjnej działalności gospodarczej jako działanie kluczowe dla lokowania i rozwijania się przedsiębiorstw przy jednoczesnym budowaniu pozycji gospodarczej ROF.

Zasady lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego [WOH] w rozumieniu ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Z 2023 r. Poz. 977, 1506, 1597 i 1688):

Rozwój wielkopowierzchniowych obiektów handlowych jest jednym z głównych wymiarów przekształceń polskiego handlu detalicznego po 1989 r. Jednocześnie obiekty te istotnie wpływają na charakterystykę gmin, m.in. poprzez kształtowanie zachowań konsumentów. Pozostawienie rozwoju WOH bez odpowiednich regulacji może prowadzić do negatywnych skutków przestrzennych i społecznych, stąd wymagane są jednoznaczne zasady ich dalszego rozwoju. Formułuje się następujące ustalenia i rekomendacje:

- Lokalizowanie WOH głównie na terenie Miasta Rzeszowa. Przy lokalizacji WOH należy brać pod uwagę, że sieci handlowe na terenie ROF są równomiernie rozmieszczone i zaspokajają potrzeby nie tylko mieszkańców obszaru funkcjonalnego, ale również pozostałych mieszkańców województwa;

- Zaleca się lokalizację WOH na podstawie obowiązującego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w celu zagwarantowania utrzymania ładu przestrzennego;
- Ograniczanie powierzchni parkingowych przy WOH na rzecz przestrzeni przeznaczonych dla pieszych, w tym rekreacyjnych. Ilość powierzchni utwardzonych – komunikacyjnych (poza placami i ciągami pieszymi) powinna być maksymalnie zredukowana a przestrzenie parkingowe powinny być realizowane jako wielokondygnacyjne w celu redukcji efektu zasklepienia powierzchni ziemi;
- Preferowanie centrów wielofunkcyjnych, kierujących ofertę do zróżnicowanych grup społecznych;
- Preferowanie lokalizacji WOH poza obszarami centralnymi i śródmiejskimi, w miejscach dobrze skomunikowanych, przede wszystkim dostępnych za pośrednictwem komunikacji publicznej lub zapewnienie takiej komunikacji. Dostępność samochodowa (indywidualna) powinna być podporządkowana maksymalnie efektywnej dostępności komunikacją publiczną;
- Ewentualna lokalizacja WOH w obszarach centralnych i śródmiejskich możliwa pod warunkiem ukształtowania towarzyszącej wielofunkcyjnej przestrzeni publicznej ukształtowanej na styku z WOH poprzez usługowe partery (dostępne z tej przestrzeni) – WOH powinny kształtować wysokiej jakości przestrzeń miejską opartą na integracji z istniejącą tkanką miejską.

Zasady lokalizacji kluczowych inwestycji celu publicznego:

Inwestycje celu publicznego obejmują szeroki katalog przedsięwzięć, których wspólnym mianownikiem jest realizacja celów publicznych oraz określony zasięg (lokalny, wojewódzki lub krajowy), które zostały zdefiniowane w art. 6 Ustawy o gospodarce nieruchomościami (Dz.U. z 2023 poz. 344 tj.). Formułuje się następujące ustalenia i rekomendacje:

- Lokalizowanie zgodnie z zapisami obowiązujących przepisów prawa miejscowego, a w przypadku ich braku – zgodnie z zapisami obowiązującego prawa, w tym w szczególności Ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym;
- Lokalizowanie z poszanowaniem istniejących ograniczeń środowiskowo-przyrodniczych;
- Kluczowe inwestycje celu publicznego należy lokalizować w sposób sprzyjający zwiększaniu aktywności gospodarczej, w szczególności wspierający powstawanie i rozwój stref zwiększonej aktywności gospodarczej na terenie ROF z zapewnieniem efektywnej obsługi komunikacyjnej tych obszarów;

- Inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym powinny być lokalizowane w oparciu o Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego – Perspektywa 2030²³;

Kierunki rozwoju systemów komunikacji:

Rozwój systemu komunikacyjnego powinien dążyć do poprawy skomunikowania gmin ROF w sposób efektywny, przy zachowaniu wysokich standardów ochrony środowiska naturalnego i kulturowego.

Formułuje się następujące ustalenia i rekomendacje:

- Multimodalny system komunikacji powinien wspierać zarówno połączenia wewnątrz poszczególnych gmin obszaru funkcjonalnego (spójność przestrzenna), połączenia pomiędzy nimi, jak i dostępność zewnętrzną (m.in. poprawa skomunikowania z węzłami autostrady A4 i drogi S19);
- Wspieranie transportu multimodalnego, integrowanie różnych form transportu publicznego w kierunku wytworzenia efektywnych węzłów sieci komunikacji publicznej z siecią park and ride oraz bike and ride, szczególnie w obszarach przedmieść oraz powiązanych funkcjonalnie z rdzeniem ROF obszarów wiejskich;
- Poprawa zewnętrznej dostępności komunikacyjnej oraz zrównoważenie struktury komunikacyjnej w ROF;
- Rozwój transportu publicznego, w tym komunikacji kolejowej, ze szczególnym naciskiem na kolej aglomeracyjną i redukcję komunikacji samochodowej indywidualnej, szczególnie wewnątrz rdzenia ROF;
- Rozwój infrastruktury kolejowej, w tym modernizacja i rozbudowa linii kolejowych;
- Rozwój sieci transportu publicznego, szczególnie z gmin oddalonych od centrum obszaru funkcjonalnego oraz wzmocnienie jego powiązań (węzłów przesiadkowych z przestrzeniami publicznymi);
- Budowanie wielośrodkowej struktury funkcjonalno-przestrzennej, zgodnie z ideą miasta piętnastominutowego;
- Preferowanie ruchu pieszego i rowerowego w obszarach centralnych i śródmiejskich w miastach ROF:
  - a) Rozwój infrastruktury ruchu pieszego w szczególności w zakresie poprawy bezpieczeństwa;

---

²³ Uchwała nr LIX/930/18 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 27.08.2018 r. zmieniająca uchwałę w sprawie uchwalenia planu zagospodarowania przestrzennego województwa Podkarpackiego.

- b) Rozwój sieci ścieżek rowerowych, rozbudowa infrastruktury dla rowerzystów wraz z integracją z węzłami sieci komunikacji publicznej.

Kierunki rozwoju systemów infrastruktury technicznej:

Współczesnym trendem jest rozwój wysokowydajnych systemów infrastrukturalnych w celu ograniczenia negatywnego wpływu na środowisko i jednocześnie gwarantujących wysokiej jakości usługi, zarówno dla mieszkańców jak i strefy przemysłowo-usługowej, a także rozwój gospodarki obiegu zamkniętego. Formułuje się następujące ustalenia i rekomendacje:

- Redukcja procesu rozpraszania zabudowy i konsolidacja zespołów zabudowy (struktur osiedleńczych), także w celu zwiększenia efektywności pożądanych inwestycji infrastrukturalnych, takich jak infrastruktura kanalizacyjna i komunikacyjna;
- Rozwój sieci ciepłowniczych, przede wszystkim na terenach zurbanizowanych i o zwartej zabudowie;
- Rozwój infrastruktury wodno-kanalizacyjnej, także w celu wyeliminowania niekontrolowanego zanieczyszczenia cieków wodnych – szczególnie w terenach wiejskich;
- Zwiększanie bezpieczeństwa energetycznego, w tym dążenie do rozbudowy i modernizacji sieci energetycznych oraz zwiększanie wykorzystania odnawialnych, zeroemisyjnych źródeł energii oraz budowa infrastruktury magazynowania energii;
- Dążenie do rozdzielenia kanalizacji ogólnospławnej, a także retencjonowania wód oraz ograniczenia uszczelnienia powierzchni terenów;
- Kształtowanie miejskich powierzchni utwardzonych jako przepuszczalnych;
- Zwiększenie wykorzystania wód opadowych w celu zatrzymania wód deszczowych w terenie;
- Rozwój infrastruktury „zielonej” i „niebieskiej” dla osiągnięcia celów klimatycznych, przyrodniczych, ekonomicznych, społecznych oraz zdrowotnych,
- Rozwój sieci telekomunikacyjnych umożliwiających cyfrową transformację i rozwój przemysłu 4.0.

Kierunki rozwoju systemów infrastruktury społecznej:

Infrastruktura społeczna odpowiada za: długofalowy rozwój społeczno-ekonomiczny, budowanie przewagi ROF oraz wchodzących w jej skład gmin (w tym ich społeczności), a także poprawę jakości życia. Formułuje się następujące ustalenia i rekomendacje:

- Poszerzenie wachlarza usług proporcjonalnie do rozmiaru i roli danego ośrodka w ROF (szczególnie rozwój usług wyższego rzędu w Rzeszowie i Łąncucie);
- Utrzymanie i rozwój sektora usług dla seniorów, w tym infrastruktury ochrony zdrowia i placówek pomocy społecznej, szczególnie na obszarach wiejskich;

- Wzmocnienie oferty pozamiejskich ośrodków, w tym poszczególnych sołectw w zakresie funkcji społeczno-kulturowych adresowanych do lokalnej społeczności (szczególnie dla rodziców małych dzieci oraz seniorów), takich jak żłobki, przedszkola i domy seniora;
- Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości lokalnej, ułatwianie rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw, m.in. w postaci inkubatorów przedsiębiorczości i powierzchni „co-workingowych” dopuszczanych w ramach terenów mieszkaniowych;
- Rozwój infrastruktury towarzyszącej dla szkolnictwa wyższego w celu wzmocnienia Rzeszowa jako ośrodka akademickiego;
- Rozwój bazy szkolnictwa zawodowego.

Zasady lokalizacji urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW:

Wyzwania współczesności wskazują, iż konieczne jest zdywersyfikowanie źródeł energii i odejście od źródeł nieodnawialnych. Stąd wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii stanie się wkrótce kluczowe dla zaspokojenia potrzeb całej społeczności. W związku z tym wymagane jest wyznaczenie odpowiednio dużych rezerw terenu pod ten cel. Formułuje się następujące ustalenia i rekomendacje:

- Dążenie do rozwoju i wykorzystywania OZE, w tym rozwój infrastruktury pozwalającej na zwiększenie magazynowania energii;
- Z uwagi na potrzeby zachowania ład przestrzennego i w celu przeciwdziałania konfliktom społeczno-przestrzennym, lokalizacja OZE o dużej mocy powinna być realizowana na podstawie wypracowanych rozwiązań w planach miejscowych;
- Należy preferować lokalizację takich inwestycji na terenach już zainwestowanych, w szczególności na terenach produkcyjnych, obiektów handlu wielkopowierzchniowego czy w pobliżu terenów komunikacyjnych;
- Lokalizację urządzeń na obszarach gleb o najniższej wartości, w tym poprzez dopuszczenie bilansowania potrzeb energetycznych na poziomie ponadgminnym umożliwiające uwzględnienie różnicowania gmin w zakresie potencjału klasy gleb;
- Nie należy lokować urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW na terenach objętych ochroną walorów przyrodniczo-krajobrazowych na podstawie przepisów odrębnych.

Zasady lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko:

Zbiór przedsięwzięć zaliczanych ustawowo do mogących znacząco oddziaływać na środowisko jest bardzo szeroki, stąd możliwości określenia wspólnych zagregowanych zasad ich lokalizacji dla dużego, złożonego organizmu funkcjonalno-przestrzennego jakim jest ROF są ograniczone. Niemniej, formułuje się następujące ustalenia i rekomendacje:

- Przedsięwzięcia mogące znacząco oddziaływać na środowisko należy lokalizować przy uwzględnieniu aspektów przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych zgodnie z przepisami;
- Preferuje się lokalizację na terenach peryferyjnych w stosunku do centrów gmin, oddalonych od obszarów zamieszkałych oraz cennych przyrodniczo/krajobrazowo;
- Preferuje się lokalizację na terenach przemysłowych oraz na terenach o ograniczonej możliwości racjonalnego wykorzystania.

Zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej:

Zarówno przestrzeń leśna, jak i rolnicza pełnią istotną rolę społeczną. Istotne jest, aby w skuteczny sposób odpowiadać na postępujące procesy urbanizacyjne, które mogą wypierać te funkcje. Formułuje się następujące ustalenia i rekomendacje:

- Zapewnienie dobrych warunków i systemu wsparcia podmiotów gospodarczych i rolnictwa w dostosowaniu do wymagań, zagrożeń i potrzeb związanych z globalizacją gospodarki rolnej;
- Wspieranie rozwoju rolnictwa ekologicznego i specjalistycznego, m.in. produkcji winiarskiej w południowej części ROF;
- Ochrona terenów o wysokiej klasie bonitacyjnej gleb przed zabudową i innym zagospodarowaniem; pozostawienie ich w użytkowaniu rolniczym i dążenie do konsolidacji areałów rolniczych w rodzinnych gospodarstwach rolnych;
- Dążenie do zapewnienia możliwości rozwoju obszarowego gospodarstw, nie ograniczając rozwoju przemysłu rolnego opartego na produkcji ekologicznej, z ograniczeniem chowu przemysłowego;
- Ochrona terenów leśnych, zapobieganie wylesianiu, zalesianie i zadrzewianie gruntów niskich klas bonitacyjnych;
- Ograniczenie wykorzystania terenów bezpośrednio wzdłuż cieków wodnych jako areałów monokulturowej produkcji rolniczej;
- Rozwój lokalnej infrastruktury magazynowania i przetwórstwa rolnego.

Zasady kształtowania zagospodarowania przestrzennego na obszarach zdegradowanych i obszarach rewitalizacji oraz obszarach wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji:

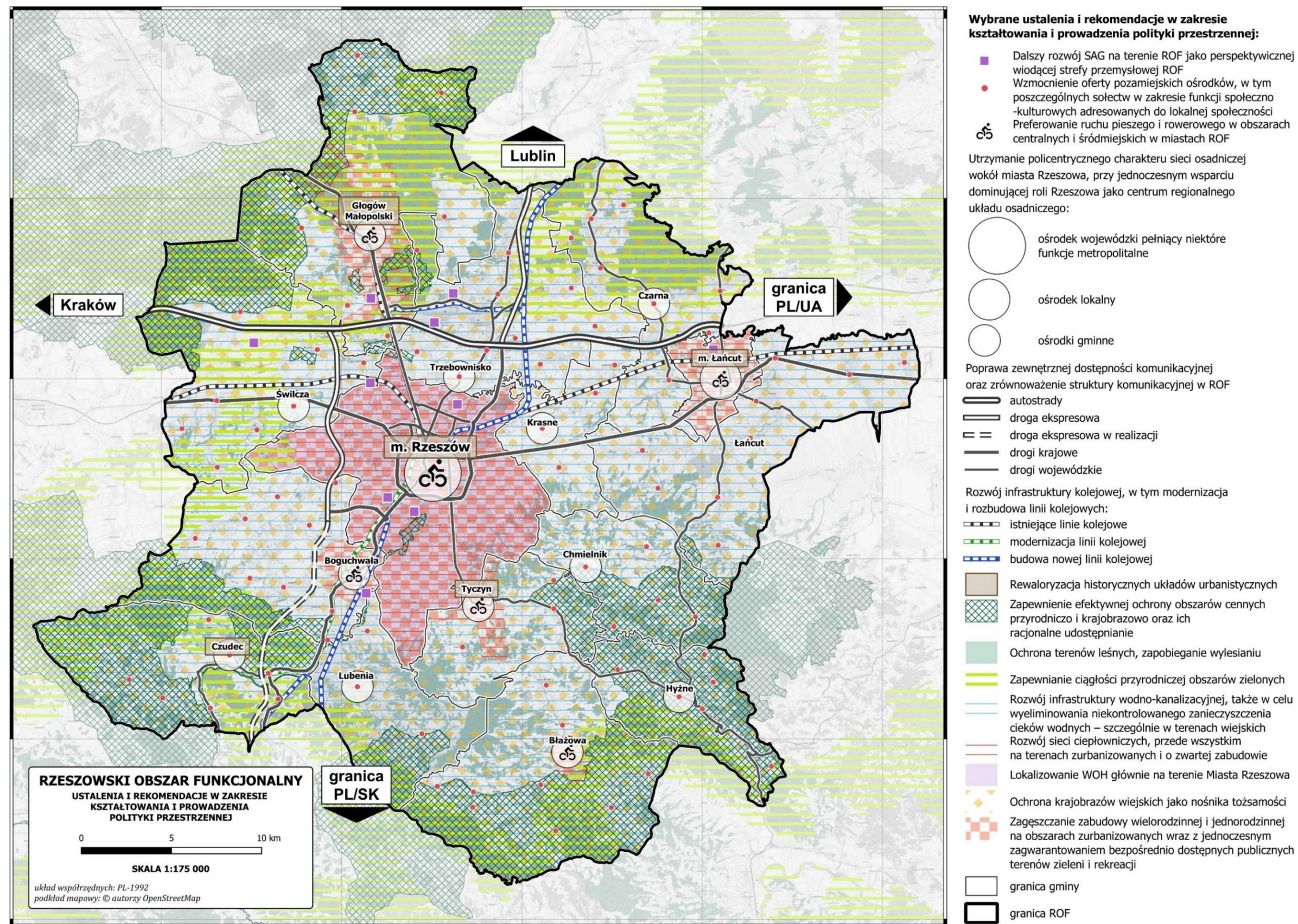
Obszary zdegradowane, definiowane w programach rewitalizacji stanowią wielki potencjał rozwoju ROF, który powinien zostać wykorzystany w ramach poświęconych im programów i działań. Formułuje się następujące ustalenia i rekomendacje:

- Zwiększanie dostępności przestrzeni dla osób ze szczególnymi potrzebami, działania zmierzające do ograniczenia barier architektonicznych i komunikacyjnych;
- Położenie nacisku na uchwalanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego lub ich aktualizację dla terenów zdegradowanych i obszarów rewitalizacji;

- Dążenie do poprawy jakości życia na obszarach zdegradowanych i rewitalizacji zgodnie z obowiązującymi programami rewitalizacji;
- Rewitalizacja zdegradowanych tkanek miejskich, np. przekształcanie obszarów poprodukcyjnych/ magazynowych/ składowych w wysokiej jakości śródmiejskie przestrzenie publiczne;
- Rewaloryzacja zabytkowych układów urbanistycznych i ruralistycznych;
- Przeciwdziałanie zjawisku depopulacji poprzez ochronę struktury lokalnych społeczności oraz ich tożsamości oraz przez odpowiednie kształtowanie relacji miasto-wieś;
- Obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji powinny być postrzegane jako preferowana lokalizacja nowych inwestycji przemysłowych.

Rysunek 8 Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej

III.7 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej

Poniżej przedstawiono mapy z aktualną sytuacją w ROF oraz pożądane kierunki rozwoju przestrzennego do 2030 r. bazując na wskazanych wcześniej rekomendacjach i ustaleniach dotyczących prowadzenia polityki przestrzennej. W celu opracowania modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej dokonano analizy ROF w czterech aspektach:

- Struktura sieci osadniczej wraz z rolą i hierarchią jednostek osadniczych,
- System powiązań przyrodniczych,
- Główne korytarze i elementy sieci transportowych,
- Główne elementy infrastruktury technicznej i społecznej.

Struktura sieci osadniczej wraz z rolą i hierarchią jednostek osadniczych

W hierarchii sieci osadniczej województwa podkarpackiego, występujące na terenie ROF należy wymienić Miasto Rzeszów jako ośrodek wojewódzki pełniący funkcje metropolitalne oraz łańcut będący ośrodkiem lokalnym pełniącym funkcję administracyjno-usługową, przemysłową oraz turystyczną. Pozostałe jednostki osadnicze to ośrodki gminne: Błażowa, Boguchwała, Chmielnik, Czarna, Czudec, Głogów Małopolski, Hyżne, Krasne, Lubenia, łańcut, Trzebownisko, Tyczyn, Świlcza. Podstawowymi funkcjami ośrodków osadniczych są funkcje administracyjno-usługowa oraz obsługi rolnictwa. Ponadto gminy Tyczyn, Głogów Małopolski, Świlcza, Boguchwała, Trzebownisko pełnią funkcję przemysłową (Rysunek 15). Tereny przemysłowe w formie specjalnych stref ekonomicznych występują w Rzeszowie, Mieście łańcut oraz gminach: Świlcza, Trzebownisko, Głogów Małopolski oraz Boguchwała. Funkcja mieszkaniowa rozproszona jest na całym terenie ROF, koncentrująca się wzdłuż dróg promieniście rozchodzących się od strony Rzeszowa (Rysunek 14).

System powiązań przyrodniczych

Zgodnie z opracowaniem mapy korytarzy ekologicznych Instytutu Biologii Ssaków PAN w Białowieży z 2012 roku przez teren ROF przebiega sieć korytarzy ekologicznych będących częścią Korytarza Południowego Polski. Ich przebieg jest ściśle powiązany z występowaniem dużych kompleksów leśnych występujących w północnej i południowej części ROF (Puszcza Sandomierska, Pogórze Strzyżowskie, Pogórze Dynowskie) oraz doliną Wisłoka (Rysunek 11).

Znaczna część terenów zielonych w ROF objęta jest prawną ochroną przyrody. Wśród najważniejszych obszarów cennych przyrodniczo należy wymienić:

- Obszary natura 2000 (trzy specjalne obszary ochrony siedlisk oraz jeden obszar specjalnej ochrony ptaków),
- Obszary chronionego krajobrazu,
- Rezerваты przyrody i użytki ekologiczne.

Głównym elementem sieci hydrograficznej jest rzeka Wisłok, która wraz ze swoimi dopływami pokrywa cały teren ROF. Obszary szczególnego zagrożenia powodzią występują przede wszystkim od strony rzeki Wisłok, zwłaszcza w jej dolnym biegu, poniżej Rzeszowa. Zagrożenie powodziowe dotyczy także takich rzek jak Mrowla czy Sawa (Rysunek 12).

Główne korytarze i elementy sieci transportowych

Sieć drogową ROF jest w części powiązana z układem krajowym i planowaną do realizacji do 2050 r., transeuropejską siecią transportową TEN-T (Rysunek 10). Sieć bazową tworzy droga międzynarodowa E40 której częścią jest autostrada A4²⁴. Stanowi ona główną oś komunikacyjną regionu na kierunku wschód-zachód, zapewnia bezkolizyjny przejazd tranzytowy od granicy z Ukrainą do granicy z Niemcami oraz powiązanie z siecią autostrad europejskich. Od autostrady A4 w kierunku południowym przebiega droga ekspresowa S19, będąca obecnie częściowo w realizacji (szlak transportowy „Via Carpatia”). Na terenie ROF znajduje się również skrzyżowanie autostrady A4 z drogą ekspresową S19, które tworzy ważny węzeł komunikacyjny.

Główną osią transportu kolejowego o znaczeniu międzynarodowym jest magistrala kolejowa E30 (element sieci TEN-T), którą na obszarze ROF stanowi linia kolejowa nr 91 relacji Kraków Główny Osobowy- Medyka- granica państwa. Pozostały układ kolejowy stanowią linie nr 71 i 106. W ramach projektu Centralnego Portu Komunikacyjnego na obszarze ROF planuje się budowę tzw. "szprychy" nr 6, która obejmie dwie linie: 58 Łętownia-Rzeszów oraz linię numer 632 prowadzącą do Portu Lotniczego w Jasionce. Dalsza część szprychy nr 6 skieruje się na południowy wschód, obejmując trasę z Rzeszowa do Sanoka.

Lotnisko Rzeszów-Jasionka stanowi istotny składnik infrastruktury komunikacyjnej ROF oraz jest elementem sieci kompleksowej transeuropejskiej sieci transportowej (TEN-T). Lotnisko oferuje krajowe i międzynarodowe połączenia pasażerskie oraz towarowe, znacząco wpływając na rozwój działań transportowych w regionie.

Główne elementy infrastruktury technicznej i społecznej

Przez teren ROF przebiega szereg sieci infrastruktury technicznej o znaczeniu kluczowym dla funkcjonowania regionu, w tym linii elektroenergetycznych wysokiego i najwyższych napięć oraz gazociągów wysokiego ciśnienia (Rysunek 10). Infrastruktura wodno-kanalizacyjna oraz gazowa na obszarze ROF jest dobrze rozwinięta w skali województwa i całego kraju. Największą dostępnością do sieci cechują się gminy w centralnej i północnej części ROF. Gminy w południowej części ROF

---

²⁴ European Agreement on Main International Traffic Arteries

charakteryzują się mniejszym dostępem do sieci ze względu na specyficzne uwarunkowania naturalne oraz niską gęstość zabudowy.

Infrastruktura społeczna gwarantuje mieszkańcom dostęp do różnorodnych usług publicznych takich jak oświata, ochrona zdrowia, administracja publiczna, ośrodki kultury, sportu i rekreacji. Dostępność usług opieki nad dziećmi do lat 3 na terenie ROF jest dobra, wymaga jednak dalszego rozwoju. W każdej gminie za wyjątkiem gmin Czarna i Chmielnik funkcjonuje co najmniej jeden żłobek publiczny. W zakresie wychowania przedszkolnego większość jednostek ROF posiada co najmniej jedno przedszkole samorządowe niemniej jednak zapotrzebowanie na dodatkowe miejsca w placówkach jest nadal niewystarczające i ciągle rośnie (Rysunek 13). Szkoły podstawowe i średnie na obszarze ROF rozłożone są równomiernie. Szkolnictwo wyższe koncentruje się głównie w Rzeszowie. Na obszarze ROF działa ogółem 530 zakładów leczniczych²⁵. Główne kompleksy ochrony zdrowia zlokalizowane są w Rzeszowie (m.in. Szpital Miejski, Kliniczny Szpital Wojewódzki, Podkarpackie Centrum Chorób Płuc, SPZOZ MSWiA), Łańcucie (Centrum Medyczne w Łańcucie) oraz Głogowie Małopolskim (Szpital Specjalistyczny w Rudnej Małej). Rzeszowski Obszar Funkcjonalny wykazuje wyjątkowy potencjał w zakresie kultury. Atrakcyjność kulturowa ROF wyróżnia się zwłaszcza poprzez obfitość zabytków materialnych, z których najwięcej skupia się w Rzeszowie i Łańcucie. Odznaczającym się ośrodkiem kulturalnym jest Miasto Łańcut wraz znajdującym się w nim pomnikiem historii.

Strategiczne Obszary Rozwoju wskazane w Strategii Przestrzennej Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego – zasady prowadzenia polityki przestrzennej ROF

Strategia Przestrzenna Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego - zasady prowadzenia polityki przestrzennej ROF jest dokumentem, którego celem jest stworzenie wspólnej wizji rozwoju przestrzennego dla gmin tworzących ROF. W ramach opracowania dokumentu wyznaczono Strategiczne Obszary Rozwoju (SOR). Jako szczególnie istotne wskazano następujące elementy:

- priorytetyzacja błękitno-zielonego korytarza wzdłuż Wisłoka,
- zrównoważone planowanie terenów o charakterze mieszkaniowym,
- wyznaczenie dużych strategicznych obszarów inwestycyjnych o znacznym potencjale rozwojowym, nawet na skalę województwa,
- równoważenie rozwoju terytorialnego w ramach ROF.

Jako kluczowy obszar wskazano błękitno-zielony korytarz Wisłoka i jego dolinę. To ciągły pas terenów zieleni, rozciągający się na obu brzegach rzeki, łączący funkcje ochronne oraz rekreacyjne. Może służyć

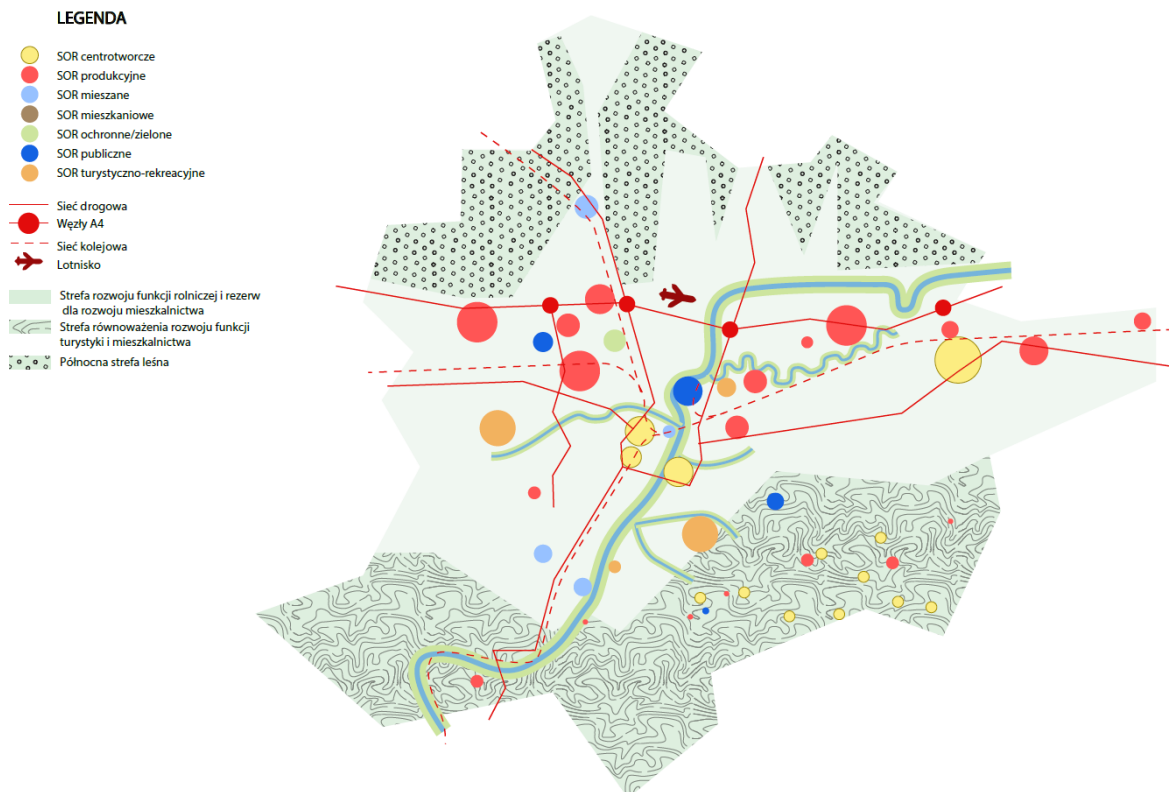
---

²⁵ Rejestr podmiotów wykonujących działalność leczniczą

jako trasa dla pieszych i rowerzystów, umożliwiać spływy kajakowe, stanowiąc jednocześnie korytarz ekologiczny, dostarczający istotne usługi ekosystemowe dla aglomeracji.

Na obszarze ROF zidentyfikowano także zwarte obszary o potencjale do zagospodarowania w charakterze produkcyjno-usługowym. Tereny te skupiają się równoleżnikowo wzdłuż głównym osi komunikacyjnych (autostrada A4, linia kolejowa E30). Posiadają znaczenie o zasięgu ponadlokalnym, stanowiąc potencjalne miejsce inwestycji dużych przedsiębiorstw produkcyjnych. Jako kluczowy wskazano obszar w Gminie Świlcza przy autostradzie A4.

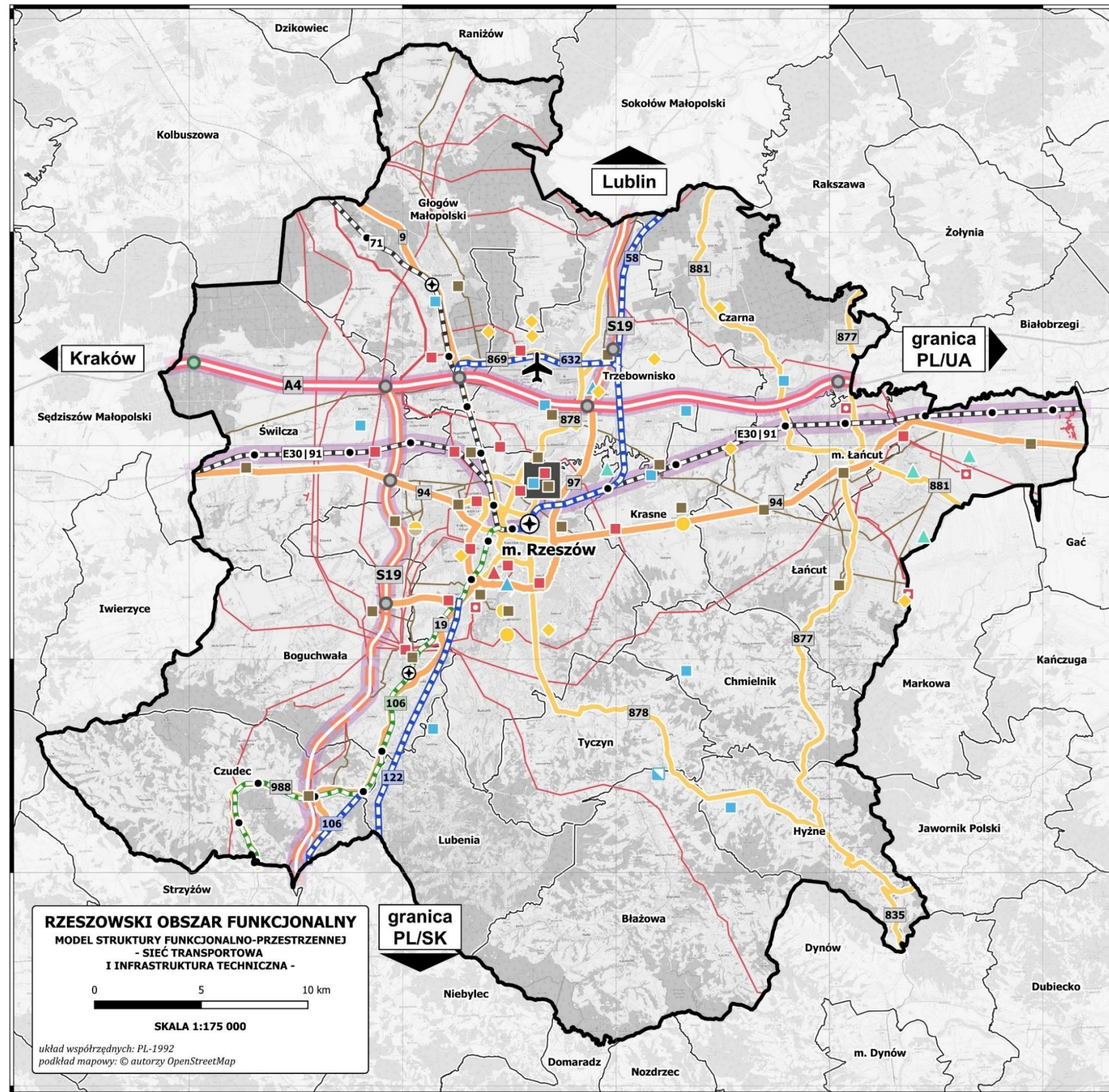
Rysunek 9 Strategiczne Obszary Rozwoju

Źródło: Strategia Przestrzenna Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego - zasady prowadzenia polityki przestrzennej ROF

Rysunek 10 Sieć transportowa i infrastruktura techniczna

OBJAŚNIENIA:

**GLÓWNE KORYTARZE
I ELEMENTY SIECI TRANSPORTOWYCH**

- stacja/przystanek kolejowy
- węzeł drogowy
- przejście dla zwierząt w pasie autostrady
- ✈ port lotniczy Rzeszów-Jasionka
- ⊕ Rzeszowskie Centrum Komunikacyjne
- ⊕ lokalne centrum przesiadkowe

- sieć TEN-T
- autostrada
- droga ekspresowa
- droga ekspresowa w realizacji
- droga krajowa
- droga wojewódzka
- linia kolejowa

Centralny Port Komunikacyjny (szprycha nr 6):

- budowa nowej linii kolejowej
- modernizacja linii kolejowej

**GLÓWNE ELEMENTY
INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ**

- ▲ elektrownia/farma wiatrowa
- ▲ mała elektrownia wodna
- oczyszczalnia ścieków komunalnych
- projektowana oczyszczalnia ścieków komunalnych
- ▲ elektrociepłownia
- główny punkt zasilania komunalny
- główny punkt zasilania przemysłowy
- stacja redukcyjno-pomiarowa gazu
- ◆ ośrodek zbioru gazu
- kopalnia gazu ziemnego
- kopalnia gazu ziemnego i ropy naftowej
- Regionalna Instalacja Przetwarzania Odpadów Komunalnych (RIPOK)
- linia elektroenergetyczna wysokiego napięcia
- gazociąg wysokiego ciśnienia
- granica gminy
- granica ROF

RZESZOWSKI OBSZAR FUNKcjONALNY
MODEL STRUKTURY FUNKcjONALNO-PRZESTRZENNEJ
- SIEĆ TRANSPORTOWA
I INFRASTRUKTURA TECHNICZNA -

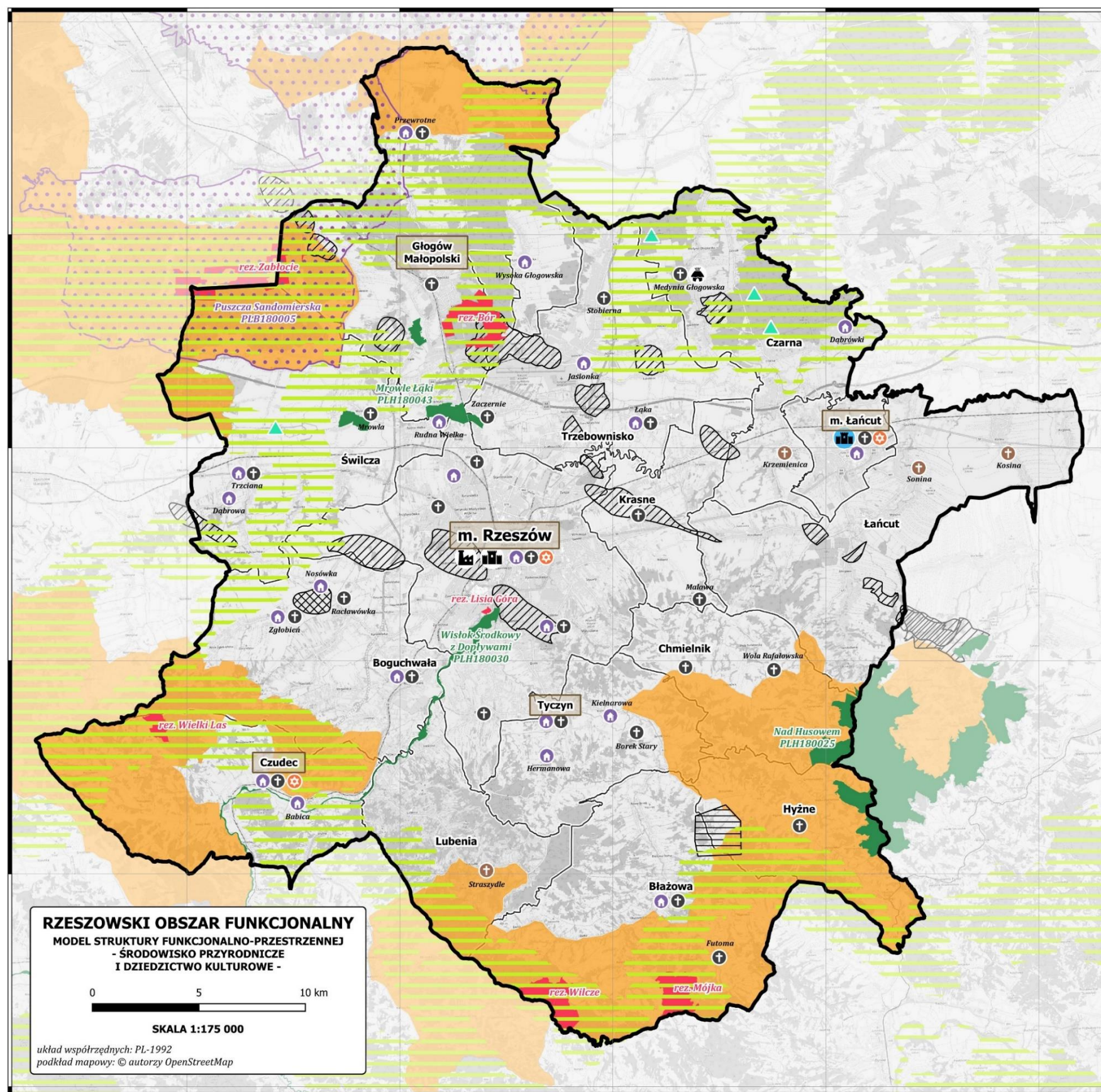
0 5 10 km

SKALA 1:175 000

układ współrzędnych: PL-1992
podkład mapowy: © autorzy OpenStreetMap

Rysunek 11 Środowisko przyrodnicze i dziedzictwo kulturowe

OBJAŚNIENIA:

ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE

- użytek ekologiczny
- obszar specjalnej ochrony ptaków Natura 2000
- specjalny obszar ochrony siedlisk Natura 2000
- rezerwat przyrody
- obszar chronionego krajobrazu
- korytarz ekologiczny (oprac. przez Instytut Biologii Ssaków PAN w Białowieży)
- udokumentowane złożę gazu ziemnego
- udokumentowane złożę ropy naftowej
- udokumentowane złożę wód leczniczych

DZIEDZICTWO KULTUROWE

- zamek
- założenie przestrzenne związane z powstaniem i rozwojem centralnego okręgu przemysłowego
- skansen
- budownictwo sakralne rzymskokatolickie (drewniane)
- budownictwo sakralne rzymskokatolickie (murowane)
- budownictwo sakralne judaistyczne
- zabytek architektury rezydencjonalnej
- pomnik historii
- historyczne układy urbanistyczne do rewaloryzacji

- granica gminy
- granica ROF

RZESZOWSKI OBSZAR FUNKcjONALNY
MODEL STRUKTURY FUNKcjONALNO-PRZESTRZENNEJ
- ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE
I DZIEDZICTWO KULTUROWE -

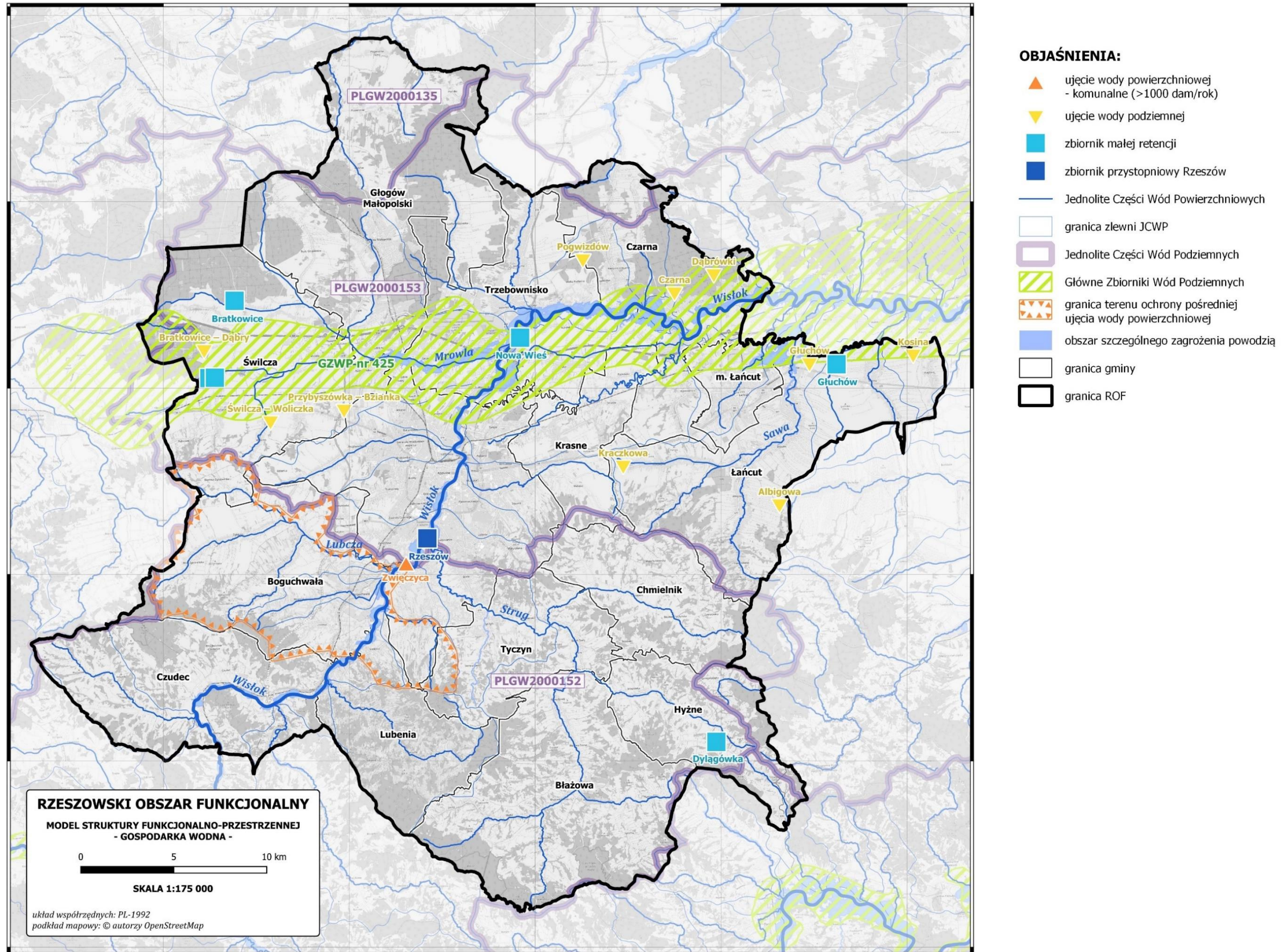
0 5 10 km

SKALA 1:175 000

układ współrzędnych: PL-1992
 podkład mapowy: © autorzy OpenStreetMap

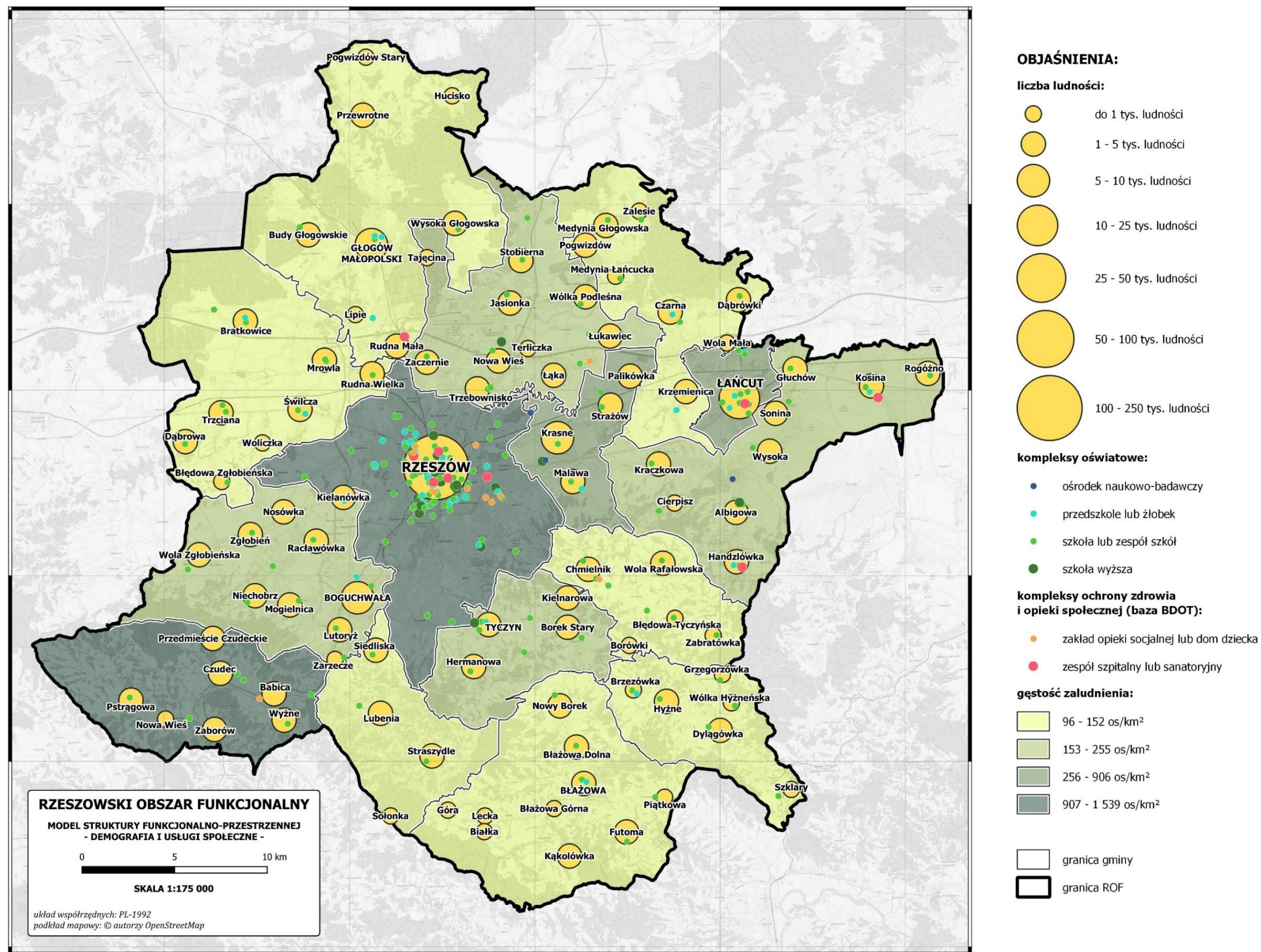

Rysunek 12 Gospodarka wodna

Rysunek 13 Demografia i usługi społeczne

Rysunek 14 Zagospodarowanie terenu

OBJAŚNIENIA:

- autostrada
- droga ekspresowa
- droga główna ruchu przyspieszonego
- droga główna
- droga zbiorcza
- granica gminy
- ▬ granica ROF
- zabudowa mieszkaniowa
- zabudowa przemysłowo-składowa
- zabudowa handlowo-usługowa
- uprawy
- teren leśny i zadrzewiony
- wody powierzchniowe

RZESZOWSKI OBSZAR FUNKCJONALNY
 MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ
 - ZAGOSPODAROWANIE TERENU -

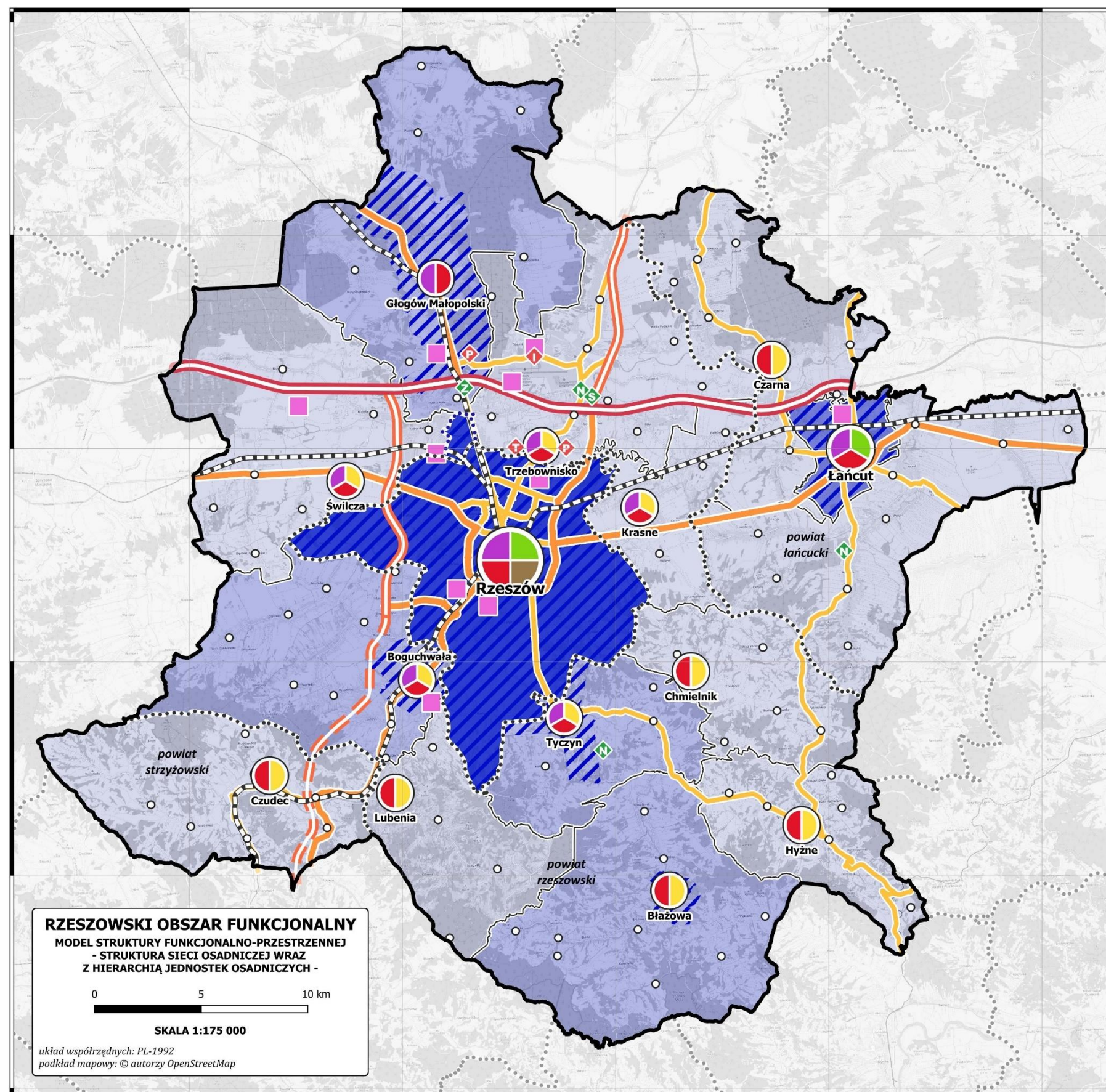
0 5 10 km

SKALA 1:175 000

układ współrzędnych: PL-1992
 źródło danych: baza danych obiektów topograficznych (BDOT10k)

Rysunek 15 Struktura sieci osadniczej wraz z hierarchią jednostek osadniczych

OBJAŚNIENIA:

- specjalna strefa ekonomiczna
- miasto na prawach powiatu
- gmina miejska
- gmina miejsko-wiejska
- gmina wiejska
- miasto
- granica powiatu
- granica ROF

hierarchia ośrodków osadniczych:

- ośrodek wojewódzki pełniący niektóre funkcje metropolitalne
- ośrodek lokalny
- ośrodek gminny
- pozostałe miejscowości

główne funkcje ośrodków osadniczych:

- funkcja metropolitalna
- funkcja przemysłowa
- funkcja administracyjno-usługowa
- funkcja obsługi rolnictwa
- funkcja turystyczna

obiekty infrastruktury gospodarczej położone poza ośrodkami miejskimi:

- naukowo-dydaktyczne
- opieki zdrowotnej
- sportu i rekreacji

obiekty infrastruktury społecznej położone poza ośrodkami miejskimi:

- innowacji technologicznych
- produkcyjno-przemysłowe
- turystyczne/noclegowe

układ komunikacyjny

- autostrada
- droga ekspresowa
- droga ekspresowa w realizacji
- droga krajowa
- droga wojewódzka
- linia kolejowa

III.8 Oczekiwane rezultaty planowanych działań

Zgodnie z zapisami podręcznika Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej „Strategia rozwoju gminy krok po kroku”, przez rezultaty rozumie się wszelkie możliwe do przewidzenia, jak i niedające się przewidzieć skutki realizacji działań. W strategii określa się oczekiwane rezultaty działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia. Rezultaty planowanych działań zostały opracowane w formie katalogu wskaźników przypisanych do każdego z planowanych kierunków działań wyróżnionych w strategii rozwoju ponadlokalnego. Rekomenduje się dokonywanie pomiarów wskaźników zgodnie z zapisami wdrożeniowymi przedmiotowej „Strategii ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030”. Poczyniona analiza wskaźników pozwoli na ocenę skuteczności podejmowanych działań i zostanie poddana gruntownej analizie w ramach zaplanowanych procesów ewaluacji. Wartości wskaźników bazowych, uwzględniają dane dla gmin Hyżne i Błażowa, mimo że weszły one w skład ROF w 2021 r. Uwzględnienie ich jest szczególnie istotne, w celu prowadzenia monitoringu w sposób prawidłowy, uwzględniając realne zmiany, które zachodzą podczas wdrażania dokumentu, a nie w wyniku dołączenia do obszaru, dwóch dodatkowych gmin. Dla niektórych ze wskaźników, jako wartość bazową wskazano „0”, oznacza to początkową wartość na etapie opracowania dokumentu, której rezultatem będą wdrażane działania w trakcie realizacji zapisów dokumentu.

Tabela 6 Katalog wskaźników na poziomie strategicznym

Nr kierunku działania	Nazwa kierunku działania	Nazwa wskaźnika	Wartość bazowa wskaźnika (2020) ²⁶	Oczekiwany rezultat w 2030 roku ²⁷	Źródło danych
1.1	Podnoszenie jakości kształcenia w placówkach edukacyjnych ROF	Wyniki egzaminu ósmoklasisty	55,2% ²⁸	63,0% ²⁹	MEiN
1.2	Budowa spójnego systemu polityki senioralnej	Liczba kół/klubów seniora i Uniwersytetów Trzeciego Wieku	31	32	BDL GUS
		Liczba miejsc w placówkach stacjonarnej pomocy społecznej (łącznie z filiami)	1 181	1 339	BDL GUS

²⁶ Wartość bazowa uwzględnia także dane dla obszaru gmin Błażowa i Hyżne.

²⁷ Oczekiwany rezultat wskaźników tam, gdzie było to możliwe, został określony na podstawie dynamiki zmian w latach 2011-2020 oraz zwiększenie wartości bazowej o średnio 75% wartości otrzymanego wyniku, uzyskując oczekiwany rezultat

²⁸ Średnia wyników z egzaminu z języka polskiego, matematyki i języka angielskiego we wszystkich gminach tworzących ROF

²⁹ Średnia z najlepszych wyników z egzaminu z języka polskiego, matematyki i języka angielskiego w gminach ROF w 2020 r.

Nr kierunku działania	Nazwa kierunku działania	Nazwa wskaźnika	Wartość bazowa wskaźnika (2020) ²⁶	Oczekiwany rezultat w 2030 roku ²⁷	Źródło danych
1.3	Poprawa dostępności infrastruktury opiekuńczej i pielęgnacyjnej	Odsetek dzieci objętych opieką żłobkową	22,2%	32,6%	BDL GUS
1.4	Zwiększenie dostępu do nowoczesnych usług medycznych	Liczba podmiotów ambulatoryjnej opieki zdrowotnej	322	330	BDL GUS
1.5	Realizacja programów profilaktycznych i prozdrowotnych	Liczba przeprowadzonych działań ponadlokalnych z zakresu promocji zdrowia i profilaktyki	0	15 ³⁰	Samorządy gmin ROF
1.6	Realizacja programów dla dzieci i młodzieży	Liczba zrealizowanych programów ponadlokalnych skierowanych do dzieci i młodzieży	0	15 ³¹	Samorządy gmin ROF
1.7	Rozwój oferty placówek przedszkolnych	Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym	98,5%	99%	BDL GUS
1.8	Doskonalenie procesu dydaktycznego – kształtowanie kompetencji kluczowych u uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych na terenie ROF	Liczba zrealizowanych projektów mających na celu kształtowanie i rozwijanie u uczniów kompetencji kluczowych	0	15 ³²	Samorządy gmin ROF
1.9	Wspieranie rozwoju różnych form budownictwa mieszkaniowego	Liczba mieszkań komunalnych	3 413	3 895	BDL GUS
2.1	Budowa i rozbudowa uzbrojenia terenów inwestycyjnych oraz poprawa ich skomunikowania	Długość nowo wybudowanych dróg dojazdów do terenów inwestycyjnych	0	10 km	Samorządy gmin ROF
2.2	Aktywizacja osób bezrobotnych na terenie ROF	Liczba osób bezrobotnych	15 275	14 868	BDL GUS
2.3	Prowadzenie działań na rzecz reintegracji społecznej i zawodowej w środowiskach marginalizowanych	Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 1 000 mieszkańców	4,1	4,7	BDL GUS

³⁰ Zakłada się realizację minimum jednego działania w każdej gminie.

³¹ Jw.

³² Jw.

Nr kierunku działania	Nazwa kierunku działania	Nazwa wskaźnika	Wartość bazowa wskaźnika (2020) ²⁶	Oczekiwany rezultat w 2030 roku ²⁷	Źródło danych
2.4	Działania na rzecz rozwijania poziomu przedsiębiorczości	Liczba osób fizycznych prowadzących działalność na 1 000 mieszkańców	88,9	98,0	BDL GUS
2.5	Wspieranie powstawania start-upów	Liczba powstałych i realizowanych inicjatyw startupowych na terenie ROF	0	15 ³³	Samorządy gmin ROF
2.6	Promowanie mechanizmów partycypacyjnych wśród mieszkańców w ramach działań prorozwojowych	Liczba prowadzonych działań partycypacyjnych dot. dokumentów strategicznych i planistycznych opracowanych dla ROF wykraczających poza obligatoryjny zakres konsultacji społecznych.	0	1	Samorządy gmin ROF, Stowarzyszenie ROF
2.7	Realizacja projektów ukierunkowanych na wzmocnienie kompetencji i umiejętności mieszkańców ROF	Liczba zrealizowanych projektów ukierunkowanych na wzmocnienie kompetencji i umiejętności mieszkańców ROF	0	15 ³⁴	Samorządy gmin ROF
2.8	Harmonizacja polityki migracyjnej	Saldo migracji	2 019	2 686	BDL GUS
3.1	Działania na rzecz realizacji Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych	Liczba podjętych uchwał przez samorządy stowarzyszenia w sprawie przyjęcia Strategii ZIT ROF do roku 2030	0	15 ³⁵	Samorządy gmin ROF
3.2	Promocja i budowa marki ROF	Liczba wydarzeń o charakterze ponadregionalnym (targi, konferencje, kongresy, inne wydarzenia o charakterze społecznym, kulturalnym, gospodarczym, naukowym)	0	7 ³⁶	Stowarzyszenie ROF
3.3	Współpraca międzynarodowa	Liczba projektów realizowanych przez ROF we współpracy z podmiotami zagranicznymi	0	1	Samorządy gmin ROF
4.1	Zachowanie dziedzictwa kulturowego	Liczba obiektów zabytkowych poddanych pracom konserwatorskim i remontowym	0	11	Samorządy gmin ROF

³³ Zakłada się powstanie minimum jednej inicjatywy start-upowej w każdej gminie.

³⁴ Zakłada się realizację minimum jednego działania w każdej gminie

³⁵ W przypadku ROF, z uwagi na formę partnerstwa, strategia przyjmowana będzie przez właściwe rady gmin i obowiązywać od dnia jej przyjęcia przez ostatnią radę gminy. Liczba 15 oznacza liczbę członków ROF, równą jednocześnie liczbie podjętych uchwał.

³⁶ Zakłada się realizację minimum jednego działania w roku, w trakcie obowiązywania strategii – do roku 2030.

Nr kierunku działania	Nazwa kierunku działania	Nazwa wskaźnika	Wartość bazowa wskaźnika (2020) ²⁶	Oczekiwany rezultat w 2030 roku ²⁷	Źródło danych
4.2	Wsparcie instytucji kultury na terenie ROF	Liczba zorganizowanych imprez przez centra, domy, ośrodki kultury, kluby i świetlice	2 301 ³⁷	2458	BDL GUS
		Liczba podmiotów prowadzących działalność w sekcji R dział 90 ³⁸	222	230	BDL GUS
4.3	Rozwój turystyki na obszarze ROF	Realizacja zadań infrastrukturalnych w ramach projektu partnerskiego w zakresie rozwoju turystyki	0	17	Samorządy gmin ROF
4.4	Rozwój gospodarki wodno-ściekowej na terenie ROF	Udział mieszkańców korzystających z instalacji kanalizacyjnej	87,4%	95,8%	BDL GUS
4.5	Rozwój systemu gospodarki odpadami na terenie ROF	Udział odpadów selektywnie zebranych ogółem	45%	58%	BDL GUS
4.6	Wzmocnienie efektywności energetycznej na terenie ROF	Liczba budynków użyteczności publicznej poddanych termomodernizacji w trakcie wdrażania strategii	0	15	Samorządy gmin ROF
4.7	Przebudowa i modernizacja infrastruktury ciepła systemowego w ROF	Długość nowych/zmodernizowanych odcinków sieci ciepłowniczej	0	15 km	Samorządy gmin ROF
4.8	Wykorzystanie OZE na terenie ROF	Liczba projektów z zakresu OZE realizowanych przez samorządy	0	15	Samorządy gmin ROF
4.9	Udostępnianie i zachowanie bioróżnorodności ROF	Powierzchnia istniejących terenów zieleni ³⁹	4 340,42 ha	6 345,94 ha	BDL GUS
4.10	Ochrona powietrza	Stężenia średnioroczne benzo(a)pirenu na terenie ROF	0,4-2,5 ng/m ³	spadek poniżej 1,5 ng/m ³	Samorządy gmin ROF
4.11	Budowa i modernizacja oświetlenia ulicznego	Liczba nowych/zmodernizowanych punktów oświetlenia ulicznego na energooszczędne	0	15	Samorządy gmin ROF

³⁷ Z uwagi na niski stopień reprezentatywności danych w 2020 r. z uwagi na pandemię COVID-19, zastosowane dane dla 2019 r.

³⁸ Według PKD, sekcja R dział 90 – Działalność twórcza związana z kulturą i rozrywką

³⁹ Zgodnie z definicją BDL GUS: Tereny urządzone wraz z infrastrukturą techniczną i budynkami funkcjonalnie z nimi związanymi, pokryte roślinnością, znajdujące się w granicach wsi o zwartej zabudowie lub miast, pełniące funkcje estetyczne, rekreacyjne, zdrowotne lub osłonowe, a w szczególności parki, zieleńce, promenady, bulwary, ogrody botaniczne, zoologiczne, jordanowskie i zabytkowe, cmentarze, zieleń towarzysząca drogom na terenie zabudowy, placom, zabytkowym fortyfikacjom, budynkom, składowiskom, lotniskom, dworcom kolejowym oraz obiektom przemysłowym.

Nr kierunku działania	Nazwa kierunku działania	Nazwa wskaźnika	Wartość bazowa wskaźnika (2020) ²⁶	Oczekiwany rezultat w 2030 roku ²⁷	Źródło danych
5.1	Realizacja działań z zakresu interwencji terytorialnej – instrument ZIT	Liczba zrealizowanych w partnerstwie projektów zintegrowanych w ramach ZIT	0	5 ⁴⁰	Samorządy gmin ROF
5.2	Wspieranie i animacja partnerstw i działań wspólnych – działania poza ZIT	Liczba zrealizowanych w partnerstwie projektów ponadlokalnych spoza ZIT	0	2	Samorządy gmin ROF
5.3	Opracowanie i koordynacja dokumentów strategicznych oraz planistycznych i terytorialnie zintegrowane planowanie	Odsetek terenów w Strategicznych Obszarach Rozwoju wskazanych w strategii przestrzennej ⁴¹ o charakterze inwestycyjnym uzbrojonych w infrastrukturę w stosunku do całości ich powierzchni	-	100% ⁴²	Samorządy gmin ROF
		Udział powierzchni objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w powierzchni ogółem	9,8%	10,4%	BDL GUS
5.4	Kompleksowa rewitalizacja i odnowa obszarów zdegradowanych i przestrzeni publicznych na terenie ROF	Liczba gmin, w których udział zrealizowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych ujętych w opracowanych GPR wynosi co najmniej 50%	3	10	BDL GUS
5.5	Rozwijanie funkcji metropolitalnych na terenie ROF	Liczba studentów w ROF	36 074	43 921	BDL GUS
6.1	Zwiększanie mobilności poprzez rozbudowę układu drogowego z uwzględnieniem obwodnic oraz drogowych połączeń międzygminnych oraz poprawy skomunikowania z Międzynarodowym Portem Lotniczym Rzeszów-Jasionka	Długość nowo wybudowanych dróg gminnych i powiatowych	0	10 km	Samorządy gmin ROF

⁴⁰ Wskaźnik zakłada realizację wszystkich zidentyfikowanych w części ZIT projektów zintegrowanych.

⁴¹ Strategia Przestrzenna Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego - zasady prowadzenia polityki przestrzennej ROF

⁴² Wskaźnik i wartość docelowa określone zgodnie z zapisami Strategii Przestrzennej Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego - zasady prowadzenia polityki przestrzennej ROF

Nr kierunku działania	Nazwa kierunku działania	Nazwa wskaźnika	Wartość bazowa wskaźnika (2020) ²⁶	Oczekiwany rezultat w 2030 roku ²⁷	Źródło danych
6.2	Realizacja strategii niskoemisyjnych, w tym zrównoważonej, multimodalnej mobilności miejskiej	Udział autobusów niespełniających norm ekologicznych	2,5% ⁴³	2%	Zarządu Transportu Miejskiego w Rzeszowie, Spółka PKS w Rzeszowie S.A., Związek Gmin Podkarpacka Komunikacja Samochodowa
6.3	Integracja i rozwój systemu transportu publicznego	Liczba czynnych przystanków autobusowych (z trolejbusowymi) i tramwajowych	1 902	2014	BDL GUS
6.4	Integracja z Podmiejską Koleją Aglomeracyjną	Liczba nowo wybudowanych węzłów intermodalnych ⁴⁴	0	2	Samorządy gmin ROF
6.5	Budowa spójnego systemu dróg rowerowych na terenie ROF	Długość dróg dla rowerów	206,4 km	311,2 km	BDL GUS
6.6	Poprawa skomunikowania obszaru ROF z siecią TEN-T (w szczególności południowa część ROF)	Długość nowo wybudowanych dróg łączących ROF z siecią TEN-T ⁴⁵	0	10 km	Samorządy gmin ROF

Rezultaty opisuje się jako efekty zaplanowanych działań, jak również zmiany pożądane w kontekście podejmowanych interwencji. Rezultaty, podobnie jak i cele, muszą być weryfikowalne oraz mierzalne, ze względu na to w powyższej tabeli przedstawiono je w ujęciu wskaźnikowym. Poniżej przedstawiono je natomiast w sposób opisowy. W wyniku realizacji działań w przedmiotowej strategii w ROF zajdą następujące zmiany:

- O charakterze organizacyjnym:
  - Zwiększy się efektywność nauczania
  - Poprawie ulegnie dostępność infrastruktury i usług dla osób ze szczególnymi potrzebami, w szczególności seniorów

⁴³ Dane odnoszą się do pojazdów Zarządu Transportu Miejskiego w Rzeszowie, Spółki PKS w Rzeszowie S.A., Związku Gmin Podkarpacka Komunikacja Samochodowa

⁴⁴ Wskaźnik obejmuje wyłącznie węzły bezpośrednio związane z funkcjonowaniem PKA.

⁴⁵ Wskaźnik obejmuje zarówno dostępność do infrastruktury drogowej, jak i kolejowej będącej częścią TEN-T

- Zwiększy się dostęp i atrakcyjność oferty spędzania czasu wolnego
- Poprawie ulegnie dostępność do oferty kulturalnej na obszarze ROF, zwiększy się poziom ochrony, rozwoju i promowania dziedzictwa kulturowego oraz usług w dziedzinie kultury
- Zwiększy się atrakcyjność turystyczna
- W zakresie zasobów materialnych:
  - Zwiększy się dostępność do budownictwa mieszkaniowego
  - Rozwój m.in. infrastruktury wodno-kanalizacyjnej, drogowej, zwiększenie efektywności energetycznej budynków, zagospodarowanie, odnowienie i zwiększenie atrakcyjności przestrzeni publicznych
  - Poprawa dostępności komunikacyjnej i rozwój elektromobilności
- W zakresie zasobów niematerialnych:
  - Wzmocnieniu ulegną kompetencje dzieci i młodzieży
  - Rozwój gospodarczy wraz ze wzmocnieniem rangi ROF w strukturze osadniczej i intensyfikacją współpracy w ramach ROF, dzięki realizacji działań w ramach ZIT
  - Poprawie ulegnie stopień integracji mieszkańców oraz wzrost ich aktywności i zaangażowania dzięki partycypacji

Kluczowym rezultatem wdrażania przedmiotowej strategii będą zmiany w wyniku realizacji komponentu ZIT, związane ze wzmocnieniem potencjału instytucji kultury wraz z promocją usług kulturalnych i dziedzictwa kulturowego oraz wykorzystaniem walorów do stworzenia zintegrowanej oferty turystycznej, jak również stworzenie bezpiecznych przestrzeni dla integracji mieszkańców czy rozwój nowoczesnej infrastruktury transportowej i mobilności.

IV Zintegrowane Inwestycje Terytorialne

Przedmiotem tej części dokumentu jest przedstawienie założeń interwencji samorządów skupionych w ROF w formule Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych jako szczególnej formy planu operacyjnego, uszczegółowienia i doprecyzowania tego, co zaprezentowano w strategii rozwoju ponadlokalnego (rozdział III). Z punktu widzenia tego instrumentu zapisy przedmiotowego rozdziału są kluczowe.

Strategia ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030 ma za zadanie promowanie zintegrowanego podejścia do rozwiązywania problemów rozwojowych przy wykorzystaniu aspektu terytorialnego. Kluczowe dla ROF jest kreowanie wzrostu społeczno-gospodarczego przy jednoczesnym wykorzystaniu obecnych w obszarze funkcjonalnym zasobów i potencjałów. Tak zdefiniowana zasada pozwoli na systematyczne podnoszenie jakości życia wszystkich zamieszkujących Rzeszowski Obszar Funkcjonalny.

W dalszej części rozdziału zostaną zaprezentowane niezbędne warunki formalne związane z wykorzystaniem instrumentu ZIT wraz z dedykowanymi ROF priorytetami, zgodnie z zapisami Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027.

W wymiarze praktycznym ZIT to realnie zdefiniowane potencjalne źródła finansowania Funduszu Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027. Jednocześnie umożliwiające realizację celów strategicznych i kierunków działań wyznaczonych w Strategii ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030.

Strategia ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030 pełni rolę nadrzędnego dokumentu planistycznego dla ROF w ustawowej formule strategii rozwoju ponadlokalnego. Jednocześnie stanowi kluczowe opracowanie w związku z kolejnym okresem planowania, związanym z perspektywą finansową Unii Europejskiej 2021-2027 oraz wdrażaniem instrumentu ZIT.

Podstawą prawną niniejszego opracowania jest Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r.⁴⁶ (tzw. rozporządzenie ogólne), w szczególności art. 29 i art. 30

---

⁴⁶ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej.

dotyczące strategii terytorialnych i Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych. Ponadto istotną rolę odgrywa Umowa Partnerstwa dla realizacji polityki spójności 2021-2027 w Polsce (tzw. umowa partnerstwa), która jest strategią wykorzystania Funduszy Europejskich w najbliższej dekadzie. Wskazuje ona między innymi warunki realizacji ZIT, informacje dotyczące przygotowania i przyjęcia Strategii ZIT, finansowania oraz zakresu tematycznego. Warunkiem realizacji ZIT jest zawiązanie zinstytucjonalizowanej formy partnerstwa. W przypadku ROF powołano Stowarzyszenie Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego⁴⁷, które umożliwi prawidłowe wdrażanie Strategii ZIT w oparciu o Statut Stowarzyszenia Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego.

Zgodnie z zapisami Umowy Partnerstwa, Strategia ZIT zawiera warunki i procedury obowiązujące w realizacji ZIT, co przedstawione zostało w niniejszym rozdziale. Ponadto Stowarzyszenie ROF, które przystąpiło do opracowania strategii rozwoju ponadlokalnego, nie musi przygotowywać oddzielnego dokumentu dla ZIT, wystarczające jest opracowanie dodatkowej części wdrożeniowej, która opisywać będzie realizację wskazanego mechanizmu i spełniać będzie wszystkie warunki Strategii ZIT.

Strategie terytorialne zgodnie z art. 34 ust. 15 ustawy wdrożeniowej Strategia ZIT powinny zawierać w szczególności:

1. syntezę diagnozy obszaru realizacji ZIT wraz z analizą problemów, potrzeb i potencjałów rozwojowych, w tym wzajemnych powiązań gospodarczych, społecznych i środowiskowych;
2. cele, jakie mają być zrealizowane w ramach ZIT, ze wskazaniem wykorzystanego podejścia zintegrowanego, oczekiwanych wskaźników rezultatu i produktu powiązanych z realizacją właściwego programu;
3. listę projektów realizujących cele, o których mowa w pkt 2, wraz z informacją na temat sposobu ich wyboru oraz powiązania z innymi projektami;
4. źródła finansowania;
5. warunki i procedury obowiązujące w realizacji strategii;
6. opis procesu zaangażowania partnerów społecznych i gospodarczych oraz właściwych podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska oraz podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób ze specjalnymi potrzebami, równości płci i niedyskryminacji w pracach nad przygotowaniem i wdrażaniem Strategii ZIT oraz sprawozdanie z jego konsultacji społecznych.

---

⁴⁷ Stowarzyszenie Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego zostało powołane na Zebraniu Założycielskim 27 maja 2015 roku przez 13 samorządów, rozszerzenie składu nastąpiło w dniu 17 listopada 2021 roku decyzją Zebrania Delegatów.

IV.1 Założenia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych

W pierwszej kolejności założenia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT) koncentrują się na precyzyjnym określeniu tego, w jaki sposób kluczowy operacyjnie rozdział dokumentu zostanie skonstruowany.

Założenia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych opisują logikę interwencji w ramach instrumentu ZIT. Podrozdział przede wszystkim definiuje przedsięwzięcia zintegrowane, stanowiące narzędzie realizacji strategii terytorialnej.

Schemat interwencji ZIT wynika z przedstawionych założeń w *Strategii ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030*, będącego strategią rozwoju ponadlokalnego oraz odnosi się do założeń i priorytetów wskazanych w Programie Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027.

Realizacja instrumentu ZIT zgodnie z Programem Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027 dotyczy:

Tabela 7 Realizacja instrumentu ZIT

Priorytet	Priorytet 3 Mobilność miejska	Priorytet 6 Rozwój Zrównoważony Terytorialnie
	↓	↓
Sposób wyboru projektów	sposób konkurencyjny	sposób niekonkurencyjny ⁴⁸
Cel szczegółowy	2(viii) Wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej	5(i) Wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich

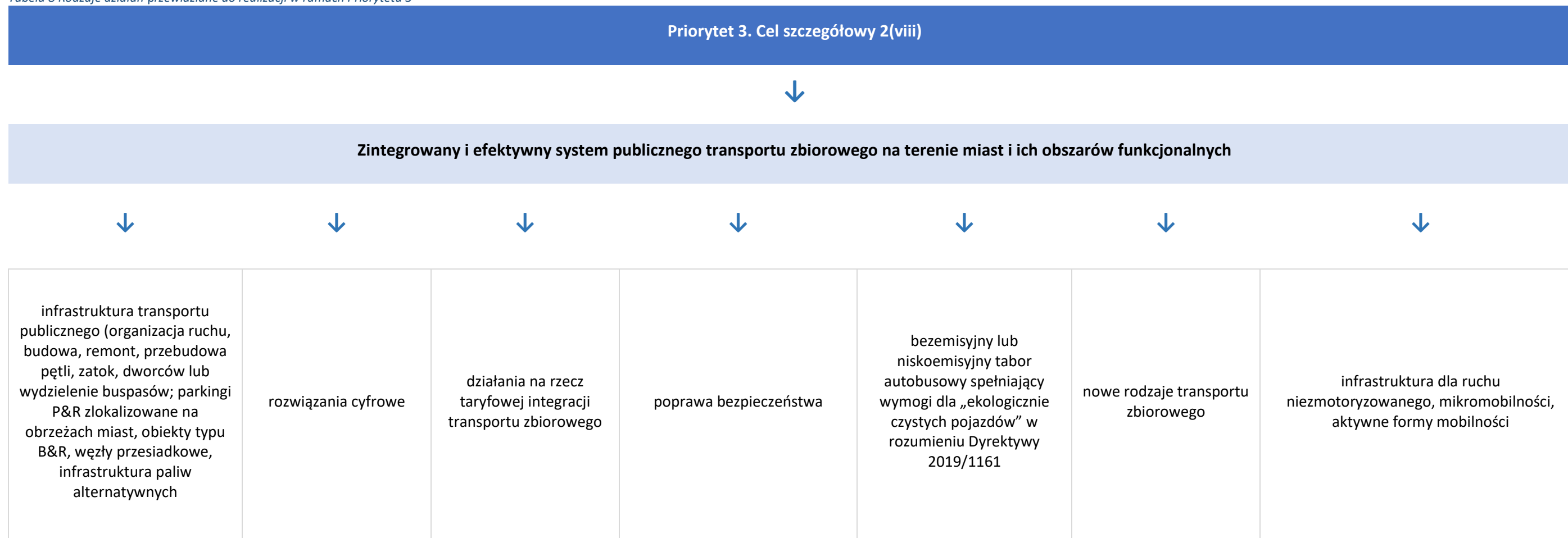
Źródło: opracowanie własne

⁴⁸ Zgodnie z art. 44. ust. 1 ustawy wdrożeniowej;

W sposób niekonkurencyjny mogą być wybrane projekty, których wnioskodawcami, ze względu na charakter lub cel projektu, będą podmioty jednoznacznie określone przed złożeniem wniosku o dofinansowanie projektu oraz które:

- 1) polegają na realizacji zadań publicznych wynikających z przepisów odrębnych lub
- 2) mają strategiczne znaczenie dla społeczno-gospodarczego rozwoju kraju, regionu lub obszaru objętego realizacją ZIT, IIT lub terytorialnego planu sprawiedliwej transformacji, o którym mowa w art. 11 rozporządzenia FST, lub
- 3) będą realizowane w formie instrumentu finansowego lub 4) dotyczą pomocy technicznej.

Tabela 8 Rodzaje działań przewidziane do realizacji w ramach Priorytetu 3

Źródło: opracowanie własne

Inwestycje prowadzone w ramach Priorytetu 3 będą oparte na odpowiednim planowaniu mobilności miejskiej, prowadzonej w następujących formach⁴⁹:

- we wszystkich miastach wojewódzkich oraz w gminach położonych w ich miejskich obszarach funkcjonalnych przyznanie dofinansowania projektom będzie uzależnione od przyjęcia SUMP;
- w innych miastach powyżej 100 000 mieszkańców oraz w gminach położonych w ich miejskich obszarach funkcjonalnych przyznanie dofinansowania projektom będzie uzależnione od przyjęcia: SUMP lub innego dokumentu z zakresu planowania transportu miejskiego oraz zobowiązania, że SUMP zostanie przyjęty nie później niż do 31 grudnia 2025 r.;
- w pozostałych miastach poniżej 100 000 mieszkańców przyznanie dofinansowania projektom będzie uzależnione od przyjęcia odpowiedniego dokumentu z zakresu planowania transportu miejskiego (np. odpowiednio dostosowanej Strategii ZIT), przy czym preferowany będzie SUMP.

⁴⁹ Umowa Partnerstwa dla realizacji polityki spójności 2021-2027 w Polsce

Tabela 9 Rodzaje działań i typy projektów przewidziane do realizacji w ramach Priorytetu 6

Priorytet 6 i Cel szczegółowy 5(i)				
ochrona, rozwój i promowanie publicznych walorów turystycznych i usług turystycznych	ochrona, rozwój i promowanie dziedzictwa kulturowego i usług w dziedzinie kultury	ochrona, rozwój i promowanie dziedzictwa naturalnego i ekoturystyki poza obszarami Natura 2000	fizyczna odnowa i bezpieczeństwo przestrzeni publicznych ⁵⁰	uzbrajanie terenów inwestycyjnych
szlaki/trasy turystyczne np. piesze, konne, narciarskie, wodne	rozwój instytucji kultury poprzez roboty budowlane lub wyposażenie	ochrona obiektów dziedzictwa naturalnego	odnowa przestrzeni publicznych sprzyjających integracji mieszkańców lub zwiększających możliwość ich wypoczynku i aktywności, w tym tworzenie nowych terenów zielonych, oświetlenie (jako element szerszego projektu), monitoring przestrzeni publicznych	kompleksowe uzbrojenie i przygotowanie terenów inwestycyjnych, w celu zlokalizowania na nich podmiotów gospodarczych
ścieżki rowerowe/szlaki rowerowe/trasy rowerowe	konserwacja muzealiów, starodruków, archiwaliów, księgozbiorów oraz innych zabytków ruchomych wraz z dostosowaniem pomieszczeń do właściwego przechowywania zbiorów i ich zabezpieczenia oraz zakupem wyposażenia	ustanawianie nowych obiektów dziedzictwa naturalnego i ich promowanie		
parki kulturowe i szlaki kulturowe, w tym ich promocja	roboty budowlane, restauratorskie i konserwatorskie obiektów zabytkowych znajdujących się w rejestrze zabytków, obiektów położonych w strefie ochrony konserwatorskiej lub historycznych oraz zagospodarowanie terenu funkcjonalnie związanego z obiektem dla udostępnienia na cele turystyczne lub kulturalne	rozwój infrastruktury mającej na celu ograniczanie negatywnego oddziaływania turystyki na obszary cenne przyrodniczo oraz infrastruktury mającej na celu zachowanie obiektów objętych różnymi formami ochrony przyrody		
	digitalizacja i udostępnianie zasobów kultury, udostępnianie zasobów kultury z wykorzystaniem technologii informacyjno-komunikacyjnych oraz tworzenie nowych treści cyfrowych			
infrastruktura turystyczna, w tym związana z ciekami lub zbiornikami wodnymi zlokalizowanymi na obszarze MOF (m.in. punkty informacji turystycznej, wiaty turystyczne, wieże widokowe, miejsca ogniskowe, ścianki wspinaczkowe, pumprucki, kempingi/miejsca obsługi kamperów, pola namiotowe/biwakowe, place zabaw, rewitalizacja linii kolejowych wąskotorowych, itp.) oraz zagospodarowanie ich bezpośredniego otoczenia wraz z infrastrukturą poprawiającą dostępność obiektów i atrakcji turystycznych (m.in. miejsca postojowe, ciągi komunikacyjne (jako element szerszego projektu), w tym infrastruktura dla osób z niepełnosprawnością)				
poprawa bezpieczeństwa na szlakach lub akwenach wodnych w zakresie zadań realizowanych przez GOPR, WOPR				

⁵⁰ Przez przestrzeń publiczną rozumiane będą wszystkie miejsca będące własnością publiczną lub łatwo dostępne dla wszystkich i z których wszyscy mogą korzystać. Otwarte przestrzenie publiczne mogą obejmować parki, ogródki wspólnotowe, parki kieszonkowe, place, skwery, brzegi rzek, nabrzeża itp.

Zgodnie z decyzją z dnia 28 czerwca 2022 r., Zarząd Województwa Podkarpackiego, po uwzględnieniu wskaźnika w postaci liczby ludności mieszkańców poszczególnych MOF wyróżnionych w województwie podkarpackim, wskazał wartość alokacji środków dla Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego w ramach Cs.5 (i) jako 66 196 116 Euro.

Kompleksowe wdrożenie interwencji ZIT wynika wprost z zaplanowanych w Strategii ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030 kierunków działań: 3.1 Działania na rzecz realizacji Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych i 5.1 Realizacja działań z zakresu interwencji terytorialnej – instrument ZIT. Natomiast poszczególne projekty zintegrowane i ich tematyka realizują i odnoszą się do innych wyróżnionych na poziomie strategicznym kierunków działań, które uznane zostały za priorytetowe do realizacji w ramach ZIT.

IV.1.1. Warunki i procedury obowiązujące w realizacji Strategii ZIT

Obligatoryjne warunki i procedury realizacji ZIT określają następujące dokumenty: rozporządzenie ogólne, ustawa wdrożeniowa, umowa partnerstwa oraz Zasady realizacji instrumentów terytorialnych w Polsce w perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027.

Warunki realizacji ZIT wynikają bezpośrednio z art. 34. ust. 6. ustawy wdrożeniowej, które wskazują na:

- powołanie związku ZIT, o którym mowa w ust. 5;
- opracowanie i uchwalenie przez podmioty, o których mowa w ust. 5, strategii terytorialnej, o której mowa w art. 29 rozporządzenia ogólnego, zwanej dalej „strategią ZIT”, z zastrzeżeniem ust. 9, oraz jej pozytywne zaopiniowanie przez właściwą instytucję zarządzającą programem w terminie 60 dni od dnia otrzymania – w zakresie możliwości finansowania Strategii ZIT w ramach tego programu;
- opracowanie i uchwalenie do dnia 31 grudnia 2025 r. strategii rozwoju ponadlokalnego, o której mowa w art. 10g ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, w przypadku miejskiego obszaru funkcjonalnego, o którym mowa w ust. 2, miasta będącego siedzibą władz samorządowych województwa lub wojewody, a do czasu jej uchwalenia opracowanie i uchwalenie Strategii ZIT.

Warunkiem realizacji ZIT jest zawiązanie zinstytucjonalizowanej formy partnerstwa. W przypadku ROF powołano Stowarzyszenie Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego, które umożliwia prawidłowe wdrażanie Strategii ZIT w oparciu o Statut Stowarzyszenia Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego. Schemat organizacyjny Związku ZIT składa się z: Zebrania Delegatów, Zarządu, Komisji Rewizyjnej i Biura Stowarzyszenia ROF.

Zgodnie z zapisami Umowy Partnerstwa, Strategia ZIT zawiera warunki i procedury obowiązujące w realizacji ZIT, co przedstawione zostało w niniejszym rozdziale. Ponadto Stowarzyszenie ROF, które przystąpiło do opracowania strategii rozwoju ponadlokalnego, nie musi przygotowywać oddzielnego dokumentu dla ZIT, wystarczające jest opracowanie dodatkowej części wdrożeniowej, która opisywać będzie realizację wskazanego mechanizmu i spełniać będzie wszystkie warunki Strategii ZIT.

IV.2 Synteza diagnozy obszaru realizacji ZIT

Przedmiotowy rozdział stanowi obowiązkowy element Strategii ZIT, mianowicie syntezę diagnozy obszaru realizacji ZIT. Z uwagi na opracowanie części diagnostycznej na potrzeby opracowania strategii rozwoju ponadlokalnego, w przedmiotowym rozdziale zaprezentowano **podsumowanie najważniejszych kwestii dotyczących typów projektów, które mogą być finansowane z FEP 2021-2027**, zatem poniższy rozdział stanowi **syntezę diagnozy w zakresie obszarów wsparcia przewidzianych do realizacji w ramach ZIT**. Przedstawione informacje stanowią **uzasadnienie zintegrowania i konieczności realizacji zaproponowanych projektów przedstawionych w liście projektów realizujących cele rozwojowe ZIT**.

Synteza obejmuje wybrane aspekty, w ramach, których realizowane będą projekty zintegrowane. Jest pogłębieniem i uszczegółowieniem diagnozy stworzonej na potrzeby strategii rozwoju ponadlokalnego. W celu pogłębienia treści zawartych w diagnozie w strategii rozwoju ponadlokalnego przeprowadzono badanie w formie kwestionariusza ankiety⁵¹, dotyczącej potrzeb i popytu w zakresie oferty kulturalnej i infrastruktury, jak również danych dotyczących turystyki w gminach i przestrzeni publicznych. Otrzymane wyniki wraz z wnioskami wyciągniętymi na etapie opracowania strategii rozwoju ponadlokalnego, pozwoliły na określenie potencjałów, potrzeb i problemów w poszczególnych obszarach tematycznych.

Szczegółowy Opis Priorytetów Programu Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027 wskazuje, że w ramach FEP 2021-2027 planuje się realizację projektów zintegrowanych obejmujących następujące typy:

Priorytet 6 ROZWÓJ ZRÓWNOWAŻONY TERYTORIALNIE Działanie 6.1 Zrównoważony rozwój miejskich obszarów funkcjonalnych:

- ochrona, rozwój i promowanie publicznych walorów turystycznych i usług turystycznych
- ochrona, rozwój i promowanie dziedzictwa kulturowego i usług w dziedzinie kultury

---

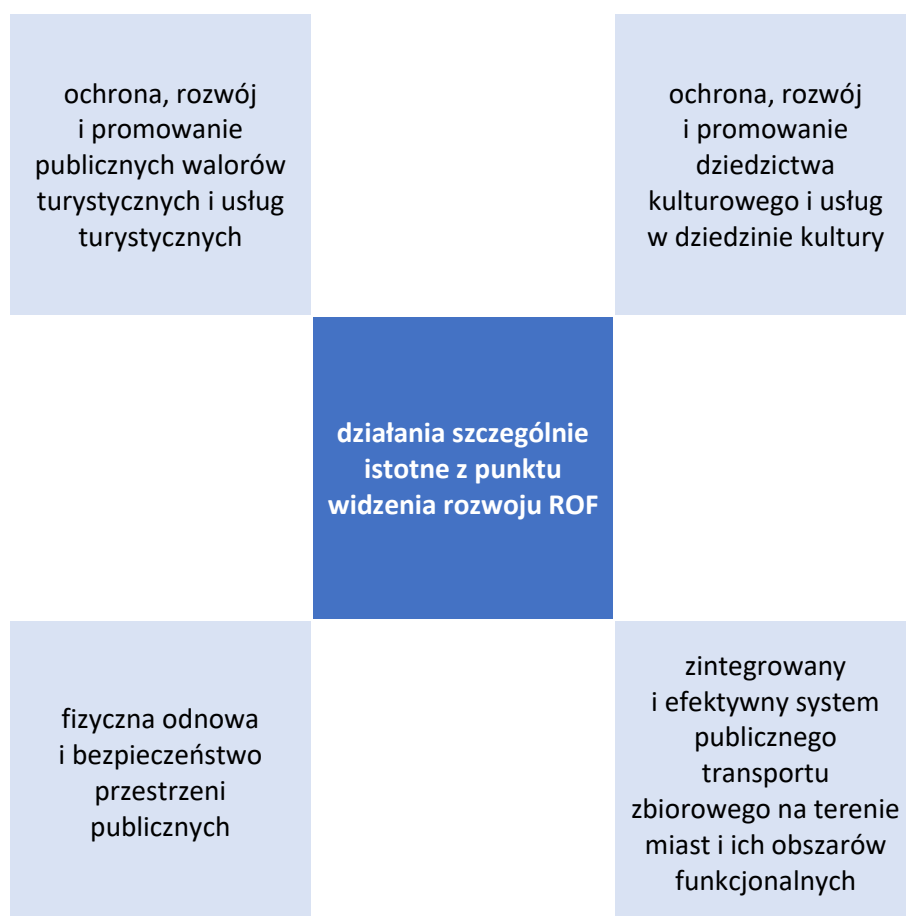
⁵¹ Badanie przeprowadzono w sierpniu 2023 r.

- ochrona, rozwój i promowanie dziedzictwa naturalnego i ekoturystyki poza obszarami Natura 2000
- fizyczna odnowa i bezpieczeństwo przestrzeni publicznych
- uzbrajanie terenów inwestycyjnych

Priorytet 3: MOBILNOŚĆ MIEJSKA Działanie 3.1 Zrównoważona mobilność miejska

- zintegrowany i efektywny system publicznego transportu zbiorowego na terenie miast i ich obszarów funkcjonalnych

Trzy z przedstawionych wyżej typów działań z priorytetu 6 oraz działanie z priorytetu 3, odpowiadają na zidentyfikowane problemy i uruchamiają istniejące potencjały ROF, które zostały zdiagnozowane już na etapie opracowania strategii rozwoju ponadlokalnego. W odniesieniu do nich dokonano pogłębienia analizy i przedstawiono w sposób syntetyczny zdiagnozowane problemy, potencjały i wyzwania w ramach każdego z nich. Ponadto przedstawiono również krótką charakterystykę terytorialną obszaru oraz wzajemne powiązania gospodarcze społeczne i środowiskowe.

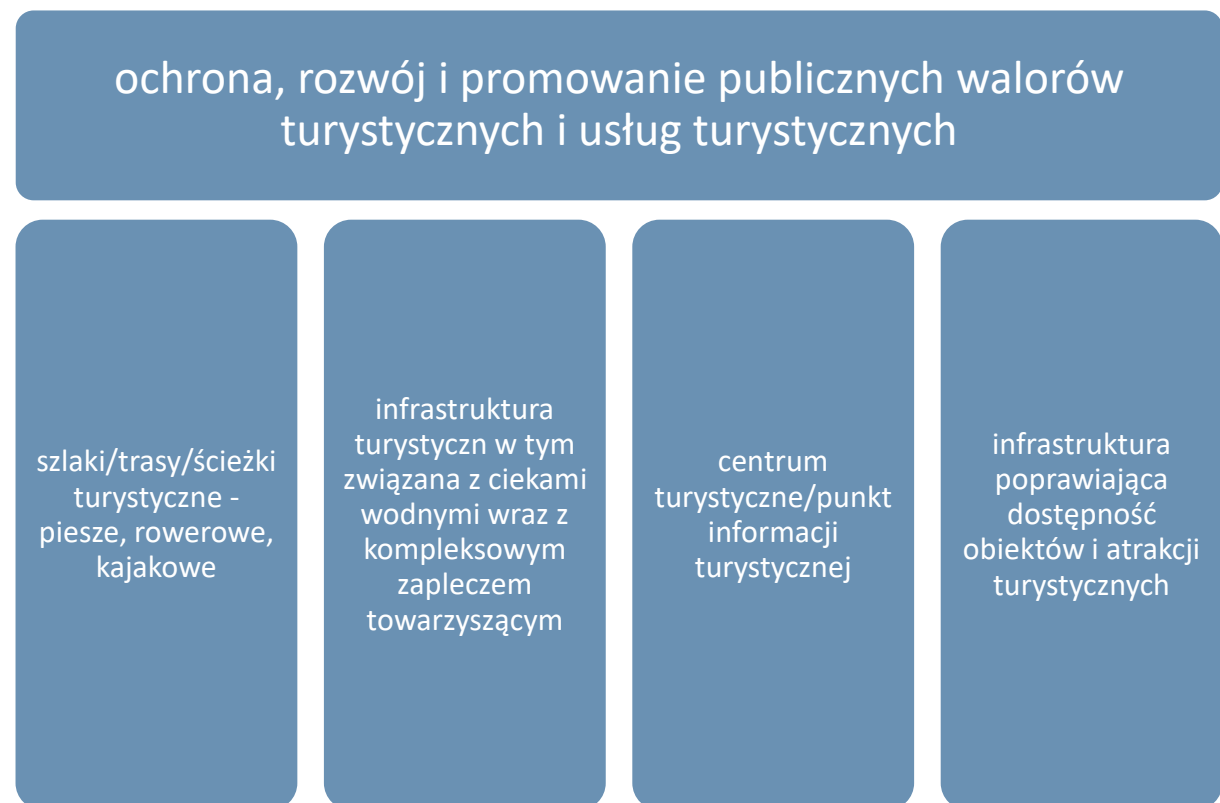

IV.2.1 Synteza diagnozy w wybranych obszarach tematycznych

Poniżej przedstawiono dedykowaną diagnozę tematyczną zrealizowaną w wymiarze terytorialnym dla poszczególnych działań, które są szczególnie istotne z punktu widzenia rozwoju ROF oraz stanowią działania priorytetowe do realizacji. Zaprezentowano problemy, potencjały i potrzeby we wskazanych wyżej obszarach tematycznych, które stanowią będą uzasadnienie zintegrowania i wyboru projektów, które będą realizowane w ramach ZIT i stanowią będą projekty podstawowe. Ich realizacja pozwoli na uzyskanie efektu synergii, a poszczególne projekty są ze sobą powiązane i wzajemnie się uzupełniają, oddziałując i obejmując zasięgiem cały obszar ROF.

OCHRONA, ROZWÓJ I PROMOWANIE PUBLICZNYCH WALORÓW TURYSTYCZNYCH I USŁUG TURYSTYCZNYCH

Poniższy schemat obrazuje typy działań, których realizacja jest możliwa w ramach FEP 2021-2027 dotyczących szeroko rozumianej turystyki - infrastruktury turystycznej i usług turystycznych.

Diagnoza sytuacji w zakresie turystyki i usług turystycznych

ROF położony jest w Regionie Karpackim, w rejonie dwóch podprowincji: Podkarpacia Północnego i Zewnętrznych Karpat Zachodnich. Decydującą rolę w morfologii obszaru odgrywa dolina Wisłoka, której zawdzięcza elementy rzeźby terenu, m.in. koryta cieków wodnych oraz kompleksy różnego rodzaju zieleni z nimi związanej oraz rozwiniętej poza nimi, kształtujące przestrzennie system przyrodniczy. W ROF wśród istotnych zasobów przyrodniczych można wskazać m.in. obszary chronione czy wzniesienia Pogórza Dynowskiego. Wśród form ochrony można wskazać m.in. rezerwaty przyrody (np. Lisia Góra w Rzeszowie, Bór w Gminie Głogów Małopolski czy też Wielki Las w Czudcu), Obszary Chronionego Krajobrazu (np. Mielecko-Kolbuszowsko-Głogowski, Strzyżowsko-Sędziszowski) czy obszary Natura 2000 (np. Puszcza Sandomierska, Wisłok Środkowy z Dopływami, Mrowle Łąki). Wskazane potencjały stwarzają możliwość do rozwoju turystyki aktywnej, w szczególności rowerowej.

Tak jak wskazano, wśród istotnych zasobów przyrodniczych ROF można wskazać przede wszystkim na rzekę Wisłok. Posiadany potencjał daje możliwość do rozwoju turystyki aktywnej m.in. organizację spływów kajakowych oraz rozwoju zaplecza okołoturystycznego na terenach atrakcyjnych przyrodniczo. Pozwoli to na aktywny wypoczynek turystów. ROF charakteryzuje się blisko 20% poziomem lesistości, który w połączeniu z zagospodarowaniem doliny Wisłoka, umożliwi stworzenie spójnego obszaru o funkcji turystycznej, ukierunkowanego w szczególności na turystykę kajakową. Jednakże, aby umożliwić pełne wykorzystanie posiadanego potencjału ważne jest zagwarantowanie odpowiednich warunków i zagospodarowanie obszarów w celu stworzenia miejsc rekreacji, a tym samym podniesienia walorów turystycznych regionu.

Atrakcyjność przyrodnicza ROF, na którą składają się jego cechy geograficzne stwarza szansę na rozwój w jego obrębie funkcji turystycznych, w szczególności tych bazujących na turystyce aktywnej. Tym bardziej, że odpowiednie wykorzystanie walorów turystycznych przekłada się bezpośrednio także na atrakcyjność inwestycyjną terenu. Rozwój turystyki w oparciu o zagospodarowanie terenów interesujących przyrodniczo może stać się na terenie ROF istotną, uzupełniającą branżą gospodarki, zapewniającą nie tylko jej ożywienie, ale też odpowiednią ofertę dla turystów i odwiedzających jednodniowych.

Mimo, że turystyka stanowi ważny element gospodarki, w ROF nie ma charakteru wiodącego. Jednakże z uwagi na jej wpływ na budowanie potencjału i atrakcyjności gospodarczej obszaru, ważne jest zintensyfikowanie działań na rzecz jej rozwoju.

Jak wskazuje *Raport z badań wizerunku turystycznego województwa podkarpackiego za rok 2023* oferta turystyczna poza najbardziej rozpoznawalnymi terenami województwa podkarpackiego

(Bieszczady, Zamek w Łańcucie) jest słabo rozpoznawalna, a turyści nie posiadają wiedzy na jej temat. Wskazano na słabą stronę działań promocyjnych dotyczących głównie braku spójnej informacji łączącej konkretne produkty turystyczne z regionem i nawiązujące do jego historii, czy istniejących od dawna walorów turystycznych.

Raport z badań ruchu turystycznego w województwie podkarpackim z 2023 wskazuje natomiast, że turystyka aktywna jest najbardziej popularnym celem przyjazdu turystów do województwa podkarpackiego. *Audyty turystyczne województwa podkarpackiego* prezentuje, że motywem, jaki skłoniłby potencjalnego turystę do przyjazdu na Podkarpacie jest zarówno nieskażona natura, następnie historyczne miejscowości i zabytkowe obiekty, tradycyjne potrawy, ciekawe szlaki tematyczne, jak i unikatowa sztuka oraz kultura

Turyści odwiedzający powiaty z średnim natężeniem ruchu turystycznego w ramach kategorii, jaką jest turystyka aktywna jako główne powody wskazali wycieczki piesze (20,6%) oraz kajakarstwo (7,4%). Wśród odwiedzających jednodniowych na pierwszym miejscu w ramach kategorii, jaką jest turystyka aktywna również pojawiły się wycieczki piesze (38,9%). Na drugim miejscu zainteresowaniem cieszyły się wycieczki rowerowe (11,5%), z kolei na trzecim miejscu odwiedzający jednodniowi wskazali sporty motorowodne (6,1%).

Na początku 2024 r. zebrano dane, z których wynika, że na obszarze ROF działają 52 hotele o różnej kategoryzacji, 47 gospodarstw agroturystycznych, 92 motele, oraz inne obiekty nie objęte kategoryzacją, co można uznać za zadowalającą infrastrukturę noclegową pozwalającą na wybór ofert zarówno dla odwiedzających, jak i turystów.

W celu promocji oferty turystycznej i przyciągnięcia turystów istotne jest zadbanie o system informacji dotyczący proponowanej oferty w poszczególnych gminach ROF. Stworzenie kompleksowej oferty i produktu turystycznego pozwoli na zwiększenie znaczenia sektora turystyki w strukturze gospodarczej. Konieczne jest utworzenie centrum turystycznego, które przeniesie natężenie ruchu turystycznego z miejsc najbardziej uczęszczanych do tych, które identyfikować się będą bogatymi walorami przyrodniczymi ROF. Diagnoza pokazuje, że lokalizacja takiego obiektu w południowo wschodniej części ROF, na terenie kompleksów leśnych pozwoli połączyć centrum promocyjne pakietu usług skierowanych do turystów aktywnych z możliwością korzystania z zasobów naturalnych.

Z uwagi na fakt, że w ROF znajdują się szlaki/trasy turystyczne, ścieżki/szlaki/trasy rowerowe czy parki/szlaki kulturowe istotne jest wykorzystanie ich potencjału i uzupełnienie sieci trasów i szlaków, w celu połączenia ich pomiędzy gminami ROF i stworzenia spójnej sieci, która stanowić będzie magnes przyciągający turystów uprawiających turystykę aktywną – pieszą, rowerową (w tym z uwzględnieniem MOR), kajakową. W celu wzmocnienia atrakcyjności turystycznej istotne jest

zadbanie o stan i oznakowanie tras i szlaków na terenie ROF, ponieważ stan techniczny niektórych z nich oceniono jako zły.

W poniższej tabeli zaprezentowano dokładne dane przedstawiające piesze szlaki i ścieżki turystyczne w każdej z gmin ROF - szlaki piesze, zarządzane przez PTTK, ścieżki tworzone lokalnie, np. w ramach inicjatywy leader+ wraz z długością.

Tabela 10 Szlaki i ścieżki turystyczne

Gmina	szlak	ścieżki tematyczne (nazwa)	szlak kulturowy (np. szlak architektury drewnianej, szlak kulinarny, szlak wina, szlak domów i ogrodów dworskich itd.)	ścieżki konne	inne ścieżki, szlaki, trasy nieujęte wcześniej
Błazowa	zielony (17 km)	„Szlak bobra” (4,5 km)	-	-	Nordic Walking, KOLOR CZERWONY (15 km)
		"Szlak jelenia" (12 km)			Nordic Walking, KOLOR NIEBIESKI (10 km)
					Nordic Walking, KOLOR ZIELONY (4 km)
Boguchwała	W POSZUKIWANIU KURHANÓW - szlak czerwony (14,2 km)	Spacerkiem po zabytkach Boguchwały	Szlak unikatowych parków historycznych polsko-słowackiego pogranicza (Sonina, Zgłobień)	-	ścieżka turystyczna nad Wisłokiem (1 km)
	BŁĘKITNA PĘTLA - szlak niebieski (27,5 km)	Doliną Wisłoka (Rzeszów - Boguchwała 7 km)			
	WIELKI LAS - szlak czerwony (5,8 km)	Zwiedzamy Gminę (Boguchwała - Raclawówka Zabierzów - Zgłobień - Niechobrz - Mogielnica (14 km))			
	ZABIERZÓW - szlak czarny (1,6 km)	Z Boguchwały do Czudca (Boguchwała - Mogielnica - Lutoryż - Czudec (13 km)) Przez bukowe lasy (Wisłoczanka - Działy Babickie - Lutoryż - Mogielnica (12 km))			
Chmielnik	Czerwony szlak PPTK (4,6 km)	-	-	-	-
	Niebieski szlak PTTK (3,2 km)				
Czarna	Trasy Nordic Walking – trasa czarna (15 km)	Szlak miodowy (ok. 15 km)	Szlak Architektury Drewnianej	ścieżka konna (13,4 km)	Szlak garncarski duża pętla (20 km)
					Szlak garncarski mała pętla (14 km)
Czudec	Szlak „Bukowy” żółty (17 km)	Leśna ścieżka dydaktyczna przy rezerwacie „Wielki Las” (2 km)	-	-	-
	Szlak "Dębowy" czerwony (24 km)				

Głogów Małopolski	Szlak żółty (13 km)	Trasa rowerowa Szlak Miodowy (6,5 km)	-	Zabajka - Lipie – Zabajka (10 km) Zabajka - Budy Głogowskie - Lipie – Zabajka (23 km)	ul. Sikorskiego, ul. Długa, ul. Jaśminowa (2 km)
	Szlak zielony (16 km)				
	Szlak niebieski (12 km)				
	ścieżka przyrodniczo-edukacyjna Annapol w Głogowie Młp. (4 km)				Ciąg pieszo jezdny ul. Ogrodowa – os. NIWA (2 km)
	ścieżka edukacyjna "Natura 2000" w Budach Głogowskich (9 km)				
	ścieżka edukacyjna w Borze (3,5 km)				Droga Krajowa 9 (1 km)
Hyżne	zielony (26 km)	-	-	-	-
	czarny (40 km)				
	niebieski (5 km)				
Krasne	Żółty (ok 12 km)	Czerwony szlak im. płk. Leopolda Lisa (ok. 6 km)	-	-	Nordic Walking spacerem po zdrowie (ok 30 km)
	Zielony (ok 9 km)				Szlakiem Starego Wisłoka (ok. 5 km)
Lubenia	Gmina Lubenia na swoim terenie nie posiada oznakowanych szlaków/tras turystycznych, szlaków/tras rowerowych, szlaków kulturowych.				
Łańcut	Szlak zielony – z Rzeszowa do Woli Zarczyckiej i dalej do Nowej Sarzyny, na terenie Gminy Łańcut biegnie przez Cierpisz, Kraczkową, Albigową do przysiółka Budy Wysockie (10 km)	ścieżka ekologiczno-dydaktyczna „Koralowa” w Cierpiszu	Szlak turystyczno-samochodowy TRANSLANDS - śladem obiektów związanych z dawną Ordynacją Łańcucką rodziny Potockich i z Muzeum Pamiątek Podregionu w Leżajsku.	-	ścieżka spacerowo-rowerowa w Soninie „szlakiem wiatraków” (13 km)
	Szlak Turystyczny im. Płk. Leopolda Lisa-Kuli (szlak czerwony) - upamiętnia postać bohatera walk niepodległościowych, który urodził się w Kosinie, a potem przeniósł się z rodziną do Rzeszowa. Trasa szlaku jest następująca: Kosina – Markowa – Husów – Albigowa – Cierpisz				Droga św. Jakuba VIA REGIA – CAMINO DE SANTIAGO (oznakowany znakiem żółtej muszli na niebieskim tle). Przez teren Gminy (Rogóżno, Kosinę, Soninę i Kraczkową) przebiega fragment polskiej

	– kościółek pw. M. Magdaleny – Słocina – Rzeszów (39 km)		części trasy pielgrzymkowej chrześcijan prowadzącej do hiszpańskiej Katedry w Santiago de Compostela Trasa VII rzeszowsko-jarosławska podkarpackiego Szlaku Architektury Drewnianej (drewniane kościoły w Kosinie i Soninie)		
Miasto Łańcut	-	ŁAŃCUCKA TRASA TURYSTYCZNA (ok. 3 km)	-	-	Spacerownik - Las Bażantarnia
		TRASA Z AUDIOPRZEWODNIKIEM (ok. 3 km)			
Miasto Rzeszów	Czerwony szlak im. płk. Leopolda Lisa – Kuli (9,3 km)	Ścieżka przyrodnicza im. prof. dra Władysława Szafera (5,2 km)	Śladami Austro-Węgier Rzeszów-Stropkov Współpraca na rzecz kultury pogranicza		
	Niebieski szlak: Biała - Dynów (część szlaku tzw. Karpackiego Rzeszów - Grybów) (1,8 km)	Rzeszowski szlak turystyczny dla osób niewidomych i niedowidzących (3,1 km)	Układ Słoneczny w przestrzeni miejskiej		
	Trasa rowerowa Green Velo (29,5 km)	Audioprzewodnik Visit Rzeszów - Śladami znanych rzeszowian (2,5 km)	Staromiejaska Ścieżka Historyczna		
		Audioprzewodnik Visit Rzeszów – Rzeszów dla każdego (1 km)	Rzeszowski Szlak Modernizmu		
		Audioprzewodnik Visit Rzeszów – Śladami Edwarda Janusza (3 km)	"Tropem rzeszowskich miejsc pamięci"		
		Ścieżka dydaktyczna na terenie rezerwatu przyrody "Lisia Góra" (ok. 1 km)	Zabytki Architektoniczne Rzeszowa		
			Śladem Edwarda Janusza (Rzeszowska Łaba)		
Śladem mniejszego bractwa św. Franciszka (Rzeszowska Łaba)					
	Śladem Wyprawa Lisa (Rzeszowska Łaba)				
	Śladem Freda Zinnemanna (Rzeszowska Łaba)				
	Turystyczny Szlak Gniazd Rodowych Lubomirskich				

			Szlak Centralnego Okręgu Przemysłowego Ścieżka historyczno-przyrodnicza Osiedle Zwiężczyca w Rzeszowie		
Świlcza	-	Ścieżka w leśnictwie Bratkowice (4 km)	-	Szlak konny „Bratkowice” (11 km)	-
Trzebownisko	Nordic Walking - spacerem po zdrowie (13,7 km)	-	Mapa questingowa, dotycząca życia i twórczości łąckiego artysty Józefa Rysia	-	-
	Ścieżki przyrodniczo edukacyjne w Borze (łącznie 11 km)				
	Szlak żółty „Dookoła Rzeszowa” (łącznie 120 km)				
	Szlakiem Starego Wisłoka (7,5 km)				
Tyczyn	Nizinny szlak żółty „Dookoła Rzeszowa” (13 km)	historyczna ścieżka edukacyjna w zespole parkowym w Tyczynie (1 km)	-	-	-
	Górski szlak niebieski (5 km)	przyrodnicza ścieżka edukacyjna w zespole parkowym w Tyczynie (1 km)			

W ROF poziom rozbudowy infrastruktury rowerowej, dotyczącej szlaków, ścieżek i tras rowerowych jest zróżnicowany. W 2020 r. według danych BDL GUS długość dróg dla rowerów na terenie całego ROF wynosiła 206,4 km (o około 40 km więcej niż w 2016 r.), z czego najwięcej, bo 166 km, przebiega przez Rzeszów. Ścieżki i drogi rowerowe pełnią nie tylko funkcje komunikacyjne, ale również przyczynią się do wzrostu atrakcyjności turystycznej obszaru. Zaplanowane do realizacji projekty zintegrowane i rozbudowa sieci ścieżek i dróg rowerowych pozwoli na dotarcie do atrakcji turystycznych w poszczególnych gminach m.in. zabytków, parków narodowych, rezerwatów przyrody i innych atrakcji turystycznych. Utworzone szlaki turystyczne oznakowane zostaną z uwzględnieniem infrastruktury turystycznej skierowanej do obsługi rowerzystów, w Miejsc Obsługi Rowerzystów. Poniżej zaprezentowano wykaz ścieżek rowerowych w poszczególnych gminach ROF.

Tabela 11 Wykaz ścieżek rowerowych w gminach ROF

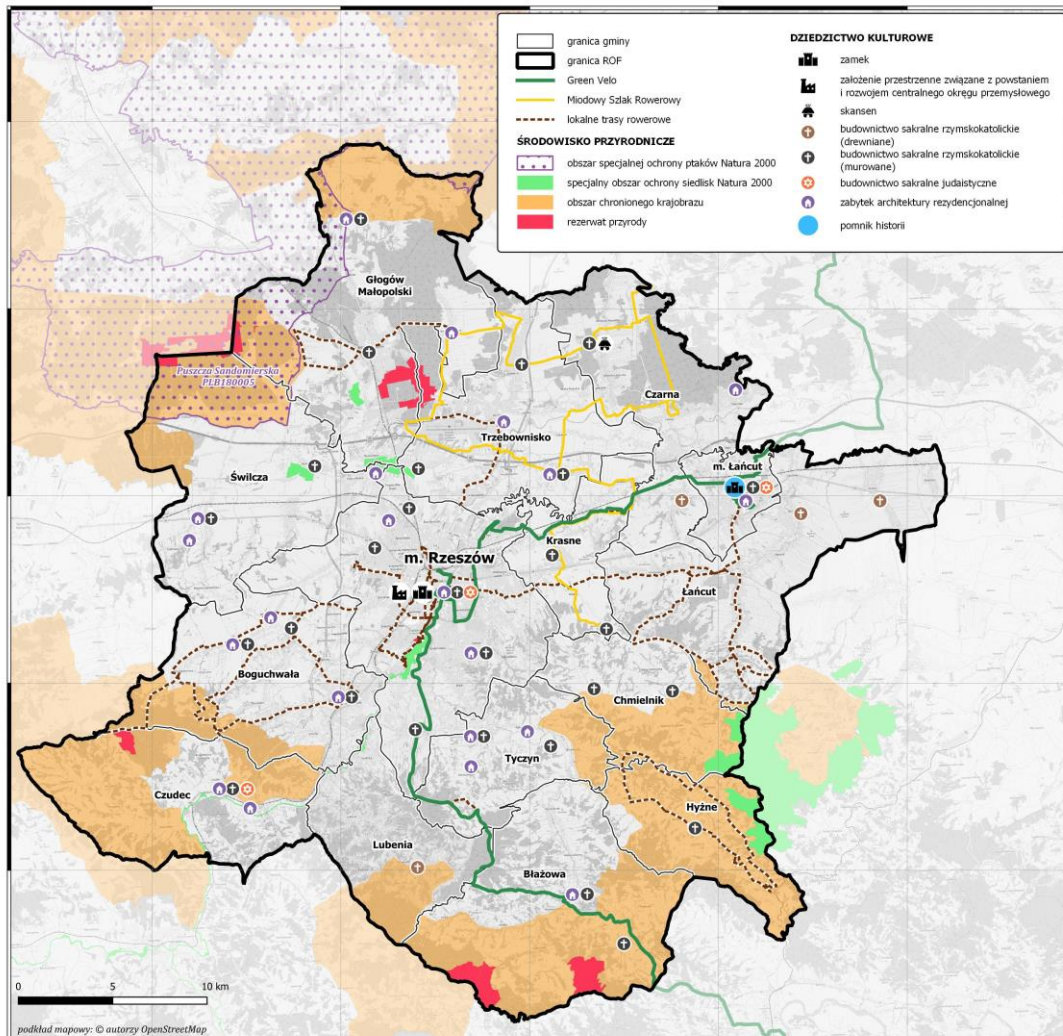
Nazwa gminy	Ścieżki rowerowe (długość ścieżek na terenie gminy)
Błażowa	Green Velo (14 km)
Boguchwała	W POSZUKIWANIU KURHANÓW - szlak czerwony (14,2 km)
	BŁĘKITNA PĘTLA - szlak niebieski (27,5 km)
	WIELKI LAS - szlak czerwony (5,8 km)
	ZABIERZÓW - szlak czarny (1,6 km)
Czarna	Wschodni Szlak Rowerowy Green Velo (4 km)
Czudec	1 12127 R Wyżne-Zaborów (Bukowa Linia) (0,7 km)
	DW988 Babica – Warzyce (0,2 km)
Głogów Małopolski	Trasa rowerowa Głogów Małopolski - Wysoka Głogowska (5,5 km)
	Trasa rowerowa Głogów Małopolski – Budy Głogowskie (14 km)
Hyżne	Biegnie przez Dylągówkę – Szklary – Dylągówkę – Grzegorzówkę – Borówki – Brzezówkę – Hyżne (29,8 km)
Krasne	Miodowy Szlak Rowerowy (ok., 20 km)
Łańcut	trasa rowerowa, która przebiega przez Handzlówkę, Albigową-Honie, Cierpisz, Kraczkową, Albigową do Handzlówki (początek i zakończenie trasy znajduje się w centrum Handzlówki) (30 km)
	wschodnia trasa rowerowa w Handzlówce (6 km)
	zachodnia (Solarna) trasa rowerowa w Handzlówce (8 km)
Miasto Łańcut	Wschodni Szlak Rowerowy Green Velo (ok. 5,5 km)
Miasto Rzeszów	Trasa Lisia Góra –Promenada (37,4 km)
	Trasa Rzeszów nad Wisłokiem–Deers and an old crane (50,4 km)
	Trasa Lisia Góra –Rzeszów nad Wisłokiem (26,5 km)
	Trasa Edukacyjny owocowy sad miejski–Lisia góra (10,3)
	Trasa Kładka południowa na Wisłoku–Wisząca kładka (50,3 km)
	Trasa Żwirownia–Lisia Góra (16,5 km)
	trasy rowerowe na osiedlu Budziwój - ul. Nadziei, Porąbki, Studzianki, Senatorska (9,63 km)
	Turystyczny Szlak Rowerowy Koloru Zielonego: Rynek - Przesmyk - Joselewicza - Zamenhoffa - Naruszewicza - Wierzbowa - Zagłoby - Św. Michała Archanioła - Wiosenna - Mieszka I - Paderewskiego - Powstańców Wielkopolskich - Słocińska - Św. Rocha - Św. Marcina - do Góry Marii Magdaleny (6 km)
Trzebownisko	Miodowy Szlak Rowerowy (ok. 24 km)
	Łukawiec – Wólka Podleśna (1,22 km)

	Trzebownisko – (Mlekovita) (0,803 km)
	Jasionka – Jasiennik 1 (0,470 km)
	Jasionka – Jasiennik 2 (0,231 km)
	Jasionka (staw) (0,797 km)
	Zaczernie (667 m b.)
	Trzebownisko (259 m b.)
	Ścieżka rowerowa przy drogach wojewódzkich (lubelska + lotniskowa) (10 km (dwustronna czyli razem 20km)
przy drodze powiatowej - ul. Warszawska (1 km)	
Tyczyn	Green Velo (26 km)

Poniżej zaprezentowano mapę pokazującą przebieg tras rowerowych wraz z lokalizacją atrakcji turystycznych, w tym dóbr kultury czy obszarów ochrony przyrody.

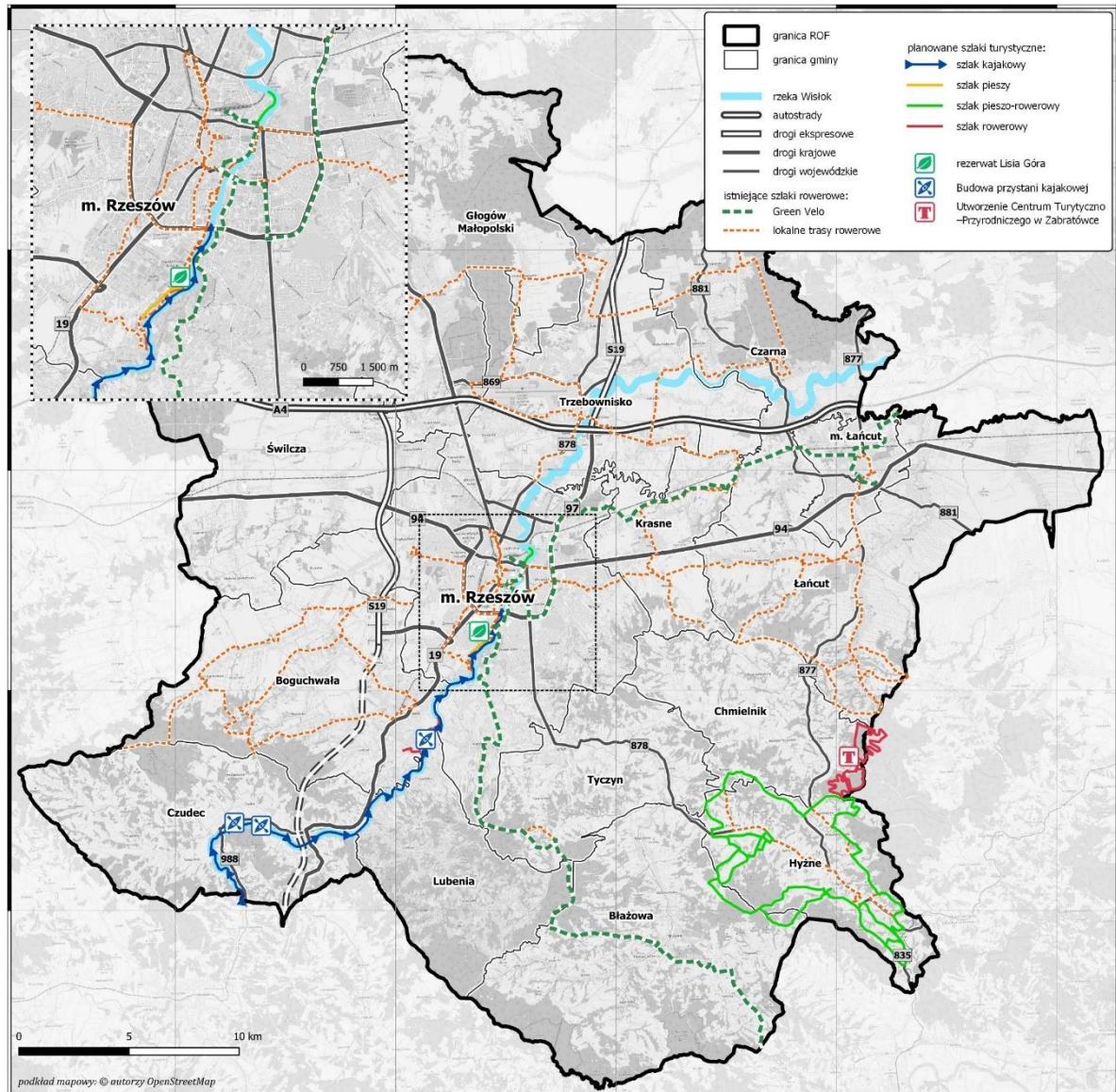
Rysunek 16 Przebieg tras rowerowych a lokalizacja wybranych atrakcji turystycznych

Źródło: opracowanie własne.

Połączenie istniejących szlaków rowerowych i pieszych prezentuje poniższy rysunek.

Rysunek 17 Przebieg istniejących tras rowerowych a planowe do realizacji szlaki kajakowe, piesze i rowerowe

Źródło: opracowanie własne

Dzięki odpowiedniemu zagospodarowaniu, modernizacji i powstaniu nowych tras, ścieżek i szlaków, a także podniesieniu standardu i parametrów technicznych istniejących tras, szlaków i ścieżek rowerowych, zwiększy się atrakcyjność turystyczna obszaru. Wyzwaniem jest zatem rozwijanie infrastruktury i poprawa dostępności dla ruchu rowerowego w miejscach atrakcyjnych turystycznie oraz wykorzystanie posiadanego potencjału turystycznego związanego ze środowiskiem przyrodniczym i dziedzictwem kulturowym, w celu wzbogacenia oferty skierowanej do turysty ponadlokalnego. Rozbudowa infrastruktury turystycznej i okołoturystycznej oraz wzbogacenie oferty przyczyni się do wzmocnienia sektora turystyki.

Wyzwania

W celu dalszego wzrostu gospodarczego i poprawy poziomu konkurencyjności oraz rozpoznawalności ROF, kluczowe jest podniesienie walorów turystycznych regionu i promowanie usług turystycznych poprzez budowanie wspólnej marki produktu turystycznego.

Wyzwaniem dla MOF jest skoordynowanie i integracja usług turystycznych dotyczących turystyki aktywnej (w tym turystyki kajakowej) w innych gminach oraz stworzenie produktu turystycznego, wykorzystując posiadane zasoby endogeniczne.

Wykorzystanie potencjału rzeki jako produktu turystycznego i skoordynowanie z projektami w sąsiednich obszarach - gminach ROF, zintegrowanie oferty oraz promocja wspólnego produktu turystycznego.

W celu zwiększenia atrakcyjności obszaru, ważne jest uzupełnienie, rozbudowa i poprawa standardów istniejącej infrastruktury turystycznej.

Pobudzenie rozwoju lokalnego dzięki wykorzystaniu potencjału lokalnych i regionalnych zasobów dziedzictwa kulturowego i walorów środowiskowych

Oczekiwane efekty realizacji projektów zintegrowanych

- Zintegrowana oferta turystyczna – opracowanie koncepcji utworzenia i rozwoju sieciowego produktu turystycznego łączącego gminy/podmioty wchodzące w skład ROF
- Zwiększenie konkurencyjności ROF jako destynacji turystycznej
- Zwiększona dostępność obiektów i atrakcji turystycznych
- Funkcjonalność infrastruktury turystycznej
- Rozbudowana i atrakcyjna oferta turystyczna
- Zintegrowanie przestrzenne ROF i spójna sieć ścieżek/szlaków/tras rowerowych oraz szlaków turystycznych i kulturowych

OCHRONA, ROZWÓJ I PROMOWANIE DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I USŁUG W DZIEDZINIE KULTURY

Poniższy schemat obrazuje typy działań, których realizacja jest możliwa w ramach FEP 2021-2027 dotyczących szeroko rozumianej kultury - infrastruktury kultury, oferty instytucji kultury i obiektów zabytkowych.

Ochrona, rozwój i promowanie dziedzictwa kulturowego i usług w dziedzinie kultury

rozwój instytucji kultury poprzez roboty budowlane lub wyposażenie

konserwacja muzealiów, starodruków, archiwaliów, księgozbiorów oraz innych zabytków ruchomych wraz z dostosowaniem pomieszczeń do właściwego przechowywania zbiorów i ich zabezpieczenia oraz zakupem wyposażenia

roboty budowlane, restauratorskie i konserwatorskie obiektów zabytkowych znajdujących się w rejestrze zabytków, obiektów położonych w strefie ochrony konserwatorskiej lub historycznych oraz zagospodarowanie terenu funkcjonalnie związanego z obiektem dla udostępnienia na cele turystyczne lub kulturalne

digitalizacja i udostępnianie zasobów kultury, udostępnianie zasobów kultury z wykorzystaniem technologii informacyjno-komunikacyjnych oraz tworzenie nowych treści cyfrowych

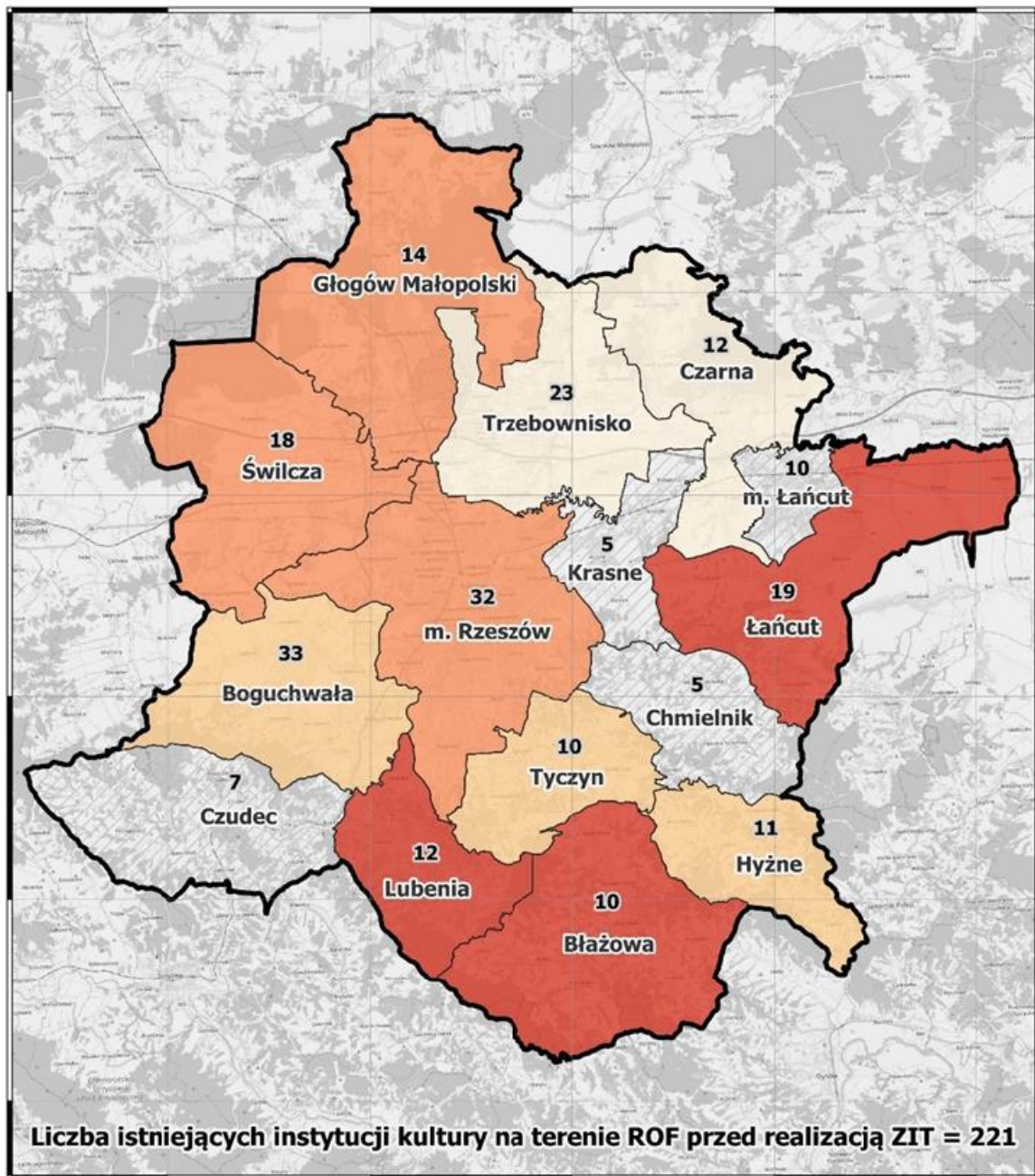
Diagnoza sytuacji w zakresie kultury

Infrastruktura domów/centrów/ośrodków kultury i świetlic

Na terenie ROF działa 221 instytucji kultury tj. centra kultury, domy kultury, ośrodki kultury, jak również 16 świetlic, z czego 42% obiektów posiada możliwość organizacji wydarzeń plenerowych, które przyciągnąć mogą mieszkańców, jak i turystów z uwagi na odpowiednio zagospodarowany i przystosowany teren wokół budynków.

Lokalizację instytucji kultury na terenie gmin ROF obrazuje poniższy rysunek.

Rysunek 18 Istniejące instytucje kultury w ROF

RZESZOWSKI OBSZAR FUNKCJONALNY
 Udział instytucji kultury do których wzrośnie dostęp w wyniku interwencji

0 5 10 km

SKALA 1 : 250 000

układ współrzędnych: FL-1992
 podkład mapowy: © autorzy OpenStreetMap

Legenda

granica ROF

granica gminy

32 liczba istniejących instytucji kultury przed realizacją ZIT

m. Rzeszów nazwa gminy

Źródło: opracowanie własne

Na podstawie przeprowadzonej diagnozy identyfikuje się rozbieżności w dostępności terytorialnej do instytucji kultury w poszczególnych Gminach ROF, co prezentuje poniższa tabela.

Tabela 12 Poziom dostępności do instytucji kultury

Gmina	Liczba istniejących instytucji kultury	Powierzchnia [km ²]	Liczba istniejących instytucji kultury przypadająca na 1 km ²
Błażowa	10	113,00	0,0885
Boguchwała	33	89,00	0,3708
Chmielnik	5	53,00	0,0943
Czarna	12	78,00	0,1538
Czudec	7	85,00	0,0824
Głogów Małopolski	14	141,00	0,0993
Hyżne	11	51,00	0,2157
Krasne	5	39,00	0,1282
Lubenia	12	55,00	0,2182
Łańcut	19	107,00	0,1776
Miasto Łańcut	10	78,00	0,1282
Miasto Rzeszów	32	129,00	0,2481
Świlcza	18	108,00	0,1667
Trzebownisko	23	90,00	0,2556
Tyczyn	10	54,00	0,1852
ROF	221	1 270,00	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych samorządów ROF i BDL GUS.

Na podstawie powyższych danych dotyczących liczby istniejących instytucji kultury przypadających na 1 km². powierzchni poszczególnych gmin ROF, zauważyć można znaczne dysproporcje w tym zakresie. Najniższą liczbę instytucji kultury w stosunku do powierzchni zdiagnozowano w gminach: Błażowa, Chmielnik, Czudec, Głogów Młp., Krasne i Świlcza. W związku z tym identyfikuje się potrzebę modernizacji/przebudowy istniejących instytucji kultury, a tam, gdzie nie ma takich możliwości konieczność budowy nowych obiektów. Samorzady planują również zaadaptować inne obiekty na potrzeby uruchomienia nowych centrów/domów/ośrodków kultury, ponieważ istniejąca infrastruktura nie może realizować planowanych na niej funkcji. Widoczne są również potrzeby związane z przebudową i remontem obiektów. Dodatkowo obiekty wymagają doposażenia, co wskazuje na wysoki stopień zapotrzebowania i konieczność uzupełnienia wyposażenia w obiektach, w celu maksymalnego wykorzystania i możliwości poszerzenia i realizowania zaplanowanej oferty. Ze względu na postępujące zmiany i wzrost znaczenia cyfryzacji istotne jest umożliwienie wykorzystania nowoczesnych technologii w ofercie domów, centrów, ośrodków kultury i świetlic, w celu dotarcia do jak najwyższej liczby mieszkańców. Istotne jest również zagospodarowanie terenów wokół obiektów i udostępnianie ich na cele kulturalne.

W przypadku domów, centrów, ośrodków kultury i świetlic, jako jeden z problemów wskazuje się deficyt w szczególności zaplecza technicznego niezbędnego do funkcjonowania instytucji kultury i powierzchni wystawienniczej. Ponadto widoczne są braki, jeśli chodzi o nowoczesny sprzęt m.in. komputery oraz wdrożenie nowoczesnych rozwiązań. We wskazanych instytucjach oraz w muzeach i bibliotekach za uzasadnione uznaje się rozwijanie cyfryzacji, digitalizację dóbr historyczno-kulturowych, aby poszerzyć możliwości instytucji kultury w docieraniu z ofertą kulturalną do społeczeństwa i zaspakajaniu potrzeb osób starszych i młodych pokoleń, wspierając rozwój kompetencji cyfrowych oraz narzędzi, digitalizację zasobów i tworzenie multimedialnych centrów kultury dostępnych on-line.

Infrastruktura bibliotek

Z roku na rok rola i znaczenie bibliotek się zmieniają, z uwagi na nowe funkcje i realizowaną ofertę. Obecnie na terenie ROF działalność prowadzi 68 bibliotek publicznych, 31 filii oraz 38 bibliotek niepublicznych. Trzy samorządy wskazały na konieczność budowy/uruchomienia nowych bibliotek, a cztery z nich, na potrzebę powstania filii bibliotek (łącznie liczba dotycząca uruchomienia filii – 11 obiektów). Biblioteki służą rozwijaniu potrzeb czytelniczych, edukacyjnych, kulturalnych oraz informacyjnych społeczeństwa, a także upowszechnianiu wiedzy, nauki i rozwoju kultury. Placówki te prowadzą wiele form działalności. Jak wynika z przeprowadzonego badania prawie we wszystkich gminach (wyjątek stanowi Gmina Łańcut) w bibliotekach prowadzone są zajęcia dla dzieci. Nieco mniej placówek organizuje konkursy, spotkania autorskie i warsztaty. Wśród wymienianych form działalności pojawiają się również przedstawienia, wystawy, dyskusyjne kluby książki i inne. Mimo to warto poszerzyć ofertę o formy działalności kierowane w stronę różnych grup mieszkańców zgodnie z ich zainteresowaniami i rosnącymi oczekiwaniami. Należy podjąć działania zmierzające do uatrakcyjnienia oferty bibliotek, jak i dostosowania ich do potrzeb potencjalnych użytkowników.

Samorządy ROF wskazały, że remontu wymagają 62 placówki bibliotek (w tym filie). Ponadto tylko 21 placówek dostosowanych jest do osób ze szczególnymi potrzebami, co implikuje konieczność likwidacji barier architektonicznych i urbanistycznych w obiektach, w celu umożliwienia korzystania z oferty bibliotek wszystkim mieszkańcom. Gminy wskazują również na zapotrzebowanie związane z niedostateczną powierzchnią placówek i koniecznością uruchomienia 11 filii bibliotek i trzech nowych placówek.

Wśród głównych problemów dotyczących funkcjonowania bibliotek można wskazać na brak środków na doposażenie obiektów i poszerzenie katalogu oferty, nieodpowiednie warunki lokalowe (niedostateczna liczba i mała powierzchnia obiektów oraz bariery architektoniczne) czy brak odpowiedniego sprzętu (np. komputery) do realizacji niektórych typów zajęć/warsztatów (np. z programowania). Ponadto część placówek nie posiada odpowiedniego magazynu, miejsca

do przechowywania sprzętów i akcesoriów, które używane są do pracy i prowadzenia zajęć warsztatowych, spotkań autorskich itp., ani czytelni. Kolejnym deficytem, jest brak dostosowania bibliotek dla osób ze specjalnymi potrzebami, korzystanie z bibliotek dla tej grupy osób jest niemożliwe ze względu na m.in. występujące bariery architektoniczne, biblioteki nie posiadają też zbiorów specjalnych.

Wśród wyzwań pojawia się również potrzeba uruchomienia katalogu on-line z możliwością przeglądania zasobów biblioteki i/lub rezerwowania, prolongaty, itp. widoczna w szczególności w gminie Krasne i Świlcza. Ułatwi to korzystanie z oferty placówek i wpłynie na unowocześnienie ich funkcjonowania. Doposażenie bibliotek w komputery stanowi kolejny aspekt –około 56% bibliotek i filii wykazuje potrzeby związane z doposażeniem w komputery, co sprzyjać będzie wykorzystaniu nowoczesnych technologii w upowszechnianiu działalności kulturalnej. Dodatkowo istotne znaczenie odgrywa również digitalizacja zasobów kultury, co pozwoli na zwiększenie dostępu do oferty placówek dla osób, które nie mają fizycznej możliwości zobaczenia zasobów np. z uwagi na ograniczenia w poruszaniu się czy chorobę. W ROF widoczna jest także potrzeba poszerzenia katalogu prowadzonych zajęć i warsztatów w bibliotekach np. o zajęcia z programowania, grafiki komputerowej, z uwagi na rosnące oczekiwania dzieci i młodzieży oraz postęp technologiczny, co będzie możliwe dzięki określone wcześniej wyzwaniu związanym z koniecznością doposażenia placówek.

Podsumowując, w ramach realizacji Strategii ZIT ROF do roku 2030 planuje się wsparcie 31 instytucji kultury zlokalizowanych na terenie ROF. Interwencją na terenie całego ROF zostanie objętych 14% aktualnie funkcjonujących instytucji kultury. Obiekty te zostaną zmodernizowane, wyremontowane, przebudowane lub doposażone, w celu zwiększenia ich dostępności dla mieszkańców. Dodatkowo w gminach, które wykazują największe potrzeby związane z rozwojem instytucji kultury i oferty kulturalnej, a rozbudowa obecnych obiektów, lub adaptacja posiadanych budynków na cele społeczne (kulturalne) jest niemożliwa lub wymaga sporych nakładów finansowych (większych aniżeli budowa nowych obiektów), planuje się budowę 6 nowych obiektów. W wyniku planowej interwencji nowe instytucje kultury powstaną na terenie pięciu gmin (Chmielnik, Czudec, Głogów Małopolski, Krasne, Świlcza). Całość interwencji prezentuje poniższa tabela.

Tabela 13 Instytucje kultury objęte wsparciem w ramach projektu

Gmina	Liczba istniejących instytucji kultury ⁵²	Liczba instytucji kultury objętych wsparciem w ramach realizacji projektu	Liczba nowo powstałych instytucji kultury w wyniku realizacji projektu
Błażowa	10	8	-
Boguchwała	33	3	-
Chmielnik	5	-	2
Czarna	12	1	-
Czudec	7	-	1
Głogów Małopolski	14	2	1
Hyżne	11	1	-
Krasne	5	-	1
Lubenia	12	4	-
Łańcut	19	4	-
Miasto Łańcut	10	-	-
Miasto Rzeszów	32	4	-
Świlcza	18	2	1
Trzebownisko	23	1	-
Tyczyn	10	1	-
ROF	221	31	6

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych samorządów ROF i BDL GUS.

Oferta kulturalna, aktywność i uczestnictwo w wydarzeniach kulturalnych

Instytucje prowadzące działalność kulturalną i świadczące usługi z zakresu kultury oferują różnorodne zajęcia i warsztaty, kierowane w stronę różnych grup mieszkańców. Wśród prowadzonych form działalności w bibliotekach można wskazać przede wszystkim: konkursy, zajęcia dla dzieci i młodzieży, spotkania autorskie, warsztaty czy też dyskusyjne kluby książki i przedstawiania. W przypadku domów, centrów, ośrodków kultury oraz świetlic można wymienić warsztaty, imprezy plenerowe, koncerty, konkursy, zajęcia np. plastyczne, muzyczne czy taneczne. Mimo szerokiego katalogu prowadzonych form działalności, samorzady zwróciły uwagę na konieczność poszerzenia tego katalogu i dopasowania do potrzeb mieszkańców, uzupełniając ofertę o specjalistyczne, popularne i nowoczesne formy działalności. Z uwagi na wysokie zapotrzebowanie mieszkańców na ofertę kulturalną oraz podwyższone standardy usług konieczne jest powstanie nowych miejsc świadczących zróżnicowany katalog form prowadzonych działalności kulturalnych skierowanych do wszystkich grup mieszkańców.

Analizując dane dotyczące zorganizowanych imprez i uczestników tych imprez można zauważyć zmniejszenie się ich liczby w 2020 r. z uwagi na ograniczenia w funkcjonowaniu instytucji ze względu na pandemię COVID-19. W 2020 r. domy, centra i ośrodki kultury oraz świetlice zorganizowały

⁵² Zliczono liczbę bibliotek publicznych i ich filii, bibliotek niepublicznych, muzeów, centrów kultury, domów kultury, ośrodków kultury i świetlic

726 wydarzeń, to o połowę mniej w stosunku do 2018 r. Od 2021 r. zauważa się jednak wzrost liczby wydarzeń, których wartość w 2022 r. przekroczyła dane z 2018 r. i wynosiła 1898. We wskazanym roku zmniejszyła się również liczba uczestników, ale podobnie jak liczba wydarzeń, do 2022 r. wzrosła i wynosiła 205 994. Mimo wzrostu wartość ta nie przekroczyła liczby odnotowanej w 2018 r. (222 182), co może wynikać z mniejszego zainteresowania organizowanymi wydarzeniami ze względu na niedopasowanie oferty do potrzeb i oczekiwań mieszkańców. Pandemia COVID-19 wpłynęła na zwiększenie znaczenia i wykorzystania technologii w życiu codziennym, dlatego też ważne jest umożliwienie korzystania z oferty placówek również przez internet – prowadząc np. transmisje wydarzeń online. Aktualnie tylko 32 placówki wykorzystują cyfryzację i nowoczesne technologie w prowadzonej działalności. Oprócz niedostatecznego rozwoju cyfryzacji w placówkach, problemem wpływającym na ograniczenie i utrudnienie prowadzenia działalności jest niedostateczna powierzchnia zaplecza technicznego, na którą zwróciło uwagę 10 gmin ROF, następnie powierzchnia wystawiennicza, sceniczna. Aktualna infrastruktura nie zaspokaja potrzeb wynikających z rangi organizowanych przez placówki wydarzeń kulturalnych o zasięgu ponadlokalnym i krajowym.

Z uwagi na postępujące starzenie się społeczności, warto zwrócić szczególną uwagę na aktywność osób będących w wieku poprodukcyjnym. W kontekście dostępności miejsc i oferty kierowanej w stronę seniorów, warto przeanalizować dostępność klubów seniora/Uniwersytetów Trzeciego Wieku. Obecnie na terenie 10 gmin ROF występuje minimum jeden taki obiekt. W gminach Łańcut, Lubenia, Boguchwała oraz mieście Łańcut i Rzeszów ich liczba jest wyższa i wynosi od 3 do 7 obiektów (w Rzeszowie i Gminie Łańcut). W Gminie Łańcut udział osób będących członkami kół, klubów lub sekcji seniora i Uniwersytetów Trzeciego Wieku w ogólnej liczbie ludności w wieku 60 lat i więcej, był najwyższy w 2021 r. i wynosił 7,5%. Mimo wysokiej dostępności do tego rodzaju obiektów, wskaźnik ten wynosił w Rzeszowie zaledwie 0,7%, a w porównaniu do 2017 r. odnotowano spadek z 2,1%. Niska aktywność seniorów może wskazywać na niedostosowanie oferty do oczekiwań mieszkańców, jak również o trudnościach związanych z korzystaniem z tej oferty np. występującymi barierami architektonicznymi czy trudnościami w dojeździe do placówek, m.in. z uwagi na wykluczenie komunikacyjne.

Problemy dotyczące usług w dziedzinie kultury i instytucji kultury

Gminy zrzeszone w ROF wśród głównych przeszkód w prowadzeniu działalności kulturalnej i czynników utrudniających rozszerzenie i uatrakcyjnienie oferty kulturalnej wskazały w pierwszej kolejności na ograniczone inwestycje i remonty (10 gmin), następnie na utrudnienia w zatrudnieniu i zatrzymaniu wykwalifikowanej kadry (7 gmin), brak odpowiednich warunków lokalowych (6 gmin) oraz brak stałej lokalizacji, niedobór powierzchni i bariery architektoniczne (6 gmin).

Nierównomierny dostęp do instytucji kultury oraz niewystarczająca powierzchnia, warunkuje konieczność rozbudowy, modernizacji i powstania nowych placówek. Często instytucje kultury zlokalizowane są w obiektach, w których prowadzone są już inne działalności (np. szkoła, ośrodek zdrowia, remiza strażacka), powoduje to brak zaistnienia tej instytucji kultury w środowisku lokalnym, jako ważnego miejsca zarówno do rozwoju mieszkańców, jaki i miejsca spędzania wolnego czasu.

Dopasowanie i rozszerzenie katalogu oferty kulturalnej do oczekiwań różnych grup mieszkańców stanowi kluczowe wyzwanie dla samorządów ROF. Ważne jest zarówno stworzenie atrakcyjnej oferty zajęć, warsztatów i wydarzeń dla dzieci i młodzieży, jak i aktywności skierowanych w stronę osób ze szczególnymi potrzebami. Wśród tej grupy można wskazać m.in. seniorów, którzy często zagrożeni są wykluczeniem transportowym, z uwagi np. na zamieszkiwanie na wsi, gdzie komunikacja publiczna jest ograniczona, bądź nie posiadają uprawnień do kierowania pojazdami, lub samego pojazdu. Istotne jest, zatem modernizowanie i jeśli to konieczne – powstanie nowej sieci instytucji kultury, które świadczyć będą usługi w miejscu zamieszkania – w różnych częściach miast i na terenie poszczególnych sołectw w gminach, co wpłynie na poprawę jakości życia mieszkańców obszaru oraz upowszechnienie oferty kulturalnej i zwiększenie zainteresowania i poziomu uczestnictwa w życiu kulturalnym.

Potencjałem jest natomiast zacieśnienie współpracy między samorządami w zakresie wymiany doświadczeń i pozytywnych praktyk, wspólna organizacja wydarzeń i realizacja projektów (również o zasięgu ponadlokalnym) oraz wzajemna promocja.

Obiekty zabytkowe

Elementem oferty kulturalnej są zabytki. Na terenie ROF według danych udostępnionych przez gminy, znajduje się 1447 obiektów wpisanych do wojewódzkiej ewidencji zabytków oraz 3597 zabytków, które widnieją w gminnej ewidencji zabytków. Ich obecność na terenie ROF stanowi istotny potencjał do rozwijania oferty dotyczącej m.in. historii regionu, a tym samym wzmocnienia poczucia tożsamości lokalnej wśród mieszkańców i poprawy sytuacji w sektorze turystyki. Jednakże należy mieć na uwadze, że niektóre z nich wymagają podjęcia prac remontowych – restauracji czy rewaloryzacji, w celu pełnego wykorzystania ich potencjału, a tym samym możliwości udostępnienia ich i dostosowania do obsługi ruchu turystycznego, zaspokajając tym samym potrzeby kulturowe, historyczne, edukacyjne i emocjonalne.

Obecnie, wiele z nich znajduje się w złym stanie technicznym i wymaga przeprowadzenia robót budowlanych, prac konserwatorskich i restauratorskich. Dobra kondycja zabytków dziedzictwa kulturowego jest elementem stanowiącym o atrakcyjności turystycznej ROF, przekładając się na zainteresowanie nim potencjalnych turystów, dlatego istotne jest prowadzenie działań mających na celu ochronę i wykorzystanie ich potencjału i podniesienie atrakcyjności stref ochrony konserwatorskiej. Interwencją ZIT w zakresie zabytków planuje się objąć dwie gminy: Rzeszów

i Świlcza, gdzie zidentyfikowany został potencjał w zakresie udostępnienia obiektów na cele turystyczne i kulturalne w następujących obiektach:

Wieża Farna w Rzeszowie - jest dominantą wysokościową, zlokalizowaną w sercu historycznego centrum miasta, na skrzyżowaniu najstarszych traktów miejskich i świadectwem urbanistycznego założenia czasów Lubomirskich i przez to nośnikiem historii Rzeszowa, jako miasta prywatnego o charakterze rezydencjonalnym. Otwarcie i dostosowanie obiektu dla zwiedzających nie tylko wzbogaci Śródmieście możliwością poznania od środka kolejnego obiektu historycznego, ale również da okazję do spojrzenia na miasto z zupełnie nowej perspektywy (wysokościowej). Udostępnienie obiektu będzie okazją do przybliżenia zwiedzającym świetności osiemnastowiecznego Rzeszowa i tym samym przyczyni się do kształtowania lokalnej tożsamości i wzmocnienia poczucia łączności kulturowej z innymi ośrodkami działalności Lubomirskich na terenie ROF (Miasto Łańcut, gminy Krasne i Boguchwała). Nie tylko uatrakcyjni ofertę turystyczną miasta, ale także wzmocni wizerunek Rzeszowa i ROF, jako miasta i regionu o głębokich tradycjach historycznych i kulturowych.

Zabytkowa trafika w Rzeszowie - trafika została sprowadzona do Rzeszowa z Wiednia na początku XX wieku i jest jednym z nielicznie zachowanych obiektów tego typu, jeśli nie jedynym, jaki przetrwał do naszych czasów, stąd jest bezsprzecznie unikatową. Jako obiekt „ruchomy” kilkakrotnie zmieniała miejsce swojego usytuowania. Jej translokacja, tj. przeniesienie na Plac Farny w miejsce jej pierwotnej lokalizacji oraz poddanie kompleksowym pracom remontowo-konserwatorskim zabytkowej struktury, pozwoli na przywrócenie autentyzmu oraz historycznej spójności przestrzennej tej najcenniejszej historycznie części miasta. Pozwoli to również na wzmocnienie roli zabytku jako nośnika kultury i obyczajów mieszkańców galicyjskiego Rzeszowa, i tym samym ukaże łączność historyczną i kulturową miasta z innymi ośrodkami ROF-u znajdującymi się w przeszłości w zaborze austriackim.

Zabytkowe kapliczki na terenie Rzeszowa i dawnych wsi obecnie włączonych do Rzeszowa - kapliczki mają charakter kulturowo - turystyczny, wpływający na podniesienie świadomości społecznej na temat zabytkowych kapliczek i ich wartości artystycznej i historycznej stanowiącej istotny element miasta i regionu.

Zabytkowy budek przy ul. Bardowskiego - obiekt jest materialnym świadkiem dziejów Rzeszowa doby autonomii galicyjskiej oraz historii rozwoju wojskowości na terenie miasta. Od 1864 r. władze miejskie Rzeszowa zobowiązane były do kwaterunku wojska. Narzucanie przez władze austriackie kwater w mieszkaniach prywatnych, spowodowane brakiem odpowiedniej infrastruktury, zmusiło Magistrat do podjęcia działań w kierunku stworzenia brakującej bazy koszarowej. Po decyzji lokalizacji w Rzeszowie oddziałów Obrony Krajowej, w 1883 r. miasto przystąpiło do budowy koszar na tzw. Cyganówce, zagospodarowując dawne wyrobiska pocegielniane. Koszary oddano do użytku w lipcu 1884 r. Na zespół koszar Obrony Krajowej składały się wówczas dwa budynki usytuowane obecnie przy

Placu Kilińskiego 1 (I koszary OK) i ul. Bardowskiego 2 (II koszary OK). Budynek przy ul. Bardowskiego 2 zajmowany był przez wojsko do czasów II wojny światowej. Mimo dokonanych przekształceń, w dalszym ciągu obiekt posiada cechy architektury reprezentacyjnej, na które składają się klasycyzujący detal architektoniczny, obszerne, wysokie wnętrza z odsłoniętym na parterze sklepieniem z ceglanych kolebek oraz monumentalna klatka schodowa doświetlona przeszkleniem o rozległej powierzchni.

Regionalny Dom Tradycji Ludowych w Trzycanie - Dom Ludowy w Trzycanie przez ponad stulecie swojej służby, wpisał się na trwale w krajobraz i codzienne życie wioski. Często przechodzący obok niego mieszkańcy, dostrzegali na ścianie frontowej budynku symbol objawienia, o znaczeniu których nie zdawali sobie nawet sprawy. A okoliczności ich umieszczenia na budynku (czas, uwarunkowania niewoli narodowej, patriotyczna wymowa symboli) były szczególne. Ich znaczenie zadecydowało o tym, że ściana frontowa budynku została zapisana w rejestrze zabytków.

Wyzwania

- Wyzwaniem w ROF jest wykorzystanie potencjału i zasobów kulturowych obszaru, ze szczególnym wskazaniem na instytucje kulturalne oraz ochronę, rozwój i promowanie dziedzictwa kulturowego, a także usług w dziedzinie kultury.
- Prowadzenie inwestycji ukierunkowanych na poprawę jakości obiektów kulturalnych, a także wdrażania nowoczesnych i zaawansowanych technologicznie rozwiązań jest kluczowe. W celu dotarcia z ofertą kulturalną do szerokiego grona odbiorców, zarówno mieszkańców, jak i turystów.
- Uzupelnienie sieci placówek instytucji kultury w miejscach, w których widoczne są szczególne deficyty a dostępność do tego rodzaju placówek jest ograniczona.
- Realizacja przedsięwzięć stanowi kontynuację założeń zawartych w poprzednim dokumencie, obowiązującym w perspektywie 2014-2020, mianowicie Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego (komplementarność międzyokresowa) oraz zidentyfikowanym w nim przedsięwzięciu: „Zachowanie dziedzictwa kulturowego oraz wsparcie instytucji kultury na terenie ROF”.
- Wyzwaniem dla ROF jest efektywne wykorzystanie potencjału dziedzictwa kulturowego i skuteczna budowa marki obszaru w oparciu o prowadzoną działalność i funkcjonowanie wielu obiektów świadczących usługi kulturalne.
- Poszerzenie oferty i dostępności obiektów w sektorze kultury, jest szczególnie istotne z uwagi na spowolnienie gospodarcze spowodowane pandemią COVID-19, ale również z uwagi na konkurencyjność innych regionów.

- Rozbudowa i budowa nowych obiektów pozbawionych barier architektonicznych, pozwoli na ograniczenie deficytów związanych z nierównomiernym dostępem do oferty instytucji kultury, jak również umożliwi pełne uczestnictwo w życiu kulturalnym, wszystkim mieszkańcom ROF, w tym osobom ze szczególnymi potrzebami.
- Zachowanie dziedzictwa kulturowego poprzez polepszenie stanu obiektów zabytkowych i udostępnienie ich na cele turystyczne i kulturalne.

Oczekiwane efekty realizacji projektów zintegrowanych

- Zwiększenie dostępności oferty kulturalnej
- Dostosowanie oferty instytucji kultury do potrzeb mieszkańców
- Zintegrowanie oferty instytucji kultury działających w ROF i wzajemne uzupełnianie się organizowanych wydarzeń
- Zróżnicowany katalog form prowadzonych działalności skierowany do wszystkich grup mieszkańców
- Wzrost integracji społecznej
- Zwiększenie zainteresowania ofertą i poziomu uczestnictwa w życiu kulturalnym
- Powstanie nowej infrastruktury kultury w miejscach, w których widoczne są szczególne deficyty
- Dopuszczenie placówek kultury
- Zwiększenie poziomu digitalizacji w procesie udostępniania zasobów kultury
- Poprawa stanu technicznego obiektów zabytkowych i instytucji kultury
- Uzyskanie efektu skali, poprzez zwiększenie dostępności i poszerzenie oferty kulturalnej, z której będą korzystali mieszkańcy całego obszaru ROF

FIZYCZNA ODNOWA I BEZPIECZEŃSTWO PRZESTRZENI PUBLICZNYCH

Poniższy schemat obrazuje typy działań, których realizacja jest możliwa w ramach FEP 2021-2027 dotyczących szeroko rozumianej przestrzeni publicznej, jej odnowy oraz tworzenia terenów zielonych oraz bezpiecznych przestrzeni do integracji, wypoczynku i aktywności mieszkańców.

Fizyczna odnowa i bezpieczeństwo przestrzeni publicznych

odnowa przestrzeni publicznych sprzyjających integracji mieszkańców lub zwiększających możliwość ich wypoczynku i aktywności, w tym tworzenie nowych terenów zielonych, oświetlenie (jako element szerszego projektu), monitoring przestrzeni publicznych.

Diagnoza sytuacji dotycząca przestrzeni publicznych

Według danych pozyskanych z samorządów, powierzchnia obszarów wypoczynkowych na terenie ROF wynosi ponad 535 ha. Wśród nich można wskazać parki, skwery, place zabaw, siłownie zewnętrzne, boiska i stadiony czy zbiorniki wodne. Jednakże ich dostępność jest nierównomierna na terenie gmin ROF. Ze względu na rozwój urbanistyczny oraz napływ nowych mieszkańców (w szczególności na tereny wiejskie i podmiejskie), a także wzrost świadomości oraz potrzeb mieszkańców gmin, kluczowy jest wzrost powierzchni terenów zagospodarowanych pod wypoczynek, aby uczynić jednostki ROF bardziej atrakcyjne.

Według danych GUS liczba parków spacerowo-wypoczynkowych w ROF w 2021 r. wynosiła 18. Dostępność przestrzeni stanowi istotny potencjał, jednakże wymagają one odpowiedniego

zagospodarowania, dostosowania do osób ze szczególnymi potrzebami, aby uczynić je bardziej atrakcyjnymi i bezpiecznymi dla dzieci i młodzieży oraz osób dorosłych i seniorów. Ponadto wiele z nich wymaga doposażenia w obiekty małej architektury m.in. altany, wiaty, pergole, place zabaw, siłownie zewnętrzne, ławki, stojaki na rowery, kosze na śmieci.

Z punktu widzenia jakości i wizerunku przestrzeni publicznych w ROF znaczenie odgrywa powierzchnia zieleni ulicznej oraz tereny zieleni osiedlowej. W 2017 r. powierzchnia wskazanych terenów w ROF była równa 444,95 ha, a w 2021 r. wzrosła do 506,10 ha. Jednakże dostępność tego rodzaju terenów w gminach ROF jest zróżnicowana, dlatego kluczowe jest prowadzenie działań mających na celu wykonanie nowych nasadzeń i tworzenie tzw. zielonych enklaw w przestrzeniach publicznych. Realizacja tego przedsięwzięcia pozytywnie wpłynie zarówno na jakość życia mieszkańców z uwagi na uatrakcyjnienie wizerunku przestrzeni publicznych, jak również przeciwdziałanie adaptacji do zmian klimatu. Przestrzeń publiczna będzie łatwo i ogólnodostępna dla wszystkich i będą mogli z niej korzystać mieszkańcy całego ROF.

Odnowie powinny ulec przede wszystkim zdegradowane przestrzenie negatywnie wpływające na wizerunek obszaru, jak i zaniedbane, niedoposażone przestrzenie, które odpowiednio zagospodarowane mogą stanowić miejsce do wypoczynku dla mieszkańców. Zdiagnozowane na podstawie gminnych programów rewitalizacji obszary zdegradowane w ROF w 2021 r. zajmowały ponad 40% ogółu powierzchni⁵³. Największa powierzchnia obszarów zdegradowanych dotyczy gmin wiejskich, zatem kluczowe jest wsparcie przede wszystkim obszarów wiejskich w celu stworzenia funkcjonalnej infrastruktury i przestrzeni atrakcyjnej dla mieszkańców.

Szacunkowy udział terenów zielonych powierzchni ROF stanowi 86,8%, a nieprzepuszczalnej 13,2%. Poniżej zamieszczono szczegółowe dane dotyczące terenów zielonych oraz terenów nieprzepuszczalnych w gminach ROF.

Tabela 14 Powierzchnia terenów zielonych i terenów nieprzepuszczalnych w gminach ROF

Gmina	Powierzchnia ogółem	Tereny zielone ⁵⁴		Tereny nieprzepuszczalne	
		powierzchnia [m ²]	udział %	powierzchnia [m ²]	udział %
Błazowa	112 599 305	106 218 178	94,3%	6 381 127	5,7%
Boguchwała	88 963 429	78 269 664	88,0%	10 693 765	12,0%
Chmielnik	52 919 733	48 330 946	91,3%	4 588 787	8,7%
Czarna	78 069 739	70 414 971	90,2%	7 654 768	9,8%
Czudec	84 698 567	77 802 684	91,9%	6 895 883	8,1%

⁵³ Dane BDL GUS z rok 2021 r.

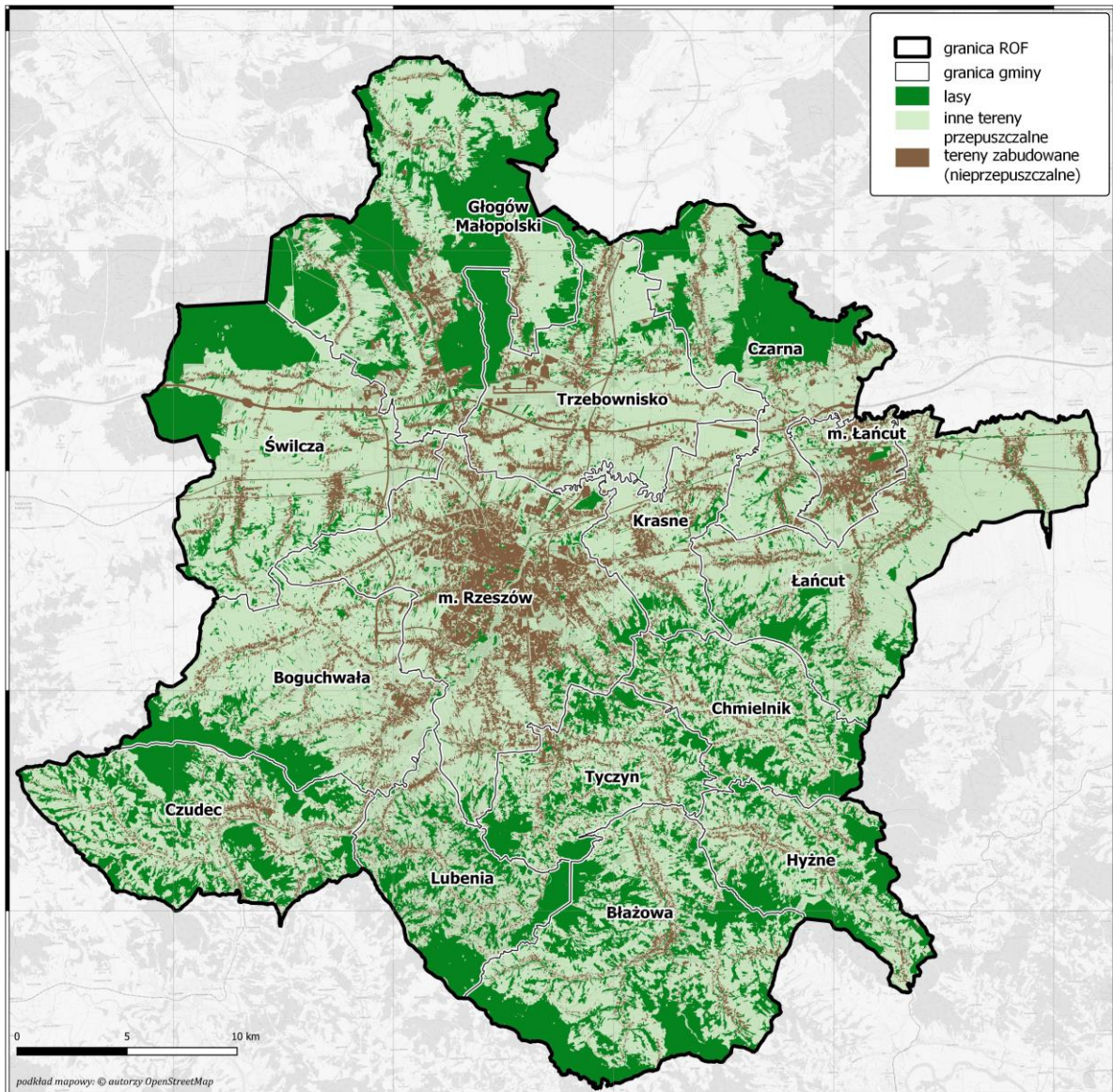
⁵⁴ Uwzględnia tereny zielone: lasy, wody, roślinność krzewiastą, trawiastą, pola uprawne

Głogów Małopolski	141 401 712	129 054 215	91,3%	12 347 497	8,7%
Hyżne	51 254 371	47 211 215	92,1%	4 043 156	7,9%
Krasne	39 098 398	32 137 754	82,2%	6 960 644	17,8%
Lubenia	54 910 209	51 061 488	93,0%	3 848 721	7,0%
Łańcut	106 295 660	94 074 747	88,5%	12 220 913	11,5%
Miasto Łańcut	19 423 269	12 563 832	64,7%	6 859 437	35,3%
Miasto Rzeszów	129 005 667	84 781 782	65,7%	44 223 885	34,3%
Świlcza	108 183 702	97 119 729	89,8%	11 063 973	10,2%
Trzebownisko	90 276 756	74 614 306	82,7%	15 662 450	17,3%
Tyczyn	53 725 194	47 620 535	88,6%	6 104 659	11,4%
ROF	1 210 825 711	1 051 276 046	86,8%	159 549 665	13,2%

Źródło: opracowanie własne.

Poniżej przedstawiono w sposób graficzny rozmieszczenie i stosunek terenów zabudowanych (nieprzepuszczalnych) do terenów przepuszczalnych. Szczególnie intensywna zabudowa i wysoki udział powierzchni nieprzepuszczalnej widocznych jest na terenach zurbanizowanych, w szczególności w miastach: Rzeszów i Łańcut. W jednostkach tych udział terenów nieprzepuszczalnych przekracza 30%, a udział terenów zielonych jest jednym z niższych i wynosi około 65%. Wyższym udziałem powierzchni przepuszczalnej charakteryzują się gminy, które nie są zlokalizowane w bezpośrednim sąsiedztwie miast rdzenia (np. Błazowa, Lubenia, Hyżne), a przez to proces suburbanizacji Rzeszowa dotyka je w mniejszym stopniu.

Rysunek 19 Rozmieszczenie terenów przepuszczalnych i nieprzepuszczalnych na terenie ROF

Źródło: opracowanie własne.

Zadania inwestycyjne, które realizowane będą w ramach przedmiotowej strategii zostaną przygotowane ze szczególną dbałością o zachowanie i rozwój zielonej infrastruktury, zwłaszcza ochronę drzew, w całym cyklu projektowym, w tym poprzez stosowanie standardów ochrony zieleni. Mając na uwadze potrzebę adaptacji obszarów miejskich do zmiany klimatu należy dążyć do utrzymania powierzchni biologicznie czynnych i unikanie tworzenia powierzchni uszczelnionych.

Jednym z elementów mających wpływ na jakość życia mieszkańców ROF jest poczucie bezpieczeństwa. W 2020 r. na terenie powiatu rzeszowskiego odnotowano 1256 przestępstw. Liczba stwierdzonych przestępstw w 2020 r. zmniejszyła się w stosunku do 2018 r. (o 32). Analizując dane dotyczące liczby przestępstw przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu i bezpieczeństwu w komunikacji razem można zauważyć ich spadek na terenie powiatów, do których przynależą gminy ROF. Ponadto, w 2020 r. zmniejszyła się również liczba zdarzeń drogowych w stosunku do lat poprzednich, co pośrednio może być efektem zmniejszenia mobilności mieszkańców ROF w związku z ograniczeniami w przemieszczaniu się. Najwięcej wypadków drogowych w tym roku odnotowano jednak w gminie Głogów Małopolski, a najwięcej kolizji drogowych w gminach: Trzebownisko, Boguchwała i Głogów Małopolski. Zapewnienie bezpieczeństwa na terenie ROF jest również istotne z uwagi na wzrost liczby zdarzeń ogółem, w których interweniowały jednostki ochrony przeciwpożarowej, o ponad 30% w latach 2018-2021. W 2021 r. ich liczba wynosiła 3 885, z czego 40% zdarzeń odnotowano w Rzeszowie. Wzrost zauważa się, jeśli chodzi o miejscowe zagrożenia, natomiast spadek w przypadku liczby pożarów i alarmów fałszywych. W przypadku miejscowych zagrożeń w sześciu gminach odnotowano wzrost liczby zagrożeń w komunikacji (gmina Czarna, Chmielnik, Głogów Małopolski, Hyżne, Lubenia i Tyczyn). Najwięcej zagrożeń w komunikacji w 2021 r. odnotowano w Rzeszowie (151), a następnie gminie Łańcut (38) i Głogowie Małopolskim (38).

W celu zapewnienia bezpieczeństwa przestrzeni publicznych istotne jest stworzenie nowych i rozwijanie już istniejących sieci monitoringu wizyjnego we wszystkich gminach ROF. Instalacja monitoringu wizyjnego powinna dotyczyć w szczególności miejsc newralgicznych i najczęściej uczęszczanych przez mieszkańców. Obecnie tylko gmina Chmielnik nie posiada monitoringu. W pozostałych gminach powstawał on od 2003 r. aż do 2017 r., natomiast w Mieście Łańcut monitoring wykorzystywany jest od 2022 r.

Ponadto, elementem niezbędnym do zachowania bezpieczeństwa i dostępności dla mieszkańców ROF jest oświetlenie, które realizowane jako uzupełnienie i połączenie z systemem monitoringu, pozwoli w sposób kompleksowy na poprawę bezpieczeństwa przestrzeni publicznych. W zadaniach monitoringu i oświetlenia można dostrzec elementy komplementarne. Integracja monitoringu z systemami oświetleniowymi jest szczególnie korzystna, ponieważ pozwala na inteligentne reagowanie na wykryte zagrożenia lub incydenty poprzez np. automatyczne zwiększanie jasności oświetlenia w rejonach, gdzie wykryto ruch, co może odstraszyć potencjalnych intruzów lub pomóc w lepszym monitorowaniu sytuacji. Dodatkowo, dane zebrane przez systemy monitoringu mogą być wykorzystywane do analizy trendów, identyfikacji obszarów wymagających ulepszeń i optymalizacji systemów oświetleniowych oraz bezpieczeństwa. Spójność elementów zadań monitoringu i oświetlenia wynika z faktu, że zarówno monitoring, jak i oświetlenie mają wspólny cel poprawy

bezpieczeństwa w przestrzeni publicznej, co sprawia, że są spójne w działaniu. Ponadto do rozbudowy obu elementów można wykorzystać część wspólnej infrastruktury np. słupów oświetleniowych, co pozwala na oszczędność kosztów oraz poprawę efektywności działań. Dzięki komplementarności i spójności elementów zadania monitoringu i oświetlenia można skutecznie poprawić bezpieczeństwo w przestrzeniach publicznych na terenie gmin ROF.

Interwencją ZIT w zakresie fizycznej odnowy i bezpieczeństwa przestrzeni publicznych na terenie ROF objęty zostanie obszar o szacunkowej powierzchni około 42 ha, z której będą mogli korzystać wszyscy mieszkańcy.

Wyzwania

- Stworzenie przestrzeni sprzyjających integracji mieszkańców
- Zagospodarowanie przestrzeni publicznej w sposób wpływający na zwiększenie możliwości wypoczynku i aktywności mieszkańców
- Rozbudowa przestrzeni wypoczynkowych
- Stworzenie i rozbudowa zintegrowanego i kompatybilnego systemu monitoringu wraz z systemem oświetlenia w każdej gminie ROF
- Kompleksowe monitorowanie skali zagrożeń oraz zapobieganie i prowadzenie działań prewencyjnych
- Doposażenie przestrzeni w obiekty małej architektury
- Stworzenie i rozwijanie terenów zieleni w ROF
- Zagospodarowanie przestrzeni z uwzględnieniem konieczności adaptacji do zmian klimatu

Oczekiwane efekty realizacji projektów zintegrowanych

- Poprawa jakości życia mieszkańców
- Poprawa poczucia bezpieczeństwa mieszkańców ROF
- Dostępność atrakcyjnych, funkcjonalnych przestrzeni do wypoczynku i aktywności
- Zwiększenie poziomu integracji mieszkańców
- Zwiększenie zdolności retencyjnych na terenie ROF, z uwagi na nowe nasadzenia
- Zmniejszenie zagrożenia i niebezpieczeństwa w miejscach szczególnie newralgicznych, w bliskości ciągów komunikacyjnych oraz w przestrzeniach publicznych
- Zachowanie walorów środowiska przyrodniczego
- Zwiększona odporność obszaru ROF na zmiany klimatu
- Zwiększenie udziału przestrzeni zielonych na terenie ROF

ZINTEGROWANY I EFEKTYWNY SYSTEM PUBLICZNEGO TRANSPORTU ZBIOROWEGO NA TERENIE MIAST I ICH OBSZARÓW FUNKCJONALNYCH

Zgodnie z wymogami zawartymi w Umowie Partnerstwa inwestycje dotyczące zrównoważonej mobilności będą opierać się na odpowiednim planowaniu mobilności miejskiej. Oznacza to, że przyznanie dofinansowania będzie zależeć od przyjęcia odpowiedniego opracowania uwzględniającego kwestie dotyczące mobilności i planowania transportu miejskiego. Przedmiotowa Strategia ZIT ROF do roku 2030 została odpowiednio dostosowana, aby mogła pełnić rolę również dokumentu dotyczącego kwestii planowania transportu miejskiego. Obejmuje ona kwestie dotyczące transportu i mobilności miejskiej w zarówno w zakresie diagnozy, celów rozwojowych ZIT, jak i listy projektów. Z uwagi na wymagania zawarte w dokumentach określających zasady realizacji instrumentu ZIT w województwie podkarpackim, w ramach syntezy diagnozy obszaru, poniżej omówiono elementy związane z mobilnością miejską oraz transportem.

Poniższy schemat obrazuje typy działań, których realizacja jest możliwa w ramach FEP 2021-2027 dotyczących szeroko rozumianej mobilności miejskiej oraz kwestii związanych z transportem.

Zintegrowany i efektywny system publicznego transportu zbiorowego na terenie miast i ich obszarów funkcjonalnych

Diagnoza sytuacji w zakresie transportu i mobilności

Dla integracji przestrzennej obszaru ROF, zwiększenia dostępności oraz spójności przestrzennej istotny jest rozwój komunikacji i transportu. Transport jest jednym z najważniejszych czynników determinujących rozwój społeczno-gospodarczy ROF oraz ważny w kontekście wzmocnienia powiązań

między poszczególnymi jednostkami budującymi obszar funkcjonalny. W ROF działa dwóch organizatorów komunikacji publicznej, którymi są: Zarząd Transportu Miejskiego w Rzeszowie (jest jednostką organizacyjną Miasta Rzeszowa), oraz Związek Gmin Podkarpacka Komunikacja Samochodowa dla których odpowiednio operatorami są: Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacyjne Rzeszów Sp. z o.o. oraz PKS w Rzeszowie S.A.

Dokonując analizy w kwestii transportu i mobilności we wskazanym obszarze funkcjonalnym, wykorzystano przede wszystkim *Plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego na lata 2021-2030 z elementami strategii rozwoju elektromobilności dla Miasta Rzeszowa i gmin ościennych, które zawarły z Gminą Miasto Rzeszów porozumienia w zakresie organizacji transportu publicznego*. Ponadto odniesiono się również do *Programu Strategicznego Rozwoju Transportu Województwa Podkarpackiego do roku 2030* oraz *Planu zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla Związku Gmin „Podkarpacka Komunikacja Samochodowa” z elementami rozwoju strategii elektromobilności*. Istotne znaczenie w kontekście rozwoju transportu i mobilności mają również zapisy *Strategii Rozwoju Województwa – Podkarpackie 2030*, dotyczące obszarów strategicznej interwencji (OSI), w które wpisuje się ROF.

Dokumentem nadrzędnym opisującym kwestie związane z transportem jest **Plan Zrównoważonej Mobilności Miejskiej dla Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego (SUMP)**, który obecnie jest opracowywany⁵⁵. W marcu 2024 r. została przyjęta Uchwała Nr XCIV/2134/2024 Rady Miasta Rzeszowa z dnia 26 marca 2024 r. w sprawie współdziałania z innymi gminami w zakresie opracowania Planu Zrównoważonej Mobilności Miejskiej dla Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego. Dnia 19 czerwca 2024 r. na mocy ww. uchwały podpisano niniejsze porozumienie międzygminne, natomiast 11 lipca dokument został opublikowany w Dzienniku Urzędowym Województwa Podkarpackiego pod pozycją nr 3135. Obecnie w trakcie opracowania przez Biuro Rozwoju Miasta Rzeszowa jest Raport Diagnostyczno-Strategiczny będący dokumentem poprzedzającym wnioski i konkretne rozwiązania, które zostaną ujęte we właściwym dokumencie Planu Zrównoważonej Mobilności Miejskiej dla Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego. Dokument ten będzie komplementarny ze Strategią ZIT ROF do roku 2030. Z przeprowadzonych diagnoz służących opracowaniu SUMP m.in. badania ruchu pasażerów na dworcach kolejowych i autobusowych na terenie Rzeszowa i ROF, badania ruchu pasażerskiego w komunikacji kolejowej, badania ruchu pasażerskiego w miejskiej komunikacji autobusowej czy badania natężenia ruchu drogowego, wynika konieczność wdrożenia projektów z zakresu mobilności, które będą realizowane w ramach ZIT.

---

⁵⁵ Stan na wrzesień 2024 r.

Wśród kluczowych kierunków interwencji i zakładanych działań w **Strategii Rozwoju Województwa – Podkarpackie 2030**, dedykowanych ROF, można wskazać m.in.:

- zapewnienie spójnego systemu tras rowerowych gwarantujących bezpieczeństwo w poruszaniu się po mieście i obszarze ROF,
- zapewnienie zrównoważonego systemu obejmującego transport zbiorowy i rowerowy na obszarze Rzeszowa i ROF z wykorzystaniem intermodalnych węzłów powiązanych z transportem rowerowym tj. P&R, B&R, K&R,
- zmniejszenie zatłoczenia dróg miejskich i dróg wlotowych/wylotowych oraz zwiększenie bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego,
- usprawnienie systemów sterowania i zarządzania ruchem drogowym w miastach,
- usprawnienie systemu drogowego Rzeszowa i ROF poprzez budowę, przebudowę i modernizację dróg wszystkich kategorii w celu zwiększenia poziomu bezpieczeństwa, skrócenia czasu dojazdu, zmniejszenia poziomu emisji zanieczyszczeń i hałasu oraz poprawy dostępności do obszarów istotnych dla rozwoju i funkcjonowania Rzeszowa i ROF,
- zwiększenie dostępności transportowej i komunikacyjnej Rzeszowa ze stolicą kraju poprzez realizację bezpośredniego szybkiego połączenia kolejowego oraz drogi ekspresowej S19,
- rozwój niskoemisyjnego transportu publicznego,
- rozwój alternatywnego transportu, poza drogowo-kolejowym, wraz z rozwojem systemu bezpieczeństwa użytkowników.

Zgodnie z zapisami **Programu Strategicznego Rozwoju Transportu Województwa Podkarpackiego do roku 2030**, dostępność zewnętrzna ROF jest dobra, z uwagi na połączenia drogowe z miastami, które usytuowane są przy autostradzie A4. Poprawa w tym zakresie nastąpiła w 2016 r., kiedy oddano do użytku odcinek A4 Rzeszów Wschód – Jarosław Zachód. Ponadto dostępność komunikacyjna Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego może się zwiększyć w momencie, kiedy zostaną wybudowane wszystkie brakujące odcinki drogi ekspresowej S19. Dostępność znacząco wzrosła po oddaniu S19 do Lublina, połączenie Rzeszów-Lublin-Warszawa jest obecnie najczęściej wybieranym sposobem dojazdu do stolicy. Jednakże dostęp do ROF będzie jeszcze większy po oddaniu do użytku pozostałych odcinków S19. Aktualnie projektowana droga S19 przechodząca przez Boguchwałę i Czudec poprawi skomunikowanie tych gmin z Rzeszowem, a także udostępni dla ROF południową część województwa (Krosno) oraz zapewni łatwiejszy dostęp do granicy ze Słowacją. Analizując powiązania wewnątrz ROF można zauważyć, że najlepsze powiązania występują w układzie północ-południe i wschód-zachód, na co wpływ ma sąsiedztwo głównych korytarzy transportowych. Zwiększenia poziomu integracji

transportowej oraz powiązań drogowych z Rzeszowem, a także rozwoju sieci dróg wymagają przede wszystkim gminy Głogów Małopolski, Czarna, Chmielnik i Lubenia.⁵⁶

Wśród głównych przedsięwzięć, których realizacja przyczyni się do zwiększenia dostępności transportowej ROF oraz integracji wewnątrz obszaru można wskazać⁵⁷:

- rozbudowę odcinków drogi ekspresowej S19,
- rozbudowę systemu szybkiej kolei podmiejskiej – Podmiejskiej Kolei Aglomeracyjnej,
- zmianę zachowań transportowych mieszkańców – poprzez zwiększenie częstotliwości kursowania transportu publicznego, poprawę stanu technicznego taboru,
- zwiększenie efektywności ekonomicznej transportu publicznego, a także monitoring natężenia ruchu osób i przejazdów.

W celu wykazania zgodności przedmiotowej strategii z dokumentami strategicznymi województwa, poniżej uwzględniono planowane inwestycje, które planowane są w ramach RPT i przebiegają przez teren ROF, wśród których wymienia się⁵⁸:

- Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 881 na odcinku Czarna-Łańcut z wraz z budową mostu na rzece Mikośka (Miasto Łańcut)
- Przebudowa i rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 878 na odcinku Tyczyn-Dylągówka (Gmina Błazowa)
- Rozbudowa/przebudowa drogi wojewódzkiej nr 881 na odcinków Sokołów Małopolski-Czarna (Gmina Czarna)
- Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 881 na odcinku Czarna-Łańcut wraz z budową mostu na rzece Mikośka (Gmina Czarna)
- Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 988 na odcinku od miejscowości Czudec do miejscowości Zaborów (Gmina Czudec)
- Rozbudowa i budowa drogi wojewódzkiej nr 835 na odcinku Szklary-Dynów (Gmina Hyżne)
- Przebudowa i rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 878 na odcinku Tyczyn-Dylągówka (Gmina Hyżne, Gmina Tyczyn)
- Przebudowa i rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 877 na odcinku Dylągówka-Szklary (Gmina Hyżne)

---

⁵⁶ Program Strategicznego Rozwoju Transportu Województwa Podkarpackiego do roku 2030, s. 31-37

⁵⁷ Program Strategicznego Rozwoju Transportu Województwa Podkarpackiego do roku 2030

⁵⁸ Zestawienie inwestycji w obszarze dróg wojewódzkich zgodnie z Programem Strategicznym Rozwoju Transportu Województwa Podkarpackiego do roku 2030 (Załącznik Nr 1 do Uchwały Nr 570/12169/24 Zarządu Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 23 lutego 2024 r.)

- Budowa DW 869 pomiędzy autostradą A4 a DK9 i drogą ekspresową S19 - etap V (obecnie trwa proces projektowy)

Sieć komunikacyjna rzeszowskiego transportu zbiorowego obejmuje 62 linie autobusowe⁵⁹, a według danych przedstawionych w ***Planie zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego na lata 2021-2030 z elementami strategii rozwoju elektromobilności dla Miasta Rzeszowa i gmin ościennych, które zawarły z Gminą Miasto Rzeszów porozumienia w zakresie organizacji transportu publicznego***, komunikacja miejska obsługiwała: Miasto Rzeszów, gminy Lubenia, Świlcza, Boguchwała i Tyczyn. Na potrzeby opracowania przywołanego dokumentu przeprowadzono analizę SWOT, która wskazuje mocne i słabe strony, jak również szanse i zagrożenia rozwojowe, w odniesieniu do obszaru transportu publicznego oraz kwestii elektromobilności. Jako mocne strony można wyróżnić przede wszystkim wymianę w ostatnich latach ponad 2/3 taboru komunikacji miejskiej na nowe autobusy niskopodłogowe, co ułatwia i umożliwia korzystanie z komunikacji osobom ze szczególnymi potrzebami. Ponadto warto podkreślić dywersyfikację źródeł energii wykorzystywanej w publicznym transporcie zbiorowym (zastosowanie ON w tym napędu hybrydowego, CNG czy napędu elektrycznego), czy wdrażanie Systemu Zarządzania Transportem Publicznym wraz z elementami dynamicznej informacji pasażerskiej. Szanse rozwojowe związane zarówno z elektromobilnością, jak i poprawą dostępności, upatruje się w budowie Rzeszowskiego Centrum Komunikacyjnego czy budowie Podmiejskiej Kolei Aglomeracyjnej. Istotne jest przede wszystkim konsekwentne wdrażanie założeń przedmiotowego Planu.

Jako słabe strony można wskazać przede wszystkim niezadowalającą jakość powietrza, która jest wynikiem niskiej emisji (w tym szczególnie transportu spalinowego). Jako deficyty można wskazać m.in. brak kompleksowej sieci dróg rowerowych i niedostateczny poziom skomunikowania z gminami ościennymi oraz niewystarczającą liczbę stacji ładowania pojazdów elektrycznych. Zagrożeniem jest przede wszystkim wzrost liczby użytkowników samochodów osobowych, utrwalone zachowania transportowe dotyczące komunikacji indywidualnej (będące pośrednio wynikiem ograniczeń w przemieszczeniu i korzystaniem z transportu publicznego, podczas pandemii COVID-19) oraz wysokie ceny pojazdów elektrycznych.

W przywołanym dokumencie, wskazano cele strategiczne, których realizacja przyczyni się do rozwoju transportu zbiorowego oraz elektromobilności, mianowicie: Rozwój nisko- i bezemisyjnego Transportu Publicznego (cel strategiczny 1), Wsparcie rozwoju elektromobilności mieszkańców i przedsiębiorców (cel strategiczny 2) oraz Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców Rzeszowa (cel strategiczny 3).

---

⁵⁹ Stan na wrzesień 2022 r.

Wśród kierunków rozwoju transportu publicznego, które stanowić będą odpowiedź na zidentyfikowane zagrożenia, słabe strony i deficyty, można wskazać m.in.:

- większe uprzywilejowanie pojazdów komunikacji miejskiej w ruchu drogowym,
- wyposażanie przystanków (wraz ich modernizacją) w tablice dynamicznej informacji pasażerskiej,
- stworzenie parkingów Park&Ride (oraz Bike&Ride) na pętłach końcowych linii komunikacji miejskiej,
- rozbudowa sieci dróg dla rowerów oraz stworzenie kompleksowego systemu dróg dla rowerów,
- prowadzenie działań informacyjnych, edukacyjnych w celu promocji zrównoważonej mobilności wśród mieszkańców,
- integracja różnych form komunikacji zbiorowej.

Według *Planu zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla Związku Gmin „Podkarpacka Komunikacja Samochodowa”* wśród słabych stron i zagrożeń identyfikowanych w gminach objętych opracowaniem⁶⁰, a tym samym większości gmin ROF (oprócz Miasta Łańcut), związanych z kwestiami transportowymi, można wymienić m.in.: przekroczenie dopuszczalnego poziomu pyłu PM_{2,5} oraz benzo(a)pirenu

- niewystarczającą liczbę stacji ładowania pojazdów elektrycznych
- brak silnej sieci dróg rowerowych na obszarze gmin wchodzących w skład Związku
- brak ogólnodostępnego systemu roweru publicznego
- rosnąca liczba użytkowników samochodów⁶¹ (dominacja transportu indywidualnego)
- niedostateczne skomunikowanie różnych rodzajów środków transportu
- brak podejmowania wspólnych działań dla budowy spójnej sieci dróg rowerowych

Przemieszczanie się na terenie ROF (zwłaszcza przepływy pracownicze) tworzy różne wyzwania m.in. komunikacyjne i transportowe. Jako główne cele ruchu wśród mieszkańców można wskazać osiedla mieszkaniowe, szkoły oraz uczelnie wyższe, zakłady pracy, różnego rodzaju instytucje oraz obiekty handlowo-usługowe⁶². Dojazdy do pracy w Rzeszowie dotyczą mieszkańców wszystkich gmin ROF,

⁶⁰ Zakres planu transportowego obejmuje obszar jednostek samorządu terytorialnego tworzących Związek Gmin „Podkarpacka Komunikacja Samochodowa” z siedzibą w Rzeszowie oraz obszar powiatów: rzeszowskiego, łańcuckiego w zakresie gminy wiejskiej Łańcut oraz leżajskiego w zakresie gminy Kuryłówka i gminy wiejskiej Leżajsk.

⁶¹ W ostatnich latach liczba samochodów osobowych w powiecie rzeszowskim wzrosła o ponad 52% (w Rzeszowie o ponad 66%) i w 2020 r. wynosiła 98 917, prognozuje się, że w 2030 r. liczba ta wyniesie ponad 120 000 - *Planu zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla Związku Gmin „Podkarpacka Komunikacja Samochodowa”, s. 94*

⁶² *Plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla Związku Gmin „Podkarpacka Komunikacja Samochodowa”, s. 80*

jednakże najsilniej zjawisko to widoczne jest w odniesieniu do gmin Lubenia, Krasne, Chmielnik oraz Boguchwała. Gminy tworzące obszar funkcjonalny również są miejscami pracy dla rzeszowian, w szczególności można tutaj wskazać Gminę Głogów Małopolski i Gminę Trzebownisko⁶³.

Niewystarczająco rozwinięta oraz nieatrakcyjna oferta i dostępność transportu zbiorowego, powoduje wzrost wykorzystania środków transportu indywidualnego. Zjawisko to implikuje problem wykluczenia transportowego (widocznego szczególnie na obszarach wiejskich oraz wśród osób ze szczególnymi potrzebami), co prowadzi do rozwarstwienia społecznego. Zatem istotne jest systematyczne rozwijanie infrastruktury drogowej i okołodrogowej, wraz z promowaniem i rozwojem transportu zbiorowego. Kluczowe, z uwagi na negatywny wpływ transportu na środowisko, jest również wdrażanie nowoczesnych rozwiązań i zwiększenie udziału wykorzystania taboru zeroemisyjnego/niskoemisyjnego.

Oprócz komunikacji zbiorowej i transportu indywidualnego, istotną rolę odgrywa również komunikacja rowerowa. Według danych BLD GUS w 2020 r. długość dróg dla rowerów na terenie ROF wynosiła 206,4 km. W porównaniu z 2016 r. ich długość zwiększyła się o ponad 52,3 km⁶⁴. Poziom rozbudowy infrastruktury rowerowej jest zróżnicowany, największy rozwój obserwuje się w gminach Krasne, Świlcza i Trzebownisko⁶⁵. Istotne jest dalsze rozbudowanie sieci dróg rowerowych z uwagi na wzrost zainteresowania tym środkiem transportu jako alternatywą dla komunikacji zbiorowej, indywidualnej i ruchu pieszego. Ścieżki i drogi rowerowe pełnić będą nie tylko funkcję komunikacyjną, ale również przyczynią się do wzrostu atrakcyjności turystycznej obszaru.

Realizacja instrumentu ZIT w zakresie mobilności na poziomie regionalnym obejmuje dedykowany Priorytet 3 Mobilność miejska, Cel szczegółowy EFRR/FS.CP2.VIII - Wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej Działanie FEPK.03.01 Zrównoważona mobilność miejska – ZIT. Interwencja będzie dotyczyła działań z zakresu zrównoważonej mobilności miejskiej, w tym zintegrowanego i efektywnego systemu publicznego transportu zbiorowego na terenie ROF. Planowane przedsięwzięcia stanowiąc będą odpowiedź na zidentyfikowane wspólne potrzeby, problemy i wyzwania rozwojowe obszaru realizacji ZIT wynikające bezpośrednio z Planu Zrównoważonej Mobilności Miejskiej dla Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego (SUMP). Planuje się realizację projektów zintegrowanych obejmujących następujące typy:

---

⁶³ Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030

⁶⁴ W 2016 r. długość dróg wynosiła 154,1 km (nie uwzględniano wtedy gm. Błażowa).

⁶⁵ Plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla Związku Gmin „Podkarpacka Komunikacja Samochodowa”, s. 106

Typ 1. Infrastruktura publicznego transportu zbiorowego

Typ 2. Bezemisyjny lub niskoemisyjny tabor transportu publicznego oraz systemy ruchu niezmotoryzowanego i mikromobilności wraz z niezbędną infrastrukturą

Typ 3. Infrastruktura dla ruchu niezmotoryzowanego i mikromobilności

Typ 4. Rozwiązania cyfrowe

Typ 5. Działania na rzecz taryfowej integracji transportu zbiorowego

Typ 6. Działania na rzecz poprawy bezpieczeństwa, w tym również działania edukacyjno-promocyjne oraz wdrażanie rozwiązań egzekwujących przestrzeganie dopuszczalnej prędkości oraz z zakresu infrastruktury niechronionych użytkowników drogi

Typ 8. Przedsięwzięcia towarzyszące, takie jak np. nasadzenia zieleni, wymiana oświetlenia ulicznego na energooszczędne, jak również działania informacyjno-promocyjne i edukacyjne promujące korzystanie z niskoemisyjnego transportu zbiorowego, transportu multimodalnego i rowerowego oraz ruchu niezmotoryzowanego

Ponadto, przedsięwzięcia z zakresu transportu miejskiego na terenie ROF realizowane będą również w Programie Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej 2021-2027 (FEPW), w ramach celu szczegółowego CP2.VIII – Wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej, Priorytet FEPW.03 Zrównoważona mobilność miejska w zakresie kompleksowych i zintegrowanych projektów obejmujących takie zadania jak:

- 1) zakup bezemisyjnego taboru tramwajowego, trolejbusowego lub autobusowego;
- 2) budowę, przebudowę i modernizację infrastruktury na potrzeby transportu zbiorowego i komplementarnych form mobilności;
- 3) digitalizację systemu mobilności w mieście (ITS, wspólne bilety, informacja i planowanie podróży, powiązanie z wdrażaniem integracji taryfowej oraz koncepcji „Mobilność jako usługa”).

Przy czym za projekt kompleksowy FEPW uznane będzie przedsięwzięcie obejmujące inwestycję w zadania wskazane w co najmniej dwóch z trzech wyżej wymienionych grup.

Wyzwania

- Ograniczenie zjawiska wykluczenia transportowego
- Zmniejszenie poziomu zanieczyszczeń i skali emisji komunikacyjnej
- Poprawa skomunikowania wewnątrz ROF
- Rozwoju transportu zbiorowego oraz elektromobilności

- Rozbudowa i uzupełnienie istniejącej sieci tras/dróg rowerowych
- Promowanie i rozwój transportu zbiorowego
- Wdrażanie nowoczesnych rozwiązań, zwiększenie udziału wykorzystania taboru zeroemisyjnego/ niskoemisyjnego

Oczekiwane efekty realizacji projektów zintegrowanych

- Poprawa jakości i komfortu życia mieszkańców
- Poprawa jakości powietrza
- Usprawnienie ruchu drogowego w ROF
- Zwiększenie integracji przestrzennej obszaru
- Zwiększenie wykorzystania rozwiązań multimodalnych
- Zmiana zachowań transportowych mieszkańców, zwiększenie wykorzystania transportu publicznego
- Zwiększenie dostępności parkingów P&R
- Zwiększenie poziomu bezpieczeństwa w bliskości ciągów komunikacyjnych

IV.2.2 Wzajemne powiązania gospodarcze, społeczne i środowiskowe

Rzeszowski Obszar Funkcjonalny (ROF) stanowi podmiot polityki rozwojowej w skali kraju i województwa podkarpackiego, jako zdefiniowany w aktach prawnych obszar funkcjonalny ośrodka wojewódzkiego. Jego ranga, znaczenie, jak również sieciowy charakter powiązań międzygminnych zostały opisane między innymi w najważniejszych spośród regionalnych dokumentów planistycznych. Warto w tym miejscu zwrócić uwagę na definiowanie terenu ROF w strategii rozwoju województwa, gdzie w części poświęconej terytorialnemu wymiarowi strategii w rozdziale 5.2 szczegółowo opisuje się „funkcje metropolitalne Rzeszowa oraz jego obszaru funkcjonalnego”⁶⁶. Na tej podstawie należy jednoznacznie stwierdzić, że integracja ROF ma znaczenie strategiczne. Po pierwsze w celu utrzymania wzrostu gospodarczego obszaru, po drugie ze względu na wzmacnianie konkurencyjności ROF oraz po trzecie w kontekście oczekiwanej systematycznej poprawy spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej ROF. Ten ostatni wątek stanowi wprost odpowiedź na pogłębiające się powiązania funkcjonalne.

Podobnie jak w „Strategii rozwoju województwa - Podkarpackie 2030” również w „Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego – Perspektywa 2030” znajdujemy

---

⁶⁶ Strategia rozwoju województwa - Podkarpackie 2030, s.125-129

zapisy wskazujące na kluczowe znaczenie i wizję Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego: „Rzeszowski Obszar Funkcjonalny (ROF) będzie zwartym przestrzennie układem osadniczym, składającym się z miejskiego ośrodka wojewódzkiego (rdzenia), pozostałych ośrodków osadniczych i powiązanej z nimi strefy zurbanizowanej”⁶⁷.

Przytoczone opracowania potwierdzają i identyfikują powiązania funkcjonalne pomiędzy rdzeniem obszaru – Gminą Miastem Rzeszowem, a jego strefą funkcjonalną. Warto podkreślić, że w 2021 r. liczba partnerów współtworzących ROF wzrosła z trzynastu do piętnastu gmin. Ta zmiana skutkowałą ponowną analizą powiązań funkcjonalnych w trzech obszarach: społecznym, gospodarczym i przestrzennym, które jednocześnie stanowią domeny planistyczne w części strategicznej opracowania.

Precyzyjna analiza powiązań funkcjonalnych występujących w relacjach między podmiotami współtworzącymi ROF znajduje się w diagnozie strategicznej opracowanej na potrzeby przedmiotowego dokumentu⁶⁸. W przytoczonym opracowaniu poddano analizie wyniki delimitacji ROF na podstawie zapisów zawartych w Kryteriach Delimitacji Miejskich Obszarów Funkcjonalnych Ośrodków Wojewódzkich (Warszawa 2013 r.) oraz porównano je z zaktualizowanymi dostępnymi danymi. Tym samym kluczowe powiązania funkcjonalne zostały opisane w oparciu o katalog siedmiu wskaźników w trzech grupach: wskaźniki funkcjonalne, wskaźniki społeczno-gospodarcze oraz wskaźniki morfologiczne.

Wśród najważniejszych wniosków należy podkreślić następujące ustalenia merytoryczne:

1. Zestawiając ze sobą obie delimitacje: historyczną i aktualną, **obserwujemy wzrost poziomu integracji wyrażonej w analizowanych wskaźnikach**. Oznacza to, że integracja ROF zachodzi w sposób systematyczny. Co więcej na tej podstawie należy zwrócić uwagę, że procesy integracyjne to w istocie misja i główne cele kierunkowe zawarte w Strategii ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego (dokumentu nadrzędnego dla działań ROF w perspektywie finansowej Unii Europejskiej na lata 2014-2020).
2. W kontekście społecznym należy zauważyć, że liczba zameldowań z rdzenia MOF w przypadku czterech gmin nie została spełniona (dotyczy to: Gminy Czudec, Gminy Hyżne, Miasta Łącut, Gminy Łącut). **Oznacza to, że suburbanizacja Rzeszowa nie odnosi się w relewantnym stopniu do wymienionych samorządów, z taką siłą jak ma to miejsce w pozostałych**

---

⁶⁷ Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego – Perspektywa 2030, s. 213

⁶⁸ Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030

przypadkach. Nie oznacza to braku powiązań z tymi samorządami, ale mniejsze nasilenie analizowanych procesów w przypadku wymienionych samorządów.

3. W kontekście powiązań gospodarczych jako miernik delimitacyjny korzysta się ze wskaźnika liczby podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców, a jako poziom graniczny określa się odsetek powyżej 75%. **W większości gmin obszaru zachodzi zjawisko konwergencji rozwoju gospodarczego, tym niemniej w przypadku części gmin południa ROF (Gmina Lubenia i Gmina Hyżne) poziom rozwoju gospodarczego jest widocznie niższy od przyjętego kryterium.**
4. **W przypadku wskaźników morfologicznych opisujących wątki przestrzenne, poza jednym przypadkiem wszystkie kryteria są spełnione** (tym wyjątkiem jest Gmina Lubenia, która nie osiąga wskaźnika liczba mieszkań oddanych do użytku na 1000 mieszkańców w latach 2002-2011 w stosunku do średniej wojewódzkiej powyżej 75%).
5. Analizując dynamikę zmian wartości wskaźników delimitacyjnych w porównaniu do danych historycznych, dostrzega się wzmocnienie powiązań funkcjonalnych w większości gmin, szczególnie wśród bezpośrednich sąsiadów stolicy województwa. Z drugiej strony natomiast liczba wyjeżdżających do pracy najmniej, do rdzenia MOF na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym, wskazuje, że Rzeszów to miejsce pracy coraz popularniejsze zarówno w Mieście Łańcut, jak również w Gminie Łańcut, co jest argumentem za faktycznym pogłębianiem się poziomu integracji obszaru również w kierunku wschodnim w osi drogi krajowej nr 94 (DK 94).

Kluczowe powiązania społeczne, gospodarcze i przestrzenne w ROF mają obiektywny charakter i występują w każdej sferze analizy i życia społecznego, tj. wymiarze społecznym, wymiarze gospodarczym oraz wymiarze przestrzennym. W odniesieniu do pierwszego elementu to stolica województwa zapewnia bardzo wysoką i konkurencyjną jakość usług publicznych, ale również tych komercyjnych, znaczenie ma również zachodząca suburbanizacja. W przypadku gospodarki możemy mówić o ROF jako spójnym organizmie gospodarczym. Z kolei w odniesieniu do przestrzeni, środowiska, infrastruktury zgodnie z ideą Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT), ale też praktyką polityki rozwojowej, istotne jest współdziałanie i kompleksowe działania prowadzone na rzecz osiągnięcia efektu synergicznego. Działania w każdej z przywołanych płaszczyzn, w okresie wdrażania instrumentu ZIT pogłębiały integrację i jakość powiązań wśród wszystkich interesariuszy ROF i przede wszystkim jego mieszkańców.

IV.3 Cele realizowane w ramach ZIT

IV.3.1 Uzasadnienie podejścia zintegrowanego

Zgodnie art. 29 rozporządzenia ogólnego strategia ZIT powinna zawierać opis zintegrowanego podejścia służącego zaspokojeniu zidentyfikowanych potrzeb rozwojowych i wykorzystaniu potencjału danego obszaru. Projekt zintegrowany to projekt, który wpisuje się w cele rozwoju obszaru funkcjonalnego objętego instrumentem i jest ukierunkowany na rozwiązywanie wspólnych problemów rozwojowych – oznacza to, że projekt ten wpływa na więcej niż 1 gminę w MOF oraz jego realizacja jest uzasadniona zarówno w części diagnostycznej, jak i w części kierunkowej strategii.

Projekt zintegrowany powinien spełniać przynajmniej jeden z dwóch warunków:

- a) jest projektem partnerskim w rozumieniu art. 39 ustawy wdrożeniowej
- b) deklarowany jest wspólny efekt, rezultat lub produkt końcowy projektu, np. wspólne wykorzystanie stworzonej w jego ramach infrastruktury w przypadku projektów „twardych”, lub objęcie wsparciem w przypadku projektów „miękkich”, mieszkańców co najmniej 2 gmin ROF, co powinno znaleźć swoje uzasadnienie zarówno w części diagnostycznej, jak i kierunkowej strategii.⁶⁹

Zgodnie z rekomendacjami zawartymi w dokumencie: Zasady realizacji instrumentów terytorialnych w Polsce w perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027, projekty zawarte w strategii powinny realizować jeden lub kilka celów przedstawionych poniżej:

- wspierać rozwój gospodarczy (realizowany przez Cel rozwojowy ZIT 2 i 5)
- dążyć do neutralności klimatycznej (realizowany przez Cel rozwojowy ZIT 3 i 4)
- wpływać na zwiększenie dostępności do usług publicznych (realizowany przez Cel rozwojowy ZIT 1 i 4)
- realnie przekładać się na poprawę jakości życia mieszkańców (realizowany przez Cel rozwojowy ZIT 1, 3 i 4)
- opierać się na inteligentnym zarządzaniu (realizowany przez Cel rozwojowy ZIT 4)

Dowód i uzasadnienie zintegrowanego podejścia, rozumiane jako potwierdzenie, że dany projekt jest przygotowany wspólnie, we współpracy w ramach partnerstwa ZIT ROF, wskazuje, że cechuje się on oddziaływaniem, które wykracza poza granice jednej gminy i przyczynia się do realizacji celów strategii. Zintegrowanie oznacza wykazanie właściwości i powiązań między projektami ZIT, które ujęte są w różnych celach priorytetowych lub szczegółowych FEP 2021-2027, co stanowi dowód i uzasadnienie zintegrowanego charakteru działań. Projekt zintegrowany muszą tworzyć

---

⁶⁹ Załącznik nr 2 do FEP 2021-2027 - Słownik definicji

m.in. 2 projekty o tożsamym zakresie tematycznym (czyli realizujące ten sam typ projektu) w danym Celu Szczegółowym, dla których można określić efekt zintegrowanego oddziaływania na obszar więcej niż 1 gminy ROF. Wybór podejścia do zintegrowanych wiązek projektów pozostaje w rękach związku ZIT.

Do realizacji ZIT wskazano następujące cele ZIT, które wynikają z celów strategicznych tworzących trzon interwencji w strategii rozwoju ponadlokalnego:

Cel rozwojowy ZIT 1	Wzmocnienie potencjału instytucji kultury wraz z promocją usług kulturalnych i dziedzictwa kulturowego
Cel rozwojowy ZIT 2	Wykorzystanie posiadanych walorów w celu stworzenia zintegrowanej oferty turystycznej
Cel rozwojowy ZIT 3	Stworzenie przyjaznych mieszkańcom i bezpiecznych przestrzeni publicznych
Cel rozwojowy ZIT 4	Kształtowanie zrównoważonej mobilności wraz z rozwojem nowoczesnej infrastruktury transportowej
Cel rozwojowy ZIT 5	Wzmocnienie atrakcyjności gospodarczej

Realizację powyższych celów rozwojowych uznano za uzasadnioną ze względu na:

- zdiagnozowane wyzwania, potrzeby i deficyty (synteza diagnozy obszaru realizacji ZIT)
- odniesienie do celów strategicznych Strategii Rozwoju Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030 (strategia rozwoju ponadlokalnego)
- wybór celów rozwojowych ZIT zgodnie z zapisami i rekomendacjami oraz celami wskazanymi do realizacji w dokumencie: Zasady realizacji instrumentów terytorialnych w Polsce w perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027

Poniżej zaprezentowano charakterystykę poszczególnych celów rozwojowych ZIT wraz ze wskazaniem efektów planowanych do realizacji zadań oraz uzasadnieniem ich zintegrowania. Należy mieć na uwadze, że cele rozwojowe ZIT nie stanowią odrębnych dokumentów, tylko realizują cele strategiczne określone dla strategii rozwoju ponadlokalnego.

Cel rozwojowy ZIT 1

Wzmocnienie potencjału instytucji kultury wraz z promocją usług kulturalnych i dziedzictwa kulturowego

Cel rozwojowy ZIT 1 realizuje Cel strategiczny 4 Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego, w tym krajobrazu oraz adaptacja do zmian klimatu ze strategii rozwoju ponadlokalnego. Skupia się on na rozwijaniu instytucji kultury i ich oferty, budowie nowych obiektów w miejscach, gdzie widoczne są deficyty lub utrudnienia w prowadzeniu działalności przy wykorzystaniu obecnej infrastruktury, jak również poprawie stanu obiektów zabytkowych. Wpływa to na zwiększenie dostępności do usług publicznych oraz przekłada się na zaspokojenie potrzeb mieszkańców i poprawę jakości ich życia. Cel wykazuje zintegrowanie w szczególności z Celem rozwojowym ZIT 4, ponieważ oba skupione są na realizacji zadań własnych gmin w zakresie usług publicznych: kultury i transportu. Efekty realizacji Celu rozwojowego ZIT 1 będą spójne z efektami planowanymi w ramach Celu rozwojowego ZIT 3, ponieważ wpłyną one na poprawę jakości życia mieszkańców ROF, zwiększając możliwości ich integracji oraz poszerzając ofertę czasu wolnego. Efekty realizacji wskazanego celu są spójne z pozostałymi celami, ponieważ umożliwią one kompleksowy rozwój społeczno-gospodarczy i przestrzenny obszaru.

Cele szczegółowe do osiągnięcia w ramach Celu rozwojowego ZIT 1:

- Wykorzystanie potencjału i zasobów kulturowych obszaru ROF
- Ochrona, rozwój i promowanie dziedzictwa kulturowego, a także usług w dziedzinie kultury
- Poprawa jakości infrastruktury instytucji kultury, poprzez roboty budowlane i wyposażenie
- Wdrażanie nowoczesnych rozwiązań i technologii w instytucjach kultury
- Zintegrowanie oferty instytucji kultury działających w ROF i wzajemne uzupełnianie się organizowanych wydarzeń
- Uzupełnienie sieci instytucji kultury w ROF i budowa nowych obiektów w miejscach, w których widoczne są deficyty
- Dostosowanie obiektów do osób ze szczególnymi potrzebami
- Przeciwdziałanie marginalizacji społecznej i wykluczeniu mieszkańców
- Zwiększenie dostępności i uatrakcyjnienie oferty placówek instytucji kultury
- Poprawa stanu technicznego obiektów zabytkowych poprzez roboty budowlane, restauratorskie i konserwatorskie

Efekty planowanych działań:

- Poprawa jakości życia mieszkańców i dostępności do usług
- Uzyskanie efektu skali, poprzez zwiększenie dostępności i poszerzenie oferty kulturalnej z której będą korzystali mieszkańcy całego obszaru ROF

- Dostosowana oferta instytucji kultury do potrzeb mieszkańców - zróżnicowany katalog form prowadzonych działalności skierowany do wszystkich grup mieszkańców
- Zwiększenie zainteresowania ofertą i poziomu uczestnictwa w życiu kulturalnym wraz ze wzrostem integracji społecznej
- Powstanie nowej infrastruktury kultury w miejscach, w których widoczne są szczególne deficyty
- Zwiększenie poziomu digitalizacji w procesie udostępniania zasobów kultury
- Poprawa stanu technicznego obiektów zabytkowych i instytucji kultury

Cel rozwojowy ZIT 2

Wykorzystanie posiadanych walorów w celu stworzenia zintegrowanej oferty turystycznej

Cel rozwojowy ZIT 2 realizuje Cel strategiczny 4 Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego, w tym krajobrazu oraz adaptacja do zmian klimatu ze strategii rozwoju ponadlokalnego. Skupiony jest na rozwoju oferty turystycznej, która przyczyni się do wzrostu gospodarczego gmin ROF, zwiększenia konkurencyjności i atrakcyjności obszaru. Efekty realizacji wskazanego celu oraz Celu rozwojowego ZIT 5 będą spójne, ponieważ ich realizacja wpłynie na rozwój gospodarczy, wzmocnienie atrakcyjności gospodarczej i poziomu rozpoznawalności ROF w kraju. Realizowane projekty w ramach Celu rozwojowego ZIT 1 i 2 oddziałują na siebie wzajemnie, ponieważ wzmocnienie potencjału instytucji kultury przełoży się również na wzrost atrakcyjności turystycznej obszaru. Efekty realizacji wskazanego celu są spójne z pozostałymi celami, ponieważ umożliwią one kompleksowy rozwój społeczno-gospodarczy i przestrzenny obszaru.

Cele szczegółowe do osiągnięcia w ramach Celu rozwojowego ZIT 2:

- Podniesienie atrakcyjności turystycznej regionu
- Promowanie usług turystycznych i walorów turystycznych
- Rozwój usług turystycznych oraz ich integracja na terenie ROF
- Uzupełnienie, rozbudowa i poprawa standardów istniejącej infrastruktury turystycznej
- Stworzenie i promocja wspólnego produktu turystycznego - opracowanie koncepcji utworzenia i rozwoju sieciowego produktu turystycznego łączącego gminy/podmioty wchodzące w skład ROF
- Wykorzystanie potencjału sieci ścieżek/szlaków/tras rowerowych oraz szlaków turystycznych/kulturowych

Efekty planowanych działań:

- Rozbudowana i atrakcyjna i zintegrowana oferta turystyczna
- Zwiększenie konkurencyjności ROF jako destynacji turystycznej

- Zwiększona dostępność obiektów i atrakcji turystycznych
- Funkcjonalność i atrakcyjność infrastruktury turystycznej
- Spójna sieć ścieżek/szlaków/tras rowerowych oraz szlaków turystycznych i kulturowych

Cel rozwojowy ZIT 3

Stworzenie przyjaznych mieszkańcom i bezpiecznych przestrzeni publicznych

Cel rozwojowy ZIT 3 realizuje Cel strategiczny 5 Skuteczna integracja procesów rozwojowych na obszarze ROF w wymiarze przestrzennym i technicznym. Skupia się on na fizycznej odnowie przestrzeni publicznych. Bezpieczne, dostępne i zagospodarowane przestrzenie przyczynią się przede wszystkim do poprawy jakości życia mieszkańców oraz integracji społeczności, zwiększając jednocześnie możliwości wypoczynku i aktywności. Cel wykazuje zintegrowanie w szczególności z Celem rozwojowym ZIT 1, ponieważ efekty ich realizacji wpłyną na poprawę jakości życia mieszkańców ROF, zwiększając możliwości ich integracji oraz poszerzając możliwości spędzania czasu wolnego. Planowane działania w ramach pozostałych celów oddziałują na siebie i uzupełniają się wzajemnie, przyczyniając się do zwiększenia atrakcyjności obszaru, zarówno dla mieszkańców, jak i turystów czy nowych inwestorów. Efekty realizacji wskazanego celu są spójne z pozostałymi celami, ponieważ umożliwią one kompleksowy rozwój społeczno-gospodarczy i przestrzenny obszaru.

Cele szczegółowe do osiągnięcia w ramach Celu rozwojowego ZIT 3:

- Odnowa przestrzeni publicznych sprzyjających integracji mieszkańców i zwiększających możliwość wypoczynku i aktywności
- Doposażenie przestrzeni w obiekty małej architektury
- Stworzenie i rozbudowa zintegrowanego i kompatybilnego systemu monitoringu wraz z systemem oświetlenia w celu zwiększenia poczucia bezpieczeństwa w ROF
- Stworzenie i rozwijanie terenów zielonych w ROF

Efekty planowanych działań:

- Poprawa jakości życia mieszkańców i wizerunku ROF
- Poprawa poczucia bezpieczeństwa mieszkańców ROF
- Dostępność atrakcyjnych, funkcjonalnych przestrzeni do wypoczynku i aktywności
- Zwiększenie poziomu integracji mieszkańców
- Ogólnodostępne przestrzeni publiczne i wzrost możliwości wypoczynku i aktywności mieszkańców w ROF
- Zwiększenie zdolności retencyjnych na terenie ROF, z uwagi na nowe nasadzenia
- Wyższa dostępność do terenów zielonych
- Zwiększona odporność obszaru ROF na zmiany klimatu

Cel rozwojowy ZIT 4

Kształtowanie zrównoważonej mobilności wraz z rozwojem nowoczesnej infrastruktury transportowej

Cel rozwojowy ZIT 4 realizuje Cel strategiczny 6 Integracja ROF w oparciu o nowoczesny transport publiczny i efektywny system komunikacji ze strategii rozwoju ponadlokalnego. Skupia się on na zwiększaniu dostępności komunikacyjnej i rozwijaniu oraz wdrażaniu rozwiązań z zakresu zrównoważonej mobilności. Realizacja wskazanego celu wpierająco będzie działała mając na celu dążenie do neutralności klimatycznej, podobnie jak efekty realizacji Celu rozwojowego ZIT 3, a ponadto wpłynie na poprawę jakości życia mieszkańców. Cel ten jest zatem komplementarny i spójny pod względem planowanych efektów z Celami rozwojowymi ZIT 1 i 3. Wskazany cel dotyczy kształtowania zrównoważonej mobilności wraz z rozwojem nowoczesnej infrastruktury transportowej, co pozwoli na ograniczenie zjawiska wykluczenia transportowego wśród gmin ROF oraz poprawi dostępność wewnętrzną i zewnętrzną obszaru. Działania realizowane w ramach tego celu oddziałują zatem na działania zaplanowane do realizacji w Celu rozwojowym ZIT 2 i 5, ponieważ zwiększenie dostępności transportowej wpłynie pozytywnie i umożliwi rozwój gospodarczy, a tym samym napływ turystów czy inwestorów. Efekty realizacji wskazanego celu są spójne z pozostałymi celami, ponieważ umożliwią one kompleksowy rozwój społeczno-gospodarczy i przestrzenny obszaru.

Cele szczegółowe do osiągnięcia w ramach Celu rozwojowego ZIT 4:

- Ograniczenie zjawiska wykluczenia transportowego
- Wdrażanie nowoczesnych rozwiązań, zwiększenie udziału wykorzystania taboru zeroemisyjnego/niskoemisyjnego
- Poprawa skomunikowania wewnątrz ROF
- Promowanie i rozwój transportu zbiorowego
- Zmniejszenie poziomu wykorzystania transportu indywidualnego na rzecz transportu zbiorowego
- Transformacja w kierunku gospodarki niskoemisyjnej
- Rozbudowa infrastruktury transportu publicznego

Efekty planowanych działań

- Poprawa jakości i komfortu życia mieszkańców
- Poprawa jakości powietrza
- Usprawnienie ruchu drogowego w ROF
- Zwiększenie integracji przestrzennej obszaru
- Zwiększenie wykorzystania rozwiązań multimodalnych

- Zmiana zachowań transportowych mieszkańców, zwiększenie wykorzystania transportu publicznego
- Zwiększenie dostępności parkingów P&R i B&R
- Zwiększenie poziomu bezpieczeństwa w bliskości ciągów komunikacyjnych
- Zwiększony poziom mobilności miejskiej

Cel rozwojowy ZIT 5

Wzmocnienie atrakcyjności gospodarczej

Cel rozwojowy ZIT 5 realizuje Cel strategiczny 3 Budowanie pozycji i wizerunku ROF jako dynamicznego obszaru wzrostu w skali regionalnej, krajowej i międzynarodowej ze strategii rozwoju ponadlokalnego. Skupiony jest na zwiększeniu konkurencyjności i atrakcyjności gospodarczej ROF poprzez kompleksowe uzbrojenie terenów inwestycyjnych i przygotowanie ich w celu zlokalizowania na nich podmiotów gospodarczych. Efekty realizacji wskazanego celu oraz Celu rozwojowego ZIT 2 będą spójne, ponieważ ich realizacja wpłynie na rozwój gospodarczy, wzmocnienie atrakcyjności gospodarczej i poziomu rozpoznawalności ROF w kraju. Ponadto działania realizowane w ramach Celu rozwojowego ZIT 4 oddziałując na planowane w ramach Celu rozwojowego ZIT 5 zadania, poprzez zwiększenie dostępności transportowej, która stanowi istotny element atrakcyjności inwestycyjnej obszaru. Efekty realizacji wskazanego celu są spójne z pozostałymi celami, ponieważ umożliwią one kompleksowy rozwój społeczno-gospodarczy i przestrzenny obszaru.

Cele szczegółowe do osiągnięcia w ramach Celu rozwojowego ZIT 5:

- Uporządkowanie i przygotowanie terenów przeznaczonych na inwestycje gospodarze, poprzez skomunikowanie ich z istniejącym układem komunikacyjnym i zapewnienie dostępności do terenów inwestycyjnych
- Wzmocnienie konkurencyjności gospodarki
- Tworzenie nowych i kompleksowe uzbrojenie i przygotowanie terenów inwestycyjnych, w celu zlokalizowania na nich podmiotów gospodarczych
- Nadanie funkcji gospodarczych terenom inwestycyjnym

Efekty planowanych działań

- Wzrost konkurencyjności inwestycyjnej poprzez uzbrojenie nowych terenów inwestycyjnych stanowiących lokalne centrum rozwoju gospodarczego
- Przyciągnięcie nowych inwestorów
- Zwiększenie liczby nowych inwestycji

Tabela 15 Schemat uwzględniający przedsięwzięcia zintegrowane, które realizować będą cele rozwojowe ZIT

Cel Strategii ZIT ROF do roku 2030	Kierunek działania w Strategii ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030	Cel rozwojowy ZIT	Priorytet FEP 2021-2027	Rodzaje działań	Projekt zintegrowany	Typ projektu		
Cel strategiczny 4 Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego, w tym krajobrazu oraz adaptacja do zmian klimatu	4.2 Wsparcie instytucji kultury na terenie ROF	Cel rozwojowy ZIT 1 Wzmocnienie potencjału instytucji kultury wraz z promocją usług kulturalnych i dziedzictwa kulturowego	Priorytet 6 - Rozwój Zrównoważony Terytorialnie	Ochrona, rozwój i promowanie dziedzictwa kulturowego i usług w dziedzinie kultury	PZ.II.1 - Wzmacnianie potencjału dziedzictwa kulturowego na terenie ROF	podstawowy		
	4.1 Zachowanie dziedzictwa kulturowego				PZR.II.1. Ochrona i rozwój potencjału dziedzictwa kulturowego na terenie ROF	rezerwowo		
	4.3 Rozwój turystyki na obszarze ROF	Cel rozwojowy ZIT 2 Wykorzystanie posiadanych walorów w celu stworzenia zintegrowanej oferty turystycznej			Ochrona, rozwój i promowanie publicznych walorów turystycznych i usług turystycznych	PZ.I.1 - Turystyka aktywna – śladami natury i kultury w ROF	podstawowy	
					PZR.I.1. Wykorzystanie potencjału turystycznego ROF	rezerwowo		
	Cel strategiczny 5 Skuteczna integracja procesów rozwojowych na obszarze ROF w wymiarze przestrzennym i technicznym	5.4 Kompleksowa rewitalizacja i odnowa obszarów zdegradowanych i przestrzeni publicznych na terenie ROF			Cel rozwojowy ZIT 3 Stworzenie przyjaznych mieszkańcom i bezpiecznych przestrzeni publicznych	Fizyczna odnowa i bezpieczeństwo przestrzeni publicznych	PZ.III.1 Wysoka jakość przestrzeni publicznych na terenie ROF	podstawowy
							PZR. III.1 Przestrzenie publiczne jako miejsca integracji i rekreacji mieszkańców	rezerwowo
PZ.III.2 Otwarta przestrzeń na terenie ROF			podstawowy					
PZR. III.2 Atrakcyjne i zagospodarowane przestrzenie publiczne na terenie ROF			rezerwowo					
Cel strategiczny 3 Budowanie pozycji i wizerunku ROF jako dynamicznego obszaru wzrostu w skali regionalnej, krajowej i międzynarodowej	2.1 Budowa i rozbudowa uzbrojenia terenów inwestycyjnych oraz poprawa ich skomunikowania	Cel rozwojowy ZIT 5 Wzmocnienie atrakcyjności gospodarczej		Uzbrajanie terenów inwestycyjnych	PZR. IV.1 Uzbrajanie terenów inwestycyjnych	rezerwowo		

Cel Strategii ZIT ROF do roku 2030	Kierunek działania w Strategii ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030	Cel rozwojowy ZIT	Priorytet FEP 2021-2027	Rodzaje działań	Projekt zintegrowany	Typ projektu
Cel strategiczny 6 Integracja ROF w oparciu o nowoczesny transport publiczny i efektywny system komunikacji	6.1 Zwiększanie mobilności poprzez rozbudowę układu drogowego z uwzględnieniem obwodnic oraz drogowych połączeń międzygminnych oraz poprawy skomunikowania z Międzynarodowym Portem Lotniczym Rzeszów-Jasionka	Cel rozwojowy ZIT 4 Kształtowanie zrównoważonej mobilności wraz z rozwojem nowoczesnej infrastruktury transportowej	Priorytet 3 - Mobilność miejska	Infrastruktura publicznego transportu zbiorowego, bezemisyjny lub niskoemisyjny tabor transportu publicznego oraz systemy ruchu niezmotoryzowanego i mikromobilności wraz z niezbędną infrastrukturą	PZ.IV.1 Zwiększenie dostępności komunikacyjnej ROF wraz z integracją transportową obszaru	planowany do dofinansowania w sposób konkurencyjny
	6.2 Realizacja strategii niskoemisyjnych, w tym zrównoważonej, multimodalnej mobilności miejskiej				PZ.IV.2 Integracja różnych form transportu na terenie ROF w ramach poprawy zrównoważonej mobilności	planowany do dofinansowania w sposób konkurencyjny
	6.3 Integracja i rozwój systemu transportu publicznego				PZ.IV.3 Bezpieczna i zrównoważona mobilność - rozwój infrastruktury dla ruchu niezmotoryzowanego i mikromobilności na terenie ROF	planowany do dofinansowania w sposób konkurencyjny
	6.4 Integracja z Podmiejską Koleją Aglomeracyjną	Cel rozwojowy ZIT 4 Kształtowanie zrównoważonej mobilności wraz z rozwojem nowoczesnej infrastruktury transportowej		Infrastruktura dla ruchu niezmotoryzowanego i mikromobilności	PZ.IV.4 Aktywna Mobilność - poprawa warunków i rozwój infrastruktury pieszo-rowerowej na terenie ROF	planowany do dofinansowania w sposób konkurencyjny
	6.2 Realizacja strategii niskoemisyjnych, w tym zrównoważonej, multimodalnej mobilności miejskiej					
	6.5 Budowa spójnego systemu dróg rowerowych na terenie ROF					

Cel Strategii ZIT ROF do roku 2030	Kierunek działania w Strategii ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030	Cel rozwojowy ZIT	Priorytet FEPW 2021-2027	Rodzaje działań	Projekt zintegrowany	Typ projektu
Cel strategiczny 6 Integracja ROF w oparciu o nowoczesny transport publiczny i efektywny system komunikacji	6.2 Realizacja strategii niskoemisyjnych, w tym zrównoważonej, multimodalnej mobilności miejskiej	Cel rozwojowy ZIT 4 Kształtowanie zrównoważonej mobilności wraz z rozwojem nowoczesnej infrastruktury transportowej	Priorytet FEPW.03 Zrównoważona mobilność miejska	EFRR/FS.CP2.VIII - Wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej	PZ.IV.5 Rozwój zrównoważonej mobilności miejskiej na terenie ROF	planowany do dofinansowania w sposób niekonkurencyjny
	6.3 Integracja i rozwój systemu transportu publicznego					
	6.5 Budowa spójnego systemu dróg rowerowych na terenie ROF					

IV.4 Lista projektów realizujących cele ZIT

Wybór projektów wskazanych do dofinansowania w sposób niekonkurencyjny został dokonany przez Związek ZIT, na podstawie zdiagnozowanych deficytów, potrzeb i posiadanych potencjałów, jak również efektu i skali oddziaływania projektu zintegrowanego. Do projektów podstawowych wybranych w ten sposób dołączono projekty rezerwowe, projekty konkurencyjne oraz projekty komplementarne, które będą finansowane z innych źródeł niż Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027. Wśród typów działań, których dotyczą (wskazane jako priorytetowe i kluczowe) projekty zintegrowane, wskazuje się na: ochronę, rozwój i promowanie publicznych walorów turystycznych i usług turystycznych, ochronę, rozwój i promowanie dziedzictwa kulturowego i usług w dziedzinie kultury, fizyczną odnowa i bezpieczeństwo przestrzeni publicznych oraz zintegrowany i efektywny system publicznego transportu zbiorowego na terenie miast i ich obszarów funkcjonalnych, ponieważ tam zidentyfikowano największe problemy i deficyty na etapie diagnostycznym oraz możliwości wykorzystania posiadanych potencjałów.

IV.4.1 Lista projektów planowanych do dofinansowania w sposób niekonkurencyjny w ramach Instrumentu ZIT w FEP 2021-2027

1.	Tytuł projektu	PZ.I.1. Turystyka aktywna – śladami natury i kultury w ROF
2.	Priorytet FEP 2021-2027	Priorytet 6 – Rozwój Zrównoważony Terytorialnie
3.	Cel szczegółowy FEP 2021-2027	Cel szczegółowy 5(i) wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich
4.	Cel Strategii ZIT	Cel rozwojowy ZIT 2 Wykorzystanie posiadanych walorów w celu stworzenia zintegrowanej oferty turystycznej
5.	Priorytet Strategii Rozwoju Województwa Podkarpackie 2030	3.5. Rozwój infrastruktury służącej prowadzeniu działalności gospodarczej i turystyki
6.	Lider projektu/partnerzy projektu	Lider projektu: Stowarzyszenie Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego Partnerzy projektu: Gmina Boguchwała, Gmina Chmielnik, Gmina Czudec, Gmina Hyżne, Gmina Miasto Rzeszów
7.	Forma prawna wnioskodawcy	Stowarzyszenie / JST
8.	Lokalizacja projektu	Gmina Boguchwała Gmina Chmielnik Gmina Czudec Gmina Hyżne Gmina Miasto Rzeszów
9.	Zakres rzeczowy – typ projektu zgodny z FEP 2021-2027	Partnerzy projektu: Ochrona, rozwój i promowanie publicznych walorów turystycznych i usług turystycznych poprzez utworzenie aktywnych szlaków turystycznych: rowerowych, pieszych, kajakowych wraz z infrastrukturą turystyczną i zagospodarowaniem ich bezpośredniego otoczenia, a także z infrastrukturą poprawiającą dostępność obiektów i atrakcji turystycznych, jako element sieci tworzącej wspólny produkt turystyczny ROF oparty na walorach przyrodniczo – kulturowych.

		<p>Lider projektu:</p> <p>I. Przygotowanie dokumentacji aplikacyjnej</p> <p>II. Opracowanie koncepcji utworzenia i rozwoju produktu turystycznego ROF</p> <p>III. Utworzenie interaktywnego narzędzia do wdrażania koncepcji produktu turystycznego ROF</p>			
10.	Wskaźniki produktu i rezultatu	<p>Zintegrowane projekty rozwoju terytorialnego – 1 szt.</p> <p>Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem – 4 szt.</p> <p>Długość utworzonych szlaków turystycznych – 98,8 km</p> <p>Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 399 029 os.</p> <p>Wspierane strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 1 szt.</p> <p>Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (EFRR/FST/FS) – 2 szt.</p> <p>Długość wspartych turystycznych szlaków rowerowych o nawierzchni utwardzonej ulepszonej – 42,57 km</p> <p>Długość wspartych turystycznych szlaków rowerowych o nawierzchni utwardzonej nieulepszonej -24,91 km</p> <p>Długość wspartych turystycznych szlaków rowerowych o nawierzchni gruntowej – 14,00 km</p> <p>Liczba powstałych Miejsc Obsługi Rowerzystów (MOR) – 6 szt.</p> <p>Liczba powstałych Miejsc Przyjaznych Kajakarzom (MPK) – 3 szt.</p> <p>Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem - 43 200 os./rok</p> <p>Roczna liczba turystów korzystających ze szlaków rowerowych – 40 950 os.</p> <p>Roczna liczba turystów korzystających ze szlaków kajakowych – 850 os.</p> <p>Roczna liczba turystów korzystających ze wspartych szlaków turystycznych – 40 000 os.</p>			
11.	Budżet projektu – źródło finansowania	Wartość całkowita projektu (EUR)	Szacowana wartość wydatków kwalifikowalnych (EUR)	Szacowana wartość dofinansowania ze środków FEP 2021-2027 (EUR)	Szacowana wartość wkładu własnego (EUR)
	Razem (EUR)	4 217 146,52	4 217 146,52	3 548 461,76	668 684,76
	Budżet projektu – źródło finansowania	Wartość całkowita projektu (PLN)	Szacowana wartość wydatków kwalifikowalnych (PLN)	Szacowana wartość dofinansowania ze środków FEP 2021-2027 (PLN)	Szacowana wartość wkładu własnego (PLN)
	Razem (PLN) ⁷⁰	18 023 240,80	18 023 240,80	15 165 415,87	2 857 824,93
12.	Okres realizacji projektu	II kw 2026 - IV kw 2028			
13.	Powiązanie z innymi projektami ze Strategii ZIT	<p>PZ.I.1. Turystyka aktywna – śladami natury i kultury w ROF jest powiązany z projektem PZ.III.2 Otwarta przestrzeń na terenie ROF, ponieważ oba skupiają się na wykorzystaniu posiadanych potencjałów, a ich realizacja wpłynie na poprawę dostępności do terenów i infrastruktury sprzyjającej rekreacji. Realizacja tych projektów pozwoli na poprawę dostępności do terenów rekreacyjno-wypoczynkowych dla mieszkańców oraz przyczyni się do zwiększenia atrakcyjności obszaru ROF również dla turystów.</p> <p>Projekt zintegrowany wynika z przeprowadzonej diagnozy potrzeb.</p> <p>Przedsięwzięcie jest powiązane z zaplanowanym do realizacji przez Gminy ROF projektem rezerwowym PZR.I.1. Wykorzystanie potencjału turystycznego ROF, ponieważ ich zakres jest spójny w obszarze tematycznym związanym z turystyką.</p>			
14.	Opis procesu wskazania projektu i zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych oraz właściwych podmiotów	<p>Projekt wynika z przeprowadzonych badań diagnostycznych i stanowi odpowiedź na realne potrzeby zidentyfikowane w gminach tworzących ROF.</p> <p>Dokument Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030 w trakcie opracowania był na bieżąco</p>			

⁷⁰ Szacowana wartość dofinansowania ze środków FEP 2021-2027 (PLN) wg kursu na październik 2024 r.: 1€ = 4,2738 zł.

reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska oraz podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji w pracach nad przygotowaniem i wdrażaniem projektów	<p>konsultowany z przedstawicielami Komisji partnerów społeczno-gospodarczych na poszczególnych etapach zatwierdzania dokumentu oraz jego realizacji.</p> <p>Dodatkowo ciało doradcze zostanie zaangażowane formalnie do wydania opinii zgodnie z zapisami regulaminu komisji partnerów-społeczno-gospodarczych na potrzeby opracowania Strategii ZIT ROF do roku 2030.</p>
---	---

1.	Tytuł projektu	PZ.II.1. Wzmacnianie potencjału dziedzictwa kulturowego na terenie ROF
2.	Priorytet FEP 2021-2027	Priorytet 6 – Rozwój Zrównoważony Terytorialnie
3.	Cel szczegółowy FEP 2021-2027	Cel szczegółowy 5(i) wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich
4.	Cel Strategii ZIT	Cel rozwojowy ZIT 1 Wzmocnienie potencjału instytucji kultury wraz z promocją usług kulturalnych i dziedzictwa kulturowego
5.	Priorytet Strategii Rozwoju Województwa Podkarpackie 2030	2.3. Kultura i dziedzictwo kulturowe
6.	Lider projektu/partnerzy projektu	Lider projektu: Stowarzyszenie Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego Partnerzy projektu: Gmina Błażowa, Gmina Boguchwała, Gmina Chmielnik, Gmina Czarna, Gmina Czudec, Gmina Głogów Małopolski, Gmina Hyżne, Gmina Krasne, Gmina Lubenia, Gmina Łańcut, Gmina Miasto Rzeszów, Gmina Świlcza, Gmina Trzebownisko, Gmina Tyczyn
7.	Forma prawna wnioskodawcy	Stowarzyszenie / JST
8.	Lokalizacja projektu	Gmina Błażowa Gmina Boguchwała Gmina Chmielnik Gmina Czarna Gmina Czudec Gmina Głogów Małopolski Gmina Hyżne Gmina Krasne Gmina Lubenia Gmina Łańcut Gmina Miasto Rzeszów Gmina Świlcza Gmina Trzebownisko Gmina Tyczyn
9.	Zakres rzeczowy – typ projektu zgodny z FEP 2021-2027	<p>Partnerzy projektu: Rozwój instytucji kultury poprzez roboty budowlane lub wyposażenie, roboty budowlane, restauratorskie i konserwatorskie obiektów zabytkowych z uwzględnieniem połączenia aspektów kulturowych z ochroną środowiska w otoczeniu wspieranych obiektów oraz zapewnieniem dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami, do prowadzenia działalności kulturalnej, digitalizacja i udostępnienie zasobów kultury, udostępnienie zasobów kultury z wykorzystaniem technologii informacyjno-komunikacyjnych oraz tworzenie nowych treści cyfrowych.</p> <p>Lider projektu: Przygotowanie dokumentacji aplikacyjnej</p>

10.	Wskaźniki produktu i rezultatu	<p>Zintegrowane projekty rozwoju terytorialnego – 1 szt. Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 399 029 os. Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem – 37 szt. Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (EFRR/FST/FS) – 36 szt. Liczba zabytków nieruchomych objętych wsparciem – 5 szt. Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 1 szt. Liczba wspartych obiektów o charakterze nie zabytkowym -32 szt. Liczba instytucji kultury objętych wsparciem -51 szt. Liczba zdigitalizowanych zasobów kultury udostępnionych on – line – 532 szt. Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem – 109 800 os./rok</p>			
11.	Budżet projektu – źródło finansowania	Wartość całkowita projektu (EUR)	Szacowana wartość wydatków kwalifikowalnych (EUR)	Szacowana wartość dofinansowania ze środków FEP 2021-2027 (EUR)	Szacowana wartość wkładu własnego (EUR)
	Razem (EUR)	38 722 374,62	37 029 924,95	28 843 129,96	8 186 794,99
	Budżet projektu – źródło finansowania	Wartość całkowita projektu (PLN)	Szacowana wartość wydatków kwalifikowalnych (PLN)	Szacowana wartość dofinansowania ze środków FEP 2021-2027 (PLN)	Szacowana wartość wkładu własnego (PLN)
	Razem (PLN) ⁷¹	165 491 684,66	158 258 493,28	123 269 768,84	34 988 724,42
12.	Okres realizacji projektu	I kw 2024 - IV kw 2027			
13.	Powiązanie z innymi projektami ze Strategii ZIT	<p>PZ.II.1 Wzmacnianie potencjału dziedzictwa kulturowego na terenie ROF powiązany jest z projektem PZ.II.2 Ochrona i wykorzystanie potencjału zabytków, jako dziedzictwa kultury na terenie ROF, ponieważ oba skupione są na wykorzystaniu potencjału związanego z ochroną, rozwojem i promowaniem dziedzictwa kulturowego i usług w dziedzinie kultury. Ich realizacja przyczyni się m.in. do zwiększenia zainteresowania ofertą i zwiększenia poziomu uczestnictwa w życiu kulturalnym wraz ze wzrostem integracji społecznej. Ponadto projekt jest spójny z projektem rezerwowym PZR.II.1. Ochrona i rozwój potencjału dziedzictwa kulturowego na terenie ROF.</p>			
14.	Opis procesu wskazania projektu i zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych oraz właściwych podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska oraz podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji w pracach nad przygotowaniem i wdrażaniem projektów	<p>Projekt wynika z przeprowadzonych badań diagnostycznych i stanowi odpowiedź na realne potrzeby zidentyfikowane w gminach tworzących ROF.</p> <p>Dokument Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030 w trakcie opracowania był na bieżąco konsultowany z przedstawicielami Komisji partnerów społeczno-gospodarczych na poszczególnych etapach zatwierdzania dokumentu oraz jego realizacji.</p> <p>Dodatkowo ciało doradcze zostanie zaangażowane formalnie do wydania opinii zgodnie z zapisami regulaminu komisji partnerów-społeczno-gospodarczych na potrzeby opracowania Strategii ZIT ROF do roku 2030.</p>			

⁷¹ Szacowana wartość dofinansowania ze środków FEP 2021-2027 (PLN) wg kursu na październik 2024 r.: 1€ = 4,2738 zł.

1.	Tytuł projektu	PZ. II.2. Ochrona i wykorzystanie potencjału zabytków, jako dziedzictwa kultury na terenie ROF			
2.	Priorytet FEP 2021-2027	Priorytet 6 – Rozwój Zrównoważony Terytorialnie			
3.	Cel szczegółowy FEP 2021-2027	Cel szczegółowy 5(i) wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich			
4.	Cel Strategii ZIT	Cel rozwojowy ZIT 1 Wzmocnienie potencjału instytucji kultury wraz z promocją usług kulturalnych i dziedzictwa kulturowego			
5.	Priorytet Strategii Rozwoju Województwa Podkarpackie 2030	2.3. Kultura i dziedzictwo kulturowe			
6.	Lider projektu/partnerzy projektu	Lider projektu: Stowarzyszenie Rzeszowskiemu Obszaru Funkcjonalnego Partnerzy projektu: Gmina Miasto Rzeszów, Gmina Świlcza			
7.	Forma prawna wnioskodawcy	Stowarzyszenie / JST			
8.	Lokalizacja projektu	Gmina Miasto Rzeszów Gmina Świlcza			
9.	Zakres rzeczowy – typ projektu zgodny z FEP 2021-2027	<p>Partnerzy projektu: Ochrona, rozwój i promowanie dziedzictwa kulturowego i usług w dziedzinie kultury poprzez roboty budowlane, restauratorskie i konserwatorskie obiektów zabytkowych znajdujących się w rejestrze zabytków, obiektów położonych w strefie ochrony konserwatorskiej i historycznych oraz zagospodarowanie terenu funkcjonalnie związanego z obiektem dla udostępnienia na cele turystyczne lub kulturalne.</p> <p>Lider projektu: Przygotowanie dokumentacji aplikacyjnej.</p>			
10.	Wskaźniki produktu i rezultatu	<p>Zintegrowane projekty rozwoju terytorialnego -1 szt. Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem – 20 szt. Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 399 029 os. Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (EFRR/FST/FS) – 2 szt. Liczba zabytków nieruchomości objętych wsparciem -20 szt. Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 1 szt. Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem – 20 300 os./rok</p>			
11.	Budżet projektu – źródło finansowania	Wartość całkowita projektu (EUR)	Szacowana wartość wydatków kwalifikowalnych (EUR)	Szacowana wartość dofinansowania ze środków FEP 2021-2027 (EUR)	Szacowana wartość wkładu własnego (EUR)
	Razem (EUR)	11 751 063,83	11 751 063,83	9 732 978,71	2 018 085,12
	Budżet projektu – źródło finansowania	Wartość całkowita projektu (PLN)	Szacowana wartość wydatków kwalifikowalnych (PLN)	Szacowana wartość dofinansowania ze środków FEP 2021-2027 (PLN)	Szacowana wartość wkładu własnego (PLN)
	Razem (PLN) ⁷²	50 221 696,60	50 221 696,60	41 596 804,40	2 878 085,60
12.	Okres realizacji projektu	II kw 2026 - II kw 2027			
13.	Powiązanie z innymi projektami ze Strategii ZIT	PZ.II.2 Ochrona i wykorzystanie potencjału zabytków, jako dziedzictwa kultury na terenie ROF powiązany jest z projektem PZ.II.1 Wzmacnianie potencjału dziedzictwa kulturowego na terenie ROF, ponieważ oba skupione są na wykorzystaniu potencjału związanego z ochroną, rozwojem i promowaniem			

⁷² Szacowana wartość dofinansowania ze środków FEP 2021-2027 (PLN) wg kursu na październik 2024 r.: 1€ = 4,2738 zł.

		dziedzictwa kulturowego i usług w dziedzinie kultury. Ich realizacja przyczyni się m.in. do zwiększenia zainteresowania ofertą i zwiększenia poziomu uczestnictwa w życiu kulturalnym wraz ze wzrostem integracji społecznej. Ponadto projekt jest spójny z projektem rezerwowym PZR.II.1. Ochrona i rozwój potencjału dziedzictwa kulturowego na terenie ROF.
14.	Opis procesu wskazania projektu i zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych oraz właściwych podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska oraz podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji w pracach nad przygotowaniem i wdrażaniem projektów	<p>Projekt wynika z przeprowadzonych badań diagnostycznych i stanowi odpowiedź na realne potrzeby zidentyfikowane w gminach tworzących ROF.</p> <p>Dokument Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030 w trakcie opracowania był na bieżąco konsultowany z przedstawicielami Komisji partnerów społeczno-gospodarczych na poszczególnych etapach zatwierdzania dokumentu oraz jego realizacji.</p> <p>Dodatkowo ciało doradcze zostanie zaangażowane formalnie do wydania opinii zgodnie z zapisami regulaminu komisji partnerów-społeczno-gospodarczych na potrzeby opracowania Strategii ZIT ROF do roku 2030.</p>

1.	Tytuł projektu	PZ.III.1 Wysoka jakość przestrzeni publicznych na terenie ROF
2.	Priorytet FEP 2021-2027	Priorytet 6 – Rozwój Zrównoważony Terytorialnie
3.	Cel szczegółowy FEP 2021-2027	Cel szczegółowy 5(i) wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich
4.	Cel Strategii ZIT	Cel rozwojowy ZIT 3 Stworzenie przyjaznych mieszkańcom i bezpiecznych przestrzeni publicznych
5.	Priorytet Strategii Rozwoju Województwa Podkarpackie 2030	4.3. Wsparcie instytucjonalne i poprawa bezpieczeństwa mieszkańców
6.	Lider projektu/partnerzy projektu	Lider projektu: Stowarzyszenie Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego Partnerzy projektu: Gmina Chmielnik, Gmina Czarna, Gmina Czudec, Gmina Głogów Małopolski, Gmina Lubenia, Gmina Miasto Łańcut, Gmina Łańcut, Gmina Miasto Rzeszów, Gmina Świlcza, Gmina Trzebownisko, Gmina Tyczyn
7.	Forma prawna wnioskodawcy	Stowarzyszenie / JST
8.	Lokalizacja projektu	Gmina Chmielnik Gmina Czarna Gmina Czudec Gmina Głogów Małopolski Gmina Lubenia Gmina Miasto Łańcut Gmina Łańcut Gmina Miasto Rzeszów Gmina Świlcza Gmina Trzebownisko Gmina Tyczyn

9.	Zakres rzeczowy – typ projektu zgodny z FEP 2021-2027	Partnerzy projektu: Fizyczna odnowa i bezpieczeństwo przestrzeni publicznych, w tym odnowa przestrzeni publicznych sprzyjających integracji mieszkańców lub zwiększających możliwość ich wypoczynku i aktywności, w tym tworzenie nowych terenów zielonych, oświetlenie, monitoring przestrzeni publicznych.			
		Lider projektu: Przygotowanie dokumentacji aplikacyjnej.			
10.	Wskaźniki produktu i rezultatu	Zintegrowane projekty rozwoju terytorialnego – 1 szt. Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego -399 029 os. Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego -1 szt. Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (EFRR/FST/FS) -10 szt. Otwarta przestrzeń utworzona lub rekultywowana na obszarach miejskich – 152 540 m ² Ludność mająca dostęp do nowej lub udoskonalonej zielonej infrastruktury – 103 369 os.			
11.	Budżet projektu – źródło finansowania	Wartość całkowita projektu (EUR)	Szacowana wartość wydatków kwalifikowalnych (EUR)	Szacowana wartość dofinansowania ze środków FEP 2021-2027 (EUR)	Szacowana wartość wkładu własnego (EUR)
	Razem (EUR)	17 910 908,45	17 910 908,45	15 095 039,98	2 815 868,47
	Budżet projektu – źródło finansowania	Wartość całkowita projektu (PLN)	Szacowana wartość wydatków kwalifikowalnych (PLN)	Szacowana wartość dofinansowania ze środków FEP 2021-2027 (PLN)	Szacowana wartość wkładu własnego (PLN)
	Razem (PLN) ⁷³	76 547 640,55	76 547 640,55	64 513 181,85	12 034 458,66
12.	Okres realizacji projektu	I kw. 2022 - IV kw. 2027			
13.	Powiązanie z innymi projektami ze Strategii ZIT	PZ.III.1 Wysoka jakość przestrzeni publicznych na terenie ROF jest powiązany z projektem PZ.III.2 Otwarta przestrzeń na terenie ROF, ponieważ oba skupiają się na zapewnieniu wysokiej jakości, bezpiecznej i dostępnej dla wszystkich mieszkańców ROF przestrzeni publicznej. Dodatkowo zakres tematyczny spójny jest z projektami rezerwowymi mianowicie PZR. III.1 Przestrzeń publiczne jako miejsca integracji i rekreacji mieszkańców i PZR. III.2 Atrakcyjne i zagospodarowane przestrzenie publiczne na terenie ROF.			
14.	Opis procesu wskazania projektu i zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych oraz właściwych podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska oraz podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji w pracach nad przygotowaniem i wdrażaniem projektów	Projekt wynika z przeprowadzonych badań diagnostycznych i stanowi odpowiedź na realne potrzeby zidentyfikowane w gminach tworzących ROF. Dokument Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030 w trakcie opracowania był na bieżąco konsultowany z przedstawicielami Komisji partnerów społeczno-gospodarczych na poszczególnych etapach zatwierdzania dokumentu oraz jego realizacji. Dodatkowo ciało doradcze zostanie zaangażowane formalnie do wydania opinii zgodnie z zapisami regulaminu komisji partnerów-społeczno-gospodarczych na potrzeby opracowania Strategii ZIT ROF do roku 2030.			

⁷³ Szacowana wartość dofinansowania ze środków FEP 2021-2027 (PLN) wg kursu na październik 2024 r.: 1€ = 4,2738 zł.

1.	Tytuł projektu	PZ. III.2 Otwarta przestrzeń na terenie ROF			
2.	Priorytet FEP 2021-2027	Priorytet 6 – Rozwój Zrównoważony Terytorialnie			
3.	Cel szczegółowy FEP 2021-2027	Cel szczegółowy 5(i) wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich			
4.	Cel Strategii ZIT	Cel rozwojowy ZIT 3 Stworzenie przyjaznych mieszkańcom i bezpiecznych przestrzeni publicznych			
5.	Priorytet Strategii Rozwoju Województwa Podkarpackie 2030	4.3. Wsparcie instytucjonalne i poprawa bezpieczeństwa mieszkańców			
6.	Lider projektu/partnerzy projektu	Lider projektu: Stowarzyszenie Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego Partnerzy projektu: Gmina Błażowa, Gmina Boguchwała, Gmina Czudec, Gmina Głogów Małopolski, Gmina Hyżne, Gmina Miasto Rzeszów, Gmina Świlcza			
7.	Forma prawna wnioskodawcy	Stowarzyszenie / JST			
8.	Lokalizacja projektu	Gmina Błażowa Gmina Boguchwała Gmina Czudec Gmina Głogów Małopolski Gmina Hyżne Gmina Miasto Rzeszów Gmina Świlcza			
9.	Zakres rzeczowy – typ projektu zgodny z FEP 2021-2027	<p>Partnerzy projektu: Fizyczna odnowa i bezpieczeństwo przestrzeni publicznych, w tym odnowa przestrzeni publicznych sprzyjających integracji mieszkańców lub zwiększających możliwość ich wypoczynku i aktywności, w tym tworzenie nowych terenów zielonych, oświetlenie, monitoring przestrzeni publicznych.</p> <p>Lider projektu: Przygotowanie dokumentacji aplikacyjnej</p>			
10.	Wskaźniki produktu i rezultatu	<p>Zintegrowane projekty rozwoju terytorialnego – 1 szt. Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 399 029 os. Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (EFRR/FST/FS) – 17 szt. Otwarta przestrzeń utworzona lub rekultywowana na obszarach miejskich – 274 471 m² Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 1 szt. Ludność mająca dostęp do nowej lub udoskonalonej zielonej infrastruktury – 254 436 os.</p>			
11.	Budżet projektu – źródło finansowania	Wartość całkowita projektu (EUR)	Szacowana wartość wydatków kwalifikowalnych (EUR)	Szacowana wartość dofinansowania ze środków FEP 2021-2027 (EUR)	Szacowana wartość wkładu własnego (EUR)
	Razem (EUR)	10 897 390,76	10 897 390,76	8 976 505,59	1 920 885,17
	Budżet projektu – źródło finansowania	Wartość całkowita projektu (PLN) wg kursu	Szacowana wartość wydatków kwalifikowalnych (PLN)	Szacowana wartość dofinansowania ze środków FEP 2021-2027 (PLN)	Szacowana wartość wkładu własnego (PLN)
	Razem (PLN) ⁷⁴	46 573 268,65	46 573 268,65	38 363 789,59	8 209 479,04

⁷⁴ Szacowana wartość dofinansowania ze środków FEP 2021-2027 (PLN) wg kursu na październik 2024 r.: 1€ = 4,2738 zł.

12.	Okres realizacji projektu	I kw. 2022 - IV kw. 2027
13.	Powiązanie z innymi projektami ze Strategii ZIT	PZ.III.2 Otwarta przestrzeń na terenie ROF jest powiązany z projektem PZ.III.1 Wysoka jakość przestrzeni publicznych na terenie ROF, ponieważ oba skupiają się na zapewnieniu wysokiej jakości, bezpiecznej i dostępnej dla wszystkich mieszkańców ROF przestrzeni publicznej. Dodatkowo zakres tematyczny spójny jest z projektami rezerwowymi mianowicie PZR. III.1 Przestrzenie publiczne jako miejsca integracji i rekreacji mieszkańców i PZR. III.2 Atrakcyjne i zagospodarowane przestrzenie publiczne na terenie ROF.
14.	Opis procesu wskazania projektu i zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych oraz właściwych podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska oraz podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji w pracach nad przygotowaniem i wdrażaniem projektów	<p>Projekt wynika z przeprowadzonych badań diagnostycznych i stanowi odpowiedź na realne potrzeby zidentyfikowane w gminach tworzących ROF.</p> <p>Dokument Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030 w trakcie opracowania był na bieżąco konsultowany z przedstawicielami Komisji partnerów społeczno-gospodarczych na poszczególnych etapach zatwierdzania dokumentu oraz jego realizacji.</p> <p>Dodatkowo ciało doradcze zostanie zaangażowane formalnie do wydania opinii zgodnie z zapisami regulaminu komisji partnerów-społeczno-gospodarczych na potrzeby opracowania Strategii ZIT ROF do roku 2030.</p>

IV.4.2 Lista projektów planowanych do dofinansowania w sposób konkurencyjny w ramach Instrumentu ZIT w FEP 2021-2027

Zaprezentowane projekty mają zintegrowany charakter, ponieważ ich realizacja oddziaływać będzie na obszar całego ROF, a ponadto oczekiwane rezultaty będą miały wpływ zarówno na sferę społeczną (ograniczenie zjawiska wykluczenia transportowego, podniesienie jakości życia mieszkańców), sferę gospodarczą (poprawa dostępności komunikacyjnej obszaru) oraz przestrzenno-środowiskową (poprawa spójności przestrzennej obszaru oraz zmniejszenie emisji zanieczyszczeń pochodzących z transportu). Wdrożenie projektów transportowych wpłynie pozytywnie na rozwój ROF i poprawę konkurencyjności.

1.	Tytuł projektu	PZ.IV.1 Zwiększenie dostępności komunikacyjnej ROF wraz z integracją transportową obszaru
2.	Priorytet FEP 2021-2027	Priorytet 3 Mobilność miejska
3.	Cel szczegółowy FEP 2021-2027	EFRR/FS.CP2.VIII Wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej
4.	Zakres rzeczowy – typ projektu zgodny z FEP 2021-2027	<p>Typ 1. Infrastruktura publicznego transportu zbiorowego</p> <p>Typ 2. Bezemisyjny lub niskoemisyjny tabor transportu publicznego oraz systemy ruchu niezmotoryzowanego i mikromobilności wraz z niezbędną infrastrukturą</p> <p>oraz z następującymi elementami projektu:</p> <p>Typ 4. Rozwiązania cyfrowe</p> <p>Typ 5. Działania na rzecz taryfowej integracji transportu zbiorowego</p> <p>Typ 6. Działania na rzecz poprawy bezpieczeństwa, w tym również działania edukacyjno-promocyjne oraz wdrażanie rozwiązań egzekwujących przestrzeganie dopuszczalnej prędkości oraz z zakresu infrastruktury niechronionych użytkowników drogi</p> <p>Typ 8. Przedsięwzięcia towarzyszące, takie jak np. nasadzenia zieleni, wymiana oświetlenia ulicznego na energooszczędne, jak również działania informacyjno-promocyjne i edukacyjne promujące korzystanie z niskoemisyjnego transportu zbiorowego, transportu multimodalnego i rowerowego oraz ruchu niezmotoryzowanego</p> <p>Plan Zrównoważonej Mobilności Miejskiej dla Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego jest w trakcie opracowania - w dokumencie określone zostaną konkretne inwestycje, wynikające z diagnozy i wyznaczonych celów.</p>
5.	Beneficjent/Partnerzy	ZG PKS, gminy ROF
6.	Budżet projektu	Szacowana wartość kosztów kwalifikowanych (PLN) 60 000 000,00 Szacowana wartość dofinansowania (PLN) 51 000 000,00 ⁷⁵
7.	Okres realizacji projektu	2021-2029 ⁷⁶
8.	Źródło finansowania	FEP 2021-2027

1.	Tytuł projektu	PZ.IV.2 Integracja różnych form transportu na terenie ROF w ramach poprawy zrównoważonej mobilności
2.	Priorytet FEP 2021-2027	Priorytet 3 Mobilność miejska
3.	Cel szczegółowy FEP 2021-2027	EFRR/FS.CP2.VIII Wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej

⁷⁵ Szacowana wartość dofinansowania ze środków FEP 2021-2027 (PLN) wg kursu na październik 2024 r.: 1€ = 4,2738zł.

⁷⁶ W przypadku uwzględnienia w zakresie projektu zadań realizowanych po 1 stycznia 2021 roku.

4.	Zakres rzeczowy – typ projektu zgodny z FEP 2021-2027	<p>Typ 1. Infrastruktura publicznego transportu zbiorowego</p> <p>Typ 2. Bezemisyjny lub niskoemisyjny tabor transportu publicznego oraz systemy ruchu niezmotoryzowanego i mikromobilności wraz z niezbędną infrastrukturą</p> <p>oraz z następującymi elementami projektu:</p> <p>Typ 4. Rozwiązania cyfrowe</p> <p>Typ 5. Działania na rzecz taryfowej integracji transportu zbiorowego</p> <p>Typ 6. Działania na rzecz poprawy bezpieczeństwa, w tym również działania edukacyjno-promocyjne oraz wdrażanie rozwiązań egzekwujących przestrzeganie dopuszczalnej prędkości oraz z zakresu infrastruktury niechronionych użytkowników drogi</p> <p>Typ 8. Przedsięwzięcia towarzyszące, takie jak np. nasadzenia zieleni, wymiana oświetlenia ulicznego na energooszczędne, jak również działania informacyjno-promocyjne i edukacyjne promujące korzystanie z niskoemisyjnego transportu zbiorowego, transportu multimodalnego i rowerowego oraz ruchu niezmotoryzowanego</p> <p>Plan Zrównoważonej Mobilności Miejskiej dla Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego jest w trakcie opracowania - w dokumencie określone zostaną konkretne inwestycje, wynikające z diagnozy i wyznaczonych celów.</p>
5.	Beneficjent/Partnerzy	ZG PKS, Gminy ROF
6.	Budżet projektu	Szacowana wartość kosztów kwalifikowanych (PLN) 60 000 000,00 Szacowana wartość dofinansowania (PLN) 51 000 000,00 ⁷⁷
7.	Okres realizacji projektu	2021-2029 ⁷⁸
8.	Źródło finansowania	FEP 2021-2027

1.	Tytuł projektu	PZ.IV.3 Bezpieczna i zrównoważona mobilność - rozwój infrastruktury dla ruchu niezmotoryzowanego i mikromobilności na terenie ROF
2.	Priorytet FEP 2021-2027	Priorytet 3 Mobilność miejska
3.	Cel szczegółowy FEP 2021-2027	EFRR/FS.CP2.VIII Wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej
4.	Zakres rzeczowy – typ projektu zgodny z FEP 2021-2027	<p>Typ 3. Infrastruktura dla ruchu niezmotoryzowanego i mikromobilności</p> <p>oraz z następującymi elementami projektu:</p> <p>Typ 4. Rozwiązania cyfrowe</p> <p>Typ 6. Działania na rzecz poprawy bezpieczeństwa, w tym również działania edukacyjno-promocyjne oraz wdrażanie rozwiązań egzekwujących przestrzeganie dopuszczalnej prędkości oraz z zakresu infrastruktury niechronionych użytkowników drogi</p> <p>Typ 8. Przedsięwzięcia towarzyszące, takie jak np. nasadzenia zieleni, wymiana oświetlenia ulicznego na energooszczędne, jak również działania informacyjno-promocyjne i edukacyjne promujące korzystanie z niskoemisyjnego transportu zbiorowego, transportu multimodalnego i rowerowego oraz ruchu niezmotoryzowanego</p> <p>Plan Zrównoważonej Mobilności Miejskiej dla Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego jest w trakcie opracowania - w dokumencie określone zostaną konkretne inwestycje, wynikające z diagnozy i wyznaczonych celów.</p>
5.	Beneficjent/Partnerzy	ZG PKS, gminy ROF
6.	Budżet projektu	Szacowana wartość kosztów kwalifikowanych (PLN) 30 000 000,00 Szacowana wartość dofinansowania (PLN) 25 500 000,00 ⁷⁹
7.	Okres realizacji projektu	2021-2029 ⁸⁰

⁷⁷ Szacowana wartość dofinansowania ze środków FEP 2021-2027 (PLN) wg kursu na październik 2024 r.: 1€ = 4,2738 zł.

⁷⁸ W przypadku uwzględnienia w zakresie projektu zadań realizowanych po 1 stycznia 2021 roku.

⁷⁹ Szacowana wartość dofinansowania ze środków FEP 2021-2027 (PLN) wg kursu na październik 2024 r.: 1€ = 4,2738 zł.

⁸⁰ W przypadku uwzględnienia w zakresie projektu zadań realizowanych po 1 stycznia 2021 roku.

8. Źródło finansowania | FEP 2021-2027

1.	Tytuł projektu	PZ.IV.4 Aktywna Mobilność - poprawa warunków i rozwój infrastruktury pieszo- rowerowej na terenie ROF
2.	Priorytet FEP 2021-2027	Priorytet 3 Mobilność miejska
3.	Cel szczegółowy FEP 2021-2027	EFRR/FS.CP2.VIII Wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej
4.	Zakres rzeczowy – typ projektu zgodny z FEP 2021-2027	<p>Typ 1. Infrastruktura publicznego transportu zbiorowego</p> <p>Typ 2. Bezemisyjny lub niskoemisyjny tabor transportu publicznego oraz systemy ruchu niezmotoryzowanego i mikromobilności wraz z niezbędną infrastrukturą</p> <p>oraz z następującymi elementami projektu:</p> <p>Typ 4. Rozwiązania cyfrowe</p> <p>Typ 6. Działania na rzecz poprawy bezpieczeństwa, w tym również działania edukacyjno-promocyjne oraz wdrażanie rozwiązań egzekwujących przestrzeganie dopuszczalnej prędkości oraz z zakresu infrastruktury niechronionych użytkowników drogi</p> <p>Typ 8. Przedsięwzięcia towarzyszące, takie jak np. nasadzenia zieleni, wymiana oświetlenia ulicznego na energooszczędne, jak również działania informacyjno-promocyjne i edukacyjne promujące korzystanie z niskoemisyjnego transportu zbiorowego, transportu multimodalnego i rowerowego oraz ruchu niezmotoryzowanego</p> <p>Plan Zrównoważonej Mobilności Miejskiej dla Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego jest w trakcie opracowania - w dokumencie określone zostaną konkretne inwestycje, wynikające z diagnozy i wyznaczonych celów.</p>
5.	Beneficjent/Partnerzy	ZG PKS, gminy ROF
6.	Budżet projektu	Szacowana wartość kosztów kwalifikowanych (PLN) 30 000 000,00 Szacowana wartość dofinansowania (PLN) 25 500 000,00 ⁸¹
7.	Okres realizacji projektu	2021-2029 ⁸²
8.	Źródło finansowania	FEP 2021-2027

IV.4.3 Lista projektów planowanych do dofinansowania w sposób niekonkurencyjny w ramach FEPW 2021-2027

Wskazany projekt dotyczący rozwoju transportu oddziaływać będzie na cały obszar ROF. Projekt zaplanowany w ramach FEPW.03.01 Zrównoważona mobilność miejska Priorytet 3 Mobilność miejska stanowi uzupełnienie działań planowanych do realizacji w ramach programu regionalnego. Wsparty zostanie kompleksowy i zintegrowany projekt realizowany w Mieście Rzeszów i jego obszarze funkcjonalnym.

1.	Tytuł projektu	PZ.IV.5 Rozwój zrównoważonej mobilności miejskiej na terenie ROF
2.	Priorytet FEPW 2021-2027	Priorytet 3 Zrównoważona Mobilność miejska
3.	Działanie	FEPW.03.01 Zrównoważona mobilność miejska
4.	Cel szczegółowy FEPW 2021-2027	EFRR/FS.CP2.VIII Wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej
5.	Zakres rzeczowy – typ projektu zgodny z FEPW 2021-2027	Celem kompleksowego i zintegrowanego projektu jest zwiększenie zrównoważonej mobilności mieszkańców ROF oraz poprawa kondycji ekologicznej

⁸¹ Szacowana wartość dofinansowania ze środków FEP 2021-2027 (PLN) wg kursu na październik 2024 r.: 1€ = 4,2738 zł.

⁸² W przypadku uwzględnienia w zakresie projektu zadań realizowanych po 1 stycznia 2021 roku.

		<p>tego obszaru poprzez usprawnienie funkcjonowania transportu publicznego na terenie ROF skutkujące zmniejszeniem emisji zanieczyszczeń, hałasu i wzmocnieniem efektywności przemieszczania się i bezpieczeństwa.</p> <p>Zakres rzeczowy projektu, obejmujący transport miejski i aktywne formy mobilności, uwzględniający potrzeby osób o ograniczonej mobilności (w tym osób z niepełnosprawnościami), będzie dotyczył w szczególności takich komponentów jak:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. zakup bezemisyjnego taboru autobusowego; 2. budowa, przebudowa i modernizacja infrastruktury na potrzeby transportu miejskiego i komplementarnych form mobilności, w tym w szczególności: <ul style="list-style-type: none"> – w zakresie infrastruktury transportu: stacje ładowania pojazdów elektrycznych, infrastruktura OZE, linie i pętle autobusowe, wiaty z aktywną informacją pasażerską, zaplecze techniczne do obsługi taboru, infrastruktura punktowa (przystanki, wysepki, centra przesiadkowe, strefy czystego transportu), – inwestycje ograniczające indywidualny ruch zmotoryzowany z preferencją dla ruchu pieszego i rowerowego oraz komunikacji zbiorowej, przy jednoczesnym zwiększeniu bezpieczeństwa uczestników ruchu (jak: stojaki, wiaty rowerowe, stacje samoobsługowej naprawy rowerów, ciągi rowerowe i ciągi pieszo-rowerowe, przejścia dla pieszych, chodniki, sygnalizacja świetlna, azyle dla pieszych, dedykowane pasy ruchu dla komunikacji zbiorowej); – parkingi P+R („parkuj i jedź”), zlokalizowane na obrzeżach Rzeszowa lub poza jego granicami na terenie ROF, w miejscach zapewniających odpowiednią integrację z publicznym transportem zbiorowym. 3. digitalizacja systemu mobilności w miastach i ich obszarach funkcjonalnych, poprzez rozbudowę Rzeszowskiego Inteligentnego Systemu Transportowego (w tym strefy ograniczonej emisji i ograniczonego parkowania), działania na rzecz wspólnego biletu, informacji i planowania podróży, powiązane z wdrażaniem integracji taryfowej oraz koncepcji „Mobilność jako usługa”. 4. aktualizacja Planu Zrównoważonej Mobilności Miejskiej dla ROF oraz innych dokumentów niezbędnych do realizacji projektu. <p>Plan Zrównoważonej Mobilności Miejskiej dla Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego jest w trakcie opracowania - w dokumencie określone zostaną konkretne inwestycje, wynikające z diagnozy i wyznaczonych celów.</p>
6.	Beneficjent/Partnerzy	Gmina Miasto Rzeszów samodzielnie lub w partnerstwie z gminami ROF
7.	Budżet projektu	Wartość całkowita projektu (PLN) 350 000 000,00 Szacowana wartość dofinansowania (PLN) 202 500 000,00 ⁸³
8.	Okres realizacji projektu	2021-2029 ⁸⁴
9.	Źródło finansowania	FEPW 2021-2027

⁸³ Szacowana wartość dofinansowania ze środków FEPW 2021-2027 (PLN) wg kursu 1€ = 4,50 zł

⁸⁴ w przypadku uwzględnienia w zakresie projektu zadań realizowanych po 1 stycznia 2021 roku

IV.4.4 Lista projektów rezerwowych planowanych do dofinansowania w sposób niekonkurencyjny w ramach Instrumentu ZIT w FEP 2021-2027

1.	Tytuł projektu	PZR.I.1. Wykorzystanie potencjału turystycznego ROF			
2.	Priorytet FEP 2021-2027	Priorytet 6 - Rozwój Zrównoważony Terytorialnie			
3.	Cel szczegółowy FEP 2021-2027	Cel szczegółowy 5(i) wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich			
4.	Cel Strategii ZIT	Cel rozwojowy ZIT 2 Wykorzystanie posiadanych walorów w celu stworzenia zintegrowanej oferty turystycznej			
5.	Priorytet Strategii Rozwoju Województwa Podkarpackie 2030	3.5. Rozwój infrastruktury służącej prowadzeniu działalności gospodarczej i turystyki			
6.	Lider projektu/partnerzy projektu	Lider projektu: Stowarzyszenie ROF Partnerzy projektu: Gmina Czudec, Gmina Głogów Małopolski, Gmina Miasto Rzeszów, Gmina Trzebownisko, Gmina Tyczyn			
7.	Forma prawna wnioskodawcy	Stowarzyszenie/jednostka samorządu terytorialnego			
8.	Lokalizacja projektu	Gmina Czudec Gmina Głogów Małopolski Gmina Miasto Rzeszów Gmina Trzebownisko Gmina Tyczyn			
9.	Zakres rzeczowy – typ projektu zgodny z FEP 2021-2027	<p>Partnerzy projektu: Ochrona, rozwój i promowanie publicznych walorów turystycznych i usług turystycznych poprzez utworzenie aktywnych szlaków turystycznych: rowerowych, pieszych, kajakowych wraz z infrastrukturą turystyczną i zagospodarowaniem ich bezpośredniego otoczenia, a także z infrastrukturą poprawiającą dostępność obiektów i atrakcji turystycznych, jako element sieci tworzącej wspólny produkt turystyczny ROF oparty na walorach przyrodniczo – kulturowych.</p> <p>Lider projektu: I. Przygotowanie dokumentacji aplikacyjnej II. Opracowanie koncepcji utworzenia i rozwoju produktu turystycznego ROF III. Utworzenie interaktywnego narzędzia do wdrażania koncepcji produktu turystycznego ROF</p>			
10.	Wskaźniki produktu i rezultatu	<p>Wskaźnik produktu: Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 1 szt. Zintegrowane projekty rozwoju terytorialnego – 1 szt. Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 399 029 osób Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem – 10 szt. Wskaźnik rezultatu: Roczna liczba turystów korzystających ze wspartych szlaków turystycznych – 13 578 osób Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem – 232 939 osób Roczna liczba turystów korzystających ze szlaków rowerowych – 23 315 osób</p>			
11.	Budżet projektu – źródło finansowania	Wartość całkowita projektu (EUR)	Szacowana wartość wydatków kwalifikowalnych (EUR)	Szacowana wartość dofinansowania ze środków FEP 2021-2027 (EUR)	Szacowana wartość wkładu własnego (EUR)
	Razem (EUR)	82 554 993,07	82 554 993,07	70 171 744,12	12 383 248,96

	Budżet projektu – źródło finansowania	Wartość całkowita projektu (PLN)	Szacowana wartość wydatków kwalifikowalnych (PLN)	Szacowana wartość dofinansowania ze środków FEP 2021-2027 (PLN)	Szacowana wartość wkładu własnego (PLN)
	Razem (PLN) ⁸⁵	352 823 529,40	352 823 529,40	299 900 000,00	52 923 529,40
12.	Okres realizacji projektu	2024-2027			
13.	Powiązanie z innymi projektami ze Strategii ZIT	Projekt zintegrowany wynika z przeprowadzonej diagnozy potrzeb. Przedsięwzięcie z zakresu turystyki jest powiązane z zaplanowanymi do realizacji przez gminy ROF projektami uzupełniającymi i komplementarnymi w spójnym obszarze tematycznym, uwzględniając kwestie związane z wykorzystaniem posiadanych potencjałów, co przyczyni się do rozwoju gospodarczego.			
14.	Opis procesu wskazania projektu i zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych oraz właściwych podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska oraz podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji w pracach nad przygotowaniem i wdrażaniem projektów	<p>Projekt wynika z przeprowadzonych badań diagnostycznych i stanowi odpowiedź na realne potrzeby zidentyfikowane w gminach tworzących ROF.</p> <p>Dokument Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030 w trakcie opracowania był na bieżąco konsultowany z przedstawicielami Komisji partnerów społeczno-gospodarczych na poszczególnych etapach zatwierdzania dokumentu oraz jego realizacji.</p> <p>Dodatkowo ciało doradcze zostanie zaangażowane formalnie do wydania opinii zgodnie z zapisami regulaminu komisji partnerów-społeczno-gospodarczych na potrzeby opracowania Strategii ZIT ROF do roku 2030.</p>			

1.	Tytuł projektu	PZR.II.1. Ochrona i rozwój potencjału dziedzictwa kulturowego na terenie ROF
2.	Priorytet FEP 2021-2027	Priorytet 6 - Rozwój Zrównoważony Terytorialnie
3.	Cel szczegółowy FEP 2021-2027	Cel szczegółowy 5(i) wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich
4.	Cel Strategii ZIT	Cel rozwojowy ZIT 1 Wzmocnienie potencjału instytucji kultury wraz z promocją usług kulturalnych i dziedzictwa kulturowego
5.	Priorytet Strategii Rozwoju Województwa Podkarpackie 2030	2.3. Kultura i dziedzictwo kulturowe
6.	Lider projektu/partnerzy projektu	Lider projektu: Stowarzyszenie ROF Partnerzy projektu: Gmina Boguchwała, Gmina Chmielnik, Gmina Głogów Małopolski, Gmina Łańcut, Gmina Miasto Łańcut, Gmina Miasto Rzeszów, Gmina Trzebownisko
7.	Forma prawna wnioskodawcy	Stowarzyszenie/jednostka samorządu terytorialnego
8.	Lokalizacja projektu	Gmina Boguchwała Gmina Chmielnik Gmina Czudec Gmina Głogów Małopolski Gmina Łańcut

⁸⁵ Szacowana wartość dofinansowania ze środków FEP 2021-2027 (PLN) wg kursu na październik 2024 r.: 1€ = 4,2738 zł.

		Gmina Miasto Łańcut Gmina Miasto Rzeszów Gmina Trzebownisko			
9.	Zakres rzeczowy – typ projektu zgodny z FEP 2021-2027	<p>Partnerzy projektu: Rozwój instytucji kultury poprzez roboty budowlane lub wyposażenie, roboty budowlane, restauratorskie i konserwatorskie obiektów zabytkowych z uwzględnieniem połączenia aspektów kulturowych z ochroną środowiska w otoczeniu wspieranych obiektów oraz zapewnieniem dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami, do prowadzenia działalności kulturalnej, digitalizacja i udostępnienie zasobów kultury, udostępnienie zasobów kultury z wykorzystaniem technologii informacyjno-komunikacyjnych oraz tworzenie nowych treści cyfrowych.</p> <p>Lider projektu: Przygotowanie dokumentacji aplikacyjnej</p>			
10.	Wskaźniki produktu i rezultatu	<p>Wskaźnik produktu: Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 1 szt. Zintegrowane projekty rozwoju terytorialnego – 1 szt. Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 399 029osób Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem – 12 szt. Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (EFRR/FST/FS) – 4 szt. Liczba instytucji kultury objętych wsparciem – 6 szt. Liczba zabytków nieruchomych objętych wsparciem – 7 szt. Wskaźnik rezultatu Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem - 291 599 osób</p>			
11.	Budżet projektu – źródło finansowania	Wartość całkowita projektu (EUR)	Szacowana wartość wydatków kwalifikowalnych (EUR)	Szacowana wartość dofinansowania ze środków FEP 2021-2027 (EUR)	Szacowana wartość wkładu własnego (EUR)
	Razem (EUR)	46 346 686,93	46 346 686,93	39 394 683,89	6 952 003,04
	Budżet projektu – źródło finansowania	Wartość całkowita projektu (PLN)	Szacowana wartość wydatków kwalifikowalnych (PLN)	Szacowana wartość dofinansowania ze środków FEP 2021-2027 (PLN)	Szacowana wartość wkładu własnego (PLN)
	Razem (PLN) ⁸⁶	198 076 470,59	198 076 470,59	168 365 000,00	29 711 470,59
12.	Okres realizacji projektu	2024-2027			
13.	Powiązanie z innymi projektami ze Strategii ZIT	Projekt zintegrowany wynika z przeprowadzonej diagnozy potrzeb. Przedsięwzięcie z zakresu kultury jest powiązane z zaplanowanymi do realizacji przez gminy ROF projektami uzupełniającymi i komplementarnymi w spójnym obszarze tematycznym, uwzględniając kwestie związane z kulturą, instytucjami kultury i zabytkami oraz ochroną dziedzictwa kulturowego.			
14.	Opis procesu wskazania projektu i zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych oraz właściwych podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska oraz podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia	<p>Projekt wynika z przeprowadzonych badań diagnostycznych i stanowi odpowiedź na realne potrzeby zidentyfikowane w gminach tworzących ROF.</p> <p>Dokument Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030 w trakcie opracowania był na bieżąco konsultowany z przedstawicielami Komisji partnerów społeczno-gospodarczych na poszczególnych etapach zatwierdzania dokumentu oraz jego realizacji.</p> <p>Dodatkowo ciało doradcze zostanie zaangażowane formalnie do wydania opinii zgodnie z zapisami regulaminu komisji partnerów-społeczno-gospodarczych na potrzeby opracowania Strategii ZIT ROF do roku 2030.</p>			

⁸⁶ Szacowana wartość dofinansowania ze środków FEP 2021-2027 (PLN) wg kursu na październik 2024 r.: 1€ = 4,2738 zł.

1.	społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji w pracach nad przygotowaniem i wdrażaniem projektów	
----	---	--

1.	Tytuł projektu	PZR. III.1 Przestrzenie publiczne jako miejsca integracji i rekreacji mieszkańców			
2.	Priorytet FEP 2021-2027	Priorytet 6 - Rozwój Zrównoważony Terytorialnie			
3.	Cel szczegółowy FEP 2021-2027	Cel szczegółowy 5(i) wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich			
4.	Cel Strategii ZIT	Cel rozwojowy ZIT 3 Stworzenie przyjaznych mieszkańcom i bezpiecznych przestrzeni publicznych			
5.	Priorytet Strategii Rozwoju Województwa Podkarpackie 2030	4.3. Wsparcie instytucjonalne i poprawa bezpieczeństwa mieszkańców			
6.	Lider projektu/partnerzy projektu	Lider projektu: Stowarzyszenie ROF Partnerzy projektu: Gmina Boguchwała, Gmina Miasto Rzeszów, Gmina Świlcza			
7.	Forma prawna wnioskodawcy	Stowarzyszenie/jednostka samorządu terytorialnego			
8.	Lokalizacja projektu	Gmina Boguchwała Gmina Miasto Rzeszów Gmina Świlcza			
9.	Zakres rzeczowy – typ projektu zgodny z FEP 2021-2027	<p>Partnerzy projektu: Fizyczna odnowa i bezpieczeństwo przestrzeni publicznych, w tym odnowa przestrzeni publicznych sprzyjających integracji mieszkańców lub zwiększających możliwość ich wypoczynku i aktywności, w tym tworzenie nowych terenów zielonych, oświetlenie, monitoring przestrzeni publicznych.</p> <p>Lider projektu: Przygotowanie dokumentacji aplikacyjnej.</p>			
10.	Wskaźniki produktu i rezultatu	<p>Wskaźnik produktu: Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 1 szt. Zintegrowane projekty rozwoju terytorialnego – 1 szt. Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 399 029 osób Wskaźnik rezultatu Ludność mająca dostęp do nowej lub udoskonalonej zielonej infrastruktury – 38 746 osób</p>			
11.	Budżet projektu – źródło finansowania	Wartość całkowita projektu (EUR)	Szacowana wartość wydatków kwalifikowalnych (EUR)	Szacowana wartość dofinansowania ze środków FEP 2021-2027 (EUR)	Szacowana wartość wkładu własnego (EUR)
	Razem (EUR)	29 071 976,93	29 071 976,93	11 320 189,28	17 751 787,65
	Budżet projektu – źródło finansowania	Wartość całkowita projektu (PLN)	Szacowana wartość wydatków kwalifikowalnych (PLN)	Szacowana wartość dofinansowania ze środków FEP 2021-2027 (PLN)	Szacowana wartość wkładu własnego (PLN)
	Razem (PLN) ⁸⁷	124 247 815,00	124 247 815,00	48 380 224,95	75 867 590,05
12.	Okres realizacji projektu	2024-2027			

⁸⁷ Szacowana wartość dofinansowania ze środków FEP 2021-2027 (PLN) wg kursu na październik 2024 r.: 1€ = 4,2738 zł.

13.	Powiązanie z innymi projektami ze Strategii ZIT	Projekt zintegrowany wynika z przeprowadzonej diagnozy potrzeb. Przedsięwzięcie z zakresu odnowy przestrzeni publicznych jest powiązane z zaplanowanymi do realizacji przez gminy ROF projektami uzupełniającymi i komplementarnymi w spójnym obszarze tematycznym, uwzględniając kwestie związane odnową przestrzeni publicznych, udostępnianiem ich w celach rekreacyjno-wypoczynkowych dla mieszkańców oraz racjonalnym zagospodarowaniem.
14.	Opis procesu wskazania projektu i zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych oraz właściwych podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska oraz podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji w pracach nad przygotowaniem i wdrażaniem projektów	<p>Projekt wynika z przeprowadzonych badań diagnostycznych i stanowi odpowiedź na realne potrzeby zidentyfikowane w gminach tworzących ROF.</p> <p>Dokument Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030 w trakcie opracowania był na bieżąco konsultowany z przedstawicielami Komisji partnerów społeczno-gospodarczych na poszczególnych etapach zatwierdzania dokumentu oraz jego realizacji.</p> <p>Dodatkowo ciało doradcze zostanie zaangażowane formalnie do wydania opinii zgodnie z zapisami regulaminu komisji partnerów-społeczno-gospodarczych na potrzeby opracowania Strategii ZIT ROF do roku 2030.</p>

1.	Tytuł projektu	PZR. III.2 Atrakcyjne i zagospodarowane przestrzenie publiczne na terenie ROF
2.	Priorytet FEP 2021-2027	Priorytet 6 - Rozwój Zrównoważony Terytorialnie
3.	Cel szczegółowy FEP 2021-2027	Cel szczegółowy 5(i) wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich
4.	Cel Strategii ZIT	Cel rozwojowy ZIT 3 Stworzenie przyjaznych mieszkańcom i bezpiecznych przestrzeni publicznych
5.	Priorytet Strategii Rozwoju Województwa Podkarpackie 2030	4.3. Wsparcie instytucjonalne i poprawa bezpieczeństwa mieszkańców
6.	Lider projektu/partnerzy projektu	Lider projektu: Stowarzyszenie ROF Partnerzy projektu: Gmina Błażowa, Gmina Boguchwała, Gmina Chmielnik, Gmina Czarna, Gmina Czudec, Gmina Głogów Małopolski, Gmina Hyżne, Gmina Krasne, Gmina Lubenia, Gmina Łańcut, Gmina Miasto Łańcut, Gmina Miasto Rzeszów, Gmina Świlcza, Gmina Trzebownisko, Gmina Tyczyn
7.	Forma prawna wnioskodawcy	Stowarzyszenie/jednostka samorządu terytorialnego
8.	Lokalizacja projektu	Gmina Błażowa Gmina Boguchwała Gmina Chmielnik, Gmina Czarna Gmina Czudec Gmina Głogów Małopolski Gmina Hyżne Gmina Krasne Gmina Lubenia Gmina Łańcut Gmina Miasto Łańcut Gmina Miasto Rzeszów Gmina Świlcza Gmina Trzebownisko

		Gmina Tyczyn			
9.	Zakres rzeczowy – typ projektu zgodny z FEP 2021-2027	<p>Partnerzy projektu: Fizyczna odnowa i bezpieczeństwo przestrzeni publicznych, w tym odnowa przestrzeni publicznych sprzyjających integracji mieszkańców lub zwiększających możliwość ich wypoczynku i aktywności, w tym tworzenie nowych terenów zielonych, oświetlenie, monitoring przestrzeni publicznych.</p> <p>Lider projektu: Przygotowanie dokumentacji aplikacyjnej.</p>			
10.	Wskaźniki produktu i rezultatu	<p>Wskaźnik produktu: Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 1 szt. Zintegrowane projekty rozwoju terytorialnego – 1 szt. Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego - 399 029 osób Wskaźnik rezultatu: Ludność mająca dostęp do nowej lub udoskonalonej zielonej infrastruktury – 75 161 osób</p>			
11.	Budżet projektu – źródło finansowania	Wartość całkowita projektu (EUR)	Szacowana wartość wydatków kwalifikowalnych (EUR)	Szacowana wartość dofinansowania ze środków FEP 2021-2027 (EUR)	Szacowana wartość wkładu własnego (EUR)
	Razem (EUR)	18 976 086,85	18 976 086,85	16 133 183,58	2 842 903,27
	Budżet projektu – źródło finansowania	Wartość całkowita projektu (PLN)	Szacowana wartość wydatków kwalifikowalnych (PLN)	Szacowana wartość dofinansowania ze środków FEP 2021-2027 (PLN)	Szacowana wartość wkładu własnego (PLN)
	Razem (PLN) ⁸⁸	81 100 000,00	81 100 000,00	68 950 000,00	12 150 000,00
12.	Okres realizacji projektu	2024-2027			
13.	Powiązanie z innymi projektami ze Strategii ZIT	Projekt zintegrowany wynika z przeprowadzonej diagnozy potrzeb. Przedsięwzięcie z zakresu odnowy przestrzeni publicznych jest powiązane z zaplanowanymi do realizacji przez gminy ROF projektami uzupełniającymi i komplementarnymi w spójnym obszarze tematycznym, uwzględniając kwestie związane odnową przestrzeni publicznych, udostępnianiem ich w celach rekreacyjno-wypoczynkowych dla mieszkańców oraz racjonalnym zagospodarowaniem.			
14.	Opis procesu wskazania projektu i zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych oraz właściwych podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska oraz podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji w pracach nad przygotowaniem i wdrażaniem projektów	<p>Projekt wynika z przeprowadzonych badań diagnostycznych i stanowi odpowiedź na realne potrzeby zidentyfikowane w gminach tworzących ROF.</p> <p>Dokument Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030 w trakcie opracowania był na bieżąco konsultowany z przedstawicielami Komisji partnerów społeczno-gospodarczych na poszczególnych etapach zatwierdzania dokumentu oraz jego realizacji.</p> <p>Dodatkowo ciało doradcze zostanie zaangażowane formalnie do wydania opinii zgodnie z zapisami regulaminu komisji partnerów-społeczno-gospodarczych na potrzeby opracowania Strategii ZIT ROF do roku 2030.</p>			

⁸⁸ Szacowana wartość dofinansowania ze środków FEP 2021-2027 (PLN) wg kursu na październik 2024 r.: 1€ = 4,2738 zł.

1.	Tytuł projektu	PZR. IV.1 Uzbieranie terenów inwestycyjnych			
2.	Priorytet FEP 2021-2027	Priorytet 6 - Rozwój Zrównoważony Terytorialnie			
3.	Cel szczegółowy FEP 2021-2027	Cel szczegółowy 5(i) wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich			
4.	Cel Strategii ZIT	Cel rozwojowy ZIT 5 Wzmocnienie atrakcyjności gospodarczej			
5.	Priorytet Strategii Rozwoju Województwa Podkarpackie 2030	1.3. Konkurencyjność gospodarki poprzez innowacje i nowoczesne technologie			
6.	Lider projektu/partnerzy projektu	Lider projektu: Stowarzyszenie ROF Partnerzy projektu: Gmina Krasne, Gmina Świlcza, Gmina Boguchwała			
7.	Forma prawna wnioskodawcy	Stowarzyszenie/jednostka samorządu terytorialnego			
8.	Lokalizacja projektu	Gmina Krasne Gmina Świlcza Gmina Boguchwała			
9.	Zakres rzeczowy – typ projektu zgodny z FEP 2021-2027	Partnerzy projektu: Kompleksowe uzbrojenie i przygotowanie terenów inwestycyjnych, w celu zlokalizowania na nich podmiotów gospodarczych Lider projektu: Przygotowanie dokumentacji aplikacyjnej			
10.	Wskaźniki produktu i rezultatu	Wskaźnik produktu: Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 1 szt. Zintegrowane projekty rozwoju terytorialnego – 1 szt. Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 399 029 osób Wskaźnik rezultatu Liczba inwestycji zlokalizowanych na przygotowanych terenach inwestycyjnych – 3 szt.			
11.	Budżet projektu – źródło finansowania	Wartość całkowita projektu (EUR)	Szacowana wartość wydatków kwalifikowalnych (EUR)	Szacowana wartość dofinansowania ze środków FEP 2021-2027 (EUR)	Szacowana wartość wkładu własnego (EUR)
	Razem (EUR)	3 275 773,32	3 275 773,32	2 784 407,32	491 366,00
	Budżet projektu – źródło finansowania	Wartość całkowita projektu (PLN)	Szacowana wartość wydatków kwalifikowalnych (PLN)	Szacowana wartość dofinansowania ze środków FEP 2021-2027 (PLN)	Szacowana wartość wkładu własnego (PLN)
	Razem (PLN) ⁸⁹	14 000 000,00	14 000 000,00	11 900 000,00	2 100 000,00
12.	Okres realizacji projektu	2024-2027			
13.	Powiązanie z innymi projektami ze Strategii ZIT	Projekt zintegrowany wynika z przeprowadzonej diagnozy potrzeb. Przedsięwzięcie z zakresu uzbrania terenów inwestycyjnych jest powiązane z zaplanowanymi do realizacji przez gminy ROF projektami uzupełniającymi i komplementarnymi w spójnym obszarze tematycznym, a ich realizacja wpłynie na dalszy rozwój gospodarczy i pozwoli na zwiększenie poziomu konkurencyjności obszaru.			
14.	Opis procesu wskazania projektu i zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych oraz właściwych podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska	Projekt wynika z przeprowadzonych badań diagnostycznych i stanowi odpowiedź na realne potrzeby zidentyfikowane w gminach tworzących ROF. Dokument Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030 w trakcie opracowania był na bieżąco konsultowany z przedstawicielami Komisji partnerów społeczno-gospodarczych na poszczególnych etapach zatwierdzania dokumentu oraz jego realizacji.			

⁸⁹ Szacowana wartość dofinansowania ze środków FEP 2021-2027 (PLN) wg kursu na październik 2024 r.: 1€ = 4,2738 zł.

oraz podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji w pracach nad przygotowaniem i wdrażaniem projektów

Dodatkowo ciało doradcze zostanie zaangażowane formalnie do wydania opinii zgodnie z zapisami regulaminu komisji partnerów-społeczno-gospodarczych na potrzeby opracowania Strategii ZIT ROF do roku 2030.

IV.4.5 Lista projektów uzupełniających przewidzianych do realizacji przez partnerów ROF według priorytetów FEP 2021-2027

Tabela 16 Projekty uzupełniające przewidziane do realizacji przez Partnerów ROF w sposób konkurencyjny finansowanych z FEP 2021-2027

Priorytet FEP	Gmina	Nazwa projektu	Wartość
Priorytet 1 Konkurencyjna i Cyfrowa Gospodarka	Gmina Boguchwała	Utworzenie cyfrowych danych przestrzennych dla aktów planowania przestrzennego	255 000,00
		Uzbrojenie strefy ekonomicznej i utworzenie inkubatora technologicznego, parku biznesowego	20 000 000,00
		Wdrożenie rozwiązań informatycznych dla usprawnienia zarządzania siecią wod-kan.	5 100 000,00
		Wektoryzacja studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego	850 000,00
	Gmina Głogów Młp.	Modernizacja i poprawa wydajności e-usług świadczonych dla mieszkańców i systemu oświaty	5 000 000,00
	Gmina Krasne	Rozwój cyfryzacji na terenie Gminy Krasne	10 000 000,00
	Gmina Świlcza	Poprawa gospodarki wodno-ściekowej w Gminie Świlcza	20 000 000,00
		Rozwój cyfryzacji na terenie Gminy Świlcza	15 000 000,00
		Tworzenie terenów inwestycyjnych wraz z infrastrukturą techniczną wokół nich	20 000 000,00
Gmina Lubenia	Opracowanie MPZP części Gminy Lubenia	500 000,00	
Suma:			96 705 000,00
Priorytet 2 - Energia i Środowisko	Stowarzyszenie ROF w partnerstwie z gminami ROF	Rozwój OZE na terenie ROF	45 000 000,00
	Gmina Błażowa	Budowa gminnej oczyszczalni ścieków w Nowym Borku	30 000 000,00
		Budowa sieci kanalizacji sanitarnej dla miejscowości Błażowa Dolna i Nowy Borek	45 000 000,00
		Budowa sieci wodociągowej	9 500 000,00
		Modernizacja i rozbudowa oświetlenia ulicznego	2 000 000,00
		Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej	2 500 000,00
		Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej w Gminie Błażowa	6 500 000,00
		Wymiana źródeł ciepła na terenie Gminy Błażowa	1 500 000,00
		Zwiększenie bezpieczeństwa mieszkańców poprzez poprawę wyposażenia technicznego OSP oraz zakup wozu bojowego.	1 000 000,00
	Gmina Boguchwała	Budowa farmy fotowoltaicznej	2 975 000,00
		Efektywne zarządzanie energią związane z oświetleniem w gminie	15 000 000,00
		Gospodarka wodami opadowymi dla miasta Boguchwała	50 000 000,00

Priorytet FEP	Gmina	Nazwa projektu	Wartość
		Ograniczenie niskiej emisji poprzez inwestycje OZE oraz wymiana źródeł ciepła na terenie Gminy Boguchwała - Projekt Parasolowy	8 000 000,00
		Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej na terenie gminy	40 000 000,00
		Rozbudowa i optymalizacja sieci wod. - kan.	5 100 000,00
		System zarządzania bezpieczeństwem publicznym i środowiskiem na terenie Gminy Boguchwała	7 000 000,00
		Wzmocnienia potencjału wzrostu Gospodarki Komunalnej w Boguchwale w celu dostosowania do oczekiwań odbiorców usług - etap II	4 250 000,00
		Wzmocnienie potencjału wzrostu Gospodarki Komunalnej w Boguchwale w celu dostosowania do oczekiwań odbiorców usług - etap I	20 000 000,00
		Zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych - Projekt parasolowy	800 000,00
		Zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych poprzez system retencji rozproszonej	17 000 000,00
		Zakup samochodów elektrycznych na potrzeby Urzędu miejskiego – 1 miejski+ 1 terenowy	500 000,00
			Gmina Głogów Młp.
Budowa instalacji do 40 kWh na obiektach publicznych w Gminie Głogów Małopolski	2 000 000,00		
Poprawa jakości sytemu zbiórki odpadów na terenie Gminy Głogów Małopolski	10 000 000,00		
Poprawa efektywności energetycznej publicznych systemów oświetleniowych jako czynnik wpływający na ograniczenie niskiej emisji	4 000 000,00		
Projekt parasolowy – na budowę zbiorników na deszczówkę w gospodarstwach domowych	2 000 000,00		
Regulacja ciekłu wodnego w Stykowie wraz modernizacją zbiornika retencyjnego	2 000 000,00		
Rozbudowa budynku OSP w Rudnej Małej na magazyn obrony cywilnej dla Gminy Głogów Małopolski	3 000 000,00		
Rozwój zaopatrzenia w wodę na terenie Gminy Głogów Małopolski poprzez modernizację SUW w Rudnej Małej (budowa nowego zbiornika) oraz budowę nowej i modernizację starej stacji SUW w Głogowie Małopolskim	3 000 000,00		
Gmina Hyżne	Ochrona przed zagrożeniami związanymi z klimatem (jak powódzie, pożary) oraz zarządzanie ryzykiem w tym zakresie poprzez wyposażenie Ochotniczych Straży Pożarnych z terenu Gminy Hyżne w niezbędny do sprawnego działania sprzęt.		3 500 000,00
Gmina Krasne	Budowa Punktu Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych		15 000 000,00
	Montaż instalacji fotowoltaicznych na budynkach mieszkalnych i użyteczności publicznej		5 000 000,00
	Poprawa gospodarki wodnej poprzez rozbudowę istniejącej Stacji Uzdatniania Wody oraz budowę pompowni sieciowych wody		15 000 000,00
	Poprawa stanu bezpieczeństwa powodziowego poprzez rozbudowę systemu gospodarowania wodami opadowymi.		15 000 000,00
	Uporządkowanie gospodarki ściekowej na terenie Gminy Krasne		30 000 000,00
	Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej oraz budynków mieszkalnych		5 000 000,00

Priorytet FEP	Gmina	Nazwa projektu	Wartość
	Gmina Łańcut	Budowa Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych	5 000 000,00
		Kompleksowa modernizacja energetyczna budynków użyteczności publicznej w Gminie Łańcut	12 000 000,00
		Montaż instalacji fotowoltaicznych na budynkach stanowiących własność Gminy Łańcut	5 000 000,00
		Rozbudowa infrastruktury wodno-kanalizacyjnej na terenie Gminy Łańcut	8 000 000,00
	Gmina Miasto Rzeszów	Budowa kanalizacji deszczowej na os. Budziwój w Rzeszowie, etap II	6 806 137,00
		Modernizacja układu elektroenergetycznego Oczyszczalni Ścieków w Rzeszowie – kogeneracja.	25 000 000,00
		Optimalizacja wykorzystania ciepła systemowego poprzez budowę inteligentnego systemu ciepłowniczego w ramach koncepcji miasta inteligentnego - Smart City	24 600 000,00
		Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców Rzeszowa – poprzez zakup nowoczesnego, średniego pojazdu ratowniczo – gaśniczego wraz z zasadniczym wyposażeniem dla jednostki OSP na terenie Rzeszowa	1 100 000,00
		Poprawa efektywności energetycznej publicznych systemów oświetleniowych jako czynnik wpływający na ograniczenie niskiej emisji w ROF	53 500 000,00
		Wsparcie rozwoju OZE na terenie ROF - Etap II (projekt parasolowy)	15 000 000,00
		Wymiana źródeł ciepła na terenie ROF - Etap II (projekt parasolowy)	10 000 000,00
		Zwiększenie bezpieczeństwa mieszkańców poprzez poprawę zaplecza technicznego jednostek OSP w Rzeszowie	1 200 000,00
	Gmina Świlcza	Zwiększenie udziału energii ze źródeł odnawialnych na terenie ROF - Etap IV	2 500 000,00
		Poprawa efektywności energetycznej i wykorzystanie OZE oraz wymiana /modernizacja źródeł ciepła w budynkach użyteczności publicznej	20 000 000,00
		Poprawa gospodarowania odpadami komunalnymi	13 000 000,00
		Projekty dla indywidualnych gospodarstwach domowych - instalacje Odnawialnych Źródeł Energii oraz wymiana źródeł ciepła	15 000 000,00
		Projekty dla indywidualnych gospodarstwach domowych - zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych	8 000 000,00
	Gmina Trzebowniko	Zwiększenie bezpieczeństwa mieszkańców Gminy Świlcza poprzez poprawę wyposażenia technicznego OSP oraz zakup wozów bojowych	15 000 000,00
		Budowa 2 zbiorników retencyjnych na rzece Czarna w miejscowości Zaczernie i Trzebowniko	10 000 000,00
		Rozbudowa oczyszczalni w Nowej Wsi w zakresie zmiany technologii odwadniania i higieny osadów ściekowych	15 125 000,00
Wsparcie rozwoju OZE na terenie Gminy Trzebowniko-projekt parasolowy		3 000 000,00	
		Wymiana źródeł ciepła na terenie Gminy Trzebowniko - projekt parasolowy	3 000 000,00

Priorytet FEP	Gmina	Nazwa projektu	Wartość
	Gmina Tyczyn	Ochrona przeciwpowodziowa Gminy Tyczyn	25 000 000,00
	Miasto Łańcut	Poprawa efektywności energetycznej budynków mieszkalnych	2 600 000,00
		Termomodernizacja budynków mieszkalnych	6 500 000,00
		Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej w Łańcutcie	7 800 000,00
		Wymiana źródeł ciepła	6 000 000,00
		Rewitalizacja Lasu Dębnyk poprzez zagospodarowanie terenu dla zachowania bioróżnorodności	650 000,00
		Gmina Czudec	Przebudowa i modernizacja istniejącej oczyszczalni ścieków w miejscowości Przedmieście Czudeckie- etap II
	Budowa sieci wodociągowej wraz z nowym ujęciem wody		8 500 000,00
	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej wraz z budową mikro oczyszczalni		20 000 000,00
	Fotowoltaika na obiektach użyteczności publicznej		800 000,00
	Termomodernizacja budynku GOPS, ZWK i ZEAS w Czudcu		2 000 000,00
	Remont ośrodka zdrowia w Pstrągowej		2 000 000,00
	Wymiana opraw oświetleniowych przy drogach		420 000,00
	Gmina Chmielnik	Budowa sieci wodociągów gminnych	6 000 000,00
		Doposażenie jednostek OSP z terenu gminy	2 000 000,00
		Rozbudowa publicznej sieci kanalizacji sanitarnej na terenie gminy	3 000 000,00
		Zwiększenie udziału energii ze źródeł odnawialnych na terenie Gminy Chmielnik - projekt parasolowy	3 000 000,00
		Zwiększenie udziału energii ze źródeł odnawialnych na terenie Gminy Chmielnik.	3 000 000,00
	Gmina Lubenia	Dostawa i montaż instalacji na szkołach podstawowych Gminy Lubenia oraz Urzędzie Gminy Lubenia	1 000 000,00
		Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowościach Sołonka, Siedliska, Straszyle	5 000 000,00
		Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Lubenia (przysiółek Kosina i Maternówka) wraz z pompowaniami ścieków i instalacją elektryczną	6 500 000,00
		Modernizacja gospodarki wodno - ściekowej w Gminie Lubenia	3 000 000,00
		Budowa oraz przebudowa oświetlenia przy drogach gminnych na niskoemisyjne	1 000 000,00
		Poprawa bezpieczeństwa poprzez zakup samochodu dla OSP	1 000 000,00

Priorytet FEP	Gmina	Nazwa projektu	Wartość
		Modernizacja kotłowni w szkołach Gminy Lubenia oraz UG z wykorzystaniem instalacji OZE	3 000 000,00
Suma:			838 726 137,00
Priorytet 5 - Infrastruktura bliżej ludzi	Gmina Błażowa	Budowa sali gimnastycznej w Nowym Borku	3 500 000,00
		Przebudowa i adaptacja budynku Szkoły Podstawowej w Nowym Borku	2 200 000,00
	Gmina Boguchwała	Rozbudowa terenów sportowo-rekreacyjnych na terenie Gminy Boguchwała	40 000 000,00
	Gmina Czudec	Budowa Sali gimnastycznej w Babicy	5 000 000,00
	Gmina Głogów Młp.	Budowa szkoły branżowej ponadpodstawowej w technologii pasywnej na os. Niwa w Głogowie Małopolskim	60 000 000,00
	Gmina Krasne	Budowa infrastruktury edukacyjnej dla potrzeb wychowania przedszkolnego wraz z niezbędnym wyposażeniem	20 000 000,00
		Budowa i rozbudowa infrastruktury sportowo-rekreacyjnej	10 000 000,00
		Gmina Krasne bez barier	5 000 000,00
	Gmina Łańcut	Przebudowa budynków gminnych na potrzeby lokali socjalnych	3 000 000,00
	Gmina Miasto Rzeszów	Budowa hali sportowej przy I LO	4 645 060,00
		Budowa hali sportowej przy Zespole Szkolno-Przedszkolnym nr 3, ul. Skrajna 1 wraz z zapleczem i rozbudową pomieszczeń przedszkola	8 040 220,00
		Budowa przedszkola na os. Budziwój w Rzeszowie	6 600 000,00
		Budowa sali gimnastycznej przy Zespole Szkół nr 1 wraz z zagospodarowaniem terenu	8 040 220,00
		Budowa sali gimnastycznej wraz z zapleczem przy IX Liceum Ogólnokształcącym, ul. Elizy Orzeszkowej 8a	8 000 000,00
		Poprawa dostępu do usług opieki nad dziećmi zagrożonymi niepełnosprawnością i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu dzieci do lat 3 na terenie Gminy Miasto Rzeszów poprzez wybudowanie, wyposażenie i utrzymanie nowo powstałego żłobka	15 000 000,00
		Budowa Sali gimnastycznej wraz z zapleczem przy IX Liceum Ogólnokształcącym, ul. Elizy Orzeszkowej 8a	25 000 000,00
		Modernizacja III Liceum Ogólnokształcącego, ul. Szopena 11	14 376 000,00
		Budowa żłobka na os. Budziwój w Rzeszowie	18 000 000,00
		Budowa żłobka przy ul. Jachowicza	18 000 000,00
		Budowa Szkoły Podstawowej na os. Matysówka	22 000 000,00
Rozbudowa Szkoły Podstawowej nr 21, ul. Miodowa 6 wraz zagospodarowaniem terenu		30 000 000,00	
Budowa przedszkola na os. Budziwój		15 000 000,00	
Gmina Świlcza	Dostosowanie obiektów użyteczności publicznej dla osób niepełnosprawnych w Gminie Świlcza	20 000 000,00	

Priorytet FEP	Gmina	Nazwa projektu	Wartość	
		Tworzenie ośrodków wsparcia dla osób wymagających opieki z terenu Gminy Świlcza	15 000 000,00	
		Rozbudowa/budowa wraz z termomodernizacją budynków placówek oświatowych wraz z ich doposażeniem w pomoce dydaktyczne oraz zagospodarowaniem terenu wokół szkół	20 000 000,00	
	Gmina Trzebownisko	Odnowa przestrzeni publicznej Gminy Trzebownisko poprzez budowę, rozbudowę, przebudowę i modernizację ogólnodostępnej infrastruktury rekreacyjnej, turystycznej i sportowej z uwzględnieniem potrzeb dzieci, młodzieży, osób starszych oraz osób z niepełnosprawnościami	4 000 000,00	
		Przebudowa i rozbudowa budynku Urzędu Gminy Trzebownisko w celu dostosowania go do potrzeb osób z niepełnosprawnościami oraz zwiększenia dostępności dla mieszkańców gminy.	6 000 000,00	
		Rozwój turystyki kajakowej w województwie podkarpackim	1 600 000,00	
	Miasto Łańcut	Poprawa dostępności i jakości usług miejskich przedszkoli w Łańcucie	8 000 000,00	
		Rewitalizacja, modernizacja i przebudowa budynku przy pl. Sobieskiego 18 w Łańcucie na potrzeby administracyjne i społeczne	6 500 000,00	
		Rewitalizacja, modernizacja i przebudowa budynku przy pl. Sobieskiego 19 w Łańcucie oraz nadanie mu nowych funkcji na potrzeby administracyjne, kulturalne i społeczne	11 000 000,00	
		Przebudowa basenu otwartego wraz z otoczeniem przy ul. Składowej w Łańcucie na potrzeby obiektu całorocznego – utworzenie Centrum Kultury Fizycznej	13 000 000,00	
		Rewitalizacja Placu Sobieskiego wraz z infrastrukturą towarzyszącą dla potrzeb utworzenia traktów spacerowych, przestrzeni turystycznej, kulturalnej i edukacyjnej	4 500 000,00	
	Gmina Lubenia	Budowa hali sportowej w Straszycy	20 000 000,00	
	Suma:			471 001 500,00
	Priorytet 7 - Kapitał ludzki gotowy do zmian	Gmina Miasto Rzeszów	Wsparcie lokalnego rozwoju gospodarczego poprzez dostosowanie do potrzeb rynku szkolnictwa zawodowego w Rzeszowie	5 000 000,00
Miasto Łańcut		Aktywna integracja osób zagrożonych ubóstwem i/lub wykluczeniem społecznym	1 300 000,00	
Suma:			6 300 000,00	

IV.4.6 Wykaz projektów komplementarnych

Tabela 17 Projekty komplementarne przewidziane do realizacji przez Partnerów ROF

Gmina	Nazwa projektu	Wartość w PLN	Źródło finansowania
Błazowa	Budowa i przebudowa dróg gminnych na terenie Gminy Błazowa	2 200 000,00	Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych
	Przebudowa odcinka drogi gminnej na działce nr ewid 631 w miejscowości Kąkolówka	829 353,00	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020
	Budowa nowego boiska wielofunkcyjnego z zadaszeniem o stałej konstrukcji przy Szkole Podstawowej w Nowym Borku	3 581 605,00	Ministerstwo Sportu i Turystyki
	Remont zabytkowej kaplicy mszalnej pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa w Błazowej przy ul. Pułaskiego działka nr 661/1	600 000,00	Rządowy Program Odbudowy Zabytków
	Przebudowa i nadbudowa oraz zmiana konstrukcji dachu wraz z poszyciem budynku usługowo-mieszkalnego w miejscowości Błazowa, ul. 3-go Maja 17	216 062,73	
	Remont zabytkowej przydrożnej kapliczki w miejscowości Futoma	100 000,00	
	Remont zabytkowego pomnika Władysława Jagiełły w Błazowej	100 000,00	
	Remont kapliczki w Piątkowej	153 061,22	
	Remont zabytkowej przydrożnej kapliczki w Białce	71 428,57	
Boguchwała	Zakup przenośnego kina plenerowego + leżaki	200 000,00	Budżet gminy, środki zewnętrzne
	Przebudowa budynku Ośrodka Kultury w Woli Zgłobieńskiej	3 000 000,00	Budżet gminy, środki zewnętrzne
	Nowy start. Wzmacnianie potencjału społeczno - zawodowego społeczności lokalnej	25 000,00	Budżet gminy, środki zewnętrzne
	Adaptacja piętra budynku szkoły w Zarzeczcu na cele społeczne	4 400 000,00	Budżet gminy, środki zewnętrzne
	Centrum Aktywności Lokalnej (kultura, dialog, integracja)	25 000,00	Budżet gminy, środki prywatne, stowarzyszeń i fundacji, środki zewnętrzne
	Przebudowa stawu w Zgłobniu i dostosowanie do celów rekreacyjno – turystycznych	5 000 000,00	Budżet gminy, środki zewnętrzne
	Wolontariusze na start	25 000,00	Budżet gminy, środki prywatne, stowarzyszeń i fundacji, Program Równać Szanse, środki zewnętrzne
	Rozbudowa i przebudowa Miejskiego Centrum Kultury w Boguchwale	4 000 000,00	Budżet gminy, środki zewnętrzne

Gmina	Nazwa projektu	Wartość w PLN	Źródło finansowania
Chmielnik	Budowa parkingu ogólnodostępnego wraz z zatoką postojową w Chmielniku	1 500 000,00	Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych
	Przebudowa dróg gminnych na terenie Gminy Chmielnik	7 000 000,00	
	Poprawa infrastruktury ochotniczych straży pożarnych na terenie Gminy Chmielnik poprzez budowę i przebudowę remiz	2 800 000,00	
	Kompleksowa renowacja kapliczek na terenie Gminy Chmielnik	500 000,00	
Hyżne	Budowa przedszkola wraz z zagospodarowaniem terenu wokół budynku – etap II	4 117 647,00	Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych
	Zakup autobusu szkolnego	1 176 474,00	
	Modernizacja infrastruktury drogowej na terenie Gminy Hyżne	3 684 211,00	
Lubenia	Budowa klubu dziecięcego w m. Siedliska	12 000 000,00	Rządowy Fundusz Polski Ład
	Budowa wodociągu Lubenia - Obręczna	2 000 000,00	Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych
Świlcza	Budowa nowego boiska wielofunkcyjnego wraz zadaszeniem o stałej konstrukcji przy ZSP w Dąbrowie	3 500 000,00	Ministerstwo Sportu i Turystyki, Budżet gminy
	Poprawa infrastruktury edukacyjnej na terenie Gminy Świlcza	5 900 000,00	Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych, Budżet gminy
	Odtworzenie lokalnych pomników historycznych i miejsc pamięci	2 000 000,00	Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego / Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych / Budżet Państwa / Budżet gminy
	Prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytkowej plebani w Świlczy	4 500 000,00	Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego / Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych / Program „Maluch+” / Budżet gminy
	Modernizacja i adaptacja na cele kulturalne, edukacyjne, społeczne zabytkowych budynku na terenie gminy Świlcza	5 000 000,00	Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego / Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych / Budżet Państwa / Budżet gminy
	Zakup samochodu, sprzętu specjalistycznego i wyposażenia dla Ochotniczych Straży Pożarnych	2 500 000,00	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Rzeszowie / Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie / Budżet gminy
	Budowa infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej w Gminie Świlcza	5 000 000,00	Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 / Budżet gminy
	Odtworzenie przestrzeni publicznej na cele rekreacyjne na terenie Gminy Świlcza	3 000 000,00	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Rzeszowie / Narodowy Fundusz Ochrony

Gmina	Nazwa projektu	Wartość w PLN	Źródło finansowania
			Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie / Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 / Budżet gminy
	Budowa ścieżek rowerowych / ciągów pieszo-rowerowych na terenie Gminy Świlcza	10 000 000,00	Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg / Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 / Budżet Gminy
	Poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego na terenie Gminy Świlcza	10 000 000,00	Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg / Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 / Budżet gminy
	Tworzenie lokali socjalnych na terenie Gminy Świlcza	5 000 000,00	Fundusz Dopłat / Budżet Państwa / Budżet gminy
	Poprawa infrastruktury sportowej na terenie Gminy Świlcza	10 000 000,00	Ministerstwo Sportu i Turystyki / Budżet gminy
	Dostosowanie obiektów użyteczności publicznej dla osób niepełnoprawnych w Gminie Świlcza	11 000 000,00	Program Dostępność Plus / Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych / Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 / Fundusz Dostępności Bank Gospodarstwa Krajowego/ Budżet Państwa / Budżet gminy
	Rozbudowa/budowa wraz z termomodernizacją budynków placówek oświatowych wraz z ich wyposażeniem w pomoce dydaktyczne	10 000 000,00	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Rzeszowie / Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie / Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027 / Budżet Gminy
	Tworzenie ośrodków wsparcia dla osób wymagających opieki z terenu Gminy Świlcza	7 000 000,00	Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 / Budżet gminy
	Poprawa gospodarowania odpadami komunalnymi	15 000 000,00	
	Poprawa efektywności energetycznej i wykorzystanie OZE oraz wymiana /modernizacja źródeł ciepła w budynkach użyteczności publicznej	7 500 000,00	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Rzeszowie / Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie /
	Projekty dla indywidualnych gospodarstwach domowych - instalacje Odnawialnych Źródeł Energii oraz wymiana źródeł ciepła	5 000 000,00	Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027 / Budżet Gminy
	Poprawa gospodarki wodno-ściekowej w Gminie Świlcza	8 000 000,00	
	Tworzenie infrastruktury technicznej wokół terenów inwestycyjnych	5 000 000,00	Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027 / Budżet gminy

Gmina	Nazwa projektu	Wartość w PLN	Źródło finansowania
	Rozwój cyfryzacji na terenie Gminy Świlcza	5 000 000,00	Fundusz Europejski na Rozwój Cyfrowy 2021-2027 / Budżet gminy
Trzebowniko	Poprawa lub modernizacja publicznej infrastruktury rekreacyjnej, turystycznej, sportowej i kulturalnej na terenie Gminy Trzebowniko	200 000,00	Rozwój Obszarów Wiejskich ze Środków Europejskich na lata 2021-2027
Rzeszów	Zwiększenie wydajności hydraulicznej Komunalnej Oczyszczalni Ścieków w Rzeszowie wraz z rozbudową sieci kanalizacyjnej	212 270 572,43	Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027
	Modernizacja Zakładu Uzdatniania Wody wraz z siecią wodociągową miasta Rzeszowa	13 150 000,00	
	Budowa nowoczesnej sortowni selektywnie zbieranych odpadów komunalnych	60 000 000,00	
	Modernizacja sortowni selektywnie zbieranych odpadów komunalnych	15 000 000,00	
	Rozbudowa i modernizacja kompostowni bioodpadów	10 000 000,00	
	Budowa kanalizacji deszczowej na osiedlu Słocina	200 000 000,00	
	Budowa kolektora deszczowego dla os. Zwiączyca i południowej strony os. Staroniwa	100 000 000,00	
	Rozwój zielonej infrastruktury i odbetonowanie powierzchni uszczelnionych w Rzeszowie	5 344 411,41	
	Rewitalizacja pasów drogowych i terenów zieleni miejskiej	3 000 000,00	
	Systemy zagospodarowania wody deszczowej na terenach zieleni miejskiej	500 000,00	
	Budowa sieci ciepłowniczej wraz z przyłączami do nowych i istniejących budynków	14 268 000,00	
	Modernizacja kotłowni gazowo – olejowej poprzez budowę lokalnego źródła wysokosprawnej kogeneracji	12 300 000,00	
	Zwiększenie efektywności energetycznej i niezawodności dystrybucji ciepła do Odbiorców poprzez likwidację wymiennikowni grupowych na terenie miasta Rzeszowa	4 305 000,00	
	Zwiększenie efektywności energetycznej i niezawodności przesyłu ciepła poprzez modernizację napowietrznych sieci ciepłowniczych w mieście Rzeszowie	40 221 000,00	
	Zwiększenie efektywności energetycznej i niezawodności przesyłu ciepła poprzez modernizację sieci ciepłowniczych kanałowych wraz z przyłączami	57 699 300,00	
Zwiększenie niezawodności i efektywności energetycznej dostaw ciepła do Odbiorców poprzez rozbudowę sieci ciepłowniczej w układzie pierścieniowym	45 903 600,00		

Gmina	Nazwa projektu	Wartość w PLN	Źródło finansowania
	Budowa elektrowni słonecznej na dachach budynków mieszkalnych zarządzanych przez MZBM Sp. z o.o.	3 500 000,00	Krajowy Plan Odbudowy, Grant OZE Bank Gospodarstwa Krajowego
	Wymiana opraw oświetleniowych na ulicach miasta Rzeszowa - nieenergooszczędnych na nowe energooszczędne	4 998 900,00	Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych
	Budowa DW 878 od ul. Rejtana w Rzeszowie do DW 869 w Jasionce (od ul. Rejtana do ul. Lubelskiej, w tym rozbudowa ul. Ciepłowniczej z mostem Załęskim i ul. Gen. Maczka)	205 208 361,00	
	Budowa przejścia przez tory kolejowe, połączenie ul. Podkarpackiej z ul. Zawiszy	8 000 000,00	Krajowy Plan Odbudowy; Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg; Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych
	Budowa wiaduktu nad torami od ul. Wyspiańskiego do ul. Pułaskiego lub Hoffmanowej	146 250 050,00	
	Budowa wielopoziomowego skrzyżowania ulic: Lwowskiej, al. Armii Krajowej, al. Żołnierzy I Armii Wojska Polskiego (Rondo Pobitno)	216 116 902,00	
	Budowa DW w Rzeszowie na odcinku od skrzyżowania ul. Podkarpackiej z ul. 9 Dywizji Piechoty (DK19) do Al. Sikorskiego (DW878)	582 621 390,00	
	Połączenie ul. Sikorskiego z DK97	900 000 000,00	
	Rozbudowa ul. Kwiatkowskiego	182 712 150,00	
	Budowa DW w Rzeszowie na odcinku od ul. Warszawskiej do ul. Krakowskiej - połączenie DK 97 z DK 94	424 887 671,00	
	Budowa parku wodnego w Rzeszowie	258 300 000,00	Instrumenty finansowe

IV.5 Plan finansowy i źródła finansowania

Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030 (W rozumieniu „Strategia rozwoju ponadlokalnego Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030 pełniąca funkcję Strategii ZIT”) określa kluczowe cele i kierunki działań. Ich realizacja będzie się odbywać za pomocą różnych projektów, które będą korzystały z różnorodnych źródeł finansowania. Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027 (FEP 2021-2027) będą jednym z głównych źródeł wsparcia, zwłaszcza poprzez instrument ZIT. W ramach tego funduszu zdefiniowano konkretne cele do osiągnięcia z wykorzystaniem narzędzi terytorialnych.

Tabela 18 Projekty podstawowe przewidziane do realizacji przez Partnerów ROF w sposób niekonkurencyjny finansowanych w ramach Instrumentu ZIT w FEP 2021-2027

Rodzaj działań	Wartość projektu		Wartość dofinansowania	
	[PLN]	[EUR]*	[PLN]	[EUR]*
Działanie 1. Ochrona, rozwój i promowanie publicznych walorów turystycznych i usług turystycznych	18 023 240,80	4 217 146,52	15 165 415,87	3 548 461,76
Działanie 2. Ochrona, rozwój promowanie dziedzictwa kulturowego i usług w dziedzinie kultury	215 713 381,26	50 473 438,45	164 866 573,24	38 576 108,67
Działanie 3. Fizyczna odnowa i bezpieczeństwo przestrzeni publicznych	123 120 909,20	28 808 299,21	102 876 971,44	24 071 545,57
Projekty podstawowe przewidziane do realizacji przez Partnerów ROF w sposób niekonkurencyjny	356 857 531,26	83 498 884,18	282 908 960,55	66 196 116,00

*przyjęto kurs wymiany 1 EUR = 4,2738 PLN

Tabela 19 Projekty rezerwowe przewidziane do realizacji przez Partnerów ROF w sposób niekonkurencyjny finansowanych w ramach Instrumentu ZIT w FEP 2021-2027

Rodzaj działań	Wartość projektu		Wartość dofinansowania	
	[PLN]	[EUR]*	[PLN]	[EUR]*
Działanie 1. Ochrona, rozwój i promowanie publicznych walorów turystycznych i usług turystycznych	352 823 529,40	82 554 993,07	299 900 000,00	70 171 744,12
Działanie 2. Ochrona, rozwój i promowanie dziedzictwa kulturowego i usług w dziedzinie kultury	198 076 470,59	46 346 686,93	168 365 000,00	39 394 683,89
Działanie 3. Fizyczna odnowa i bezpieczeństwo przestrzeni publicznych	205 347 815,00	48 048 063,78	117 330 224,95	27 453 372,86
Działanie 4. Uzbrajanie terenów inwestycyjnych	14 000 000,00	3 275 773,32	11 900 000,00	2 784 407,32
Projekty rezerwowe przewidziane do realizacji przez Partnerów ROF w sposób niekonkurencyjny	770 247 814,99	180 225 517,10	597 495 224,95	139 804 208,19

*przyjęto kurs wymiany 1 EUR = 4,2738 PLN

Tabela 20 Projekty przewidziane do realizacji przez Partnerów ROF w sposób konkurencyjny finansowanych w ramach Instrumentu ZIT FEP 2021-2027 oraz w sposób niekonkurencyjny w ramach FEPW 2021-2027

Rodzaj działań	Wartość dofinansowania [PLN]	Wartość dofinansowania [EUR] ⁹⁰
Priorytet FEPK.03 Mobilność miejska, Działanie FEPK.03.01 Zrównoważona mobilność miejska – ZIT Cel szczegółowy: EFRR/FS.CP2.VIII - Wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej ⁹¹	153 000 000,00	35 799 522,66
Priorytet FEPW.03 Zrównoważona mobilność miejska, Działanie FEPW.03.01 Zrównoważona mobilność miejska Cel szczegółowy: EFRR/FS.CP2.VIII – Wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej	202 500 000,00	45 000 000,00

⁹⁰ Szacowana wartość dofinansowania ze środków FEPW 2021-2027 (PLN) wg kursu 1€ = 4,50 zł. Szacowana wartość dofinansowania ze środków FEP 2021 – 2027 (PLN) wg kursu 4, 2738 z października 2024 r.

⁹¹ Alokacja dedykowana Instrumentowi ZIT w ramach FEP 2021-2027 wynosi 70 323 591,00 euro, w ramach FEPW 2021-2027 wynosi 420 000 000 euro

Poniżej zaprezentowano całość interwencji z odniesieniem do celów Strategii ZIT ROF do roku 2030, wynikających z nich kierunków działania oraz celów rozwojowych ZIT wraz z wartością dofinansowania ze środków FEP 2021-2027 i FEPW 2021-2027 dla poszczególnych celów rozwojowych ZIT.

Tabela 21 Realizacja przedsięwzięć Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych finansowanych w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027: Priorytet FEPK.06 Rozwój Zrównoważony Terytorialnie i Priorytet FEPK.03 Mobilność Miejska

Cel Strategii ZIT ROF do roku 2030	Kierunek działania w Strategii ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030	Cel rozwojowy ZIT	Priorytet FEP 2021-2027	Rodzaje działań	Projekt zintegrowany	Wartość szacunkowa dofinansowania ze środków FEP 2021-2027 (EUR)	
Cel strategiczny 4 Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego, w tym krajobrazu oraz adaptacja do zmian klimatu	4.2 Wsparcie instytucji kultury na terenie ROF	Cel rozwojowy ZIT 1 Wzmocnienie potencjału instytucji kultury wraz z promocją usług kulturalnych i dziedzictwa kulturowego	Priorytet FEPK.06 Rozwój Zrównoważony Terytorialnie	Ochrona, rozwój i promowanie dziedzictwa kulturowego i usług w dziedzinie kultury	PZ.II.1 - Wzmacnianie potencjału dziedzictwa kulturowego na terenie ROF	28 843 129,96	
	4.1 Zachowanie dziedzictwa kulturowego				PZ.II.2 - Ochrona i wykorzystanie potencjału zabytków, jako dziedzictwa kultury na terenie ROF	9 732 978,71	
	4.3 Rozwój turystyki na obszarze ROF	Cel rozwojowy ZIT 2 Wykorzystanie posiadanych walorów w celu stworzenia zintegrowanej oferty turystycznej			PZ.I.1 - Turystyka aktywna – śladami natury i kultury w ROF	3 548 461,76	
Cel strategiczny 5 Skuteczna integracja procesów rozwojowych na obszarze ROF w wymiarze przestrzennym i technicznym	5.4 Kompleksowa rewitalizacja i odnowa obszarów zdegradowanych i przestrzeni publicznych na terenie ROF	Cel rozwojowy ZIT 3 Stworzenie przyjaznych mieszkańcom i bezpiecznych przestrzeni publicznych		Fizyczna odnowa i bezpieczeństwo przestrzeni publicznych	PZ.III.1 - Wysoka jakość przestrzeni publicznych na terenie ROF	15 095 039,98	
					PZ.III.2 – Otwarta przestrzeń na terenie ROF	8 976 505,59	
Cel strategiczny 6 Integracja ROF w oparciu o nowoczesny transport publiczny i efektywny system komunikacji	6.1 Zwiększanie mobilności poprzez rozbudowę układu drogowego z uwzględnieniem obwodnic oraz drogowych połączeń międzygminnych oraz poprawy skomunikowania z Międzynarodowym Portem Lotniczym Rzeszów-Jasionka	Cel rozwojowy ZIT 4 Kształtowanie zrównoważonej mobilności wraz z rozwojem nowoczesnej infrastruktury transportowej	Priorytet FEPK.03 Mobilność Miejska	Infrastruktura publicznego transportu zbiorowego, bezemisyjny lub niskoemisyjny tabor transportu publicznego oraz systemy ruchu niezmotoryzowanego i mikromobilności wraz z niezbędną infrastrukturą	PZ.IV.1 Zwiększenie dostępności komunikacyjnej ROF wraz z integracją transportową obszaru	11 933 174,22	
	6.2 Realizacja strategii niskoemisyjnych, w tym zrównoważonej, multimodalnej mobilności miejskiej						
	6.3 Integracja i rozwój systemu transportu publicznego						
	6.4 Integracja z Podmiejską Koleją Aglomeracyjną				PZ.IV.2 Integracja różnych form transportu na terenie ROF w ramach poprawy zrównoważonej mobilności	11 933 174,22	
	6.2 Realizacja strategii niskoemisyjnych, w tym zrównoważonej, multimodalnej mobilności miejskiej	Cel rozwojowy ZIT 4 Kształtowanie zrównoważonej mobilności wraz z rozwojem nowoczesnej infrastruktury transportowej			Infrastruktura dla ruchu niezmotoryzowanego i mikromobilności	PZ.IV.3 Bezpieczna i zrównoważona mobilność - rozwój infrastruktury dla ruchu niezmotoryzowanego i mikromobilności na terenie ROF	5 966 587,11
	6.5 Budowa spójnego systemu dróg rowerowych na terenie ROF					PZ.IV.4 Aktywna Mobilność - poprawa warunków i rozwój infrastruktury pieszorowerowej na terenie ROF	5 966 587,11

Źródło: opracowanie własne

Tabela 22 Realizacja przedsięwzięć Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych finansowanych w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej 2021-2027: Priorytet FEPW.03 Zrównoważona Mobilność Miejska

Cel Strategii ZIT ROF do roku 2030	Kierunek działania w Strategii ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030	Cel rozwojowy ZIT	Priorytet FEPW 2021-2027	Rodzaje działań	Projekt zintegrowany	Wartość szacunkowa dofinansowania ze środków FEPW 2021-2027 (EUR)
Cel strategiczny 6 Integracja ROF w oparciu o nowoczesny transport publiczny i efektywny system komunikacji	6.2 Realizacja strategii niskoemisyjnych, w tym zrównoważonej, multimodalnej mobilności miejskiej	Cel rozwojowy ZIT 4 Kształtowanie zrównoważonej mobilności wraz z rozwojem nowoczesnej infrastruktury transportowej	Priorytet FEPW.03 Zrównoważona mobilność miejska	FEPW.03.01 Zrównoważona mobilność miejska / EFRR/FS.CP2.VIII Wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej	PZ.IV.5 Rozwój zrównoważonej mobilności miejskiej na terenie ROF	45 000 000,00
	6.3 Integracja i rozwój systemu transportu publicznego					
	6.5 Budowa spójnego systemu dróg rowerowych na terenie ROF					

V System realizacji, spójność dokumentu, wymiar partycypacyjny

V.1 Założenia wdrożeniowe

Stowarzyszenie Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego zostało powołane na Zebraniu Założycielskim 27 maja 2015 roku. Pierwotną formą współpracy gmin ROF było *Porozumienie w sprawie określenia zasad współpracy Stron Porozumienia przy realizacji zadań przewidzianych dla Związku ZIT*, które zostało zawarte w dniu 21 stycznia 2014 roku przez samorządy tworzące ROF, w ramach którego realizowane były zadania do czasu rejestracji Stowarzyszenia ROF. Porozumienie funkcjonowało przez ok. 1,5 roku, a obecnie Stowarzyszenie kontynuuje i realizuje zadania objęte postanowieniami przywołanego Porozumienia.

Zgodnie z zapisami ustawy o samorządzie gminnym, strategia rozwoju ponadlokalnego zawiera oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym oraz wskaźniki ich osiągnięcia, przedstawia system realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych, a także ramy finansowe i źródła finansowania.

System wdrażania *Strategii ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030* obejmuje poziom strategiczny, który przedstawia założenia rozwojowe ROF. W rozdziale tym została zaprezentowana wizja rozwoju, będąca opisem pożądanego stanu w dłuższej perspektywie oraz misja, określająca główne wartości i fundamentalne założenia współpracy na rzecz rozwoju obszaru funkcjonalnego. Dodatkowo rozdział ten definiuje cele strategiczne oraz kierunki działań, przyporządkowane do trzech wymiarów interwencji: społecznego, gospodarczego i przestrzennego.

Poniżej przedstawiono schemat organizacyjny i poszczególne organy stowarzyszenia ROF wraz ze wskazaniem zakresu działań i obowiązków, które wskazano w statucie stowarzyszenia⁹².

Tabela 23 Schemat organizacyjny i poszczególne organy Stowarzyszenia ROF

Organ stowarzyszenia	Przykładowy zakres kompetencji
Zebranie Delegatów	<ul style="list-style-type: none"> • uchwalanie Statutu i jego zmian • uchwalanie ramowego planu działalności Stowarzyszenia ROF • zatwierdzanie kierunków działań do realizacji w ramach ROF oraz ich zmian • przyjmowanie Strategii ZIT ROF do roku 2030 wraz z jej zmianami w ramach procesu opiniowania tej strategii, w tym projektów komplementarnych

⁹² Statut Stowarzyszenia Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego, Załącznik nr 1 do uchwały nr 04.15.2021 Zebrania Delegatów Stowarzyszenia Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego z dnia 17 grudnia 2021 r.

	<ul style="list-style-type: none"> • zatwierdzenie procedury monitorowania Strategii ZIT ROF do roku 2030 oraz jej zmian
Zarząd	<ul style="list-style-type: none"> • kierowanie bieżącą działalnością Stowarzyszenia ROF poprzez podejmowanie uchwał, stanowisk, decyzji i wszelkich istotnych czynności • przygotowywanie projektów dokumentów programowych Stowarzyszenia ROF • przedłożenie przyjętej Strategii ZIT ROF do roku 2030 właściwym organom celem uzyskania pozytywnej opinii
Komisja Rewizyjna	<ul style="list-style-type: none"> • kontrola działalności Zarządu pod względem celowości, gospodarności i rzetelności, jak również zgodności podejmowanych działań z postanowieniami prawa, Statutu oraz uchwałami Zebrania Delegatów
Biuro Stowarzyszenia ROF	<ul style="list-style-type: none"> • prowadzenie obsługi administracyjnej, finansowej i organizacyjnej Stowarzyszenia ROF oraz jego organów

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Statutu Stowarzyszenia ROF

V.2 Monitoring i ewaluacja

Monitoring i ewaluacja Strategii ZIT ROF do roku 2030 prowadzony będzie na dwóch poziomach z uwagi na dwoistość dokumentu.

W rozdziale III.8 przedstawiono rezultaty planowanych działań strategii rozwoju ponadlokalnego na poziomie strategicznym, gdzie kluczowe jest zbadanie zmian i postępu w realizacji przyjętych kierunków rozwoju. Ponadto, na poziomie strategicznym określone zostały wskaźniki dla projektów komplementarnych ujęte w Tabeli 26 - *Oczekiwane wskaźniki rezultatu i produktu powiązane z realizacją właściwego programu*. Wskaźniki dopasowane są do specyfiki ROF oraz pozwalają na efektywny monitoring stopnia realizacji wskazanych założeń. Dzięki monitorowaniu postępów możliwe jest uzyskanie informacji dotyczących działań wskazanych do realizacji w czasie obowiązywania Strategii ZIT ROF do roku 2030.

Rozdział V.2. odnosi się bezpośrednio do Strategii ZIT na poziomie operacyjnym, zmierzającym do oceny efektów i realizacji poszczególnych przedsięwzięć (komponentu ZIT), określając wskaźniki produktu i rezultatu dla realizowanych projektów zintegrowanych. Zgodnie z art. 34 ust. 15 pkt. 5 ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021–2027, strategia określa w szczególności warunki i procedury obowiązujące w realizacji Strategii ZIT m.in. system wdrażania, monitorowania i ewaluacji, oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym oraz wskaźniki ich osiągnięcia.

Do analizy wybrano wskaźniki zgodne z Listą Wskaźników Kluczowych Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego + FS oraz Listą Wskaźników Specyficznych dla programu Fundusze Europejskie dla Podkarpackiego 2021-2027.

Skuteczne wdrożenie planowanych działań zależy w dużej mierze od monitoringu postępów w realizacji projektów zintegrowanych. Regularne prowadzenie monitoringu i ewaluacji umożliwia śledzenie postępów oraz ocenę jakości i efektów działań. Monitoring prowadzony jest w celu zapewnienia ciągłości, prawidłowości i efektywności realizacji Strategii ZIT, pozwala na wykrycie ewentualnych zagrożeń, ale również na lepsze ukierunkowanie na osiągnięcie przyjętych w strategii celów poprzez realizację projektów zintegrowanych. Ewaluacja koncentruje się na kryteriach takich jak skuteczność, efektywność, użyteczność, trwałość i trafność, mając na celu poprawę jakości interwencji. Zaleca się przeprowadzenie dwóch ewaluacji dokumentu strategii: pierwszej w połowie okresu realizacji (na koniec 2026 roku) oraz drugiej na zakończenie okresu obowiązywania (w 2030 roku). Przeprowadzenie tych ewaluacji pozwoli na formułowanie wniosków i rekomendacji, które mogą usprawnić obecną lub przyszłą interwencję, a także wskazać potrzebę aktualizacji strategii. W przypadku konieczności aktualizacji, zmiana Strategii będzie procedowana zgodnie z ustaleniami Porozumienia.

V.2.1 Oczekiwane wskaźniki

Tabela 24 Wskaźniki produktu ZIT

Cel strategiczny		Cel strategiczny 4 Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego, w tym krajobrazu oraz adaptacja do zmian klimatu		Cel strategiczny 5 Skuteczna integracja procesów rozwojowych na obszarze ROF w wymiarze przestrzennym i technicznym	
Cel rozwojowy ZIT		Cel rozwojowy ZIT 1 Wzmocnienie potencjału instytucji kultury wraz z promocją usług kulturalnych i dziedzictwa kulturowego		Cel rozwojowy ZIT 2 Wykorzystanie posiadanych walorów w celu stworzenia zintegrowanej oferty turystycznej	
Cel rozwojowy ZIT 3 Stworzenie przyjaznych mieszkańcom i bezpiecznych przestrzeni publicznych		Cel rozwojowy ZIT 1 Wzmocnienie potencjału instytucji kultury wraz z promocją usług kulturalnych i dziedzictwa kulturowego		Cel rozwojowy ZIT 2 Wykorzystanie posiadanych walorów w celu stworzenia zintegrowanej oferty turystycznej	
Wskaźnik produktu	Jednostka miary	Wartość wskaźnika	Wartość wskaźnika	Wartość wskaźnika	Wartość wskaźnika
Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego	szt.	1	1	1	1
Zintegrowane projekty rozwoju terytorialnego	szt.	2	1	2	2
Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	os.	399 029	399 029	399 029	399 029
Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem	szt.	57	4	-	-
Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (EFRR/FST/FS)	szt.	38	2	27	27
Liczba zabytków nieruchomych objętych wsparciem	szt.	25	-	-	-
Otwarta przestrzeń utworzona lub rekultywowana na obszarach miejskich	m ²	-	-	427 011	427 011
Liczba wspartych obiektów o charakterze niezabytkowym	szt.	32	-	-	-
Liczba instytucji kultury objętych wsparciem	szt.	51	-	-	-
Liczba zdigitalizowanych zasobów kultury udostępnionych online	szt.	532	-	-	-
Długość utworzonych szlaków turystycznych	km	-	98,80	-	-
Długość wspartych turystycznych szlaków rowerowych o nawierzchni utwardzonej ulepszonej	km	-	42,57	-	-
Długość wspartych turystycznych szlaków rowerowych o nawierzchni utwardzonej nieulepszonej	km	-	24,91	-	-
Długość wspartych turystycznych szlaków rowerowych o nawierzchni gruntowej	km	-	14,0	-	-
Liczba powstałych Miejsc Obsługi Rowerzystów (MOR)	szt.	-	6	-	-
Liczba powstałych Miejsc Przyjaznych Kajakarzom (MPK)	szt.	-	3	-	-

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 25 Wskaźniki rezultatu ZIT

Cel strategiczny		Cel strategiczny 4 Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego, w tym krajobrazu oraz adaptacja do zmian klimatu		Cel strategiczny 5 Skuteczna integracja procesów rozwojowych na obszarze ROF w wymiarze przestrzennym i technicznym
Cel rozwojowy ZIT		Cel rozwojowy ZIT 1 Wzmocnienie potencjału instytucji kultury wraz z promocją usług kulturalnych i dziedzictwa kulturowego	Cel rozwojowy ZIT 2 Wykorzystanie posiadanych walorów w celu stworzenia zintegrowanej oferty turystycznej	Cel rozwojowy ZIT 3 Stworzenie przyjaznych mieszkańcom i bezpiecznych przestrzeni publicznych
Wskaźnik rezultatu / Nazwa PZ	Jednostka miary	Wartość wskaźnika	Wartość wskaźnika	Wartość wskaźnika
Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem	osoby	130 100	43 200	-
Roczna liczba turystów korzystających ze szlaków rowerowych	osoby	-	40 950	-
Roczna liczba turystów korzystających ze szlaków kajakowych	osoby	-	850	-
Roczna liczba turystów korzystających ze wspartych szlaków turystycznych	osoby	-	40 000	-
Ludność mająca dostęp do nowej lub udoskonalonej infrastruktury	osoby	-	-	357 805

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 26 Oczekiwane wskaźniki rezultatu i produktu powiązane z realizacją właściwego programu *

Nr kierunku działań	Nazwa kierunku działania	Rodzaj wskaźnika P-produkt R-rezultat	Nazwa wskaźnika	Wymagany trend**
1.1	Podnoszenie jakości kształcenia w placówkach edukacyjnych ROF	P	Liczba nowych i modernizowanych obiektów edukacyjnych wraz z infrastrukturą sportową	WZROST
		R	Liczba osób korzystających z obiektów	WZROST
1.3	Poprawa dostępności infrastruktury opiekuńczej i pielęgnacyjnej	P	Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	WZROST
		R	Liczba osób korzystających z placówek wsparcia	WZROST
1.7	Rozwój oferty placówek przedszkolnych	P	Liczba nowych i modernizowanych obiektów edukacyjnych	WZROST
		R	Liczba dzieci korzystających z placówek	WZROST
1.9	Wspieranie rozwoju różnych form budownictwa mieszkaniowego	P	Liczba wyremontowanych obiektów	WZROST
		R	Liczba osób objętych wsparciem	WZROST
2.1	Budowa i rozbudowa uzbrojenia terenów inwestycyjnych oraz poprawa ich skomunikowania	P	Długość utworzonej infrastruktury technicznej	WZROST
		R	Liczba inwestorów ulokowanych w SAG	WZROST
2.3	Prowadzenie działań na rzecz reintegracji społecznej i zawodowej w środowiskach marginalizowanych	P	Liczba przebudowanych i zmodernizowanych budynków należących do gminy	WZROST
		R	Liczba mieszkańców objętych programami aktywizacji	WZROST
		R	Liczba zajęć terapeutycznych, warsztatów zdrowego stylu życia	WZROST
2.6	Promowanie mechanizmów partycypacyjnych wśród mieszkańców w ramach działań prorozwojowych	R	Liczba lub odsetek spraw załatwianych cyfrowo przez mieszkańców	WZROST
2.7	Realizacja projektów ukierunkowanych na wzmocnienie kompetencji i umiejętności mieszkańców ROF	R	Liczba zorganizowanych zajęć, warsztatów, szkoleń	WZROST
		R	Liczba zorganizowanych akcji aktywizacyjnych dla wolontariuszy	WZROST
4.1	Zachowanie dziedzictwa kulturowego	P	Liczba zabytków objętych wsparciem	WZROST
		R	Liczba turystów odwiedzających obiekty dziedzictwa kulturowego	WZROST
4.2	Wsparcie instytucji kultury na terenie ROF	P	Liczba obiektów kulturalnych objętych wsparciem	WZROST
		R	Liczba odwiedzających	WZROST
4.3	Rozwój turystyki na obszarze ROF	P	Poprawa lub modernizacja publicznej infrastruktury rekreacyjnej, turystycznej, sportowej i kulturalnej	WZROST
		R	Liczba osób korzystających z udostępnionej oferty	WZROST
4.4	Rozwój gospodarki wodno-ściekowej na terenie ROF	P	Długość wybudowanej sieci kanalizacyjnej	WZROST
		P	Długość zmodernizowanej sieci	WZROST
		P	Liczba rozbudowanych / przebudowanych / zmodernizowanych ZUW/SUW/punktów retencji	WZROST
		P	Szacowana długość wybudowanej sieci kanalizacji deszczowej	WZROST
		R	Przewidywana liczba osób korzystających z ulepszonych oczyszczania ścieków	WZROST
		P	Pojemność obiektów małej retencji	WZROST
		R	Objętość retencjonowanej wody	WZROST
4.5	Rozwój systemu gospodarki odpadami na terenie ROF	P	Liczba nowych oraz rozbudowanych/przebudowanych /zmodernizowanych zakładów zagospodarowania odpadów	WZROST
		R	Dodatkowe zdolności w zakresie recyklingu odpadów	WZROST
		R	Odpady poddane recyklingowi	WZROST
		R	Moc przerobowa zakładu zagospodarowania odpadów	WZROST
4.6	Wzmocnienie efektywności energetycznej na terenie ROF	R	Odpady zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów	WZROST
		P	Liczba i moc wybudowanych instalacji OZE	WZROST

		R	Dodatkowa zdolność wytwarzania energii elektrycznej	WZROST
4.7	Przebudowa i modernizacja infrastruktury ciepła systemowego w ROF	P	Długość wybudowanej i zmodernizowanej sieci ciepłowniczej	WZROST
		P	Liczba zainstalowanych indywidualnych węzłów ciepłych	WZROST
		R	Spadek emisji gazów cieplarnianych	SPADEK
4.9	Udostępnianie i zachowanie bioróżnorodności ROF	P	Otwarta przestrzeń utworzona lub rekultywowana na obszarach miejskich	WZROST
		P	Liczba nasadzonych drzew, krzewów, bylin, kłaczy	WZROST
		R	Liczba osób korzystających z zielonej infrastruktury	WZROST
4.11	Budowa modernizacja oświetlenia ulicznego	P	Liczba zmodernizowanych punktów oświetleniowych	WZROST
		R	Powierzchnia terenu, na którym nastąpiła poprawa bezpieczeństwa przestrzeni publicznej	WZROST
6.1	Zwiększanie mobilności poprzez rozbudowę układu drogowego	P	Długość przebudowanych/wybudowanych dróg wraz z infrastrukturą drogową	WZROST
		P	Liczba miejsc parkingowych park&ride	WZROST
		R	Liczba osób korzystających z infrastruktury drogowej	WZROST
6.3	Integracja i rozwój systemu transportu publicznego	P	Liczba zakupionych jednostek taboru pasażerskiego w publicznym transporcie zbiorowym	WZROST
		P	Liczba zainstalowanych inteligentnych systemów transportowych	WZROST
		P	Liczba wybudowanych/przebudowanych/rozbudowanych obiektów infrastruktury drogowej	WZROST
		P	Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	WZROST
		P	Liczba inwestycji poprawiających bezpieczeństwo ruchu pieszego	WZROST
		R	Liczba użytkowników transportu publicznego	WZROST
6.5	Budowa spójnego systemu dróg rowerowych na terenie ROF	P	Długość wybudowanych ścieżek rowerowych, ciągów pieszo-rowerowych	WZROST
		R	Liczba użytkowników zeroemisyjnego transportu indywidualnego	WZROST

* Programy, w ramach których realizowane będą planowane projekty komplementarne zostały wskazane w Tabeli 17

** Wartość bazowa ustalona od roku rozpoczynającego perspektywę finansową 2021 -2027 na podstawie BDL GUS

V.3 Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych

Strategia ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030 jest realizowana m.in. poprzez dokumenty wykonawcze, w szczególności programy sektorowe (branżowe), plany i polityki (obowiązkowe, wymagane przepisami prawa lub fakultatywne).

- Dokumenty wykonawcze poszczególnych gmin ROF powinny być opracowywane lub aktualizowane z zachowaniem spójności ze Strategią ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030, jako dokumentu nadrzędnego. W każdym z opracowywanych dokumentów powinna być wykazana spójność z przedmiotową strategią oraz powinny one zawierać, co najmniej odniesienie do konkretnego celu strategicznego i kierunku działań Strategii.
- Każdy dokument wykonawczy powinien być sporządzany w modelu partycypacyjnym, z udziałem mieszkańców i partnerów społeczno-gospodarczych.
- Projekt dokumentów wykonawczych powinien zostać poddany uzgodnieniom wewnętrznym z właściwymi komórkami organizacyjnymi odpowiednich jednostek, których dotyczą zawarte w nim ustalenia.
- Do obligatoryjnych elementów, które powinny zawierać dokumenty wykonawcze (strategie rozwoju), należy zaliczyć: wnioski z przeprowadzonej diagnozy, cele i działania oraz sposób ich realizacji, oczekiwane rezultaty, system monitoringu i ewaluacji wraz z wykazem wskaźników, system realizacji, ramy finansowe i źródła finansowania.
- Dokumenty wykonawcze powinny być napisane przejrzystym językiem, zrozumiałym dla osób niebędących specjalistami w danej dziedzinie.
- Opracowanie dokumentów wykonawczych powinno zakończyć się w ciągu 12 miesięcy od ich zainicjowania.
- Każdy dokument wykonawczy powinien posiadać przypisaną komórkę organizacyjną jako wiodącą, która odpowiedzialna będzie za kompleksową realizację celów i działań oraz ich monitorowanie.

Przez dokumenty wykonawcze względem strategii rozwoju rozumie się obowiązkowe lub fakultatywne plany i programy funkcjonujące w ROF oraz w poszczególnych gminach m.in. dokumenty planistyczne (np. studium), programy ochrony środowiska, czy też strategie rozwiązywania problemów społecznych lub gminne programy rewitalizacji. Poniżej przedstawiono tabelę, w której zawarto listę dokumentów opracowanych dla ROF oraz wybrane dokumenty strategiczne na poziomie gminnym z określeniem ich aktualności i wytycznych oraz rekomendacji w zakresie ewentualnych zmian.

Tabela 27 Dokumenty obowiązujące w ROF

Nazwa dokumentu	Aktualność
Plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego na lata 2021-2030 z elementami strategii rozwoju elektromobilności dla miasta Rzeszowa i gmin ościennych, które zawarły z Gminą Miasto Rzeszów porozumienia w zakresie organizacji transportu publicznego	Aktualny, zgodny z zapisami strategii ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030, obejmujący zasięg następujących jednostek ROF: Rzeszów, Boguchwała, Tyczyn, Lubenia, Świlcza
Plan Zrównoważonego Rozwoju Publicznego Transportu Zbiorowego dla Związku Gmin „Podkarpacka Komunikacja Samochodowa” z elementami Rozwoju Strategii Elektromobilności	Aktualny, zgodny z zapisami strategii ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030, obejmujący zasięg następujących jednostek ROF: Błażowa, Boguchwała, Głogów Małopolski, Hyżne, Lubenia, Tyczyn, Chmielnik, Czarna, Czudec, Krasne, Świlcza i Trzebownisko
Strategia Przestrzenna Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego - zasady prowadzenia polityki przestrzennej ROF	Aktualny, zgodny z zapisami strategii ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030
Plan mitygacji i adaptacji do zmian klimatu Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego	Aktualny, zgodny z zapisami strategii ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030. Zgodnie z zapisami plan, rekomenduje się przeprowadzenie monitoringu i ewaluację realizacji działań w 2024 r.
Plan Gospodarki Niskoemisyjnej Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego	Aktualny, zgodny z zapisami strategii ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030.

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 28 Plany i programy obowiązujące w gminach ROF

Strategie rozwoju gmin	
DOKUMENTY	WYTYCZNE I REKOMENDACJE
<ul style="list-style-type: none"> • Strategia Rozwoju Gminy Błażowa do roku 2030 • Strategia Rozwoju Gminy Boguchwała na lata 2022-2030 • Strategia Rozwoju Gminy Chmielnik do 2029 roku • Strategia Rozwoju Gminy Czarna do roku 2020 z perspektywą do roku 2030 • Strategia Rozwoju Gminy Czudec na lata 2016-2026 • Strategii Rozwoju Gminy Głogów Małopolski w latach 2022-2032 • Strategia Rozwoju Gminy Hyżne na lata 2021-2030 • Strategia Rozwoju Gminy Krasne na lata 2022-2030 • Strategia Rozwoju Gminy Lubenia do roku 2030 • Strategia Rozwoju Miasta Łańcuta na lata 2021-2027 • Strategia Rozwoju Gminy Łańcut na lata 2022-2030 • Strategia Rozwoju Miasta Rzeszowa Do Roku 2025 • Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Świlcza na lata 2022-2030 • Strategia Rozwoju Gminy Trzebownisko na lata 2022-2030 • Strategia Rozwoju Gminy Tyczyn na lata 2022 – 2030 	<p>Rekomenduje się dokonanie aktualizacji strategii gminnych w związku ze znowelizowaną ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, w zakresie modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej oraz ustaleń i rekomendacji w zakresie prowadzenia polityki przestrzennej.</p>

LOKALNE/GMINNE PROGRAMY REWITALIZACJI	
<ul style="list-style-type: none"> • Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Błażowa na lata 2010-2013 • Gminny Program Rewitalizacji Gminy Boguchwała na lata 2023-2030 • Gminny Program Rewitalizacji Gminy Chmielnik na lata 2024-2030 • Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Czarna na lata 2017-2020 • Program Rewitalizacji Gminy Czudec na lata 2018 – 2023 • Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Głogów Małopolski 2017 – 2023 • Lokalny program rewitalizacji gminy Hyżne na lata 2017 - 2023 • Lokalny Program Rewitalizacji gminy Krasne na lata 2016-2022 • Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Lubenia na lata 2017–2023 • Gminny Program Rewitalizacji Miasta Łańcuta na lata 2023-2030 • Lokalny Program rewitalizacji dla Gminy Łańcut na lata 2016-2022 • Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Miasto Rzeszów do roku 2023⁹³ • Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Świlcza na lata 2018 – 2023 • Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Trzebownisko na lata 2016-2022 • Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Tyczyn na lata 2016-2022 	<p>Rekomenduje się aktualizację dokumentów, których perspektywa obowiązywania wygaśa.</p> <p>Opracowywane i aktualizowane dokumenty powinny być zgodne ze strategią rozwoju ponadlokalnego.</p>
STUDIA UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO	
<ul style="list-style-type: none"> • Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, Uchwalony Uchwałą Rady Miejskiej w Błażowej • Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Boguchwała • Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Chmielnik • Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Czarna, Powiat Łańcucki • Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Czudec • Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Głogów Małopolski • Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego • Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Krasne • Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Lubenia 	<p>Studia powinny być zgodne z modelem struktury funkcjonalno-przestrzennej ROF zawartym w przedmiotowej Strategii.</p> <p>Ze względu na planowane zmiany wynikające z nowelizacji ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, konieczne będzie zastąpienie obowiązujących studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego tzw. planem ogólnym do 2026 r. Plan ogólny powinien uwzględnić ustalenia i rekomendacje zawarte</p>

⁹³ Obecnie w opracowaniu LPR na nowy okres

<ul style="list-style-type: none"> • Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta • Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Łańcut • Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Rzeszowa • Studium Uwarunkowań i kierunków zagospodarowywania przestrzennego Gminy Świlcza • Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Trzebownisko • Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy i Miasta Tyczyn 	<p>w strategii rozwoju ponadlokalnego, model struktury funkcjonalno-przestrzenne i wszelkie zmiany w strukturze funkcjonalno-przestrzennej wynikające z wprowadzanych zmian w strategii.</p>
PROGRAMY OCHRONY ŚRODOWISKA	
<ul style="list-style-type: none"> • Program ochrony środowiska na lata 2024-2027 dla Gminy Błażowa z perspektywą na lata 2028-2031 • Program Ochrony Środowiska dla Gminy Boguchwała na lata 2022-2025 z perspektywą do roku 2029 • Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Hyżne na lata 2019-2022 z perspektywą do roku 2026 na lata 2023-2026 z perspektywą do roku 2029 • Program ochrony środowiska na lata 2017 – 2020 z perspektywą na lata 2021 – 2024 (Miasto Łańcut) • Program ochrony środowiska dla GMINY ŁAŃCUT na lata 2017 – 2020 z perspektywą na lata 2021 – 2024 • Program Ochrony Środowiska Miasta Rzeszowa na lata 2021 – 2024 • Program Ochrony środowiska na lata 2020-2023 z perspektywą na lata 2024-2027 (Gmina Trzebownisko) • Program Ochrony Środowiska dla Gminy Tyczyn na lata 2017-2021 z perspektywą do 2024 roku 	<p>Rekomenduje się aktualizację/opracowanie dokumentów, których perspektywa obowiązywania wygaśa.</p> <p>Opracowywane i aktualizowane dokumenty powinny być zgodne ze strategią rozwoju ponadlokalnego.</p>
STRATEGIE ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH	
<ul style="list-style-type: none"> • Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Błażowa na lata 2021-2026 • Strategia rozwiązywania problemów społecznych Gminy Boguchwała na lata 2016-2025 • Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Chmielnik na lata 2020-2029 • Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Czarna na lata 2021 – 2027 • Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w latach 2021 – 2031 (Gmina Czudec) • Strategia rozwiązywania problemów społecznych w Gminie Głogów Małopolski na lata 2021- 2026 • Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Hyżne na lata 2021-2030 • Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Lubenia na lata 2016-2026 • Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Miasto Łańcut na lata 2021-2026 • Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Łańcut na lata 2021-2030 • Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Rzeszowa na lata 2023-2030 	<p>Rekomenduje się opracowanie aktualnej Strategii rozwiązywania problemów społecznych dla gminy Krasne, z uwagi na brak jakichkolwiek strategii dotyczących problematyki społecznej.</p> <p>Opracowywane dokumenty powinny być zgodne ze strategią rozwoju ponadlokalnego.</p>

- Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Świlcza na lata 2019 – 2029
- Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Trzebownisko na lata 2023-2030
- Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2021-2027 (Gmina Tyczyn)

V.4 Opis procesu uspołecznienia i działań partycypacyjnych

Strategie rozwoju to dokumenty silnie uspołecznione. Zgodnie z zapisami rozporządzenia ogólnego i art. 29. Strategie terytorialne zawierają opis udziału partnerów zgodnie z art. 8 w przygotowaniu strategii i jej realizacji. Konkretnie, jak wskazują zapisy umowy partnerstwa i ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021–2027, obowiązkowym elementem Strategii ZIT jest opis procesu zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych oraz właściwych podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska oraz podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji w pracach nad przygotowaniem i wdrażaniem Strategii ZIT oraz sprawozdanie z przeprowadzonych konsultacji społecznych⁹⁴.

Zatem ważne jest prowadzenie konsultacji i zaangażowanie partnerów w proces opracowania strategii. Zgodnie z § 22 ust. 1. statutu Stowarzyszenia Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego, którego obowiązująca wersja stanowi załącznik nr 1 do uchwały nr 04.15.2021 Zebrania Delegatów Stowarzyszenia Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego z dnia 17 grudnia 2021 r., Zarząd może powoływać komisje i grupy robocze dla realizacji zadań Stowarzyszenia ROF. Zatem oprócz organów stowarzyszenia, którymi są: Zebranie Delegatów, Zarząd oraz Komisja Rewizyjna (których zadania i kompetencje opisano w rozdziale V.1. Założenia wdrożeniowe), powołano dodatkowy podmiot – Komisję partnerów społeczno-gospodarczych⁹⁵. Nabór partnerów prowadzony był w terminie od 17.02.2022 r. do 14.03. 2022 r. za pośrednictwem interaktywnego formularza zgłoszeń⁹⁶. Celem naboru było wyłonienie Partnerów, którzy będą współpracowali ze Stowarzyszeniem Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego, Urzędami Miast/Gmin tworzących Rzeszowski Obszar Funkcjonalny oraz z wykonawcą przy opracowaniu Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030. Informacja o prowadzonym naborze została udostępniona

---

⁹⁴ Art. 34. ust. 15. pkt. 6 ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021–2027

⁹⁵ Uchwała nr 05.10.2022 Zarządu Stowarzyszenia Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego z dnia 5 kwietnia 2022 r. w sprawie powołania Komisji partnerów społeczno-gospodarczych na potrzeby opracowania Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030

⁹⁶ https://ankieta.deltapartner.org.pl/zit_rof_organizacje

na stronach internetowych członków ROF oraz na stronie Stowarzyszenia ROF. Wśród wymagań i kryteriów wyboru wskazano na: doświadczenie w realizacji działań w zakresie tematycznym Strategii ZIT, prowadzenie działalności na terenie Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego oraz zgodność działania potencjalnego partnera z zakresem tematycznym Strategii ZIT. Warunkiem przystąpienia do naboru było przesłanie Formularza zgłoszeniowego dla partnerów społecznych i gospodarczych do udziału w pracach nad Strategią Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030 w wyznaczonym terminie. W trakcie naboru spłynęło 6 formularzy, a wszystkie wskazane podmioty weszły w skład komisji. Ponadto komisja musi liczyć nie mniej niż 5 członków, w tym minimum dwóch przedstawicieli Stowarzyszenia.

Zgodnie z zapisami Regulaminu Komisji partnerów społeczno-gospodarczych na potrzeby opracowania Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030 będącego załącznikiem do uchwały z dnia 5 kwietnia 2022 r.⁹⁷ możliwe jest powołanie dodatkowych partnerów społeczno-gospodarczych spełniających kryteria wskazane w ogłoszeniu o naborze partnerów.

Komisję powołano na czas nieokreślony, a w jej skład oprócz przedstawicieli Stowarzyszenia ROF wchodzi przedstawiciele następujących podmiotów⁹⁸:

Tabela 29 Partnerzy społeczno-gospodarczy

Podmiot	Główny obszar działalności
Stowarzyszenie Świadomy Obywatel Rzeszowa	sport i turystyka, edukacja, kultura i sztuka, ochrona zdrowia, usługi socjalne i pomoc społeczna, rozwój lokalny, ochrona środowiska, zarządzanie publiczne
Akademia Rozwoju Społecznego	sport i turystyka, kultura i sztuka, ochrona zdrowia,
Politechnika Rzeszowska im. Ignacego Łukasiewicza	edukacja (opinie, badania, analizy, kursy, szkolenia, studia podyplomowe, doktoranckie)
Stowarzyszenie Gospodyń Wiejskich Gminy Trzebownisko	sport i turystyka, edukacja, kultura i sztuka, ochrona zdrowia, rozwój lokalny, ochrona środowiska
Rzeszowska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.	usługi socjalne i pomoc społeczna, rozwój lokalny, ochrona środowiska, przedsiębiorczość

⁹⁷ Uchwała nr 05.10.2022 Zarządu Stowarzyszenia Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego z dnia 5 kwietnia 2022 r. w sprawie powołania Komisji partnerów społeczno-gospodarczych na potrzeby opracowania Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030

⁹⁸ Ostateczny skład komisji określa Uchwała nr 06.11.2022 Zarządu Stowarzyszenia Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego z dnia 5 lipca 2022 r. w sprawie zmiany Uchwały nr 05.10.2022 Zarządu Stowarzyszenia Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego z dnia 05 kwietnia 2022 r. w sprawie powołania Komisji partnerów społeczno-gospodarczych na potrzeby opracowania Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030

Fundacja Rozwoju Społeczno-Gospodarczego INWENCJA	sport i turystyka, kultura i sztuka, usługi socjalne i pomoc społeczna,
Stowarzyszenie Sportowo-Turystyczne „Lubcza” z siedzibą w Raclawówce	sport i turystyka

Celem komisji partnerów społeczno-gospodarczych jest wsparcie działania Stowarzyszenia w pracach nad przygotowaniem i wdrażaniem Strategii ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030. Pełni ona funkcje opiniodawczo-doradcze, które związane są z przygotowaniem oraz wdrażaniem Strategii ZIT ROF do roku 2030. Dodatkowo stanowi forum współpracy oraz dialogu interesariuszy z organami Stowarzyszenia ROF. Działa w imieniu partnerów społecznych i gospodarczych oraz podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska oraz podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób ze specjalnymi potrzebami, równości płci i niedyskryminacji z terenu gmin wchodzących w skład Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego (zgodnie z warunkami przygotowania i przyjęcia Strategii ZIT⁹⁹, wskazanymi w Umowie partnerstwa). Członkowie komisji powoływani są przez Zarząd Stowarzyszenia ROF, w jej skład wchodzi nie mniej niż 5 osób, w tym co najmniej dwie osoby będące przedstawicielami Stowarzyszenia ROF. W strukturach organizacyjnych komisji wybiera się Prezydium Komisji, w skład którego wchodzi Przewodniczący i Zastępca (który kieruje pracami komisji, w trakcie nieobecności Przewodniczącego). Zadaniem Przewodniczącego Komisji jest przede wszystkim zwoływanie posiedzenia Komisji, ustalenie porządku i terminu obrad, przewodniczenie obradom czy reprezentowanie komisji. Obsługą Komisji zajmuje się Biuro Stowarzyszenia ROF, które odpowiada m.in. za sporządzanie protokołów z posiedzeń, przygotowanie materiałów czy ich archiwizację.

W dniu 26.05.2022 r. odbyło się Posiedzenie Komisji partnerów społeczno - gospodarczych na potrzeby opracowania Strategii ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030 w trakcie, którego dokonano wyboru Prezydium Komisji. Dokument Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030 na bieżąco był konsultowany z przedstawicielami Komisji partnerów społeczno-gospodarczych.

---

⁹⁹ Strategia ZIT powinna w szczególności zawierać: opis procesu zaangażowania partnerów społecznych i gospodarczych oraz właściwych podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska oraz podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób ze specjalnymi potrzebami, równości płci i niedyskryminacji w pracach nad przygotowaniem i wdrażaniem Strategii ZIT oraz sprawozdanie z jego konsultacji społecznych.

Analiza potencjałów i potrzeb w zakresie realizowanych według FEP 2021-2027 projektów, dokonana została przy zaangażowaniu JST i w oparciu o wyniki przeprowadzonych badań ankietowych wśród samorządów. Badanie kwestionariuszem ankiety przeprowadzono wraz z udostępnieniem listy pytań dotyczących aktualnej sytuacji i potrzeb w zakresie kultury, turystyki i odnowy przestrzeni w sierpniu 2023 r. Pozwoliło to na zaangażowanie w proces opracowania jednostek wchodzących w skład ROF, w celu pełniejszego zobrazowania skali problemu i realnych potrzeb. Zgodnie z Zasadami realizacji instrumentów terytorialnych w Polsce w perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027 wybór projektów, które realizują strategię ZIT dokonywany jest w ramach prac nad dokumentem, a następnie w ramach procedury przyjmowania strategii przez Związek ZIT oraz opiniowania przez właściwą instytucję zarządzającą programem regionalnym oraz przez ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego.

Zgodnie z obowiązującymi warunkami realizacji ZIT, strategia podlega zaopiniowaniu „przez właściwą Instytucję Zarządzającą w zakresie możliwości finansowania strategii w ramach danego programu w terminie do 60 dni od dnia jej otrzymania”. Dodatkowo wymagana jest również opinia ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego, podobnie jak w przypadku IZ, w terminie 60 dni.

Do zaopiniowania dokumentu uprawnione jest również ciało doradcze, które pełni funkcje opiniodawczo-doradcze, które związane są z przygotowaniem oraz wdrażaniem Strategii ZIT ROF do roku 2030. W dniu ..... dokument został ..... zaopiniowany przez komisję partnerów społeczno-gospodarczych – ciało doradcze.

V.4.1 Wynik konsultacji społecznych

Aby umożliwić zaangażowanie społeczeństwa w tworzenie Strategii ZIT ROF do roku 2030 przeprowadzono konsultacje społeczne projektu dokumentu.

Podstawę prawną definiującą tryb i harmonogram konsultacji projektu dokumentu, stanowiła w szczególności ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2024 r. poz. 324, 862), ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2024 r. poz. 609, 721) oraz art. 8 rozporządzenia UE 2021/1060 oraz art. 34 ust. 6. pkt. 2 ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027.

Konsultacje społeczne zostały przeprowadzone zgodnie z zasadą partnerstwa opisaną w art. 8 rozporządzenia UE 2021/1060 i zgodnie z wymogami ustawy z dnia 6 grudnia 2006r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju art. 6 ust. 3 (Dz. U.2021.1057) w terminie ..... i skierowane były do wszystkich zainteresowanych, ze szczególnym uwzględnieniem mieszkańców gmin wchodzących w skład ROF. Przedmiotowa strategia będąca strategią rozwoju ponadlokalnego podlega konsultacjom

w szczególności z sąsiednimi gminami i ich związkami, lokalnymi partnerami społecznymi i gospodarczymi oraz z właściwym dyrektorem regionalnego zarządu gospodarki wodnej Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie. Dokument przedkłada się również zarządowi województwa w celu wydania opinii dotyczącej sposobu uwzględnienia ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie określonych w strategii rozwoju województwa.

Informacje o konsultacjach społecznych zamieszczone zostały w Biuletynach Informacji Publicznej gmin oraz na stronach internetowych poszczególnych gmin tworzących ROF.

Z przeprowadzonych konsultacji społecznych sporządzono stosowny raport, który umieszczono w Biuletynach Informacji Publicznej gmin wchodzących w skład ROF.

V.5 Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko

Podstawą prawną dla przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko jest ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2024 r. poz. 1112).

W dniu ..... wystąpiono z pismem do Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Rzeszowie oraz do Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Rzeszowie, dotyczącym odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, dla przedmiotowego projektu.

Pismem o sygnaturze ..... z dnia ..... Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Rzeszowie przekazał następującą opinię ..... do projektu „Strategii ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030”.

Podkarpacki Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny pismem o sygnaturze ..... z ..... przekazał następującą opinię ..... do projektu „Strategii ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030”.

V.6 Ewaluacja ex-ante

Zgodnie z zapisami ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2024 r. poz. 324, 862) i art. 10a ust. 2. Podmiot opracowujący projekt strategii rozwoju przeprowadza uprzednią ewaluację trafności, przewidywanej skuteczności i efektywności realizacji strategii rozwoju – przed jej przyjęciem. Poniżej zestawiono wnioski z przeprowadzonej ewaluacji.

.....
.....

V.7 Ramy finansowe i źródła finansowania poza ZIT

Realizacja poszczególnych inwestycji zaplanowanych w Strategii będzie możliwa dzięki wykorzystaniu środków finansowych z różnych źródeł, m.in.:

- środków własnych gmin i powiatów tworzących Rzeszowski Obszar Funkcjonalny;
- środków pochodzących z budżetu państwa lub budżetu samorządu województwa przewidziane na współfinansowanie projektów lub jako niezależne źródło finansowania;
- środków z funduszy celowych;
- środków z Funduszy Europejskich dostępnych w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Społecznego;
- środków prywatnych, np. przedsiębiorców, organizacji pozarządowych, wspólnot mieszkaniowych;
- innych funduszy zewnętrznych, np. funduszy norweskich i funduszy Europejskiego Obszaru Gospodarczego;
- innych środków publicznych.

Zakłada się, że poszczególne działania rozwojowe będą finansowane głównie z budżetów gmin wchodzących w skład Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego oraz z Funduszy Europejskich, które zgodnie z założeniami perspektywy finansowej UE a lata 2021-2027 będą stanowiły wsparcie m.in. przedsiębiorstw, jednostek samorządu terytorialnego, instytucji otoczenia biznesu czy instytucji badawczych. Pomoc finansowa będzie obejmowała przedsięwzięcia z zakresu realizacji inwestycji w infrastrukturę, sprawy społeczne, innowacje, przedsiębiorczość, cyfryzację oraz ochronę środowiska.

Środki z Funduszy Europejskich zostaną rozdysponowane w ramach programów krajowych i regionalnych, które mogą stanowić podstawę do finansowania projektów zaplanowanych w ramach niniejszej Strategii ZIT ROF do roku 2030. Ramy finansowe i kwoty dotyczące poszczególnych przedsięwzięć i projektów do realizacji wraz ze wskazaniem źródeł, przedstawiono w rozdziale IV.5 Plan finansowy i źródła finansowania.

Zapewnienie ram finansowych wpływa na możliwość realizacji strategii rozwoju ponadlokalnego. Poniżej zaprezentowano szacunek wielkości nakładów na poszczególne cele, które niezbędne są do ich osiągnięcia. Szacunkowy udział procentowy wydatków na poszczególne cele strategiczne przedstawia się następująco:

Tabela 30 Szacunkowy udział procentowy wydatków

Wymiar	Cel	Szacunkowy udział [%] i [zł]	
		Udział [%]	Wykazywanie [zł]
Wymiar społeczny	Rozwój i profesjonalizacja systemu usług publicznych	7,2%	514 235 210
Wymiar gospodarczy	Wzmacnianie kapitału ludzkiego oraz społecznego	1,2%	84 375 000
Wymiar gospodarczy	Budowanie pozycji i wizerunku ROF jako dynamicznego obszaru wzrostu w skali regionalnej, krajowej i międzynarodowej	0,5%	35 100 000
Wymiar przestrzenny	Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego, w tym krajobrazu oraz adaptacja do zmian klimatu	35,0%	2 509 048 033
Wymiar przestrzenny	Skuteczna integracja procesów rozwojowych na obszarze ROF w wymiarze przestrzennym i technicznym	8,7%	620 795 154
Wymiar przestrzenny	Integracja ROF w oparciu o nowoczesny transport publiczny i efektywny system komunikacji	47,5%	3 403 106 562

Źródło: Opracowanie własne

Należy mieć na uwadze, że realizacja celów strategicznych wskazanych w strategii rozwoju ponadlokalnego, w pełnym zakresie będzie możliwa wyłącznie pod warunkiem pozyskania dofinansowania z zewnętrznych źródeł. Kwoty i rozkład środków mogą ulec zmianie ze względu na sytuację inflacyjną oraz poziom kosztów związanych z realizacją poszczególnych inwestycji.

Poniżej przedstawiono zakres poszczególnych programów wraz ze wskazaniem możliwości ich wykorzystania.

Mechanizm Finansowy EOG i Norweski Mechanizm Finansowy (Fundusze norweskie i EOG)

Wsparcie w ramach Mechanizmu Finansowego EOG i Funduszy Norweskich uwzględnia przede wszystkim rozwój przedsiębiorczości i innowacji, a także usług publicznych (m.in. edukacji, zdrowia i kultury) i ochronę środowiska. Poszczególne programy w ramach III edycji Funduszy Norweskich i EOG będą wdrażane do 2024 r., istnieje zatem możliwość wykorzystania dostępnych środków do realizacji działań skupionych w każdym z celów strategicznych niniejszej Strategii ZIT ROF do roku 2030. Wśród priorytetów, w ramach których możliwe będzie pozyskanie wsparcia znajdują się: Rozwój przedsiębiorczości i innowacje, Rozwój Lokalny, Edukacja, Kultura, Społeczeństwo Obywatelskie oraz Środowisko, Energia i Zmiany Klimatu.

Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027 (FEP)

Zgodnie z Umową Partnerstwa, na wsparcie województwa podkarpackiego w perspektywie 2021-2027 łącznie zostanie przekazane ok. 2,26 mld euro. Zgodnie z założeniami programu *Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027*, środki zostaną rozdysponowane w ramach 8 priorytetów: Konkurencyjna i cyfrowa gospodarka, Energia i środowisko, Mobilność miejska, Mobilność i łączność, Infrastruktura bliżej ludzi, Rozwój zrównoważony terytorialnie, Kapitał ludzki gotowy do zmian, Rozwój lokalny kierowany przez społeczność.

Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027 (FEnIKS)

Program opiera się na wsparciu rozwoju gospodarki niskoemisyjnej, ochrony środowiska oraz przeciwdziałania i adaptacji do zmian klimatu. Zgodnie z założeniami programu, wsparciem zostaną objęte przede wszystkim inwestycje związane z poprawą jakości infrastruktury drogowej, poprawą wydolności ochrony zdrowia, a także wykorzystaniem potencjału tkwiącego w dziedzictwie kulturowym. W ramach programu mogą zatem zostać sfinansowane działania przewidziane w 4. Celu strategicznym (m.in. działania związane z rozwojem gospodarki wodno-ściekowej, modernizacją infrastruktury technicznej, czy adaptacją do zmian klimatu) oraz 6. Celu strategicznym (m.in. przedsięwzięcia uwzględniające rozbudowę układu drogowego i rozwój transportu publicznego). Ponadto, priorytety programu FEnIKS obejmują usługi publiczne, zwłaszcza kulturę i ochronę zdrowia, co daje szansę na sfinansowanie kierunków działania 1. Celu strategicznego np. w zakresie zwiększania dostępności nowoczesnych usług medycznych czy 4. Celu strategicznego w zakresie zachowania dziedzictwa kulturowego i wsparcia instytucji kultury.

Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki 2021-2027 (FENG)

Głównym celem Programu Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki 2021-2027 jest zwiększenie potencjału w zakresie badań i innowacji oraz wykorzystywanie zaawansowanych technologii, a także wzrost konkurencyjności MŚP. Wsparciem mogą zostać objęte przedsięwzięcia wpisujące się w trzy priorytety: Wsparcie dla przedsiębiorców, Środowisko przyjazne innowacjom oraz Zazielenienie przedsiębiorstw, a więc kierunki wytyczone w ramach 2. Celu strategicznego związane z rozwojem przedsiębiorczości czy współpracy międzysektorowej w obszarze innowacji.

Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 (FERS)

Realizacja programu uwzględnia wsparcie m.in. na rzecz poprawy sytuacji na rynku pracy, zwiększenia dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami, zapewnienia opieki nad dziećmi, podnoszenia jakości edukacji i rozwoju kompetencji, integracji społecznej, rozwoju usług społecznych i ekonomii społecznej oraz ochrony zdrowia. Program FERS może być brany pod uwagę przede wszystkim przy realizacji działań w ramach 1. Celu strategicznego, który skupia przedsięwzięcia ukierunkowane

na rozwój usług publicznych (m.in. podnoszenie jakości kształcenia, poprawa dostępności usług medycznych, rozwój budownictwa mieszkaniowego). Ponadto, wśród priorytetów programu znajdują się *Lepsze polityki dla rozwoju społecznego*, co stanowi szansę na wsparcie działań aktywizujących na rynku pracy oraz związanych z włączeniem i integracją społeczną wyznaczonych w ramach 2. Celu strategicznego.

Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej 2021-2027 (FEPW)

Program koncentruje się na pięciu obszarach: przedsiębiorczość i innowacje, energia i klimat, zrównoważona mobilność miejska, spójna sieć transportowa, zrównoważona turystyka. W Programie Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej 2021-2027 wspierane są zadania zapisane w ramach celów polityki: CP 1 – Przedsiębiorczość; CP 2 – Energia; CP 3 – Infrastruktura drogowa i CP 4 – Turystyka. Program ma na celu w szczególności: wzmacnianie konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw, zwiększanie atrakcyjności miast i podniesienie jakości życia mieszkańców w dobie zmian klimatu, zwiększenie dostępności transportowej (kolejowej i drogowej) makroregionu, wzrost wykorzystania potencjału turystyki dla rozwoju społeczno-gospodarczego. Zapisy FEPW dotyczą wsparcia realizacji zadań, zaplanowanych w szczególności w ramach Celu strategicznego 4, Celu strategicznego 5 i 6 przedmiotowej Strategii ZIT ROF do roku 2030.

Spis tabel, rysunków i wykresów

Tabela 1 Kierunki interwencji w ramach OSI	21
Tabela 2 Kierunki interwencji wraz z przyporządkowaniem gmin ROF.....	24
Tabela 3 Etapy prac związane z opracowywaniem dokumentu	30
Tabela 4 Liczba ludności i gęstość zaludnienia gmin ROF w 2022 r.....	35
Tabela 5 Powierzchnia oraz udział procentowy gmin w całkowitej powierzchni ROF w 2022 r.	36
Tabela 6 Katalog wskaźników na poziomie strategicznym.....	98
Tabela 7 Realizacja instrumentu ZIT.....	107
Tabela 8 Rodzaje działań przewidziane do realizacji w ramach Priorytetu 3	108
Tabela 9 Rodzaje działań i typy projektów przewidziane do realizacji w ramach Priorytetu 6.....	109
Tabela 10 Szlaki i ścieżki turystyczne	117
Tabela 11 Wykaz ścieżek rowerowych w gminach ROF.....	121
Tabela 12 Poziom dostępności do instytucji kultury	127
Tabela 13 Instytucje kultury objęte wsparciem w ramach projektu	130
Tabela 14 Powierzchnia terenów zielonych i terenów nieprzepuszczalnych w gminach ROF.....	137
Tabela 15 Schemat uwzględniający przedsięwzięcia zintegrowane, które realizować będą cele rozwojowe ZIT.....	160
Tabela 16 Projekty uzupełniające przewidziane do realizacji przez Partnerów ROF w sposób konkurencyjny finansowanych z FEP 2021-2027.....	183
Tabela 17 Projekty komplementarne przewidziane do realizacji przez Partnerów ROF	189
Tabela 18 Projekty podstawowe przewidziane do realizacji przez Partnerów ROF w sposób niekonkurencyjny finansowanych w ramach Instrumentu ZIT w FEP 2021-2027.....	194
Tabela 19 Projekty rezerwowe przewidziane do realizacji przez Partnerów ROF w sposób niekonkurencyjny finansowanych w ramach Instrumentu ZIT w FEP 2021-2027.....	194
Tabela 20 Projekty przewidziane do realizacji przez Partnerów ROF w sposób konkurencyjny finansowanych w ramach Instrumentu ZIT FEP 2021-2027 oraz w sposób niekonkurencyjny w ramach FEPW 2021-2027.....	195
Tabela 21 Realizacja przedsięwzięć Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych finansowanych w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027: Priorytet FEPK.06 Rozwój Zrównoważony Terytorialnie i Priorytet FEPK.03 Mobilność Miejska	196
Tabela 22 Realizacja przedsięwzięć Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych finansowanych w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej 2021-2027: Priorytet FEPW.03 Zrównoważona Mobilność Miejska	197
Tabela 23 Schemat organizacyjny i poszczególne organy Stowarzyszenia ROF	198
Tabela 24 Wskaźniki produktu ZIT.....	201
Tabela 25 Wskaźniki rezultatu ZIT.....	202
Tabela 26 Oczekiwane wskaźniki rezultatu i produktu powiązane z realizacją właściwego programu *.....	202
Tabela 27 Dokumenty obowiązujące w ROF.....	205
Tabela 28 Plany i programy obowiązujące w gminach ROF	205
Tabela 29 Partnerzy społeczno-gospodarczy.....	209
Tabela 30 Szacunkowy udział procentowy wydatków.....	214
Rysunek 1 Terytorialny wymiar Strategii jako obszar horyzontalny	18
Rysunek 2 OSI Wschodnia Polska z uwzględnieniem położenia ROF	19
Rysunek 3 OSI Rzeszów i Rzeszowski Obszar Funkcjonalny	25
Rysunek 4 OSI obszary zagrożone trwałą marginalizacją na poziomie krajowym i regionalnym, z uwzględnieniem położenia ROF.....	27
Rysunek 5 OSI obszary wiejskie z uwzględnieniem położenia ROF	28
Rysunek 6 Granice administracyjne ROF	35
Rysunek 7 Struktura Strategii ZIT ROF do roku 2030.....	57
Rysunek 8 Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej.....	87
Rysunek 9 Strategiczne Obszary Rozwoju.....	91
Rysunek 10 Sieć transportowa i infrastruktura techniczna.....	92
Rysunek 11 Środowisko przyrodnicze i dziedzictwo kulturowe.....	93
Rysunek 12 Gospodarka wodna	94
Rysunek 13 Demografia i usługi społeczne.....	95
Rysunek 14 Zagospodarowanie terenu	96
Rysunek 15 Struktura sieci osadniczej wraz z hierarchią jednostek osadniczych.....	97
Rysunek 16 Przebieg tras rowerowych a lokalizacja wybranych atrakcji turystycznych.....	122
Rysunek 17 Przebieg istniejących tras rowerowych a planowe do realizacji szlaki kajakowe, piesze i rowerowe.....	123
Rysunek 18 Istniejące instytucje kultury w ROF.....	126
Rysunek 19 Rozmieszczenie terenów przepuszczalnych i nieprzepuszczalnych na terenie ROF.....	139
Wykres 1 Struktura udziału gmin w całkowitej powierzchni ROF [w %]	37